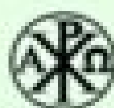
SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR

Omilii la săracul Lazăr
Despre soartă și providență
Despre rugăciune
Despre viețuirea după Dumnezeu

Editura Institutului Biblic şi de Misiune
al Bisericii Ortodoxe Române

Despre soartă şi providenţă şi alte omilii

OMILII LA SĂRACUL LAZĂR
DESPRE SOARTĂ ŞI PROVIDENŢĂ
DESPRE RUGĂCIUNE
DESPRE VIEŢUIREA DUPĂ DUMNEZEU
şi alte omilii

CARTE TIPĂRITA CU BINECUVÂNTAREA
PREA FERICITULUI PĂRINTE
TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Traducere din limba greacă veche şi note
de Preotul Profesor DUMITRU FECIORU

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

BUCUREŞTI – 2005

PRECUVÂNTARE

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

PRECUVÂNTARE

“Nu este cu putinţă, nu este cu putinţă să te mântuieşti dacă nu citeşti necontenit cărţi duhovniceşti” (p. 70).
Într-adevăr, doar din aceste cărţi putem învăţa cum trebuie să ne fie credinţa, pentru ca să nu ne amăgim cu o închipuită evlavie, cum se cuvine să ne rugăm pentru a fi ascultaţi de Dumnezeu, cum să ne încredinţăm purtării de grijă dumnezeieşti, cum să vieţuim ca să bineplăcem lui

Dumnezeu. Cuvintele de mai sus ale Sfântului Ioan Gură de Aur ar trebui să aibă un răsunet deosebit pentru omul acestui veac, care - copleşit de mulţimea şi felurimea cărţilor cu care este îmbiat la tot pasul - nu mai pare să se preocupe de caracterul duhovnicesc, sau cel puţin moral, al acestora. Cu atât mai puţin se preocupă omul de astăzi de împlinirea trebuinţei de a citi "necontenit" scrieri bisericeşti de zidire sufletească.
Şi totuşi, cât adevăr dezvăluie asprul, dar prevenitorul cuvânt al Sfântului Ierarh! Atunci când prilejurile de sminteală, de alunecare spre păcat - pricina întregii pătimiri şi nefericiri omeneşti - se înmulţesc peste măsură, urmarea acestui atât de trist şi păgubitor fapt este cea astfel rostită de Psalmist: "Stricatu-s-au oamenii şi urâţi s-au făcut întru îndeletnicirile lor" (Ps. 13, 1).
Într-o asemenea stare, una dintre "armele împărăteşti" cu care creştinul veghetor asupra mântuirii sale îşi poate apăra viata şi sănătatea sufletească este cercetarea stăruitoare a cărţilor duhovniceşti şi, mai presus de toate, a Dumnezeieştii Scripturi.
Aşa sfătuieşte Sfântul Ioan Gură de Aur, îndreptăţind astfel îndemnul său: "După cum au mare siguranţă cei ce locuiesc într-o casă în care sunt depozitate armele împărăteşti, chiar de nu se foloseşte nimeni de ele, că nu îndrăznesc să atace casa aceea nici hoţii, nici spărgătorii, nici alt răufăcător, tot aşa şi casa în care se găsesc cărţi duhovniceşti; acestea izgonesc dintr-însa toată lucrarea diavolească şi sunt, pentru cei ce locuiesc în ea, puternic îndemn la virtute. Chiar numai vederea cărţilor acestora ne face mai trândavi în a lucra păcatul" (Omilii la săracul Lazăr, III, 2).
Acestei descrieri a puterii spirituale, aflate în învăţăturile sfinte din cărţile de zidire sufletească, îi corespund cu prisosinţă şi scrierile marelui Ioan Gură de Aur, neîntrecutul propovăduitor al Evangheliei Mântuitorului Iisus Hristos. Iar cartea de faţă - a cărei tălmăcire în graiul românesc este datorată tot ostenelilor vrednicului nostru traducător al operei Sfântului Ioan Gură de Aur - adormitul întru Domnul Preot Profesor Dumitru Fecioru - cu neasemuitele ei tâlcuiri la parabole şi minuni ale Domnului va întări, neîndoielnic, panoplia duhovnicească a fiecărui creştin râvnitor spre purtarea "luptei celei bune" (1 Tim. 1, 18).
De aceea, binecuvântând cu părintească bucurie apariţia editorială a acestei noi tipărituri a Editurii Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, le dorim tuturor celor care o vor citi ca învăţăturile dumnezeieşti din aceste pagini să-i facă să umble "cu vrednicie întru Domnul, plăcuţi Lui întru toate, aducând roadă în orice lucru bun şi sporind în cunoaşterea lui Dumnezeu" (Col. 1, 10).

La pomenirea Sf. Ierarh Iosif cel Nou de la Partoş, 2005.

ARHIEPISCOP AL BUCUREŞTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ŞI DOBROGEI,
LOCŢIITOR AL CEZAREEI CAPADOCIEI
ŞI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Cuvânt la calende

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvânt la calende

1. După cum corul îşi caută dirijorul, iar corăbierii căpitanul, tot astfel şi ceata acestor preoţi îşi caută astăzi arhiereul şi părintele obştesc . Şi corul, şi corabia însă îşi pierd adesea şi frumuseţea, şi siguranţa dacă lipsesc conducătorii; or aici nu este astfel. Deşi departe cu trupul de noi, conducătorul nostru este însă de faţă cu duhul; este şi acum cu noi, deşi stă în locaşul ceresc, după cum şi noi suntem cu el, deşi stăm aici (în lumea aceasta). Aşa e puterea dragostei! Adună la un loc şi leagă pe cei ce sunt la mari depărtări! Dacă iubim pe cineva, îl avem înaintea ochilor în fiecare zi, chiar de-ar trăi în ţări străine şi ne-ar despărţi oceane întinse; după cum, dacă nu ne este drag cineva, adesea părem că nici nu-1 vedem, chiar de-ar sta alăturea cu noi. Când e dragoste, nicio vătămare de pe urma depărtării; când nu e dragoste, niciun folos de pe urma apropierii. Nu de mult, când am rostit cuvânt de laudă în cinstea fericitului Pavel, aşa săltaţi de bucurie, ca şi cum l-aţi fi văzut pe Pavel alături de voi, deşi trupul lui se află în Roma, cetatea cea împărătească, iar sufletul lui, în mâinile lui Dumnezeu. Căci "sufletele drepţilor sunt în mâna lui Dumnezeu şi chinul nu se va atinge de ele" . Cu toate acestea, puterea dragostei l-a pus pe Pavel înaintea ochilor voştri. Aş fi voit ca şi astăzi să vă vorbesc tot despre Pavel, dar cuvântul mă sileşte să mă îndrept spre alt subiect; spre păcatele săvârşite azi de întreg oraşul. Cei care doresc să asculte cuvinte de laudă în cinstea lui Pavel trebuie să fie mai întâi următori ai virtuţii lui Pavel, să fie vrednici de a asculta astfel de cuvânt.

Nu este de fată, dar, părintele ! Totuşi, întărit cu rugăciunile lui, voi începe cuvântul de învăţătură. Nici Moise nu era cu trupul alături de cei ce luptau, dar n-a luptat mai puţin decât cei de pe câmpul de bătălie, ci chiar cu mult mai mult, căci prin ridicarea mâinilor lui dădea biruinţă ostaşilor săi şi înfricoşa pe potrivnici . Căci după cum puterea dragostei nu este împiedicată de depărtare, tot astfel nici lucrarea rugăciunii nu suferă piedică; ci, aşa cum puterea dragostei leagă între ei pe cei ce se află departe, tot astfel şi lucrarea rugăciunii poate folosi foarte mult celor de departe. Întărit dar cu rugăciunile părintelui nostru cel duhovnicesc, pornesc la luptă; am şi eu acum de dus o luptă. Nu s-au pornit asupra noastră amaleciţii, ca pe vremea lui Moise, nici n-au năvălit alţi barbari; ci demonii au mers cu alai prin mijlocul cetăţii. Petrecerile diavoleşti ce au luat în stăpânire noaptea şi care au fost şi în această zi, măscăriile, ocările, dănţuirile cele de noapte, comedia aceasta caraghioasă, toate au robit oraşul nostru mai cumplit decât orice vrăjmaş. Ar trebui să-şi frângă inima, să jelească şi să-şi acopere faţa de ruşine şi cei care au păcătuit, şi cei care n-au păcătuit; unii pentru păcatele ce le-au săvârşit, alţii pentru fraţii lor pe care i-au văzut făcându-se de râs.

Plin de voioşie şi încununat ne era oraşul! Ca o femeie căreia îi plac găteala şi lucrurile scumpe, aşa de bogat era gătită astăzi piaţa! Era împodobită cu aurării, cu haine scumpe şi de preţ, cu încălţăminte şi cu altele de felul acestora. Că fiecare negustor şi meseriaş, scoţându-şi afară marfa şi lucrul atelierului, se ţinea să întreacă pe ceilalţi. Totuşi pornirea aceasta, deşi vădeşte o minte de copil şi un suflet care nu cugetă la ce e mare şi înalt, nu aduce după ea prea mare vătămare; este numai o râvnă nesăbuită, care acoperă de batjocură pe cei cu astfel de griji.

Dacă vrei să împodobeşti, nu împodobi prăvălia, atelierul, ci sufletul tău! Nu piaţa, ci mintea! Ca îngerii să se minuneze, arhanghelii să-ţi laude fapta, iar Stăpânul îngerilor să te răsplătească prin darurile Sale! Pentru că găteala care s-a făcut în această zi aduce batjocură şi naşte pizmă: batjocură de la cei care judecă sănătos, şi pizmă, cumplită pizmă, de la cei care suferă de aceeaşi boală.

2. Dar, după cum am spus mai înainte, pornirea aceasta nu este atât de vrednică de osândă; însă întrecerile care au avut loc în ziua aceasta în crâşme, acestea mai cu seamă mă umplu de durere,

pentru că sunt pline de multă desfrânare şi de multă necredinţă. De necredinţă, pentru că cei care fac un lucru ca acesta ţin această zi, îşi ghicesc viitorul şi socotesc că dacă petrec şi se veselesc în această zi a lunii, atunci tot anul le va merge astfel; de desfrânare, pentru că de îndată ce s-a luminat de ziuă, femei şi bărbaţi încep să-şi umple cănile şi paharele cu vin şi să bea fără cumpătare. Aceste fapte sunt nevrednice de învăţătura noastră, fie de ajungeţi să le faceţi voi, fie de îngăduiţi să le facă alţii, slugi, prieteni sau vecini. N-ai auzit pe Pavel spunând: "Ţineţi zile şi luni şi timpuri şi ani? Mă tem să nu mă fi ostenit în zadar la voi!" . De altfel, este cea mai mare nesăbuinţă să te aştepţi ca tot anul să-ţi fie bun dacă petreci şi te veseleşti în ziua întâi a anului! Dar judecata aceasta, de a încredinţa viaţa noastră soroacelor zilelor, şi nu strădaniei şi voinţei noastre, nu este numai un lucru necumpătat, ci şi o lucrare diavolească. Îţi va fi bun tot anul nu dacă te îmbeţi în ziua întâi a anului, ci dacă faci cele plăcute lui Dumnezeu şi în ziua întâi, şi în fiecare zi. O zi este bună sau rea nu datorită zilei, căci o zi nu se deosebeşte de alta, ci datorită râvnei sau trândăviei noastre. Dacă faci bine, ziua îţi este bună; dacă păcătuieşti, e rea şi plină de chin. Dacă îţi rânduieşti viaţa în felul acesta, dacă eşti însufleţit de astfel de gânduri, îţi va fi bun tot anul, căci vei face în fiecare zi rugăciuni, milostenii. Dar dacă eşti cu nepăsare faţă de virtute şi încredinţezi voioşia sufletului tău începuturilor de lună şi numărului zilelor, vei fi lipsit de toate bunătăţile ce ţi se cuvin. Diavolul ştie aceasta şi, în strădania sa de a ne îndepărta de ostenelile cele pentru virtute şi de a stinge râvna sufletului nostru, ne-a învăţat să punem pe seama zilelor izbânda sau lipsa de izbândă a muncii noastre. În adevăr, omul care are convingerea că o zi este bună, iar alta rea, nu se va îndemna la muncă, la fapte bune în ziua cea rea, fiind încredinţat că tot ce lucrează e în zadar şi că, din pricina acelei zile, nu are niciun folos; dar nu se va apuca de treabă nici în ziua cea bună, pentru că, ziua fiind bună, trândăvia nu-1 păgubeşte cu nimic; şi astfel, şi dintr-o parte şi din cealaltă îşi va pierde mântuirea. Socotind dar că într-o zi munceşte fără de folos, iar în alta de prisos, va trăi în trândăvie şi în păcat.
Ştiind dar aceasta, să fugim de uneltirile diavolului, să scoatem din mintea noastră acest gând, să nu ţinem zilele, pe una s-o urâm, iar pe alta s-o iubim! Diavolul cel viclean a urzit acestea nu numai ca să ne facă să trândăvim, dar ca să şi hulim faptele lui Dumnezeu. Vrea să ne facă totodată şi necredincioşi, şi trândavi. Să fugim de această ispită diavolească şi să fim încredinţaţi că nu-i decât un singur rău, păcatul, şi un singur bine, virtutea şi dorinţa de a plăcea în toate lui Dumnezeu. Nu te veseleşte beţia, ci rugăciunea duhovnicească! Nu vinul, ci cuvântul de învăţătură! Vinul aduce furtună, iar cuvântul, linişte; unul tulbură, altul alungă tulburarea; unul întunecă mintea, altul o luminează pe cea întunecată; unul aduce necazuri ce nu erau, altul le alungă pe cele ce sunt. Nimic nu aduce atâta bucurie şi veselie precum cuvântul de învăţătură, care ne îndeamnă să dispreţuim lucrurile acestei lumi, să dorim cele viitoare, să nu socotim având trăinicie nimic din cele omeneşti: nici bogăţia, nici puterea, nici onorurile, nici mulţimea slugilor. Dacă ştii să te orânduieşti astfel, nu te va muşca invidia; dacă vezi pe unul că se îmbogăţeşte, nu te va umili sărăcia ajungând sărac. În felul acesta, pururea poţi sărbători. Creştinul nu trebuie să sărbătorească anumite luni, nici începuturile de lună, nici duminicile, ci se cuvine să-i fie o sărbătoare, cum i se potriveşte lui, toată viaţa.
- Dar ce sărbătoare i se potriveşte lui?
- Să luăm aminte la Pavel, care spune: Pentru aceea să prăznuim nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutăţii şi al vicleşugului, ci cu azimele curăţiei şi ale adevărului . De ai cugetul curat, totdeauna ai sărbătoare, căci te hrăneşti cu bune nădejdi şi te bucuri de aşteptarea bunătăţilor ce au să fie. Dimpotrivă, dacă n-ai cugetul curat, dacă eşti plin de păcate, de-ar fi sărbători şi praznice mii, nu vei fi întru nimic mai bun decât cei ce plâng. La ce-mi foloseşte sărbătoarea, când mă ştiu cu sufletul întunecat?

Dacă vrei dar să-ţi aducă rod întâia zi a anului, iată ce s-ar cuveni să faci: când vezi că s-a încheiat anul, mulţumeşte Domnului că te-a adus la acest sfârşit de an! Zdrobeşte-ţi inima, numără anii vieţii tale şi spune-ţi în sinea ta: "Zilele se duc şi trec, anii se adaugă, am străbătut o lungă cale a vieţii. Ce lucru bun am făcut? Nu voi pleca oare din viata aceasta gol şi pustiu de orice faptă bună? Judecata e la uşă! Viaţa mea se grăbeşte spre bătrâneţe".
3. La acestea cugetă în ziua întâi a anului! De acestea adu-ţi aminte la sfârşitul anului! Să ne gândim la ziua ce va să fie, ca nu cumva să ni se spună şi nouă ceea ce s-a spus iudeilor de către prooroc: S-au stins întru deşertăciune zilele lor şi anii lor cu grabă!
Sărbătoarea de care am făcut amintire, sărbătoarea cea continuă, care nu aşteaptă prilejuirea sfârşitului de an, nici nu este mărginită la anumite zile, şi o va putea sărbători la fel şi bogatul, şi săracul. Pentru aceasta n-ai nevoie de bani, nici de bogăţie, ci numai de virtute. N-ai bani? Dar ai frica de Dumnezeu, vistierie mai bogată decât toate bogăţiile, vistierie necheltuită, neschimbată şi neîmpuţinată. Uită-te la cer, la cerul cerului, la pământ, la mare, la văzduh, la felurile de animale, la felurimea plantelor, la om! Du-te cu mintea la îngeri, la arhangheli, la puterile cele de sus! Adu-ţi aminte că toate acestea sunt averile Stăpânului tău. Nu poate fi sărac robul unui Stăpân atât de bogat, dacă are mila Domnului său. Ţinerea zilelor nu este potrivită cu învăţătura de credinţă creştină, ci cu rătăcirea elinească. Tu, creştine, ai fost rânduit în cetatea cea de sus, duci vieţuirea cea de acolo, te-ai amestecat cu îngerii. Acolo lumina nu se termină cu întunericul, nici ziua nu se sfârşeşte cu noaptea, ci e necontenit zi, necontenit lumină. Spre cele de sus dar să privim neîncetat! Că spune Pavel: Pe cele de sus căutaţi, unde Se află Hristos, şezând de-a dreapta lui Dumnezeu!" . Să nu cauţi părtăşie cu cele de pe pământ, unde sunt căile soarelui, anilor şi zilelor; dar dacă trăieşti drept, noaptea ţi se va face zi, aşa precum celor ce o trăiesc în necurăţie, în beţii şi în desfrânări, ziua li se preface în noapte; nu pentru că apune soarele, ci pentru că mintea lor le este întunecată de beţie. Să preţuieşti astfel de zile, cum e ziua întâi a anului, să petreci în ele mai mult decât în celelalte zile, să aprinzi atunci lumini în piaţă, să împleteşti cununi, înseamnă să judeci ca un copil. Tu, creştine, ai scăpat de această nevolnicie, ai ajuns bărbat, ai fost rânduit ca locuitor al cetăţii cereşti. Să nu aprinzi dar în piaţă făclii, ci aprinde în cuget lumină duhovnicească! Aşa să lumineze, spune Domnul, lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri!" Lumina aceasta îţi aduce mare răsplată. Să nu-ţi împodobeşti uşa casei, ci arată o astfel de vieţuire, aşa încât să primeşti pe capul tău din mâna lui Hristos cununa dreptăţii. Să nu faci nimic în zadar, nimic fără de rost. Aşa ne-a îndemnat Pavel, ca pe toate să le facem spre slava lui Dumnezeu. Ori de mâncaţi, ori de beţi, spune el, ori altceva de faceţi, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceţi!
- Dar cum aş putea mânca şi bea spre slava lui Dumnezeu?
- Cheamă pe sărac la masa ta, fă-L pe Hristos părtaş mesei tale, şi astfel ai mâncat şi ai băut spre slava lui Dumnezeu.
Dar nu numai acestea ne-a îndemnat Pavel să le facem spre slava lui Dumnezeu, ci şi pe toate celelalte, cum ar fi atunci când mergem în oraş sau stăm acasă: amândouă acestea să se facă spre slava lui Dumnezeu.
- Dar cum aş putea să mă duc în oraş sau să stau acasă spre slava lui Dumnezeu?
- Când ieşi în oraş ca să mergi la biserică, spre a lua parte la rugăciune, spre a asculta o învăţătură duhovnicească, atunci venirea în oraş s-a făcut spre slava lui Dumnezeu.
Şi, de asemenea, poţi sta acasă spre slava lui Dumnezeu.
- Cum se poate aceasta?
- Când auzi zgomote, neorânduieli şi alaiuri drăceşti, când auzi că piaţa este plină de oameni răi

şi desfrânaţi, stai acasă, fugi de această tulburare, şi astfel şederea ta acasă a fost spre slava lui Dumnezeu.
Şi după cum poţi sta acasă şi ieşi în oraş spre slava lui Dumnezeu, tot aşa poţi lăuda şi mustra spre slava lui Dumnezeu.
- Dar cum aş putea lăuda sau mustra pe cineva spre slava lui Dumnezeu?
- Adeseori şedeţi într-un atelier sau într-o prăvălie şi vedeţi trecând pe dinainte oameni răi şi stricaţi, oameni plini de înfumurare, fuduli, care târăsc după ei o mulţime de trândavi şi linguşitori, îmbrăcaţi cu haine scumpe, înconjuraţi de mult lux, oameni care răpesc averile altora, oameni lacomi. Dacă auzi pe vreunul spunând: "Nu-i oare de invidiat acesta? Nu-i oare fericit?", ţine-1 de rău, mustră-1, închide-i gura, nefericeşte-1, lăcrimează! Asta înseamnă să mustri spre slava lui Dumnezeu. O astfel de mustrare este pentru cei ce stau alături de tine cuvânt de învăţătură şi de virtute, ca să nu mai rămână muţi de uimire în faţa lucrurilor din lumea aceasta. Şi grăieşte-i aşa celui ce-a spus cele de mai înainte: "Pentru ce-i fericit acesta? Pentru că are un cal minunat şi frâu de aur? Pentru că are multe slugi şi-i îmbrăcat cu haine frumoase? Pentru că se ţine de beţii şi benchetuieşte în fiecare zi? Dar tocmai pentru asta-i un ticălos şi un nenorocit, vrednic de mii şi mii de lacrimi! Văd prea bine că nu puteţi să-1 lăudaţi pe el, ci toate cele din afara lui: calul, frâul, hainele, care nu fac parte din el. Spune-mi, rogu-te: poate fi o mai mare nefericire decât să audă că i se laudă calul, frâul calului, frumuseţea hainelor, vigoarea trupească a slugilor, dar că despre el nu se spune niciun cuvânt de laudă? Poate fi oare un om mai sărac decât acesta, care n-are niciun bun al său şi niciun lucru pe care să-1 poată lua cu sine de aici (din lumea aceasta), ci se împodobeşte numai cu bunuri străine? Podoaba şi bogăţia noastră nu sunt slugile, hainele şi caii, ci virtutea sufletului, bogăţia faptelor bune şi îndrăznirea către Dumnezeu!"
4. De asemenea, dacă vezi că cei ce stau alături de tine nefericesc pe un om sărman, neluat în seamă, dispreţuit, sărac, dar virtuos, laudă-1 pe acesta din urmă, şi astfel a şi ajuns lauda celui ce a trecut pe dinaintea prăvăliei sfat şi îndemn de bună vieţuire. Dacă ei spun că e un necăjit şi un amărât, la rândul tău spune-le că săracul acesta este cel mai fericit dintre toţi oamenii, pentru că are pe Dumnezeu prieten, pentru că este virtuos, pentru că are o bogăţie ce nu se împuţinează niciodată, pentru că are cugetul curat. Ce pagubă are el de pe urma lipsei de avere, când are să moştenească cerul şi bunătăţile cele din cer?
Deci, dacă vei cugeta şi tu aşa şi vei învăţa şi pe alţii să cugete astfel, vei primi mare răsplată şi pentru mustrare, şi pentru laudă, pentru că şi una, şi alta ai făcut-o spre slava lui Dumnezeu. Că nu spun aceste cuvinte spre a te încânta în zadar, ci ca să arăt că au mare răsplată de la Dumnezeu cei care gândesc aşa şi că rostirea unor astfel de cuvinte despre cei ce trăiesc în felul acesta este socotită virtute, ia aminte la spusele proorocului, care aşează în rândul faptelor bune mustrarea celor răi şi slăvirea celor ce se tem de Dumnezeu. După ce a înşirat şi celelalte virtuţi ale celui ce are să fie cinstit de Dumnezeu şi după ce spune cum trebuie să fie cel ce locuieşte în locaşul Lui cel sfânt, adică fără prihană, făcător de dreptate şi fără viclenie, zicând: Cel ce n-a viclenit cu limba, nici n-a făcut rău vecinului său , a adăugat: Defăimat să fie înaintea Lui cel ce vicleneşte, iar pe cei ce se tem de Domnul îi slăveşte . Prin aceste cuvinte, proorocul arată că şi această faptă, adică dispreţuirea celor răi şi lauda şi fericirea celor buni, este una din faptele bune. Şi iarăşi, în altă parte arată acelaşi lucru spunând: "Iar eu am cinstit foarte pe prietenii Tăi, Dumnezeule, şi foarte s-a întărit stăpânirea lor!" Nu mustra pe cel pe care Dumnezeu îl laudă! Că Dumnezeu laudă pe cel ce vieţuieşte drept, chiar de este sărac. Nu lăuda pe cel de care e scârbit Dumnezeu! Că Dumnezeu e scârbit de cel ce trăieşte în păcate, chiar de-ar fi înconjurat de multă bogăţie. Ci fie de lauzi, fie de mustri, fă şi una, şi alta după voia lui Dumnezeu.

Poți şi învinui spre slava lui Dumnezeu!
- Cum aceasta? Adeseori ne aduc supărare slugile noastre. Ei bine, cum le-am putea învinui spre slava lui Dumnezeu?
- Dacă vezi pe sluga ta, sau pe prietenul tău, sau pe unul din cunoscuții tăi că bea fără măsură, că fură, că merge la teatru, că nu se îngrijeşte de sufletul lui, că se jură strâmb, că minte, mustră-1 pe el, pedepseşte-1, întoarce-1 (de la fapta rea), îndreaptă-1! Şi toate acestea le-ai făcut pentru Dumnezeu. Dar dacă-1 vezi că greşeşte față de tine, că amână în a-ți sluji, iartă-1, şi astfel iertat a fost pentru Dumnezeu. Acum însă mulți fac cu totul dimpotrivă şi cu prietenii, şi cu slugile. Când păcătuiesc față de ei, sunt judecători aspri şi neiertători; dar când supără pe Dumnezeu şi-şi pierd sufletul lor, nu le spun niciun cuvânt.
De asemenea, trebuie să-ți faci prieteni? Fă-i pentru Dumnezeu! Trebuie să-ți faci duşmani? Fă-i tot pentru Dumnezeu!
- Dar cum aş putea să-mi fac prieteni sau duşmani pentru Dumnezeu?
- Dacă nu umblăm după acele prietenii de pe urma cărora putem să tragem folos, de pe urma cărora suntem poftiți la masă, de pe urma cărora dobândim sprijin, ci căutăm a ne face prieteni pe aceia care pot să ne pună în bună rânduială totdeauna sufletele noastre, să ne dea sfaturi bune, să ne mustre când păcătuim, să ne arate când greşim, să ne ridice când cădem, să ne îndrepte spre Dumnezeu, ajutându-ne cu sfatul şi cu rugăciunile.
Tot astfel poți să-ți faci duşmani pentru Dumnezeu. Dacă vezi că un om desfrânat, ticălos, plin de păcate, că un om cu mintea stricată de rele învățături te sminteşte şi te vatămă, depărtează-te de el, aşa cum ne-a poruncit şi Hristos, grăind: Dacă ochiul tău cel drept te sminteşte pe tine, scoate-l şi-l aruncă de la tine! ; deci porunca este ca şi pe acei prieteni, care ne sunt la fel de scumpi ca lumina ochilor şi de mare trebuință pentru nevoile vieții, să-i îndepărtăm de la noi, să-i alungăm dacă ne primejduiesc mântuirea sufletului nostru.
Dacă iei parte la adunări şi ții acolo un cuvânt lung, fă-o şi aceasta tot pentru Dumnezeu! Iar dacă taci, taci tot pentru Dumnezeu.
- Dar cum aş putea lua parte la o adunare pentru Dumnezeu?
- Dacă, fiind la un loc cu mai mulți oameni, nu vorbeşti de lucruri lumeşti, de cele fără însemnătate, de ceea ce nu se cade nouă, ci despre învățătura noastră, de credință, de iad, despre împărăția cerurilor. Să nu vorbeşti de lucruri de prisos şi nefolositoare, cum ar fi: Cine a ajuns la putere? Cine a căzut de la putere? Pentru ce a primit amendă cutare? Pe ce căi a făcut un anume avere, de s-a îmbogățit? Ce a lăsat unul altuia la moartea lui? Cum de n-a fost trecut cutare în testament, când se aştepta să fie trecut printre primii moştenitori?, şi altele multe de felul acesta. Să nu vorbim de astfel de lucruri şi nici să îngăduim altora a vorbi despre ele, ci să căutăm să vedem prin ce fapte sau prin ce cuvinte putem plăcea lui Dumnezeu!
De asemenea, poți să taci spre slava lui Dumnezeu, dacă înduri cu bărbăție atunci când eşti ocărât, când eşti batjocorit, când suferi nenumărate nedreptăți şi nu scoți niciun cuvânt de ocară împotriva celui ce ți-a făcut acestea.
Poți nu numai să lauzi şi să mustri spre slava lui Dumnezeu, nici numai să stai în casă sau să ieşi în oraş, nici numai să grăieşti sau să taci, ci să şi să plângi, să te întristezi, să te bucuri şi să te veseleşti spre slava lui Dumnezeu.
Când vezi că aproapele tău păcătuieşte, sau când tu însuți, căzând în păcat, suspini şi te întristezi, atunci ai câştigat de pe urma acestei întristări mântuirea, fără părere de rău, după cum spune Pavel: Că întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăință spre mântuire, fără părere de rău. .
Dacă vezi pe un altul că sporeşte în toate şi nu-1 pizmuieşti, ci, dimpotrivă, aduci mulțumire ca pentru propria ta bunăstare lui Dumnezeu, Care a făcut strălucit pe fratele tău, ai şi primit mare

răsplată pentru bucuria ta.
5. Spune-mi, rogu-te: este cineva mai nenorocit decât cei ce pizmuiesc? Ar putea să se şi bucure, şi să şi câştige de pe urma bucuriei; cu toate acestea, aleg să se întristeze mai degrabă pentru izbânda altora şi, o dată cu întristarea, să atragă din partea lui Dumnezeu şi osândă, şi pedeapsă de nesuferit.
Dar pentru ce mai vorbesc eu de laude şi de mustrări, de supărări şi de bucurii, când chiar din faptele cele mai mici şi mai neînsemnate putem avea foarte mare câştig, dacă le facem pentru Dumnezeu?
Ce faptă este oare mai neînsemnată decât aranjatul părului? Şi totuşi, poţi face şi asta pentru Dumnezeu. Când nu-ţi aranjezi iscusit părul, nici nu-ţi înfrumuseţezi chipul, nici nu te împodobeşti ca să ademeneşti şi să amăgeşti pe cei ce te văd, ci-ţi aranjezi părul simplu, cum se întâmplă, şi numai atât cât se cuvine, atunci ai făcut aceasta pentru Dumnezeu; şi, negreşit, vei avea răsplată, pentru că ai înfrânat pofta cea rea şi ai pus capăt unei porniri deşarte. Dacă cel ce va da de băut numai un pahar cu apă rece pentru Dumnezeu, moşteneşte împărăţia cerurilor , gândeşte-te ce mare răsplată va primi cel ce le face pe toate pentru Dumnezeu!
Poţi şi merge pentru Dumnezeu, şi poţi şi vedea pentru Dumnezeu.
- Cum pot vedea pentru Dumnezeu şi merge pentru Dumnezeu?
- Când nu alergi spre păcat, când nu te uiţi cu jind după frumuseţi străine, când la vederea unei femei pe care o întâlneşti îţi înfrânezi ochii, îţi îngrădeşti privirea cu frica de Dumnezeu, atunci ai făcut aceasta pentru Dumnezeu. Tot pentru Dumnezeu facem aceasta şi când nu ne îmbrăcăm cu haine scumpe, care ne fac molatici, ci numai cu cele ce pot să ne acopere.
Am putea să îndreptăm acest cuvânt şi în ce priveşte încălţămintea. Mulţi au alunecat în atâtea ticăloşii şi desfrâu, că îşi împodobesc până şi încălţămintea şi o împestriţează cu culori peste tot, nu mai puţin decât alţii chipul feţei; iar acesta e semn de necurăţie şi de stricăciune sufletească. Pare un lucru de nimic împodobirea încălţămintei; dar e o dovadă şi un semn de mare ruină sufletească, şi la bărbaţi, şi la femei. Prin urmare, putem să ne folosim şi de încălţăminte pentru Dumnezeu, când căutăm totdeauna trebuinţa şi facem din ea măsura desfătării. Că poţi slăvi pe Dumnezeu şi prin felul cum mergi, şi prin îmbrăcăminte, ascultă ce spune un bărbat înţelept: "Îmbrăcămintea omului, dinţii care râd şi călcătura lui îi vestesc firea. Când ne îmbrăcăm cuviincios, când suntem plini de seriozitate şi arătăm în toată purtarea noastră cumpătare, atunci şi cel necredincios, şi cel desfrânat, şi zurbagiul, oricât de ticăloşi ar fi, rămân uimiţi la vederea noastră, chiar numai întâlnindu-ne o dată.
De ne însurăm, să facem aceasta pentru Dumnezeu; ca să scăpăm de desfrânare, nu ca să ne facem averea mai mare; ca să căutăm nobleţe sufletească, nu bogăţie de bani; nu neam strălucit, ci purtări pline de virtute şi blândeţe! Să ne luăm însoţitor pentru viaţă, nu tovarăş de afaceri!
Dar pentru ce le-aş înşira pe toate? Putem îndruma pe temeiul celor spuse fiecare faptă şi întâmplare din viaţa noastră şi le putem face pe toate pentru Dumnezeu. După cum negustorii care fac negoţ pe mare, când ancorează în oraşe, nu părăsesc portul, nici nu vin în piaţă înainte de a afla dacă pot avea vreun câştig acolo, tot aşa şi tu să nu faci nimic, nici să spui ceva dacă nu ai vreun câştig după Dumnezeu. Nu-mi spune mie că nu poţi face toate faptele tale pentru Dumnezeu! Când pot fi făcute pentru Dumnezeu încălţămintea, aranjatul părului, hainele, mersul, privirea, cuvintele, adunările de oameni, ieşirile în oraş, întoarcerile acasă, glumele, laudele, mustrările, cuvintele de laudă, prieteniile, vrăjmăşiile, ce mai rămâne care să nu poată fi făcut pentru Dumnezeu, dacă am vrea? Care meserie e mai neplăcută ca aceea de paznic de închisoare? Nu pare oare viaţa temnicerului cea mai ticăloasă viaţă? Şi totuşi, şi un temnicer poate, dacă vrea, să câştige şi de pe urma vieţii lui, când are milă de cei legaţi, când îngrijeşte pe

cei întemnițați pe nedrept, când nu neguțătorește nenorocirea altora, când este loc de scăpare de obște pentru toți cei în nevoi. Așa s-a mântuit temnicerul acela de pe vremea lui Pavel . Se vede dar că, dacă voim, putem avea câștig din orice împrejurare a vieții.
6. Te întreb: Poate fi oare un lucru mai cumplit decât uciderea unui om? Cu toate acestea, o crimă a putut naște dreptate celui ce a săvârșit-o: atât de bună este o faptă când o faci pentru Dumnezeu.
- Dar cum a putut o crimă săvârși dreptate?
- Odinioară, madianiții au voit să aprindă mânia lui Dumnezeu asupra lui Israel; nădăjduiau în biruința lor, dacă vor abate de la Israel bunăvoința lui Dumnezeu. Pentru aceasta au gătit frumos pe niște fete madianite și le-au trimis în tabăra fiilor lui Israel; fetele au ademenit pe fiii lui Israel, i-au dus la desfrânare și, de aici, la necredință. Atunci Finees, văzând aceasta, a luat în mână lancea și, intrând pe urma celor care făceau desfrânare, i-a străpuns pe amândoi chiar atunci când săvârșeau păcatul. Și, datorită gândului cu care a săvârșit fapta, Finees a abătut mânia Domnului (de la fiii lui Israel) . Fapta lui a fost o crimă, dar ceea ce s-a împlinit prin ea a fost mântuire tuturor celor pierduți; de aceea a și adus dreptate celui ce a săvârșit-o. Uciderea aceea nu numai că nu i-a mânjit mâinile, ci i le-a făcut și mai curate. Și pe bună dreptate. Nu i-a ucis pentru că era asupra lor cu ură, ci i-a ucis ca să-i izbăvească pe ceilalți. A ucis doi, și a izbăvit nenumărate zeci de mii. Precum doctorii când taie mădularele putrezite și scapă întreg trupul, tot așa a făcut și acela. De aceea spune psalmistul: A stat Finees, și L-a îmblânzit și a încetat bătaia; și i s-a socotit lui întru dreptate din neam în neam, până în veac.
Un altul a stat să se roage lui Dumnezeu, și L-a mâhnit. Într-atât de rea este o faptă când n-o faci pentru Dumnezeu. Spun aceasta gândindu-mă la fariseu . După cum Finees a fost lăudat, deși a ucis, tot astfel și fariseul a căzut aducând mâhnire lui Dumnezeu nu din pricina rugăciunii, ci din pricina gândului cu care s-a rugat. Prin urmare, când faci o faptă, cu atât mai mult duhovnicească, dacă nu o faci pentru Dumnezeu, fapta aceea te vatămă foarte; și, dimpotrivă, când faci o faptă, chiar lumească fiind, dacă o faci pentru Dumnezeu, fapta aceea îți va aduce foarte mare folos, pentru că o faci cu gând iubitor de Dumnezeu. Ce poate fi mai rău și mai groaznic decât uciderea unui om? Și totuși, 1-a făcut drept pe cel ce a îndrăznit-o.
Ce cuvânt de apărare am mai putea avea noi, care spunem că nu putem câștiga din orice faptă, că nu putem lucra toate pentru Dumnezeu, când găsim pe unul ce a câștigat și din uciderea unui om? Dacă am vrea să fim cu luare-aminte, am putea face această neguțătorie duhovnicească toată viața noastră, chiar și când vindem, chiar și când cumpărăm; și aceasta, când nu cerem un preț mai mare decât cel legiuit, când nu așteptăm vremuri grele ca abia atunci să vindem celor în nevoi mărfurile. Cel ce ține grâul este blestemat de popor, spune Scriptura .
Dar pentru ce să vorbesc de fiecare faptă în parte, când pot, printr-o singură pildă, să le cuprind pe toate? După cum zidarii, când vor să ridice un zid, întind o sfoară de la un capăt la altul, și în felul acesta construiesc zidul, pentru ca fața zidului să fie netedă, tot așa și noi, în loc de sfoară, să răspândim graiul acesta care spune: Ori de mâncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți! De ne rugăm , de postim, de învinovățim, de iertăm, de lăudăm, de mustrăm, de venim acasă, de plecăm de acasă, de vindem, de cumpărăm, de tăcem, de stăm de vorbă, de facem orice altceva, toate să le facem spre slava lui Dumnezeu. Dacă nu se face aceasta spre slava lui Dumnezeu, nici altceva să nu se mai facă, nici să nu se mai grăiască de către noi. În loc de toiag tare, în loc de armă și întărire, în loc de vistierii nespuse, să purtăm cu noi oriunde am fi graiul acesta, întipărindu-1 în mintea noastră, pentru ca făcând, spunând și neguțătorind totul spre slava lui Dumnezeu, să dobândim de la El slavă și aici (în lumea aceasta), și după plecarea noastră de aici. Că spune Scriptura: Pe cei ce Mă preaslăvesc pe Mine îi voi slăvi .

Aşadar, nu numai prin cuvinte, ci şi prin fapte să-L slăvim pe Dumnezeu necontenit, împreună cu Hristos, Dumnezeul nostru, că Lui se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul II - Omilii la săracul Lazăr

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul II - Omilii la săracul Lazăr

l. Am admirat dragostea voastră, când v-am vorbit mai înainte de Lazăr; că aţi lăudat răbdarea săracului şi aţi urât cruzimea şi neomenia bogatului. Şi aceasta nu-i mică dovadă de frumuseţe şi bunătate ale sufletelor voastre. Chiar dacă nu facem fapte de virtute, dar dacă lăudăm virtutea, vom ajunge negreşit să o şi săvârşim; chiar dacă nu fugim de păcat, dar dacă înfierăm păcatul, vom ajunge negreşit să şi fugim de el. Aşadar, pentru că aţi lăudat cu multă însufleţire cuvintele mele, doresc să vi le mai spun şi pe celelalte. L-aţi văzut atunci pe Lazăr înaintea porţii bogatului, să-1 vedeţi astăzi în sânul lui Avraam. L-aţi văzut atunci lins de câini, să-1 vedeţi astăzi însoţit de îngeri. L-aţi văzut atunci sărac, să-1 vedeţi acum desfătându-se. L-aţi văzut atunci flămând, să-1 vedeţi acum îndestulat. L-aţi văzut luptându-se, să-1 vedeţi încununat. Aţi văzut ostenelile lui, să-i vedeţi răsplăţile şi voi, cei bogaţi, şi voi, cei săraci. Bogaţii, ca să nu socotiţi de mare lucru bogăţia fără de virtute! Săracii, ca să nu socotiţi că sărăcia e un lucru rău! Că şi unora, şi altora Lazăr le-a fost învăţător. Dacă Lazăr, fiind sărac, n-a vorbit de rău, ce iertare vor avea bogaţii când fac aceasta? Dacă Lazăr a mulţumit lui Dumnezeu, fiind flămând şi în atâtea suferinţe, ce cuvânt de apărare vor avea cei îndestulaţi, când nu vor să caute a ajunge la aceeaşi virtute? Iarăşi, săracii care cârtesc şi se necăjesc din pricina sărăciei lor, ce iertare vor avea, când Lazăr era mereu flămând, sărac, singur, bolnav înaintea casei bogatului, când era dispreţuit de toţi, când nu putea vedea pe altul suferind la fel, şi totuşi cugeta aşa.
Să căutăm a învăţa de la Lazăr să nu vrem a ferici pe bogaţi, nici să plângem pe săraci. Dar, altfel spus, dacă trebuie să vorbesc fără ocolişuri, nu-i bogat cel care are multe, ci cel care n-are nevoie de multe; nu-i sărac cel care n-are nimic, ci cel care doreşte multe. Aceasta trebuie să fie descrierea sărăciei şi a bogăţiei. De vezi dar pe cineva că doreşte multe, socoteşte-1 mai sărac decât toţi, chiar de-ar avea bogăţiile pământului. Şi iarăşi, de vezi pe cineva că nu are nevoie de multe, socoteşte-1 mai bogat decât toţi, chiar dacă n-are nimic. Că judecăm sărăcia şi bogăţia nu după măsura averii, ci după starea sufletului. După cum nu spunem că-i sănătos un om căruia îi este sete mereu, chiar de-ar bea pe nesăturate, de-ar sta lângă râuri şi izvoare - căci ce folos de bogăţia aceea de ape, când setea-i e nestinsă -, tot aşa să gândim şi despre bogaţi. Să nu socotim niciodată sănătoşi pe cei care poftesc şi însetează mereu după averile altora, nici să-i socotim înconjuraţi de belşug. Cum va putea fi bogat vreodată omul care nu-şi poate pune hotar poftei, chiar de-ar fi el înconjurat de toate bogăţiile? Dimpotrivă, trebuie să socotim mai bogaţi decât

toți oamenii, chiar de-ar fi mai săraci decât toți, pe aceia care se mulțumesc cu ce au, care sunt împăcați cu soarta lor, care nu râvnesc la averi străine. Căci cel care n-are trebuință de averi străine, ci îi place să se mulțumească cu ce are, acela este mai bogat decât toți.
Dar, cu voia voastră, să ne întoarcem la Lazăr.
"Şi a fost spune Domnul, că a murit Lazăr şi a fost dus de îngeri .
O dată cu acest prilej, vreau să îndepărtez din sufletele voastre o boală rea. Mulți oameni simpli socotesc că sufletele celor care mor de moarte silnică ajung duhuri necurate. Dar nu este aşa, nu are cum să fie aşa! Nu ajung diavoli sufletele celor care mor de moarte silnică, ci sufletele celor ce trăiesc în păcate; şi nu din pricină că li se schimbă firea lor, ci din pricină că voința lor se supune răutății demonilor. Hristos a arătat aceasta iudeilor, spunând: "Voi fii diavolului sunteți! , nu i-a numit fii ai diavolului pentru că astfel ar fi luat iudeii chipul diavolului, ci pentru că făceau faptele diavolului. De aceea şi adaugă: Că poftele tatălui vostru voiți să faceți . Şi, iarăşi, Ioan (Botezătorul) spune: Pui de năpârci, cine v-a arătat să fugiți de mânia ce va să fie? Faceți dar roadă vrednică de pocăință! Şi să nu credeți că puteți zice în voi înşivă: Părinte avem pe Avraam! Scriptura obişnuieşte să numească legi de înrudire nu pe cele întemeiate pe legăturile de sânge, ci pe cele întemeiate pe virtute sau pe viciu. Scriptura spune că eşti fiu sau frate al acelora cu care te asemeni în purtări.
2. Dar pentru ce diavolul a adus între oameni această învățătură rea?
- A încercat să surpe şi să îngroape slava mucenicilor. Mucenicii muriseră de moarte silnică, şi din această pricină diavolul a spus că aceia care mor de moarte silnică se prefac în draci, cu intenția de a arunca asupra mucenicilor bănuială rea. Dar n-a izbutit; mucenicii continuă să aibă strălucirea lor. Însă a făcut diavolul un lucru şi mai grozav: a convins prin aceste învățături rele pe cei ce fac farmece şi care s-au pus în slujba lui, să ucidă mulți tineri în fragedă vârstă, cu nădejdea că au să se facă duhuri necurate şi au să le slujească iarăşi lor. Dar nu este aşa, nu poate fi aşa!
- Ce înțeles dar au cele ce spun demonii: "Sunt sufletul cutărui monah"?
- Dar eu nu am a crede asta tocmai pentru că o spun aceştia; ei înşeală pe cei ce-i ascultă. Pentru aceasta Pavel le-a închis gura, chiar când grăiau adevărul, ca nu cumva pe temeiul unor spuse adevărate să amestece şi minciuni şi să ajungă astfel vrednici de crezare. Când demonii au spus: Aceşti oameni sunt robi ai Dumnezeului Celui Preaînalt, care vă vestesc vouă calea mântuirii , Pavel, supărându-se, a certat duhul cel pitonicesc şi a poruncit să iasă din slujnică . Spuseseră ei ceva rău? Nu! Spuseseră: Aceşti oameni sunt robi ai Dumnezeului Celui Preaînalt! Dar pentru că mulți din oamenii simpli nu ştiu să facă totdeauna deosebire între cele spuse de demoni, Pavel a hotărât că nu trebuie crezut niciun cuvânt al lor. "Eşti necinstit, spune Pavel duhului celui pitonicesc, n-ai dreptul să vorbeşti, taci, amuțeşte! Nu-i datoria ta să propovăduieşti; asta-i vrednicia Apostolilor! Pentru ce răpeşti ce nu-i al tău? Taci, eşti necinstit!" Aşa a făcut şi Hristos. Duhurile necurate Îi spuneau: Te ştim Cine eşti! , iar El i-a certat cu multă asprime , ca să ne învețe a nu da crezare niciodată duhurilor necurate, chiar când ne spun ceva sănătos. Știind dar acestea, să nu credem de fel demonului, ci să fugim de el, să-i întoarcem spatele, chiar dacă grăieşte ceva adevărat. Învățăturile cele sănătoase şi mântuitoare nu le aflăm cu precizie de la demoni, ci din dumnezeiasca Scriptură. Că un suflet care iese din trup nu ajunge sub tirania duhurilor necurate, ascultă ce spune Pavel: Cel care a murit a fost curățit de păcat , ca unul care nu mai păcătuieşte. Dacă diavolul nu poate constrânge un suflet atâta vreme cât locuieşte în trup, este limpede că nu-1 poate constrânge nici după ce a ieşit din trup.
- Dar în ce fel păcătuiesc oamenii dacă nu sunt constrânşi de diavol?
- Oamenii păcătuiesc de buna lor voie, din propria lor pornire; nu sunt siliți, nici constrânşi de

diavol. Şi aceasta au arătat-o toți cei ce au biruit uneltirile lui. L-a ispitit pe Iov de nenumărate ori, dar n-a putut să-1 facă să scoată un cuvânt de hulă împotriva lui Dumnezeu . Se vede dar dintr-asta că stă în puterea noastră a asculta sau a nu asculta de sfaturile diavolului, că nu suferim din partea aceluia nici silnicie, nici violență. Nu numai cele spuse mai înainte, dar şi pilda bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr ne arată că sufletele, când ies din trup, nu mai rămân aici pe pământ, ci sunt duse îndată. Şi ascultă cum: Şi a fost că a murit săracul şi a fost dus de îngeri . Sunt duse acolo nu numai sufletele drepților, ci şi sufletele păcătoşilor; şi asta o ştim, iarăşi, din parabola unui alt bogat. Când i-a rodit țarina, bogatul acela cugeta în sine zicând: Ce voi face? Voi strica jitnițele mele şi mai mari le voi zidi! Nu-i gând mai netrebnic ca acesta! Într-adevăr, a stricat jitnițele lui. Că jitnițele care nu se strică nu sunt cele făcute din ziduri, ci stomacurile săracilor! Dar bogatul acela le-a părăsit pe acestea şi se îngrijea de ziduri. Or, ce-i spune Dumnezeu? Nebune, în această noapte vor cere de la tine sufletul tău! Şi, iată! Într-o parabolă sufletul a fost dus de îngeri; în cealaltă i-au cerut sufletul. Pe unul l-au scos din trup ca pe un înlănțuit, iar pe altul 1-au însoțit ca pe un încununat. Şi, după cum la luptele dintr-un stadion spectatorii care urmăresc întrecerile primesc cu multe urale şi-1 duc acasă în aplauze, lăudându-1 şi admirându-1, pe un atlet care a căpătat în lupte multe răni şi e plin de sânge, dar are în jurul capului cununa de biruință, tot aşa 1-au dus atunci şi pe Lazăr îngerii. Sufletul bogatului din cealaltă parabolă a fost cerut însă de nişte puteri înfricoşătoare, poate în acest scop trimise; sufletul lui n-a plecat de la sine în viața cealaltă, pentru că nici nu era cu putință. Dacă avem nevoie de conducători când mergem dintr-un oraş în altul, cu mult mai mult are nevoie sufletul de conducători când este smuls din trup şi mutat în viața viitoare. De aceea, când sufletul are să plece din trup, adeseori iese afară, se coboară în adânc, se teme, tremură. Totdeauna ne mustră conştiința pentru păcatele săvârşite, dar ne mustră mai cu seamă atunci, în ceasul acela, când avem să fim duşi de aici la judecata de dincolo şi la înfricoşătorul județ. Atunci, de-ai răpit, de-ai fost zgârcit şi-ai luat dreptul altuia, de-ai supărat, de-ai duşmănit pe cineva pe nedrept, de-ai făcut orice alt păcat, atunci tot roiul păcatelor vine din nou în amintire, stă înaintea ochilor şi chinuieşte sufletul. Şi după cum cei care sunt închişi în temniță se află totdeauna trişti şi îndurerați, dar mai cu seamă în ziua aceea când sunt scoşi din închisoare ca să fie duşi înaintea judecătorului, când stau în spatele gratiilor şi când aud dinăuntru vocea judecătorului, mai cu seamă atunci îşi pierd răsuflarea de frică şi nu se deosebesc întru nimic de morți; tot aşa şi sufletul suferă şi se zbuciumă şi în timpul săvârşirii păcatului, dar cu mult mai mult când are să fie smuls din trup şi dus pe lumea cealaltă.
3. Tăceți la auzirea acestor cuvinte? Mă bucur mai mult de tăcerea aceasta decât de aplauze; căci aplauzele şi laudele mă fac pe mine mai strălucit, pe când tăcerea aceasta vă face pe voi mai virtuoşi. Ştiu că supără spusele mele, dar au mare şi nespus câştig. Bogatul acela, dacă ar fi avut pe cineva care să-1 sfătuiască, dacă n-ar fi avut linguşitori care să-i vorbească pentru a-i face plăcere şi pentru a-1 târî la chefuri şi petreceri, n-ar fi ajuns în iad, n-ar fi îndurat chinurile acelea de nesuportat, nu s-ar fi căit mai târziu fără de folos. L-au dat focului, pentru că toți i-au vorbit ca să-i facă plăcere. De-ar da Dumnezeu ca totdeauna şi mereu să cugetăm şi să vorbim aşa de gheenă! În toate cuvintele tale, spune Scriptura, adu-ți aminte de sfârşitul tău şi în veac să nu păcătuieşti! ; şi iarăşi: Găteşte spre ieşire lucrurile tale şi pregăteşte-te de drum! Dacă ai răpit ceva cuiva, dă înapoi şi zi ca Zaheu: Dau împătrit cele răpite! . Dacă ai năpăstuit pe cineva, dacă ai vreun duşman, împacă-te înainte de a ajunge în fata judecății. Pune în rânduială aici totul, ca să cauți fără grijă la scaunul de judecată. Cât suntem aici, pe pământ, avem nădejde de mântuire; dar după ce am plecat dincolo, nu ne mai putem pocăi, nici şterge păcatele. De aceea, trebuie să ne pregătim neîncetat pentru ieşirea din lumea aceasta. Dacă Stăpânul a hotărât să ne cheme

diseară? Dacă a hotărât să ne cheme mâine? Viitorul nu e cunoscut, tocmai ca să fim totdeauna gata de luptă şi pregătiţi pentru plecarea aceea, aşa precum Lazăr acesta era totdeauna pregătit: suferea şi răbda, de aceea a şi fost dus cu atâta cinste.
A murit şi bogatul şi a fost îngropat Sufletul îi fusese îngropat în trup, ca într-un mormânt, şi purtase trupul, de colo până colo, ca pe un mormânt. Trupul îi era legat de beţie şi de lăcomie ca şi cu un lanţ, aşa că era mort şi nelucrător. Nu trece, prea iubite, cu uşurinţă pe lângă cuvântul a fost îngropat. Ci, când auzi acest cuvânt, gândeşte-te la mesele cele ferecate în argint, la paturi, la covoare, la cuverturi, la toate cele din casă, la parfumuri, la aromate, la vinul cel de frunte, la feluritele mâncăruri şi bucate, la bucătari, la linguşitori, la oamenii din suită, la slugi şi la tot fastul lui! Gândeşte-te că totul s-a stins, totul s-a veştejit! Toate cenuşă, toate pulbere! Jale şi plânsete! Nimeni nu-1 mai poate ajuta, nici aduce înapoi sufletul plecat! Atunci s-a văzut ce poate aurul, ce poate bogăţia cea mare! Din atât de mare strălucire, a plecat gol şi singur. Din atât de mare bogăţie, n-a putut să ia de aici nimic; a fost dus gol, lipsit de orice apărare. Niciunul din cei care-1 slujeau, niciunul din cei care-1 ajutau nu era ca să-1 scape de chin şi de pedeapsă; ci, smuls de lângă toţi aceia, a fost luat numai el ca să îndure acele pedepse de nesuportat. Cu adevărat, Tot trupul şi toată mărirea omului ca floarea ierbii; uscatu-s-a iarba şi floarea a căzut, iar cuvântul Dumnezeului nostru rămâne în veac! A venit moartea şi le-a stins pe toate. Luându-1 ca pe un captiv, aşa îl ducea: cu capul plecat, căutând în jos, plin de ruşine, neîndrăznind să deschidă gura, tremurând, cuprins de frică, ca şi cum în vis s-ar fi bucurat de toate desfătările acelea; şi se roagă, deci, bogatul de sărac şi cerşeşte de la masa săracului; de la săracul acela care murea de foame şi care zăcea aruncat în gura câinilor. Faptele s-au schimbat, şi toţi au cunoscut cine-a fost bogatul şi cine-a fost săracul! Au cunoscut că Lazăr era mai bogat decât toţi, iar bogatul, mai sărac decât toţi! Întocmai ca pe scenă, când actorii îşi iau mască de împărat, de comandant, de doctor, de retor, de sofist, de ostaş, fără să fie ceva din aceştia, tot aşa şi în viaţa aceasta, sărăcia şi bogăţia nu sunt decât nişte măşti. După cum, când eşti la teatru şi vezi pe un actor că are mască de împărat, nu-1 fericeşti, nici nu-1 socoteşti împărat şi nici nu doreşti să fii ca el, ci, ştiind că actorul este unul din cei care-şi pierd vremea în piaţă, poate un împletitor de funii, sau un fierar, sau un altul la fel, nu-1 fericeşti din pricina măştii şi a îmbrăcămintei, nici nu-i judeci viata lui după îmbrăcăminte, ci-1 dispreţuieşti din pricina celeilalte vieţi pe care o duce în lume, tot aşa şi în viaţa aceasta, de pe pământ: trăim în lume ca într-un teatru şi-i vedem pe oameni jucând ca pe o scenă; când îi vezi pe mulţi că se îmbogăţesc, nu socoti că sunt bogaţi cu adevărat, ci că au măşti de bogaţi. După cum actorul face pe scenă pe împăratul sau pe generalul, dar, în realitate, de multe ori nu-i decât o slugă, sau unul din cei ce vând smochine şi struguri în piaţă, tot astfel şi bogatul, de multe ori este mai sărac decât toţi oamenii. Dacă îi iei masca şi-i cercetezi conştiinţa, de intri în sufletul lui, vei vedea că-i sărac de orice virtute şi mai necinstit decât toţi oamenii. După cum la teatru, la lăsarea serii, când pleacă spectatorii şi ies afară din teatru, actorii îşi leapădă măştile, şi împăraţii şi generalii de pe scenă se arată tuturor ceea ce sunt, tot aşa şi la venirea morţii, când se termină spectacolul vieţii omeneşti, când toţi oamenii leapădă măştile bogăţiei şi ale sărăciei şi pleacă dincolo, atunci toţi se arată numai cu faptele lor. Atunci se vede cine au fost cu adevărat bogaţi, cine săraci, cine plini de slavă, cine fără de slavă.
4. Adeseori, unul din cei care au fost bogaţi aici, pe pământ, este acolo mai sărac decât toţi, asemenea bogatului din parabolă. Când s-a lăsat seara, adică moartea, şi a ieşit din scena acestei vieţi şi şi-a lepădat masca, s-a văzut acolo că-i mai sărac decât toţi, şi într-atât de sărac, că nu era stăpânul niciunei picături de apă; o cerşea şi n-o căpăta. Poate fi oare o sărăcie mai mare? Şi ascultă cât de sărac era! Ridicându-şi ochii, zice, strigând lui Avraam: Părinte, miluieşte-mă şi

trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului lui in apă şi să-mi răcorească limba mea! Vezi cât de mare e chinul? Când era Lazăr în fața lui, trecea pe lângă el fără să-1 vadă. Acum e departe, şi-1 cheamă! Pe acela pe care nu-1 vedea când intra şi ieşea din casă, pe acesta îl vede acum prea bine de departe.
- Dar pentru ce îl vede acum bogatul pe Lazăr?
- Poate că, adeseori, bogatul acesta îşi zicea în sine aşa: “La ce-mi folosesc mie frica de Dumnezeu şi virtutea? Toate-mi curg ca dintr-un izvor, am toate din belşug, sunt fericit, nu mă primejduieşte niciun necaz! Pentru ce să vreau să fiu virtuos? Iată, săracul acesta e drept, temător de Dumnezeu, şi îndură nenumărate suferințe şi necazuri!” În felul acesta grăiesc mulți şi astăzi. Aşadar, ca să smulgă din rădăcină aceste gânduri rele, îi arată lui că este pedeapsă pentru păcat şi cinste şi cunună pentru ostenelile cele pentru evlavie. Dar nu numai pentru asta 1-a văzut pe Lazăr, ci ca să aibă a suferi şi bogatul acum cu mult, cu mult mai mult ceea ce suferise săracul. După cum pentru Lazăr şederea la poarta bogatului îi mărea şi mai mult chinul, pentru că vedea fericirea celuilalt, tot aşa şi pentru bogat şederea în iad îi făcea şi mai cumplită pedeapsa, pentru că vedea desfătarea lui Lazăr. Îl vedea, ca să-i fie chinul şi mai de nesuportat, nu numai de pe urma felului chinurilor, ci şi ca urmare a punerii lor față în față cu cinstea de care se bucura Lazăr. Şi după cum, când 1-a scos Dumnezeu pe Adam din rai, 1-a pus să locuiască în fața raiului, ca vederea necontenită a raiului să-i aducă în minte mereu greşeala şi să-1 facă să simtă şi mai bine pierderea bunătăților, tot aşa şi pe bogat 1-a pus să locuiască în fața lui Lazăr, ca să vadă de ce bunătăți s-a lipsit pe sine. “Am trimis, îi spune Dumnezeu, pe săracul Lazăr la poarta ta, ca să-ți fie dascăl de virtute şi pricină de iubire de oameni! N-ai luat seamă la câştig! N-ai voit să te foloseşti cum se cuvine de prilejul mântuirii. Foloseşte-1 dar ca pricină de mai mare osândă şi mai mare pedeapsă!”
De aici avem a învăța că vor sta atunci în fața noastră toți cei cărora le-am făcut rău şi pe care i-am nedreptățit. Şi a stat înaintea lui Lazăr şi bogatul acesta, cu toate că nu 1-a nedreptățit cu nimic; că nu i-a luat bogatul averea lui Lazăr. Nu! Dar nici nu i-a dat din averea lui. Deci, dacă cel care nu dă din averea lui are pârâş pe cel ce n-a fost miluit, va mai fi oare vrednic de iertare cel care a răpit averile altora, când stau în jurul lui din toate părțile cei nedreptățiți de el? Atunci nu va mai fi nevoie de martori, nici de pârâşi, nici de dovezi, nici de probe, ci înseşi faptele noastre, aşa cum le-am săvârşit, se vor înfățişa ochilor noştri. “Iată omul, zice Domnul, şi faptele lui! Şi acesta este cel ce a jefuit, pentru că n-a dat din averile lui!” Poate vi se par neobişnuite cuvintele mele, dar să nu vă prindă mirarea. Vă voi da mărturie din dumnezeieştile Scripturi, că nu numai răpirea averilor altora, ci şi neîmpărțirea averilor tale altora se numeşte tot răpire, lăcomie şi jaf.
- Care e această mărturie?
- Dumnezeu îi ține de rău pe iudei prin proorocul care zice: Pământul a dat roadele sale, şi n-ați dat zeciuială; ci răpirea dreptului săracului este în casele voastre Cu alte cuvinte, le spune aşa: Pentru că n-ați dat ofrandele cuvenite, ați răpit averile celui ce are lipsă. Dumnezeu spune aceasta spre a arăta celor bogați că în mâinile lor este averea celor săraci, fie că aceştia au moştenit averile lor de la părinți, fie că şi le-au adunat în alt chip. Şi iarăşi, în altă parte spune: Nu despuia viața săracului A despuia înseamnă a lua averile altuia; că despuiere e şi atunci când luăm şi stăpânim averile ce nu ne aparțin. Să luăm învățătură dar prin asta că vom fi pedepsiți la fel cu cei ce despoaie pe alții, dacă nu facem milostenie. Averile noastre, ori de unde le-am fi adunat, sunt ale Stăpânului. Dacă le dăm celor nevoiaşi, vom dobândi mult belşug. Pentru aceasta a îngăduit Dumnezeu ca tu să ai avere, spre a o împărți săracilor, nu ca să o cheltuieşti în desfrânări, în beții, în mâncăruri şi băuturi, în haine scumpe şi în alte lucruri de necinste. Cel ce

are avere este ca un iconom al veniturilor împărăteşti; dacă acesta din urmă ar cheltui banii strânşi pentru plăcerile lui, şi nu i-ar împărţi celor cărora i s-a poruncit, ar fi pedepsit şi osândit la moarte; tot aşa şi acest bogat: este un administrator al banilor pe care trebuie să-i împartă săracilor; a primit poruncă să-i împartă celor nevoiaşi; dacă cheltuieşte pentru el mai mult decât îi este de neapărată trebuinţă, va primi acolo, pe lumea cealaltă, cumplită pedeapsă. Că nu sunt ale lui cele ale lui, ci ale celor dimpreună robi cu el.
5. Să cruţăm dar averile ca pe nişte averi ce nu ne aparţin, ca să ajungă ale noastre!
- Dar cum să le cruţăm ca şi cum ar fi averi străine?
- Când nu le cheltuim pe nevoi închipuite şi numai pentru nevoile noastre, ci le dăm în mâinile săracilor. De eşti bogat şi cheltuieşti mai mult decât îţi trebuie, vei da socoteală de banii ce ţi s-au încredinţat! Aşa se petrec lucrurile şi în casele celor mari. Mulţi îşi încredinţează vistieriile lor slugilor; acestea păstrează averile încredinţate şi nu abuzează de ele, ci le împart acelora cărora le porunceşte şi când le porunceşte stăpânul. Fă şi tu, la rândul tău, aşa! N-ai primit mai multe averi decât alţii ca să le cheltuieşti singur, ci ca să fii şi pentru alţii bun iconom.
Merită să cercetăm acum şi aceasta: Pentru ce nu 1-a văzut bogatul pe Lazăr în sânul altui drept, ci în sânul lui Avraam?
Avraam era iubitor de străini. Deci, spre a-i fi şi Avraam dovadă a neospitalităţii lui, de aceea îl vede bogatul pe Lazăr cu Avraam. Avraam chema chiar pe drumeţi şi-i ducea în casa lui; bogatul acesta nu băga în seamă nici pe cel ce zăcea afară, la uşa sa. Deşi avea şi prilej de mântuire, şi comoară aşa de mare, totuşi trecea pe lângă ea în fiecare zi şi nu s-a folosit cum trebuie de sprijinul săracului. Patriarhul Avraam n-a fost aşa, ci cu totul dimpotrivă. Stătea înaintea uşii casei sale şi chema în casa lui pe toţi drumeţii. Şi, după cum un pescar care aruncă plasa în mare scoate şi peşte, dar scoate de multe ori şi aur şi mărgăritare, tot astfel şi Avraam, chema oameni în casa lui, dar a primit o dată şi îngeri. Şi lucru minunat este că nu ştia. Pavel, minunându-se de aceasta, îl laudă şi spune: Iubirea de străini să nu o uitaţi; că prin aceasta unii, fără să ştie, au primit oaspeţi pe îngeri! . Şi bine a spus: fără să ştie. Că dacă i-ar fi primit cu atâta dragoste ştiind că sunt îngeri, Avraam n-ar fi făcut un lucru mare şi minunat. Dar este vrednic de toată lauda că, neştiind cine erau drumeţii şi socotindu-i oameni şi simpli călători, i-a chemat în casa lui cu atâta dragoste. Şi tu dar nu faci mare lucru dacă primeşti cu multă dragoste pe un om de seamă şi strălucit; că de multe ori strălucirea oaspetelui îndeamnă chiar pe cel urâtor de oaspeţi să-1 primească cu toată bunăvoinţa. De aceea şi Hristos îi laudă pe cei care fac asemenea lui Avraam, zicând: Întrucât aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi ai Mei prea mici, Mie Mi-aţi făcut! ; şi iarăşi: Aşa nu este vrerea înaintea Tatălui vostru, ca să piară unul dintr-aceştia mici ; şi iarăşi: Iar cine va sminti pe unul dintr-aceştia mici, mai de folos i-ar fi lui să-şi atârne de gât o piatră de moară şi să se înece în adâncul mării'! Şi pretutindeni Hristos pune mult preţ pe cei mici şi dispreţuiţi. Aceasta ştiind şi Avraam, n-a întrebat pe drumeţi cine sunt şi de unde vin, aşa cum facem noi în vremea noastră, ci îi primea în casa lui fără deosebire pe toţi călătorii. Cel care face bine nu trebuie să cerceteze viaţa celui căruia îi face bine, ci să-i uşureze sărăcia şi să-i împlinească nevoia. O singură apărare are săracul: lipsa şi nevoia. Nu-1 întreba dar de nimic altceva; de-ar fi cel mai ticălos dintre oameni, dar dacă-i lipseşte hrana cea de toate zilele, să-i potolim foamea! Aşa ne-a poruncit şi Hristos să facem, zicând: Fiţi fiii Tatălui vostru Celui din ceruri, că răsare soarele Lui peste cei răi şi peste cei buni, şi plouă peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi! Cel ce miluieşte este un port pentru cei în nevoi; iar portul primeşte pe toţi cei naufragiaţi şi-i scapă de primejdii; răi sau buni, oricum ar fi cei ce sunt în primejdie, pe toţi îi adăposteşte în sânurile sale. Şi tu dar, când vezi aici, pe pământ, un om naufragiat de foame, nu-1 judeca, nu-1 întreba de ce a ajuns aşa, ci scapă-1 de necaz. Pentru ce-ţi îngreunezi viaţa?

Dumnezeu te-a slobozit de această iscodire şi cercetare. Câte n-ar fi spus oamenii, câtă supărare n-ar fi fost dacă Dumnezeu ar fi poruncit să miluim după ce am cercetat îndeaproape viaţa şi purtările celui ce ne cere ajutor, după ce am iscodi faptele fiecăruia! Dar aşa, ne-a eliberat de această greutate. Pentru ce să ne facem griji de prisos? Altul este judecătorul, şi altul miluitorul! De aceea se numeşte milostenie, pentru că dăm şi celor care nu sunt vrednici. Aşa ne îndeamnă şi Pavel să facem, zicând: Iar făcând binele, să nu slăbim să facem bine către toţi, dar mai cu seamă către cei de o credinţă cu noi! Dacă iscodim şi cercetăm pe cei ce nu sunt vrednici să fie miluiţi, atunci nu vor veni uşor nici cei ce au această vrednicie; dar dacă miluim şi pe cei ce nu sunt vrednici, atunci negreşit vor veni spre noi şi cei ce sunt vrednici, care preţuiesc cât toţi ceilalţi. Aşa s-a petrecut şi cu fericitul Avraam: pentru că n-a iscodit şi nici n-a cercetat pe drumeţi, a putut în felul acesta să primească o dată şi îngeri. Pe Avraam să-1 urmăm şi noi, şi, o dată cu el, şi pe Iov, strănepotul aceluia. Că şi Iov a urmat cu toată grija măreţia sufletească a înaintaşului lui; pentru aceea şi zicea: Uşa mea se deschidea la tot cel ce venea ; nu o deschidea unuia, şi o închidea altuia, ci o deschidea tuturora, fără deosebire.
6. Tot aşa, rogu-vă, să facem şi noi! Să nu iscodim mai mult decât trebuie. Atâta numai trebuie să ştim despre un sărac: că are nevoie. De vine cineva la noi cu astfel de nevoie, să nu-1 întrebăm mai mult, că nu facem milostenie felului de viaţă, ci omului, nici nu-1 miluim pentru virtutea lui, ci pentru nevoia lui, ca să atragem şi noi asupra noastră de la Stăpân mila cea multă, ca şi noi, deşi suntem nevrednici, să dobândim iubirea Sa de oameni. Că dacă vom cerceta, vom iscodi pe cei împreună robi cu noi, ca să vedem de sunt vrednici de milostenia noastră, atunci şi Dumnezeu va face la fel cu noi; şi dacă vom căuta să cerem socoteală celor împreună robi cu noi, atunci am pierdut mila cea de sus. Căci cu ce judecată veţi judeca, veţi fi judecaţi! , spune Hristos.
Dar să ne întoarcem iarăşi la al nostru cuvânt.
Văzându-1 dar bogatul pe Lazăr în sânul lui Avraam, a zis: Părinte Avraame, miluieşte-mă şi trimite pe Lazăr!
- Dar pentru ce bogatul nu şi-a îndreptat cuvântul său spre Lazăr?
- După cum cred eu, îi era ruşine, se ruşina; socotea, din cele ce-i făcuse, că Lazăr negreşit îl ura. “Dacă eu, îşi spunea el, care m-am desfătat în atâtea bogăţii, care n-am avut a mă plânge de Lazăr, dacă eu 1-am dispreţuit pe când era în atâtea suferinţe şi nu i-am dat nici măcar fărâmituri de la masa mea, cu mult mai mult el, cel atât de dispreţuit, nu-mi va împlini cererea!” Nu spun aceste cuvinte spre învinuirea lui Lazăr; că n-avea el un astfel de suflet, Doamne fereşte! Nu! Ci bogatul, pentru că se temea, nu 1-a chemat pe Lazăr, ci 1-a strigat pe Avraam, care, după socotinţa lui, nu cunoştea cele ce s-au petrecut. Şi cerea bogatul degetul acela pe care de atâtea ori 1-a lăsat să fie lins de limbile câinilor!
- Ce i-a răspuns Avraam?
- Fiule, ai luat cele bune ale tale în viaţa ta! Uită-te la felul cugetării lui Avraam, uită-te la iubirea dreptului! N-a spus: “Neomenosule, crudule, ticălosule, mai aminteşti acum de iubirea de oameni, de milă, de iertare, după ce ai făcut atâta rău omului acestuia? Nu roşeşti? Nu te ruşinezi?”.
- Dar ce i-a spus?
- Fiule, ai luat cele bune ale tale! Inima necăjită “nu o tulbura” , spune Scriptura. Îi este de-ajuns lui pedeapsa; să nu mai aducem ocară suferinţelor lui! De altfel, ca să nu socoteşti că 1-a oprit pe Lazăr să se ducă la el din răzbunare pentru cele trecute, îl numeşte fiu, ca şi cum prin acest nume i-ar lua apărarea. “Ce este în puterea mea îţi dau, îi spune el, dar nu este în puterea mea să treacă de aici dincolo. Ai luat cele bune ale tale!
- Dar pentru ce n-a spus “ai primit”, ci ai luat ?

- Mare noian de gânduri văd deschizându-mi acest cuvânt! De aceea, păstrând cu grijă pe toate cele spuse, pe cele de acum şi pe cele de mai înainte, să le aşezăm în sufletul nostru cu toată grija şi, cu ajutorul celor spuse, să vă faceţi mai potriviţi pentru auzirea celor ce vi le voi spune. Dacă vă este cu putinţă, amintiţi-vă de tot ce v-am spus; dar dacă nu puteţi să vă amintiţi de toate, rogu-vă să vă amintiţi necontenit, mai înainte de toate, că a nu da săracilor din averile tale înseamnă a jefui pe săraci, a-i lipsi de viaţă, şi, altfel, că nu stăpânim averile noastre, ci averile lor. Dacă vom fi însufleţiţi de astfel de gânduri, negreşit vom dori să împărţim averile noastre; şi hrănind aici pe Hristos, Care e flămând, şi aducând dincolo multă bogăţie, vom putea dobândi bunătăţile cele viitoare, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui, împreună cu Sfântul Duh, slavă, cinste, putere, acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul III - Omilii la săracul Lazăr

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul III - Omilii la săracul Lazăr

1. Nu de puţin folos ne-a fost nouă, şi celor bogaţi, şi celor săraci, parabola lui Lazăr; pe unii învăţându-i să îndure cu uşurinţă sărăcia, iar pe alţii oprindu-i de a se lăuda cu bogăţia, ba, dimpotrivă, arătându-le, chiar prin fapte, că mai de plâns decât toţi este cel ce trăieşte în păcat şi nu împarte altora nimic din averile lui.
Dar bine-ar fi ca şi astăzi să vorbesc tot de pilda lui Lazăr. Că şi cei care lucrează în mine, când dau de o vână bogată de aur, sapă acolo mereu şi nu se opresc până ce nu scot la lumină tot aurul. Să ne întoarcem dar acolo unde am lăsat cuvântul, în predica noastră de mai înainte, ca de acolo să purcedem mai departe. Aş fi putut ca într-o singură zi să vă vorbesc de pilda aceasta; n-am urmărit însă să isprăvesc cuvântul, spunându-vă dintr-o dată multe, ci am urmărit ca voi să primiţi cu luare-aminte şi să reţineţi spusele mele, spre a avea de pe urma păstrării lor un vădit folos duhovnicesc. Că şi o mamă iubitoare, care vrea să înţarce copilul, dacă-i dă dintr-o dată copilului în gură mâncare tare, n-are niciun folos, căci copilul aruncă din gură ce i se dă şi pătează şi cămăşuţa în jurul pieptului; dar dacă-i dă treptat şi puţin câte puţin, copilul înghite fără dezgust ce i se dă. Ca şi voi să nu aruncaţi afară ce v-aş fi dat, nu v-am închinat dintr-o dată paharul învăţăturii, ci vi 1-am împărţit pe mai multe zile, v-am îngăduit ca în zilele dintre predicile mele să vă odihniţi de oboseala ascultării, ca cele auzite să se întărească bine în mintea dragostei voastre şi să puteţi primi cu sufletul vesel şi înflăcărat cele ce au să vi se mai grăiască. De aceea, de multe ori v-am spus, cu multe zile înainte, şi ce cuprinde predica următoare, pentru ca în zilele de la o predică la alta să luaţi în mâini Biblia; şi citind toată pericopa şi cunoscând ce s-a vorbit şi ce a mai rămas să faceţi, mintea voastră să fie mai sprintenă pentru înţelegerea celor ce se vor spune mai pe urmă. Totdeauna vă cer asta, şi nu voi înceta de a vă cere, ca nu numai când sunteţi aici să luaţi aminte la cele ce grăiesc, ci şi când sunteţi acasă, să căutaţi a vă îndeletnici necontenit cu citirea dumnezeieştilor Scripturi. În felul acesta îi sfătuiesc totdeauna şi pe cei cu care mă întâlnesc pe stradă sau în casă. Să nu-mi spună cineva acele cuvinte deşarte şi vrednice de osândă: „Am de apărat procese la tribunal, sunt ocupat cu treburile statului, am o

meserie, am femeie, îmi cresc copiii, îmi gospodăresc casa, sunt bărbat care trăiesc în lume. Nu-i treaba mea să citesc Scripturile, ci a acelora care s-au lepădat de lume şi trăiesc în creştet de munte, care necontenit acolo îşi duc viaţa!" Ce vrei să spui, omule? Nu-i treaba ta să citeşti Scriptura, pentru că eşti prins de nenumărate griji? Este mai degrabă treaba ta decât a călugărilor? Că nu au aceia atâta nevoie de ajutorul dumnezeieştilor Scripturi, câtă nevoie au cei ce trăiesc în mijlocul atâtor griji. Monahii au scăpat de piaţă şi de zgomotul din piaţă; şi-au făcut colibe în pustie şi n-au nicio legătură cu oamenii; cugetă în tihnă în liniştea aceea adâncă şi, stând ca într-un port, sunt feriţi de orice primejdie. Noi însă, clătinaţi ca în mijlocul mării şi asaltaţi de nenumărate păcate, avem nevoie totdeauna, mereu şi mereu, de mângâierea Scripturilor. Călugării stau departe de luptă; de aceea nici nu primesc multe răni; tu însă eşti necontenit pe câmpul de luptă şi primeşti nenumărate răni; de acea, ai nevoie şi de mai multe leacuri. Te necăjeşte femeia, te supără copilul, te mânie sluga, te urmăreşte cu ura lui duşmanul, te pizmuieşte prietenul, îţi amărăşte zilele vecinul, îţi pune piedici pe la spate cel cu care slujeşti în armată, te ameninţă adeseori şi judecătorul, te supără foamea, te acoperă jalea pierderii averilor, te îngâmfă bunăstarea, te doboară nenorocirea; multe sunt prilejurile de mânie, multe prilejurile de griji, multe pricinile de supărare şi tristeţe, multe prilejurile de slavă deşartă şi de mândrie! Nevoile ne înconjoară de pretutindeni şi mii şi mii de săgeţi de peste tot vin împotriva noastră! Drept aceea, avem nevoie neîncetat de armele Scripturii. Să ştii bine, spune Scriptura, că prin mijlocul laturilor treci şi mergi pe creste de ziduri de cetate . Poftele trupului apoi iau cu năvală mai cumplit pe cei ce trăiesc în lume; îi subjugă prin ochi şi chipul frumos şi trupul bine întocmit; iar un cuvânt de ruşine lăsat auzului ne tulbură mintea; de multe ori, şi un cântec de desfrâu înmoaie tăria sufletului nostru. Dar pentru ce vorbesc de aceste mari ispite? Adeseori, un lucru ce pare a fi cu totul neînsemnat, de pildă mirosul de parfum pe care-1 lasă o curtezană în urma ei, robeşte sufletul prin simpla vedere.
2. Şi sunt multe cele care asaltează sufletul nostru; şi avem nevoie de leacuri dumnezeieşti, ca să vindecăm buboaiele ce ni se fac; iar care nu ni s-au făcut, dar pot să ni se facă, să le oprim mai dinainte, rupând şi depărtând săgeţile diavolului prin neîncetata citire a dumnezeieştilor Scripturi. Nu-i cu putinţă, nu-i cu putinţă să te mântui dacă nu citeşti necontenit cărţi duhovniceşti! Ar fi de dorit, într-adevăr, dacă prin aceasta ne-am putea mântui cândva, chiar citind continuu cărţile sfinte! Dar ce nădejde de mântuire să mai avem, când nu ne folosim deloc de puterea lor tămăduitoare, deşi suntem răniţi de păcate în fiecare zi? Nu vezi pe fierari, pe bijutieri, pe argintari, pe toţi cei ce se îndeletnicesc cu orice fel de meserie, că-şi au la număr toate instrumentele meseriei lor? Şi de i-ar sili foamea, de i-ar apăsa sărăcia, aleg să sufere mai degrabă orice decât să se despartă de vreunul din uneltele meseriei lor, chiar pentru ca să trăiască. Adeseori mulţi au voit mai degrabă să se împrumute şi să-şi piardă casa şi copiii decât să se despartă de cel mai mic dintre instrumentele meseriei lor; şi pe drept cuvânt. Fiindcă ştiu că, dacă vând instrumentele, nu mai pot lucra şi nu mai pot câştiga un ban. Dacă însă păstrează uneltele, e cu putinţă, muncind continuu, să stingă cu timpul împrumutul făcut; dar dacă se despart de ele şi ajung în mâinile altora, nu mai pot născoci un alt mijloc ca să-şi uşureze sărăcia şi să scape de foame. Tot astfel trebuie să gândim şi noi. După cum pentru aceia instrumentele meseriei lor sunt: ciocanul, ilăul, cleştele, tot aşa şi pentru noi uneltele meseriei noastre sunt cărţile apostolice şi profetice şi toată Scriptura, de Dumnezeu insuflată şi de folos spre învăţătură . Şi după cum aceia, cu instrumentele lor, fac toate obiectele ce li se cer, tot aşa şi noi, cu dumnezeieştile Scripturi, făurim sufletul nostru: dacă e stricat îl îndreptăm, dacă e învechit îl înnoim. Meseriaşii, de altfel, au putere cu meseria lor numai asupra formei obiectelor ce le fac; nu pot schimba materia obiectelor, nici nu pot face argintul aur, ci numai modifică forma acestor

materiale; tu însă nu te mărgineşti numai la atât; ai mai mare putere decât ei: dacă iei în mâini un vas de lemn, poţi face din el un vas de aur. Martor e Pavel, care grăieşte aşa: Într-o casă mare nu sunt numai vase de aur şi de argint, ci şi de lemn şi de lut. Deci, de se va curăţi cineva pe sine de acestea, va fi vas de cinste, sfinţit şi de bună trebuinţă stăpânului, potrivit pentru tot lucrul bun! Să ne îngrijim dar a ne dobândi dumnezeieştile Scripturi, ca să nu poată diavolul să ne rănească de moarte! Să nu adunăm aur, îngropându-1 în pământ, ci să ne adunăm cărţi duhovniceşti. Aurul, atunci când se înmulţeşte, unelteşte împotriva stăpânilor lui; cărţile însă, când se înmulţesc, aduc mare folos celor ce le au.

După cum au mare siguranţă cei ce locuiesc într-o casă în care sunt depozitate armele împărăteşti, chiar de nu se foloseşte nimeni de ele, că nu îndrăznesc să atace casa aceia nici hoţii, nici spărgătorii, nici alt răufăcător, tot aşa şi casa în care se găsesc cărţi duhovniceşti; acestea izgonesc dintr-însa toată lucrarea diavolească şi sunt pentru cei ce locuiesc în ea puternic îndemn de virtute. Chiar numai vederea cărţilor ne face mai trândavi în a lucra păcatului. Dacă săvârşim vreo faptă oprită şi ne murdărim, când ne întoarcem acasă, la vederea dumnezeieştilor Scripturi, ne mustră şi mai mult cugetul şi nu mai cădem aşa de uşor în acele păcate; iar dacă ducem o viaţă sfântă, ele ne întăresc şi mai mult. Când ai atins Evanghelia, Evanghelia ţi-a schimbat îndată gândurile; numai simpla privire a Evangheliei te-a şi depărtat de cele lumeşti. Iar dacă citirea Evangheliei se face cu luare-aminte, sufletul, slujind ca în sfântul altar, se curăţeşte şi ajunge mai bun, pentru că Dumnezeu vorbeşte cu el prin cuvintele Evangheliei.

- Dar dacă nu înţeleg cele scrise?, m-ar putea întreba cineva.

- Chiar dacă nu înţelegi cele scrise, sfinţenia e mare în urma citirii! De altfel, e cu neputinţă să nu înţelegi totul! Pentru aceea a rânduit harul Duhului ca aceste cărţi să fie alcătuite de vameşi, pescari, făcători de corturi, păstori, păzitori de capre, oameni simpli, oameni neînvăţaţi, pentru ca niciunul din oamenii de jos să nu se folosească de acest pretext, pentru ca cele scrise să fie înţelese lesne de toţi, pentru ca să câştige şi să capete folos de pe urma citirii lor şi cel ce lucrează cu palmele, şi sluga, şi văduva, şi omul cel mai neînvăţat. Căci cei care de la început au fost învredniciţi de harul Duhului să scrie aceste cărţi, nu le-au scris pentru slavă deşartă, aşa cum fac scriitorii păgâni, ci pentru mântuirea celor ce le citesc şi le ascultă.

3. Filosofii, retorii şi scriitorii păgâni nu urmăresc folosul obştesc; urmăresc numai să fie admiraţi; iar dacă au spus ceva folositor, şi acest ceva i-au învăluit, ca într-un întuneric, în obişnuita lor lipsă de claritate. Apostolii şi proorocii au făcut însă cu totul dimpotrivă; cele spuse de ei sunt clare tuturor; fiind dascăli de obşte ai lumii, au scris aşa încât fiecare, şi prin el însuşi, să poată înţelege cele scrise numai din simpla citire. Vestind mai dinainte aceasta, proorocul spunea: Vor fi toţi învăţaţi de Dumnezeu ; şi nu va mai învăţa nimeni pe vecinul său: "cunoaşte pe Domnul", că toţi Mă vor cunoaşte, de la cel mic până la cel mare al lor! Iar Pavel spune: Şi eu, fraţilor, când am venit la voi, nu întru înălţarea cuvântului şi a înţelepciunii vestind vouă mărturisirea lui Dumnezeu ; şi iarăşi: Cuvântarea mea şi propovăduirea mea nu stăteau în cuvinte de înduplecare ale înţelepciunii omeneşti, ci în adeverirea Duhului şi a puterii ; şi iarăşi: Că nu grăim înţelepciunea veacului acestuia, nici a stăpânitorilor acestui veac, care sunt pieritori . Cărui om nu-i sunt limpezi toate cele scrise în Evanghelii? Care om, când aude: Fericiţi cei blânzi , Fericiţi cei milostivi , Fericiţi cei curaţi cu inima şi altele asemenea, are nevoie de învăţător ca să-i lămurească cele spuse? Nu sunt oare pe înţeles şi clare semnele, minunile şi istoriile din Evanghelii? Aşa că toate cele ce se spun sunt pretexte şi scuze, acoperăminte pentru trândăvie! Nu înţelegi cele scrise în Scriptură? Dar cum vei putea înţelege, dacă nici măcar nu vrei să-ţi pleci ochii asupra ei? Ia în mâini Biblia! Citeşte toată istoria; ţine minte ce-ai înţeles; citeşte de mai multe ori ce n-ai înţeles şi ţi s-a părut nelămurit. Dacă, după ce ai citit de mai multe ori, nu

poți găsi înțelesul celor scrise, du-te la unul mai învățat, du-te la dascăl, spune-i despre cele ce nu le înțelegi, arată multă râvnă. De te va vedea Dumnezeu că ai atât de mare râvnă, nu-ți va trece cu vederea nici veghea, nici grija; iar dacă nu vei găsi un om care să-ți lămurească ce nu înțelegi, ți-1 va descoperi, negreşit, Dumnezeu. Adu-ți aminte de famenul reginei Etiopiei , care era un barbar, prins de nenumărate griji, înconjurat din toate părțile de treburi; nu înțelegea cele ce citea, şi totuşi citea stând în carul său. Dacă fiind pe cale arăta atâta râvnă pentru cititul Scripturii, gândeşte-te ce râvnă avea când era acasă! Dacă nu-şi îngăduia, în timp ce călătorea, să stea fără să citească Scriptura, cu atât mai mult când şedea acasă! Dacă neînțelegând cele ce citea, nu se oprea din citit, cu mult mai mult după ce înțelegea. Că nu înțelegea ce citea! Ascultă ce-i spune Filip: Oare înțelegi cele ce citeşti? Şi acela, când a auzit acestea, n-a roşit, nici s-a ruşinat, ci şi-a mărturisit neştiința, zicând: Cum voi putea, de nu mă va povățui cineva? Pentru că citea cu atâta râvnă, şi încă nu avea povățuitor, de aceea a primit îndată povățuitor. I-a văzut Dumnezeu râvna, i-a lăudat sârguința şi i-a trimis îndată învățător.
- Dar nu mai este Filip lângă noi acum!
- Este însă Duhul, Care 1-a mişcat pe Filip.
Să nu disprețuim mântuirea noastră, iubiților! Dumnezeiasca Scriptură s-a scris spre povățuirea noastră, la care au ajuns sfârşiturile veacurilor .
Mare întărire pentru a nu păcătui este citirea Scripturilor! Mare prăpastie şi adânc abis este necunoaşterea Scripturilor! Mare trădare a mântuirii, să nu ştii nimic din legile dumnezeieşti! Aceasta a dat naştere şi ereziilor, aceasta a stricat şi viața, asta a răscolit totul. E cu neputință, e cu neputință să te întorci de aici fără de rod, dacă citeşti des şi cu luare-aminte Scripturile! Iată, o singură parabolă cât folos ne-a adus! Nu ne-a făcut oare mai bun sufletul nostru? Ştiu bine că mulți s-au întors încărcați cu mult folos de pe urma ascultării predicii la această parabolă; iar dacă sunt unii care nu s-au folosit până într-atât, totuşi în ziua în care mi-au ascultat predica au fost negreşit mai buni. Nu-i puțin lucru ca şi o singură zi să ți-o petreci căindu-te de păcate, să cauți spre înțelepciunea cea după Dumnezeu, să dai sufletului puțină odihnă de grijile cele lumeşti. Iar dacă facem astfel la fiecare Liturghie, şi nu lipsim de la niciuna, ascultarea neîncetată a predicării cuvântului lui Dumnezeu va săvârşi un mare şi minunat bine în sufletul nostru.
4. Dar bine e să vă explic mai departe parabola! Ce se spune mai departe? Să auzim ce răspunde Avraam, când bogatul i-a zis: Trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului lui în apă şi să-mi răcorească limba! Fiule, îi răspunde Avraam, adu-ți aminte că ai luat cele bune ale tale în viața ta, şi Lazăr, asemenea, cele rele; iar acum el se mângâie, iar tu te chinuieşti. Şi peste toate acestea, mare prăpastie s-a întărit între noi şi voi, ca cei ce vor să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi . Împovărătoare sunt cuvintele acestea şi ne umplu sufletul de mare durere. Aceasta o ştiu, de asemenea, şi eu. Dar cu cât aceste cuvinte mustră mai tare conştiința, cu atât mai mult se foloseşte de pe urma lor sufletul celor pe care-i mustră conştiința. Dacă ni s-ar spune nouă aceste cuvinte dincolo, cum i s-au spus bogatului, ar trebui cu adevărat să bocim, să plângem şi să jelim, că nu ne-ar mai fi rămas timp de pocăință. Dar pentru că le auzim cât timp suntem aici, pe pământ, unde ne mai putem veni în simțiri, unde ne mai putem curați păcatele, unde putem dobândi multă îndrăznire şi ne putem schimba, înfricoşați de nenorocirile ce-au dat peste alții, să mulțumim Bunului Dumnezeu, Care, prin pedepsirea altora, ne deşteaptă din trândăvia noastră şi ne trezeşte pe noi, care dormim. De aceea ne-a spus mai dinainte toate acestea, ca să nu le pătimim. Că de-ar fi vrut să ne pedepsească, nu ni le-ar fi spus mai dinainte; dar, pentru că nu vrea să ne supună la pedeapsă, ne spune mai dinainte pedeapsa, pentru ca, înțelepțindu-ne spusa, să scăpăm de încercarea faptei.
Dar pentru ce Avraam n-a zis: “Ai primit cele bune ale tale”, ci a zis” Ai luat ? Ştiu bine că vă

amintiți, spunând că noian mare de gânduri îmi deschide acest cuvânt. Cuvântul "ai luat" arată o datorie; iei ceea ce ți se datorează.
- Dar dacă bogatul acesta a fost ticălos, nelegiuit, crud şi neomenos, pentru ce nu i-a spus: "Ai primit cele bune ale tale", ci ai luat, ca şi cum i s-ar fi datorat ceva, i s-ar fi cuvenit? Ce înțelegem de aici?
- Unii oameni, oricât de ticăloşi ar fi, de s-ar fi coborât până la cele mai mari păcate, au făcut şi ei o faptă bună sau mai multe. Că ceea ce spun acum nu-i o presupunere a mea, vă voi arăta prin cele ce urmează. A fost oare un ticălos mai mare ca judecătorul cel nedrept? A fost oare cineva mai neomenos? A fost oare cineva mai fără de frică de Dumnezeu? Nu! Judecătorul acesta nici de Dumnezeu nu se temea, nici de oameni nu se ruşina. Dar, cu toate că era atât de ticălos, a făcut şi el un bine: a miluit-o pe văduva care-1 supăra mereu cu rugămintea ei, s-a învoit să-i facă pe plac, i-a împlinit cererea şi a scăpat-o de cel ce o nedreptățea. Aşa că se poate întâmpla ca cineva să fie desfrânat, dar să fie de multe ori şi milostiv; sau să fie neomenos, dar înfrânat; iar dacă este şi desfrânat, şi neomenos, totuşi se poate ca în toată viața lui să fi făcut măcar o faptă bună. Acelaşi lucru iarăşi trebuie să-1 gândim şi despre oamenii buni. După cum cei ticăloşi fac uneori şi câte o faptă bună, tot aşa şi oamenii vrednici şi virtuoşi păcătuiesc şi ei adeseori: Cine se poate lăuda, spune Scriptura, că are inima curată? Sau cine va cuteza a zice că este curat de păcate? . Aşadar, pentru că era cu putință ca şi bogatul acesta, chiar dacă se coborâse până la cele mai mari păcate, să fi făcut vreo faptă bună, iar Lazăr, chiar dacă ajunsese până la culmea virtuții, să fi săvârşit un păcat uşor, de aceea ia seama cum le arată pe amândouă patriarhul, zicând: Şi tu ai luat cele bune ale tale în viața ta, şi Lazăr, asemenea, pe cele rele. Cu alte cuvinte, spune aşa: "Dacă tu ai făcut vreo faptă bună şi ți se datorează plată pentru ea, plata ți-ai primit-o în lume, chefuind, petrecând, fiind bogat, bucurându-te de bunăstare şi de multă fericire; iar acesta, dacă a făcut vreun păcat, şi-a luat plata chinuindu-se în sărăcie, foamete şi în cele mai mari suferințe. Şi gol a venit aici fiecare dintre voi doi: Lazăr gol de păcate, iar tu, de fapte de dreptate. Pentru aceea el are o bucurie fără umbră, iar tu suferi o pedeapsă fără de mângâiere. Când sunt mici şi neînsemnate faptele noastre bune, dar mare şi nespusă povara păcatelor, şi ne bucurăm aici, în viața aceasta, de bunăstare, fără s-avem vreo suferință, vom pleca negreşit din lumea aceasta goi şi lipsiți de răsplata faptelor bune, pentru că ne-am luat aici toată răsplata; după cum, când sunt mari şi multe faptele bune, dar mici şi neînsemnate păcatele şi îndurăm suferințe, pentru că am ispăşit aici aceste mici păcate, luăm dincolo, pe lumea cealaltă, răsplata curată şi neştirbită a faptelor noastre bune. Aşadar, când vezi pe cineva trăind în păcate, fără să aibă aici vreo suferință, nu-1 ferici, ci plânge-1, jeleşte-1, că are să îndure dincolo toate suferințele, aşa cum s-a întâmplat şi cu bogatul acesta! Iarăşi, când vezi pe cineva îngrijindu-se de virtute şi suferind nesfârşite încercări, fericeşte-1, calcă-i pe urme, pentru că a ispăşit aici toate păcatele lui şi pentru că i se gătesc dincolo multele răsplăți ale răbdării, aşa cum s-a întâmplat şi cu Lazăr.
5. Unii oameni sunt pedepsiți aici, pe pământ; alții nu suferă deloc aici, dar îşi iau toată pedeapsa dincolo; în sfârşit, mai mult, alții sunt pedepsiți şi aici, şi dincolo. Pe care dintre aceste trei categorii de oameni o fericiți? Ştiu bine că pe cei dintâi, pentru că, fiind pedepsiți aici, şi-au ispăşit păcatele lor. După aceştia, pe cei ce vin la rând? Voi poate că îi fericiți pe aceştia, pentru că nu îndură aici nicio suferință, ci suferă dincolo toată pedeapsa. Eu însă nu-i fericesc pe aceştia, ci-i fericesc în al doilea rând pe cei care sunt pedepsiți şi aici, şi dincolo. Că cel care a fost pedepsit şi aici, va simți mai uşoară pedeapsa cea de dincolo; pe când cel care este silit să sufere acolo toată pedeapsa, va primi o pedeapsă de care nu mai poate scăpa. Aşa s-a întâmplat şi cu bogatul acesta. Pentru că nu şi-a ispăşit aici niciunul din păcatele sale, de aceea a fost pedepsit

aşa de cumplit, încât n-a putut să capete nicio picătură de apă. Dintre oamenii care păcătuiesc, dar nu suferă aici deloc, eu îi nefericesc cu mult mai mult pe aceia care nu numai că nu sunt pedepsiți aici, o mai duc şi în chefuri, petreceri şi trai bun. Că după cum, atunci când nu eşti pedepsit aici pentru păcatele tale, îți faci dincolo mai grea pedeapsa, tot aşa, când cei păcătoşi se bucură de trai bun, de plăceri şi fericire, acestea toate le sunt merinde şi pricină de mai mare osândă şi pedeapsă dincolo. Pentru că, dacă suntem cinstiți de Dumnezeu cu atâtea daruri, şi noi totuşi păcătuim, atunci tocmai cinstea aceasta ne va arunca într-un foc şi mai mare. Dacă vom primi o pedeapsă mai grea când ne bucurăm numai de îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu, dar nu ne folosim de ea cum trebuie, vom mai scăpa oare de pedeapsa aceea cumplită când, pe lângă îndelungă răbdare, Dumnezeu ne mai cinsteşte şi cu bogatele Sale daruri, dar noi stăruim în păcat? Că cei care se bucură aici, pe pământ, de îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu, dar nu se pocăiesc, îşi adună loruşi dincolo tot răul, o spune Pavel. Ascultă: Socoteşti aceasta, o, omule, tu, care judeci pe cei ce fac unele ca acestea şi le faci şi tu, că tu vei scăpa de judecata lui Dumnezeu? Sau dispreţuieşti bogăţia bunătăţii Lui şi a îngăduinţei şi îndelungii Lui răbdări, neştiind că bunătatea lui Dumnezeu te aduce la pocăinţă? Dar după împietrirea ta şi după inima ta nepocăită îţi aduni ţie mânie în ziua mâniei şi a descoperirii dreptei judecăţi a lui Dumnezeu! Aşadar, când vedem pe unii că se îmbogăţesc, că petrec şi benchetuiesc, că miros a parfum, că o ţin toată ziua în beţii, că sunt slujbaşi mari şi puternici, înconjuraţi de multă slavă, fast şi strălucire, dar că păcătuiesc fără să îndure vreun necaz, tocmai pentru aceea pe aceştia mai cu seamă să-i plângem şi să-i jelim, că, deşi tot păcătuiesc, nu primesc pedeapsă. După cum, dacă vezi pe unul bolnav de dropică, sau de splină, sau cu un mădular putred, sau plin peste tot de bube, că, în pofida tuturor acestora, se îmbată, chefuieşte şi-şi înrăutăţeşte boala, nu numai că nu-1 lauzi, nici nu-1 fericeşti pentru chefurile ce le face, ba, dimpotrivă, tocmai pentru aceea mai cu seamă îl plângi, tot aşa gândeşte şi despre suflet. Când vezi că un om trăieşte în păcat şi se bucură de multă fericire, fără să aibă vreo suferinţă, să-1 plângem pe acesta tocmai pentru aceea că, fiind cuprins de boală şi de cumplită putreziciune, îşi măreşte boala, ajungând mai rău de pe urma desfătării şi a bunului său trai. Că nu suferinţa e un rău, ci păcatul e un rău. Păcatul ne depărtează de Dumnezeu, pe când suferinţa ne apropie de Dumnezeu şi pune capăt mâniei Lui.
- De unde ştim asta?
- Ascultă pe profetul care spune: Mângâiaţi, mângâiaţi pe poporul Meu, zice Domnul. Preoţi, grăiţi la inima Ierusalimului, că a luat din mâna Domnului îndoite păcatele sale! Şi iarăşi: Doamne, Dumnezeul nostru, pace dă-ne nouă; că toate ne-ai dat nouă!
Şi ca să aflaţi că unii sunt pedepsiţi aici, iar alţii dincolo, iar alţii şi aici, şi dincolo, ascultaţi ce spune Pavel când învinuieşte pe cei ce se împărtăşesc cu nevrednicie de dumnezeieştile taine. După ce a spus: Oricine va mânca pâinea aceasta sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi faţă de Trupul şi Sângele lui Hristos! , a adăugat: De aceea între voi mulţi sunt neputincioşi şi bolnavi şi mulţi au murit. Că de ne-am fi judecat pe noi înşine, nu am mai fi judecaţi; dar, fiind judecaţi de Domnul, suntem pedepsiţi, ca să nu fim osândiţi împreună cu lumea . Vedeţi dar că pedeapsa de aici ne scapă de pedeapsa de dincolo? Iar despre cel ce a făcut desfrânare, spune: Să daţi pe unul ca acesta Satanei, spre pieirea trupului, ca duhul să se mântuiască în ziua Domnului .
Mai ştim aceasta şi de la Lazăr. Chiar dacă a făcut vreun păcat, el şi 1-a spălat aici şi aşa, curat, a plecat acolo. Asta o ştim încă şi de la slăbănog . A fost bolnav treizeci şi opt de ani şi şi-a ispăşit păcatele prin timpul îndelungat al bolii lui. Că slăbănogul fusese bolnav din pricina păcatelor, o spune Hristos. Ascultă: Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuieşti, ca să nu-ţi fie ţie ceva mai rău! Se vede dar, din cele spuse, că unii sunt pedepsiţi aici şi li se iartă păcatele.

6. Că unii sunt pedepsiţi şi aici, şi dincolo, când nu iau aici pedeapsă după mărimea păcatelor lor, o spune Hristos vorbind de sodomiţi. Ascultă! După ce a spus: Şi câţi nu vă vor primi pe voi, scuturaţi praful de pe picioarele voastre! , a adăugat: Mai uşor va fi pământului Sodomei şi Gomorei în ziua judecăţii decât cetăţii aceleia! Spunând: mai uşor, arăta că şi locuitorii Sodomei şi Gomorei vor fi pedepsiţi, dar mai uşor, pentru că au fost pedepsiţi şi aici.
Iar că sunt unii care nu îndură aici nicio suferinţă, dar suferă dincolo întreaga pedeapsă, ne-a arătat-o bogatul acesta, care suferea acolo o osândă de care nu poate scăpa şi care nu se bucură nici măcar de o mică uşurare, din pricină că i-a fost păstrată acolo întreaga pedeapsă. Şi după cum aceia dintre păcătoşi care n-au îndurat aici nicio suferinţă vor suferi dincolo mai mare pedeapsă, tot aşa şi aceia dintre virtuoşi, care au îndurat aici multe suferinţe, se vor bucura dincolo de multă cinste. Şi după cum, dacă dintre doi păcătoşi unul este pedepsit aici, iar altul nu, mai fericit este cel care a fost pedepsit decât cel care n-a fost pedepsit, tot aşa, dacă dintre doi drepţi unul suferă mai mult pe lumea aceasta, iar altul mai puţin, mai fericit este cel ce a suferit mai mult, pentru că fiecăruia i se va da după faptele lui.
Aş putea fi însă întrebat:
- Cum dar? Nu se poate cineva bucura şi aici, şi dincolo de tihnă şi fericire?
- E cu neputinţă asta, omule, e un lucru din cele cu neputinţă! Nu se poate, nu se poate ca acela care a trăit aici în trândăvie şi s-a bucurat de tihnă, care s-a desfătat aici cu toate bunătăţile şi a dus o viată zadarnică şi fără socoteală, să se bucure dincolo de cinste! De nu te supără sărăcia, te supără pofta şi eşti stăpânit de ea. Şi nu mică e durerea ce ţi-o aduce! De nu te încearcă boala, te arde mânia! Şi nu-i durere de nebăgat în seamă să învingi mânia! De nu te iau cu asalt ispitele, te frământă mereu gânduri păcătoase. Şi nu-i lucru uşor să-ţi înfrânezi pofta, să pui capăt slavei deşarte, să potoleşti mândria, să te depărtezi de chefuri şi de petreceri, să duci o viaţă aspră şi înfrânată. Că dacă nu faci acestea şi altele ca acestea, e cu neputinţă să te mântui! Că nu se mântuiesc cei ce petrec şi se desfată, o spune Pavel, grăind despre văduve. Ascultă: Văduva care trăieşte în desfătare, de vie este moartă . Dacă s-a spus aceasta despre femeie, cu mult mai mult despre bărbat. Că nu poţi dobândi cerurile dacă duci o viaţă plină de desfătări, a arătat-o şi Hristos, grăind aşa: Strâmtă şi îngustă este calea care duce la viaţă şi puţini sunt care o află!
- Cum dar spune Hristos, m-ar putea întreba cineva, că Jugul Meu este bun şi sarcina Mea, uşoară ? Dacă e strâmtă şi îngustă calea, cum o numeşte iarăşi uşoară?
- O numeşte strâmtă şi îngustă din pricina felului ispitelor; şi o numeşte uşoară datorită voinţei celor care merg pe această cale. Se poate ca ceva greu prin natura lui să ajungă uşor când îl primim cu dragă inimă. De pildă, Apostolii: au fost biciuiţi şi s-au întors bucurându-se că s-au învrednicit, pentru numele Lui, să sufere ocară . Deşi chinurile dau naştere totdeauna la suferinţă şi durere, totuşi voinţa celor ce fuseseră biciuiţi a biruit şi firea lucrurilor. De aceea şi Pavel spune: Toţi care voiesc să vieţuiască cucernic în Hristos Iisus vor fi prigoniţi! Prin urmare, dacă nu te prigoneşte omul, îţi aduce război diavolul. Şi avem nevoie de multă înţelepciune şi de mare răbdare, ca să fim cu mintea trează şi cu luare-aminte când ne rugăm, ca să nu râvnim averi străine, ca să împărţim averile noastre la cei nevoiaşi, ca să ne luăm rămas bun de la orice desfătare, şi aceea pe care ne-o dă masa, şi aceea pe care ne-o dau hainele, ca să fugim de zgârcenie, de beţie şi de cuvinte de ocară, ca să ne stăpânim limba, ca să nu strigăm cu necuviinţă - Toată amărăciunea şi mânia şi urgia şi strigarea şi defăimarea să se lepede de la voi! -, ca să nu grăim cuvinte de ruşine, ca să nu spunem glume. Nu e mică osteneala de a păzi cu toată luarea-aminte acestea. Şi ca să afli ce lucru greu este să cugeţi şi că n-ai niciun pic de tihnă, ascultă ce spune Pavel: Îmi chinuiesc trupul meu şi îl supun robiei . Prin aceste cuvinte a lăsat să se înţeleagă silnicia şi marea osteneală pe care trebuie neapărat să o îndure cei ce voiesc să-şi

facă trupul uşor de condus în toate împrejurările vieţii. Şi Hristos spunea ucenicilor Săi: În lume necazuri veţi avea; dar îndrăzniţi; Eu am biruit lumea! "Acest necaz, le spune Hristos, aduce tihnă!" Viaţa aceasta este o arenă; iar cel care este în arenă şi la lupte nu se poate bucura de tihnă, dacă vrea să fie încununat. Prin urmare, dacă vrei să fii încununat, alege viaţa cea aspră şi plină de osteneli, ca, ostenindu-te aici puţină vreme, să te desfeţi dincolo de necontenită cinste!
7. Câte necazuri nu vin peste noi în fiecare zi! Ce fel de suflet trebuie să ai, ca să nu te mânii, nici să te necăjeşti, ci să mulţumeşti; să slăveşti, să te închini Celui Ce a îngăduit să vină peşte tine aceste încercări? Câte necazuri neaşteptate, câte strâmtorări! Şi trebuie să risipeşti gândurile cele rele şi să nu îngădui limbii să rostească vreun cuvânt lipsit de cuviinţă, aşa cum a făcut fericitul Iov. A îndurat mii şi mii de suferinţe şi a mulţumit mereu lui Dumnezeu . Sunt unii oameni care încep îndată să blesteme dacă au vreo greutate, dacă sunt ocărâţi de cineva, dacă se îmbolnăvesc, dacă au podagră, dacă-i doare capul. Durerea adusă de boală nu îi lasă, dar cu aceasta şi-au pierdut câştigul.
Ce faci, omule? Blestemi pe Binefăcătorul tău, pe Mântuitorul, pe Apărătorul şi Purtătorul tău de grijă? Nu simţi că te duci în prăpastie, că te arunci în prăpastia celei mai grozave pierzanii? Crezi că dacă blestemi îţi uşurezi durerea? Dimpotrivă, ţi-o sporeşti, ţi-o faci mai cumplită. Că pentru asta aduce diavolul nenumărate necazuri şi suferinţe, ca să te afunde în prăpastia aceea. Când te vede că blestemi, îndată-ţi sporeşte durerea şi ţi-o face mai mare, pentru ca, durându-te, să-ncepi iar să te mânii. Dar dacă te vede că suferi cu curaj şi că mulţumeşti lui Dumnezeu cu atât mai mult cu cât boala se înrăutăţeşte, te părăseşte îndată, pentru că va sta lângă tine zadarnic şi fără de folos. Şi după cum un câine care stă lângă masă, dacă vede că omul care mănâncă îi aruncă mereu câte ceva din cele ce are pe masă, va sta mereu lângă masă; iar dacă stă o dată, de două ori, şi nu primeşte nimic, pleacă, pentru că stă degeaba şi fără de folos, tot aşa şi diavolul: mereu cască gura la noi; dacă-i arunci, ca unui câine, un cuvânt de blestem, tăbară asupra ta ca să-i dai iarăşi; dar dacă mulţumeşti mereu lui Dumnezeu, l-ai făcut să moară de foame, 1-ai izgonit, 1-ai pus pe fugă.
E atât de mare durerea, că nu poţi să taci?
- Nici eu nu te împiedic să vorbeşti! Dar în loc de blestem, mulţumiri lui Dumnezeu! În loc de cuvinte de mânie, laude! Mărturiseşte-te Stăpânului! Strigă cu glas mare când te rogi, strigă cu glas mare slăvind pe Dumnezeu! Aşa ţi se va uşura şi durerea; pentru că, prin aceste cuvinte de mulţumire, diavolul a fost îndepărtat şi ajutorul lui Dumnezeu a venit. Dar dacă blestemi, ai îndepărtat şi ajutorul lui Dumnezeu, 1-ai făcut mai puternic şi pe diavol împotriva ta şi ţi-ai mărit şi mai mult durerile; dar dacă dai mulţumire lui Dumnezeu, ai îndepărtat şi uneltirile diavolului celui viclean, şi ai atras asupra ta îngrijirea purtătorului de grijă Dumnezeu.
Se porneşte limba de multe ori, din obişnuinţă, să rostească acel cuvânt rău?
- Pentru că ţi se porneşte limba din obişnuinţă, muşcă-ţi tare limba înainte de-a rosti blestemul. Mai bine să curgă sânge din ea acum decât să dorească atunci o picătură de apă, şi să nu poată căpăta această mângâiere. Mai bine să sufere o durere vremelnică acum decât să sufere atunci pedeapsa chinului veşnic, aşa precum îi ardea atunci şi limba bogatului, dar n-a căpătat nicio mângâiere. Dumnezeu ţi-a poruncit să iubeşti pe vrăjmaşii tăi , şi tu urăşti pe Dumnezeu, Care te iubeşte? Dumnezeu a poruncit să vorbeşti de bine pe cei ce te supără şi să binecuvântezi pe cei ce te ocărăsc , şi tu vorbeşti de rău, fără să-ţi fi făcut ceva, pe Binefăcătorul şi Ocrotitorul tău?
Spui că n-a putut să te scape de-ncercare?
- A îngăduit-o însă, ca să te facă mai slăvit!
- Dar sunt doborât, pier!, îmi spui tu.
- Nu din pricina încercării, ci din pricina trândăviei tale! Te întreb: Ce este mai uşor: să blestemi

sau să mulţumeşti lui Dumnezeu? Oare nu blestemul ţi-i face duşmani şi vrăjmaşi pe cei ce te aud? Oare nu blestemul îţi aduce tristeţe şi după aceea îţi măreşte durerea? Şi, dimpotrivă, oare nu mulţumirea adusă lui Dumnezeu îţi prilejuieşte nenumărate cununi pentru înţelepciunea ta, nenumărate laude de la oameni şi mari răsplăţi de la Dumnezeu? Pentru ce dar laşi la o parte ce este folositor, uşor şi plăcut, şi urmăreşti în locul acestora ceea ce este vătămător, dureros, mistuitor? De altfel, dacă strâmtorarea pricinuită de încercări şi de sărăcie ar fi pricina blestemelor, ar trebui ca toţi cei săraci să blesteme; dar nu este aşa, căci mulţi oameni care trăiesc în cea mai neagră sărăcie mulţumesc necontenit lui Dumnezeu, iar alţii, bogaţii şi chefliii, nu mai contenesc cu blestemul. Prin urmare, nu firea lucrurilor, ci voinţa noastră face şi una, şi alta. Că pentru aceasta am şi tâlcuit această parabolă, ca să afli că celui trândav nici bogăţia nu-i foloseşte, iar pe cel ce ia aminte, nici sărăcia nu poate să-1 vatăme. Dar pentru ce spun sărăcia? De-ar veni dintr-o dată toate relele din lume, ele nu vor putea doborî sufletul celui iubitor de Dumnezeu, sufletul celui iubitor de înţelepciune, nici nu-1 vor putea depărta de virtute. Şi martor este Lazăr. După cum celui uşuratic şi trândav nu-i va putea fi de folos cândva nici bogăţia, nici sănătatea, nici fericirea continuă, nimic altceva.

8. Să nu spunem dar că sărăcia, boala şi mulţimea de nenorociri ne silesc să blestemăm. Nu sărăcia, ci nebunia; nu boala, ci nesocotinţa; nu mulţimea de nenorociri, ci lipsa evlaviei duce la blestem şi la păcat pe cei ce nu iau aminte.

Aş mai putea fi întrebat:

- Pentru ce unii sunt pedepsiţi aici, iar alţii dincolo, şi nu aici toţi? Pentru ce?

- Pentru că, dacă s-ar face aşa, toţi am pieri; că toţi suntem supuşi pedepselor. Iarăşi, dacă nimeni n-ar fi pedepsit aici, cei mai mulţi nu s-ar mai îngriji de virtute şi destul de mulţi ar spune că nu este Pronie. Dacă acum, când văd că mulţi dintre păcătoşi sunt pedepsiţi, cu toate acestea spun multe vorbe de hulă, ce n-ar spune dacă n-ar fi pedepsiţi? Unde n-ar fi ajuns răutatea? De aceea Dumnezeu îi pedepseşte pe unii aici, iar pe alţii nu-i pedepseşte. Pe unii îi pedepseşte aici, ca să pună capăt răutăţii lor, ca să le facă mai uşoară pedeapsa de dincolo, sau chiar ca să-i scape cu totul de ea, şi ca să-i facă, prin pedepsirea lor, mai înţelepţi pe cei ce trăiesc în păcat. Pe alţii, iarăşi, nu-i pedepseşte aici, pentru ca, luând aminte de ei înşişi, pocăindu-se şi ruşinându-se de îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu, să scape şi de osânda de aici, şi de pedeapsa de dincolo; iar dacă stăruie în păcat, nefolosind nimic de pe urma îndelungii răbdări a lui Dumnezeu, să sufere o pedeapsă şi mai mare din pricina marelui lor dispreţ.

Dacă cineva din cei care se pretind ştiutori ar spune că sunt nedreptăţiţi cei ce sunt pedepsiţi dincolo pentru că, dacă ar mai fi trăit, ar fi putut să se pocăiască, unuia ca acesta i-aş răspunde aşa: Dumnezeu a ştiut mai dinainte că n-au să se pocăiască, de aceea i-a pedepsit. Dacă pe cei pe care-i ştie că n-au să se îndrepte Dumnezeu totuşi îi lasă să trăiască, atunci cu mult mai mult pe cei pe care-i ştia că au să câştige de pe urma îndelungii Lui răbdări i-ar fi lăsat în viaţa aceasta, ca să folosească spre pocăinţă răgazul dat lor. Dar aşa, răpindu-i mai dinainte pe aceia din viaţa aceasta, le face şi lor dincolo mai uşoară pedeapsa, şi-i face şi pe ceilalţi mai înţelepţi prin pedepsirea lor.

- Dar pentru ce nu face la fel cu toţi cei răi?

- Pentru ca, de pe urma fricii şi a pedepselor primite de ceilalţi, cei ce rămân în viaţă să ajungă mai înţelepţi şi să se depărteze de răutate, lăudând îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu şi ruşinându-se de bunătatea Lui.

- Dar nu fac asta!, mi-ar spune cineva.

- Nu-i de vină Dumnezeu! E de vină trândăvia acelora care nu voiesc să se folosească de atâtea leacuri pentru mântuirea lor.

Şi ca să afli că pentru aceea face astfel, ia aminte! A amestecat odinioară Pillat sângele galileenilor cu jertfele; şi au venit unii la Hristos şi I-au vestit aceasta. Hristos le-a spus: Credeți oare că aceşti galileeni au fost ei mai păcătoşi? Dar dacă nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel! Iarăşi, alți optsprezece au fost îngropați de un turn; şi despre ei a spus la fel. Prin cuvintele: Gândiți oare că aceia erau mai păcătoşi? Nu! zic vouă , a arătat că şi cei care rămăseseră în viață erau tot atât de vinovați. Iar prin cuvintele: De nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel!, a arătat că pentru aceea le-a îngăduit acelora să sufere, pentru ca cei care au rămas în viață, înfricoşați de cele întâmplate celorlalți, să se pocăiască şi să ajungă moştenitorii împărăției.
Poate că cineva ar vrea să mă întrebe:
- Cum dar? Ca să ajung eu mai bun, este pedepsit un altul?
- Nu-i pedepsit pentru aceasta, ci pentru păcatele lui; dar ajunge cu prisosință pricină de mântuire pentru cei ce iau aminte, făcându-i mai râvnitori spre fapte bune, de teama celor întâmplate aceluia. Aşa fac şi stăpânii: adeseori biciuind o slugă, le este învățătură de minte şi celorlalte slugi. Când vezi dar că unii pier în naufragii, sau că mor sub dărâmăturile casei, sau că sunt arşi de foc, sau că sunt luați de ape, sau că îşi sfârşesc viața în moarte silnică sau în alt chip, iar alții nu pățesc nimic, deşi au făcut aceleaşi păcate, ba poate chiar mai mari, să nu te tulburi şi să zici: “Pentru ce, dacă au făcut aceleaşi păcate, n-au avut aceeaşi moarte?”, ci gândeşte-te la aceea că Dumnezeu a îngăduit ca unul să fie ucis sau să se înece, ca să-i facă lui mai blândă pedeapsa cea de dincolo sau să-1 scape desăvârşit de pedeapsă, iar pe altul nu 1-a lăsat să pătimească la fel, pentru ca, înțelepțindu-se din pedeapsa celuilalt, să ajungă mai bun; dar dacă duce mai departe aceeaşi viață păcătoasă, îşi adună prin trândăvia lui pedeapsă fără mângâiere. Şi Dumnezeu nu-i pricină acelei pedepse grozave! Iarăşi, dacă vezi pe un om drept strâmtorat sau că suferă nenorociri, despre care am vorbit mai înainte, să nu te descurajezi; că şi aceluia suferințele îi fac şi mai strălucitoare cununile. Îndeobşte vorbind, orice suferință, dacă o îndură un păcătos, îi micşorează povara păcatului; dacă o îndură un drept, îi face mai strălucitor sufletul, aşa că şi unuia, şi altuia suferința le aduce foarte mare câştig, numai dacă îndură suferința dând slavă lui Dumnezeu; căci aceasta este ceea ce se cere de la noi.
9. Pentru aceea e plină istoria dumnezeieştii Scripturi cu nenumărate pilde de acest fel, care ne arată drepți şi păcătoşi suferind amar, pentru ca fiecare, fie drept, fie păcătos, având înainte aceste pilde, să sufere cu bărbăție. Îți arată nu numai păcătoşi suferind, ci şi păcătoşi fericiți, cărora le merg toate din plin, ca să nu te tulbure fericirea acestora, ştiind din cele întâmplate bogatului acestuia ce foc îi aşteaptă mai târziu dacă nu-şi schimbă viața.
- Dar nu se poate, m-ar putea întreba cineva, să fim fericiți şi aici, şi dincolo?
- Nu se poate! De aceea drepții duc aici o viață plină de dureri şi trudă!
- Dar ce, Avraam a suferit?
- Dar cine a îndurat atâtea suferințe ca el? Nu şi-a părăsit patria? Nu s-a despărțit de toți ai lui? N-a suferit de foame în pământ străin? Nu se muta, ca un hoinar, mereu dintr-o parte-n alta, din Babilon în Mesopotamia, de aici în Palestina, apoi din Palestina în Egipt? Cine poate istorisi luptele şi măcelurile ce le-a avut de dus pentru femeia lui, luptele cu barbarii, luarea în robie a familiei rudeniei lui, şi alte multe asemenea? N-a suferit oare dureri mai mari decât toate, când i s-a poruncit să ia copilul şi să-1 aducă jertfă cu mâinile lui, pe fiul său cel dorit şi drag? Dar Isaac, cel care trebuia să fie ucis, nu era alungat mereu de vecini? Nu i s-a luat femeia, ca şi tatălui său, şi a stat atâta vreme fără de copii? Dar Iacov, cel crescut în casă, n-a îndurat suferințe mai cumplite decât bunicul său? Dar, ca să nu lungesc vorba înşirând toate suferințele lui, ascultă ce spune el despre toată viata lui: Puține şi rele au fost zilele vieții mele şi n-au ajuns la zilele anilor vieții părinților mei! Şi care om nu-şi uită suferințele trecute, când vede pe fiul său şezând

pe tron împărătesc şi înconjurat de-atâta slavă? Cu toate acestea, Iacov fusese atât de hăituit în toată viața lui, că nici când ajunsese la atâta fericire nu uitase durerile trecute. Dar David? Câte nenorociri n-a îndurat! Nu grăieşte şi el aceleaşi cuvinte ca şi Iacov, spunând: Zilele anilor noştri într-înşii şaptezeci de ani; iar de vor fi în puteri, optzeci de ani; şi ce este mai mult decât aceştia, osteneală şi durere? Dar Ieremia? Nu-şi blestema ziua naşterii din pricina deselor nenorociri? Dar Moise? N-a spus şi el descurajat: Dacă faci aşa cu mine, mai bine omoară-mă ? Dar Ilie, cel cu sufletul plin până la cer, cel care a încuiat cerul, după multele lui minuni, nu se jeluia mereu lui Dumnezeu, zicând: Ia sufletul meu de la mine, că nu sunt eu mai bun decât părinții mei! ? Dar pentru ce să vorbesc de fiecare dintre aceşti drepți? Că Pavel, strângându-i pe toți aceştia la un loc, le zugrăveşte suferințele, spunând: Au pribegit în cojoace şi în piei de capre, lipsiți, strâmtorați, îndurând rele, ei, de care lumea nu era vrednică. Într-un cuvânt dar, acela care vrea să fie bine-plăcut lui Dumnezeu, care vrea să fie bun şi curat, nu trebuie să umble după o viață trândavă, după o viață de plăceri şi de desfrâu, ci după o viață trudnică, plină de multe sudori şi osteneli: Nimeni nu se încununează, spune Pavel, dacă nu luptă după legile jocului , iar în altă parte: Şi oricine se luptă, se înfrânează de la toate : de la cuvânt, de la privire, de la vorba de ruşine, de la ocară, de la blestem, de la înjurături. Din aceasta învățăm că, şi dacă nu vine peste noi din afară vreo încercare, trebuie să ne deprindem în fiecare zi cu postul, cu traiul aspru, cu hrana ieftină, cu masa simplă, alungând din toată viața noastră luxul. Altfel, nu este cu putință să bineplăcem lui Dumnezeu. Să nu-mi spună nimeni cuvântul acela deşert: cutare are de toate şi aici, şi dincolo. E cu neputință să se întâmple asta cu cei bogați, cu cei care petrec şi se desfată, cu cei ce păcătuiesc. Dar dacă trebuie să spunem acest cuvânt, atunci se poate spune despre cei ce trăiesc în strâmtorări, despre cei ce trăiesc în necazuri; despre ei se poate spune că au de toate şi aici, şi dincolo. Le au pe cele de dincolo, pentru că primesc răsplată; le au pe cele de aici, pentru că, hrănindu-se cu nădejdea răsplății de dincolo şi aşteptând bunătățile cele viitoare, nu simt suferințele şi necazurile de aici.
Dar să ascultăm mai departe pilda lui Lazăr! Şi peste toate acestea, spune Avraam, prăpastie mare s-a întărit între noi şi voi .
Bine a spus David: Fratele nu izbăveşte; va izbăvi omul? Nici nu-i cu putință, de-ar fi frate, de-ar fi tată, de-ar fi fiu! Uită-te: Avraam 1-a numit pe bogat fiu, şi n-a putut să facă ce face un tată pentru fiul său; bogatul 1-a numit pe Avraam părinte, şi ar fi fost firesc ca fiul să se bucure de bunăvoința părintească, dar n-a putut, ca să afli că nici rudenia, nici prietenia, nici afecțiunea, nici altceva din cele ce sunt, nu sunt de folos unuia care a fost părăsit de propria sa viață.
10. Spun asta pentru că, adeseori mulți, când îi îndemn să fie cu luare-aminte asupra vieții lor şi să privegheze, sunt nepăsători şi-mi întorc cuvintele în batjocură, zicând: “Tu ai să mă aperi în ziua judecății!” “Am încredere, nu mă tem!”, spune unul. Altul: “Tatăl meu a fost mucenic!” Altul: “Bunicul meu a fost episcop!” Alții îi aduc ca mărturie pe toți cei din casă. Dar toate acestea sunt cuvinte deşarte. Nu ne va fi de folos atunci virtutea altora. Adu-ți aminte de fecioarele acelea, care n-au dat untdelemn celorlalte cinci fecioare; unele au intrat în camera de nuntă, iar altele au rămas afară . Mare bine este să-ți pui nădejdea mântuirii în propriile tale fapte! Pe lumea cealaltă niciun prieten nu ne poate ajuta. Dacă aici, în lumea asta, unde ne mai putem schimba, Dumnezeu îi spune lui Ieremia: Nu te ruga pentru acest popor! , cu atât mai mult dincolo. Ce spui? E mucenic tatăl tău? Dar tocmai asta mai ales va putea să te osândească mai mult, că te arăți nevrednic de virtutea părintească, deşi ai avut în casă pilde de virtute! Spui că ai un prieten vrednic şi minunat? Nici el nu te va putea ajuta atunci!
- Dar atunci, cum spune Hristos: Faceți-vă prieteni din mamona nedreptății; ca, dacă veți fi lipsiți, să vă primească ei în corturile cele veşnice ?

- Aici nu prietenia ajută, ci milostenia. Dacă Hristos ar fi vrut să spună că prietenia singură poate veni în ajutor, ar fi trebuit să spună numai Faceți-vă prieten!; dar aşa, pentru a arăta că nu prietenia singură poate veni în ajutor, a adăugat: din mamona nedreptății. Deşi, poate că ar spune cineva: "Pot fără mamona să-mi fac prieten, chiar prieten mai bun decât cu mamona". Dar ca să ştii că aceea care te ajută este milostenia, fapta ta şi lucrul tău, te-a convins să nu te încrezi nici în prieteniile ce le ai cu sfinții, ci în prieteniile ce ți le-ai făcut cu mamona.
Pe toate acestea cunoscându-le dar, iubiților, să fim cu mare luare-aminte asupra noastră. De suferim, să mulțumim lui Dumnezeu; de ne merg toate lucrurile bine, să ne întărim pe noi înşine şi, înțelepțindu-ne din pedepsirea altora, să mulțumim lui Dumnezeu prin căință, prin străpungerea inimii şi prin deasă mărturisire. Iar dacă am făcut vreun păcat în viața aceasta, să-1 ispăşim, ştergând întinăciunea cu toată râvna sufletului nostru. Să rugăm pe Dumnezeu a ne învrednici pe noi toți ca să ispăşim aici toate păcatele , şi aşa să plecăm acolo, ca, nu cu bogatul, ci cu Lazăr bucurându-ne de sânul lui Avraam, să ne desfătăm de bunătățile cele nemuritoare; pe care facă Dumnezeu ca noi toți să le dobândim, cu harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, împreună cu Care Tatălui slavă cu Sfântul Duh, în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul IV - Omilii la săracul Lazăr

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul IV - Omilii la săracul Lazăr

l. În această zi trebuie neapărat să-mi isprăvesc cuvântul cu privire la pilda lui Lazăr. Voi socotiți poate că am spus tot ce se putea spune; eu însă nu mă voi folosi de neştiința voastră spre a voastră înşelare, nici nu mă voi opri până ce nu voi lua la plecare tot ce e cu putință de văzut. Că şi lucrătorul viei, la cules, nu pleacă din vie până ce n-a cules toți strugurii. Aşadar, pentru că şi eu mai văd încă ascunse în cuvintele parabolei gânduri, ca sub frunze, vă îndemn să le culegem cu luare-aminte şi pe acestea, folosindu-ne de cuvânt în loc de cosor. O vie odată culeasă rămâne goală de rod, numai cu frunze; dar via cea duhovnicească a dumnezeieştilor Scripturi nu-i astfel; chiar dacă am luat tot ce se vede, totuşi mai rămâne cea mai mare parte. Înaintea mea au vorbit mulți despre această parabolă şi vor vorbi poate mulți şi după mine, dar nimeni nu va putea goli toată bogăția ei. În aşa fel e bogăția dumnezeieştii Scripturi. Cu cât sapi în adânc, cu atât izvorăsc mai multe gânduri dumnezeieşti. Că este un izvor care nu seacă niciodată.
Ar fi trebuit să vă plătesc datoria cu al meu cuvânt la slujba (Sfintei Liturghii) de mai înainte, dar am socotit că nu este bine să trecem sub tăcere faptele mari ale fericitului Vavila şi ale perechii de sfinți mucenici de după el. De aceea am amânat scadența, păstrându-vă pentru azi plata întregii datorii. Haide dar, pentru că am dat şi părinților cuvintele de laudă, nu cele după vrednicia lor, ci cele după puterea mea, să vă dau şi vouă ceea ce a mai rămas din această parabolă. Dar ca să nu vă obosiți înainte de a ajunge la sfârşit, voi lua cuvântul de acolo de unde 1-am lăsat mai înainte. Unde 1-am lăsat? La prăpastia care desparte pe păcătoşi de drepți. După ce a zis bogatul: Trimite pe Lazăr, Avraam i-a spus lui: Prăpastie mare s-a întărit între noi şi voi, ca aceia ce vor să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi! Şi am arătat

prin multe cuvinte că trebuie să avem nădejdea mântuirii mai întâi în iubirea de oameni a lui Dumnezeu, iar apoi în propriile noastre fapte, şi să nu socotim că ne pot veni în ajutor părinții, bunicii, străbunicii, nici rudele, prietenii, cunoscuții sau vecinii. Că fratele nu izbăveşte; va izbăvi omul? Oricât s-ar ruga şi ar cădea în genunchi cei care au plecat de aici cu păcate, zadarnice şi de prisos vor fi toate rugile lor. Cele cinci fecioare le-au rugat pe prietenele lor să le dea untdelemn, şi n-au căpătat . Cel care a îngropat talantul în pământ s-a dezvinovățit mult, dar tot a fost osândit . Cei care n-au hrănit pe cel flămând, nici n-au dat apă celui însetat, au crezut şi ei că-şi găsesc scăparea în neştiință, dar nici ei n-au dobândit iertare . Alții nici n-au putut spune ceva; de pildă, acela care nu era îmbrăcat în haină de nuntă era învinuit şi tăcea . Nu numai acesta, ci şi altul, având ură pe aproapele său şi cerându-i datoria de o sută de dinari, n-a avut ce să spună când, mai târziu, a fost învinovățit de către stăpânul său de cruzime şi neomenie . Se vede dar de aici că nimic nu ne va putea ajuta acolo, dacă nu avem fapte bune. Fie de cădem în genunchi şi ne rugăm, fie de tăcem, tot va veni peste noi osânda şi pedeapsa. Ascultă, că şi bogatul acesta a cerut două lucruri lui Avraam şi n-a dobândit niciunul. Mai întâi s-a rugat pentru el, zicând: Trimite pe Lazăr; apoi nu s-a mai rugat pentru el, ci pentru frații lui. Dar nu i s-a împlinit nicio cerere. Una, cea dintâi, era cu neputință; a doua, cea pentru frați, de prisos. Dar, dacă vreți, să fim cu mai multă luare-aminte la vorbirea dintre bogat şi Avraam. Dacă, atunci când un dregător aduce în mijlocul pieței pe un osândit, îl înconjoară cu călăi şi-i pune de-i sfâşie carnea vinovatului în bătăi, toți aleargă cu multă grabă, voind să audă ce va întreba judecătorul şi ce va răspunde împricinatul, cu atât mai mult noi trebuie să ascultăm cu luare-aminte aici ce doreşte osânditul acesta, adică bogatul, şi ce răspunde dreptul Judecător prin Avraam. Că nu patriarhul era judecătorul, chiar dacă grăia el. După cum la tribunalele acestea din lume, atunci când vinovații sunt tâlhari sau ucigaşi, legile îi obligă să stea departe de fața judecătorului şi nu le îngăduie să-i audă vocea, făcându-i de ruşine, pe lângă altele, şi prin aceasta, iar pentru întrebările judecătorului şi răspunsurile acuzaților se foloseşte un mijlocitor, tot aşa s-a întâmplat şi atunci. Osânditul, adică bogatul, nu-L auzea pe Dumnezeu vorbindu-i, ci pe Avraam, care era un mijlocitor şi aducea osânditului spusele Judecătorului. Avraam nu grăia de la el cele ce le grăia, ci îi citea legi dumnezeieşti şi-i arăta poruncile aduse de sus. De acea bogatul nici nu avea ce să spună împotrivă.

2. Să căutăm dar cu luare-aminte la cele spuse. Dinadins stărui asupra acestei parabole, şi este a patra zi, şi nu mă opresc, pentru că văd mult folos din această istorisire şi pentru cei bogați, şi pentru cei săraci, şi pentru cei pe care-i tulbură fericirea păcătoşilor şi sărăcia şi necazurile drepților. Că oamenii se smintesc şi se tulbură tare când văd că cei bogați, deşi duc o viață plină de păcate, sunt fericiți, iar drepții, deşi trăiesc virtuos, trăiesc în amară sărăcie şi îndură şi alte necazuri mai cumplite decât sărăcia. Pilda aceasta însă este în stare să dea leacuri: înțelepteşte pe bogați şi mângâie pe săraci; pe unii îi învață să nu se fălească, iar pe alții îi mângâie în necazurile de aici; pe unii îi face să nu se îngâmfe că nu sunt pedepsiți ei, deşi sunt păcătoşi, deoarece îi aşteaptă dincolo, pe lumea cealaltă, pedeapsă prea cumplită; iar pe alții îi mângâie, ca să nu fie tulburați de fericirea celorlalți, nici să nu creadă că Dumnezeu nu poartă grijă de viața noastră, când văd că omul drept suferă aici, iar omul rău şi ticălos o duce într-o fericire. Amândoi vor primi dincolo după merit: unul cununile răbdării şi ale suferinței lui, iar celălalt, osânda şi pedeapsa răutății şi păcătoşeniei lui. Această parabolă scrieți-o! Şi bogații, şi săracii! Voi, cei bogați, pe pereții casei voastre; voi, cei săraci, pe pereții sufletului vostru! De o va şterge vreodată uitarea, scrieți-o din nou! Dar, altfel spus, şi voi, bogaților, înainte de a o scrie pe pereții casei voastre, scrieți-o în sufletul vostru, purtați-o mereu cu voi, şi vă va fi vouă şcoală şi pricină de toată învățătura. Dacă avem necontenit scrisă în sufletul nostru această parabolă, nu vor putea

să ne umple de fală nici bucuriile vieții acesteia, nici să ne umilească şi să ne doboare supărările, ci vom simți în fața bucuriilor şi a supărărilor ceea ce simțim când ne uităm la nişte tablouri pictate pe pereți. După cum, când privim un bogat sau un sărac pictat pe un perete, nu invidiem nici pe bogat, şi nu disprețuim nici pe sărac, din pricină că cele ce vedem sunt numai umbră, şi nu realitate, tot aşa, dacă ne vom da seama bine de natura bogăției şi a sărăciei, a slavei şi a lipsei de slavă şi a tuturor celorlalte bucurii şi tristeți din viața aceasta, vom scăpa de tulburarea ce ne-o pricinuieşte fiecare dintre ele. Toate acestea sunt mai înşelătoare decât umbra, şi pe omul cu gânduri înalte şi vrednic nu-1 vor putea mări nici cele strălucite şi slăvite şi nu-1 vor putea doborî nici cele smerite şi disprețuite.
Dar din nou e timpul să auzim şi cuvintele bogatului:
Rogu-te, dară, părinte, a spus bogatul, să-l trimiți în casa tatălui meu pe Lazăr; căci am cinci frați; să le spună lor, ca să nu vină şi ei în acest loc de chin!
Pentru că nu i s-a împlinit cererea făcută pentru el, se roagă pentru alții. Priveşte cât de iubitor de oameni şi de blând a ajuns din pricina chinului! Îl disprețuia pe Lazăr, care fusese în fața lui, şi se îngrijeşte acum de alții, care nu sunt de față! Trecea cu vederea pe cel ce zăcea înaintea ochilor lui, şi-şi aminteşte acum de cei pe care nu-i vede, cerând cu multă stăruință de la Avraam grijă pentru ei, ca astfel să-i scape de chinurile ce aveau să vină peste ei. Roagă pe Avraam să trimită pe Lazăr în casa tatălui său, acolo unde Lazăr avusese arena de luptă şi unde i se deschisese stadionul virtuții. Să-1 vadă încununat, spunea bogatul către Avraam, aceia care-1 văzuseră luptând! Martorii sărăciei, foamei şi nenumăratelor lui suferințe să fie martorii cinstei, schimbării, întregii slave a lui Lazăr, ca, învățând şi aflând din amândouă părțile că viața şi faptele noastre nu se sfârşesc cu viața de pe pământ, să se pregătească şi ei în aşa fel, ca să poată scăpa de chinul şi pedeapsa aceasta!”
- Ce-i răspunde Avraam?
- Au pe Moise şi pe prooroci, îi spune Avraam, să asculte de ei! “Nu le porți tu atâta grijă, îi spune cu alte cuvinte Avraam, câtă grijă le poartă Dumnezeu, Care i-a făcut! A pus nenumărați dascăli care să-i învețe, să-i sfătuiască, să-i povățuiască!”
- Ce-i spune iarăşi bogatul?
- Nu, părinte Avraame, spune el, ci, dacă se va duce cineva dintre morți la ei, se vor pocăi!
Într-adevăr, aşa grăiesc cei mai mulți oameni! Unde sunt acum cei ce spun: “Cine a venit de pe lumea cealaltă? Cine a înviat din morți? Cine a spus ce este în iad?” Câte şi câte cuvinte de felul acestora nu şi-a spus bogatul în sine pe când chefuia şi petrecea! Pe vremea aceea, nici în bătaie de joc n-a cerut să învie cineva din morți! Când auzea Scripturile, ridica disprețuitor din umeri, râdea, socotea basme cele spuse. Socotea dar că şi frații lui gândesc cum gândea şi el altădată. De aceea îi spune lui Avraam: “Şi frații mei gândesc aşa. Dar dacă se va duce la ei cineva dintre morți, nu se vor mai îndoi, nu vor mai râde, ci vor fi cu mai multă luare-aminte la cuvintele Scripturii!”
- Ce i-a răspuns Avraam?
- Dacă nu ascultă pe Moise şi pe prooroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva din morți!
Că asta-i adevărat, că cel care nu ascultă de Scripturi nu va asculta nici de cei înviați din morți, au arătat-o iudeii care, pentru că n-au ascultat de Moise şi de prooroci, n-au crezut nici când au văzut morți înviați . Ci, când încercau să ucidă pe Lazăr , când prigoneau pe apostoli , deşi înviaseră mulți dintre cei morți în timpul răstignirii .
3. Dar, ca să afli şi din altă parte că este mai vrednică de credință învățătura proorocilor decât spusele celor înviați din morți, ia seama la aceea că spusele unui mort sunt spusele unui rob, pe când cele spuse de Scriptură le-a grăit Stăpânul. Prin urmare, chiar dacă ar învia un mort, chiar

dacă s-ar pogorî înger din cer, totuşi Scripturile sunt mai vrednice de credinţă decât toate. Căci Stăpânul îngerilor şi Domnul celor vii şi al morţilor, Acela le-a legiuit pe acestea. Şi că aceia care cer să vină morţii din lumea cealaltă cer lucruri de prisos, pot să o dovedesc, în afară de cele spuse, şi cu tribunalele din lumea aceasta. Cei necredincioşi nu văd iadul; pentru credincioşi este înaintea ochilor şi se vede, dar pentru necredincioşi nu se vede. Tribunalele din lumea aceasta se văd, şi în fiecare zi auzim că a fost pedepsit cutare, că i s-au confiscat averile cutăruia, că altul a fost trimis să muncească în ocnă, că altul a fost ars în foc, că altul a murit de alt fel de pedeapsă şi osândă. Şi, cu toate că făcătorii de rele, ucigaşii, vrăjitorii aud acestea, totuşi nu se înţelepţesc! Dar pentru ce spun că nu se înţelepţesc cei care niciodată n-au fost prinşi şi judecaţi? Adeseori, mulţi din cei care au fost prinşi şi au scăpat de osândă evadând din închisoare sau fugind din lanţuri, s-au apucat iarăşi de aceleaşi blestemăţii, săvârşind fapte cu mult mai groaznice decât înainte. Să nu cerem dar morţilor să ne grăiască de acelea despre care ne învaţă în fiecare zi Scripturile cu mult mai lămurit! Într-adevăr, dacă cei din viaţă s-ar fi folosit de pe urma învierii morţilor, Dumnezeu n-ar fi nesocotit, nici n-ar fi lăsat la o parte un câştig aşa de mare. El, Care ne pune la îndemână toate cele ce ne sunt de folos, în afară de asta, dacă ar fi înviat des morţii şi ne-ar fi adus veşti despre toate cele de pe celălalt tărâm, cu timpul ar fi fost dispreţuite şi aceste veşti. Mai mult, diavolul ar fi adus pe lume, cu multă uşurinţă, şi învăţături greşite. Ar fi putut arăta de multe ori năluciri de oameni în viaţă, sau chiar ar fi uneltit ca unii să se prefacă morţi şi să fie îngropaţi, şi apoi să-i arate ca înviaţi din morţi şi, cu ajutorul lor, ar fi putut să aducă în mintea oamenilor creduli orice-ar fi voit. Dacă acum, când nu se întâmplă asta, adeseori visele în care au apărut chipurile celor răposaţi au înşelat pe mulţi şi i-au smintit, cu mult mai mult dacă s-ar fi întâmplat asta şi s-ar fi întărit în mintea oamenilor gândul că mulţi din cei plecaţi pe lumea cealaltă s-au întors iarăşi; acel drac spurcat ar fi împletit nenumărate viclenii şi multă înşelăciune ar fi adus pe lume. Pentru aceea a încuiat Dumnezeu porţile lumii de dincolo, şi nu îngăduie ca unul din cei plecaţi şi întors aici să spună cele de acolo, ca nu cumva diavolul, luând pricină din asta, să răspândească printre oameni rătăcirile lui. Într-adevăr, când au fost prooroci, diavolul a ridicat profeţi mincinoşi; când au fost apostoli, a ridicat apostoli mincinoşi; când S-a arătat Hristos, a adus hristoşi mincinoşi; când Dumnezeu a adus pe lume învăţături sănătoase, el a adus învăţături stricate, semănând pretutindeni neghină. Prin urmare, dacă acum diavolul ar fi făcut asta, atunci ar fi încercat, prin uneltirile lui, să înşele pe oameni nu înviind morţi cu adevărat, ci înşelând vederile oamenilor cu vrăjitorii şi înşelăciuni, sau uneltind, după cum am spus mai înainte, ca să-i arate pe unii că au murit şi au înviat, şi aşa ar fi amestecat totul şi ar fi întors toate pe dos. Dar Dumnezeu, ştiind acestea mai dinainte, a oprit această viclenie; ne-a cruţat şi n-a îngăduit nimănui care ar putea veni cândva de acolo să spună despre cele de acolo oamenilor din viaţa aceasta, învăţându-ne astfel să socotim dumnezeieştile Scripturi mai vrednice de credinţă decât orice altceva. Dumnezeu ne-a arătat lucruri mai mari decât învierea morţilor: a adus la credinţă toată lumea, a alungat înşelăciunea, a adus din nou pe pământ adevărul; pe toate acestea le-a săvârşit cu pescari şi cu oameni de rând şi ne-a dat îndestulătoare dovezi de purtarea Lui de grijă. Să nu socotim dar că viaţa noastră se sfârşeşte o dată cu viaţa de aici, ci să credem că va fi negreşit şi judecată, şi răsplată a tuturor faptelor făcute de noi aici.

Într-atât este de lămurit şi de vădit lucrul acesta tuturora, că şi iudeii, şi elinii, şi ereticii, şi orice om, oricare ar fi el, gândesc la fel în această privinţă. Deşi nu cugetă toţi cum trebuie despre înviere, totuşi toţi grăiesc la fel despre judecată, despre pedeapsă şi despre scaunele de judecată de dincolo, toţi spun că este o răsplată dincolo pentru faptele săvârşite aici. Dacă n-ar fi, atunci pentru ce Dumnezeu a întins cerul acesta, pentru ce a întărit pământul, pentru ce a întins marea, pentru ce a răspândit aerul? Pentru ce a arătat faţă de noi atâta purtare de grijă, dacă nu ne-ar

ajuta până la sfârşit?
4. Nu vezi câţi oameni virtuoşi au suferit nenumărate nenorociri şi au plecat dincolo fără să fi primit vreun bine? Şi alţii, iarăşi, au dus o viată plină de răutate, au răpit averile altora, au dezbrăcat orfani şi văduve, au oropsit, s-au bucurat de bogăţie, de plăceri şi de mii şi mii de bunătăţi şi au plecat dincolo fără să fi suferit nici cea mai mică nenorocire? Când dar vor primi cei dintâi răsplata virtuţii lor, iar cei din urmă pedeapsa răutăţii lor, dacă viaţa noastră merge până la mormânt? Dacă este Dumnezeu, după cum şi este, atunci El este drept, nimeni nu va tăgădui; iar dacă este drept, va răsplăti după merit şi unora, şi altora; şi cu asta, iarăşi, toţi se învoiesc. Iar dacă are să răsplătească şi acelora, şi acestora după merit, şi dacă n-a primit aici pe pământ niciunul din aceştia nimic, nici acela pedeapsă pentru răutatea lui, nici acesta răsplată pentru virtutea lui, este limpede că va veni un timp în care fiecare din ei va primi cuvenita răsplată.
Dar pentru ce, până la urmă, a pus Dumnezeu în sufletul nostru un judecător atât de treaz şi atât de veghetor, conştiinţa? Că nu este, nu este între oameni niciun judecător atât de treaz cum e conştiinţa noastră! Judecătorii din lumea aceasta sunt corupţi de bani, se pleacă în faţa linguşelilor, cedează în faţa ameninţărilor; şi sunt şi alte multe pricini care strică dreapta hotărâre a judecătorului. Dar tribunalul conştiinţei nu ştie nimic din toate acestea; de i-ai da bani, de 1-ai linguşi, de 1-ai ameninţa, de i-ai face orice, el va da dreaptă hotărâre împotriva gândurilor celor păcătoase; şi chiar cel ce face păcatul, chiar el se osândeşte pe sine, de nu 1-ar învinui altul. Şi nu face asta o dată, de două ori, ci adeseori chiar toată viaţa. De-ar trece multă vreme de la săvârşirea păcatului, conştiinţa nu uită niciodată păcatul; ci acuză cu asprime şi când se săvârşeşte păcatul, şi înainte de a se săvârşi, şi după ce s-a săvârşit; dar mai cu seamă după ce s-a săvârşit. Când săvârşim păcatul, tulburaţi de plăcere, nu simţim atât de mult glasul conştiinţei; dar după ce 1-am săvârşit, după ce păcatul a luat sfârşit, atunci da, atunci mai cu seamă, când s-a stins toată plăcerea, atunci intră boldul amar al căinţei, o altfel de durere decât durerile femeilor care nasc. La femei, înainte de naştere, durerea e grozavă şi de nesuferit; iar durerile pătrunzătoare ale naşterii le sfâşie cu înţepăturile lor; după naştere însă, uşurare, căci o dată cu pruncul iese şi durerea. Cu păcatul însă nu se petrec lucrurile aşa; atâta vreme cât zămislim gândurile păcătoase, suntem veseli şi ne bucurăm; dar când naştem copilul cel rău, păcatul, atunci ne chinuiesc durerile văzând ruşinea celui născut, atunci ne zvârcolim mai cumplit decât femeile care nasc. De aceea rogu-vă, mai cu seamă la început, să nu faceţi loc poftei celei păcătoase! Iar dacă i-am făcut loc, să-i înăbuşim înlăuntru seminţele. Să nu ne trândăvim, să omorâm păcatul prin mărturisire, prin lacrimi, prin învinuirea noastră înşine. Nimic nu pierde atât păcatul, ca învinuirea şi osândirea noastră, unită cu pocăinţă şi lacrimi. Ţi-ai osândit păcatul? Ai lepădat povara!
- Şi cine-a spus asta?
- Însuşi Dumnezeu, Care ne judecă: Spune tu fărădelegile tale întâi, ca să te îndreptezi! Te pot întreba: pentru ce te ruşinezi şi te sfieşti să-ţi spui păcatele? Nu le spui unui om, ca să te ocărască! Nu le spui unui împreună-rob, ca să-ţi râdă în faţă! Arăţi rănile tale Stăpânului, Purtătorului de grijă Celui iubitor de oameni, Doctorului.
Crezi că, deşi tu nu le spui, Acela nu le ştie, El, Care cunoaşte faptele înainte de a fi săvârşite? Pentru ce dar nu vrei să spui? Crezi că ajunge mai împovărător păcatul în urma învinuirii ce ţi-o aduci? Nu, mai mic, mai uşor! De asta vrea Dumnezeu să-ţi spui păcatul, ca să te ierte, nu ca să te pedepsească! Nu ca să-ţi afle păcatul tău - pentru ce, când El îl ştie? -, ci ca tu să afli câtă datorie îţi iartă! Vrea ca tu să cunoşti măreţia harului Său, ca să-I mulţumeşti mereu, ca să fii mai zăbavnic spre păcat şi mai grabnic spre virtute. De nu-I spui tu mărimea datoriei, nu vei cunoaşte

covârşirea harului. “Nu te silesc, îţi spune Dumnezeu, să vii în mijloc de sobor de oameni şi să ai împrejur mulţi martori! Spune-mi, îndeosebi, numai Mie păcatul, ca să-ţi vindec buboiul şi să te scap de dureri!” De aceea a pus Dumnezeu în noi conştiinţa, pentru că ea ne iubeşte mai mult decât un tată. Un tată, după ce a pedepsit pe copilul său o dată, de două ori, de trei ori, de zece ori, şi vede că nu se îndreaptă, deznădăjduit, îl dezmoşteneşte, îl alungă din casă şi nu-1 mai recunoaşte de fiu; conştiinţa însă nu face aşa; dimpotrivă, ea ne spune o dată, de două ori, de trei ori, de mii de ori, şi dacă nu ascultăm, iarăşi ne înfăţişează chipurile şi nălucile păcatelor noastre, acasă, pe stradă, la masă, în piaţă, pe drum, iar adeseori chiar în vise.
5. Ia seama la înţelepciunea lui Dumnezeu! A făcut ca mustrările conştiinţei noastre să nu fie neîncetate - că n-am putea îndura povara, de-am fi mereu mustraţi -, dar nici n-a făcut să fie atât de slabă conştiinţa, încât să se descurajeze de la primul sau de la al doilea îndemn. Dacă ne-ar mustra conştiinţa în fiecare zi şi în fiecare ceas, am cădea doborâţi de tristeţe; iar dacă ar înceta de a ne mai mustra, după ce ne-ar ţine de rău o dată sau de două ori, n-am culege mult folos. De aceea a făcut Dumnezeu ca mustrările conştiinţei să ţină toată viaţa noastră, dar să nu fie dese; toată viaţa, ca să nu ne trândăvim, ci să priveghem totdeauna şi până la sfârşitul nostru, aducându-ne aminte mereu de păcatele săvârşite; dar nu dese, nici unele după altele, ca să nu ne descurajăm, ci să putem răsufla, având oarecare tihnă şi uşurare. După cum e pieire desăvârşită să nu suferi de fel din pricina păcatelor săvârşite şi să fii cu totul nesimţitor, tot astfel e vătămător să te mustre conştiinţa mereu şi peste măsură. Căci o durere prea mare este în stare să scoată adeseori pe om din minţi, să-i înece sufletul şi să-1 facă nefolositor spre orice bine. Pentru aceea şi Dumnezeu a făcut să ne mustre conştiinţa la răstimpuri, fiindcă mustrările conştiinţei sunt neîndurătoare şi înţeapă pe păcătos mai puternic decât boldul, nu numai când păcătuim noi, ci şi când alţii săvârşesc păcate ca şi noi, ni se deşteaptă cu tărie conştiinţa şi strigă la noi cu multă putere. Desfrânatul, bărbatul adulter, hoţul se socotesc biciuiţi nu numai când sunt ei mustraţi, ci şi când aud că alţii sunt mustraţi pentru aceleaşi păcate, pentru că mustrarea altora le aduce aminte de păcatele lor; este mustrat altul, dar se simte lovit el, fără să fie mustrat, când a făcut aceleaşi păcate ca şi acela. Tot aşa şi cu cei care săvârşesc fapte bune: când sunt lăudaţi şi încununaţi alţii, se bucură şi se veselesc şi cei care au săvârşit aceleaşi fapte bune, pentru că nu sunt lăudaţi aceia mai mult decât ei. Poate fi oare o stare mai jalnică decât a păcătosului care să-şi dea sufletul de spaimă când alţii sunt acuzaţi? Dar ce poate fi mai bun decât un om virtuos, care se bucură şi se veseleşte când sunt lăudaţi alţii, pentru că laudele făcute altora îi aduc aminte de faptele sale bune? Acestea sunt faptele înţelepciunii lui Dumnezeu, acestea sunt semnele marii Lui purtări de grijă. Mustrarea conştiinţei este o ancoră sfântă, care nu ne lasă să ne cufundăm desăvârşit în adâncul păcatului. Nu numai atunci, în timpul săvârşirii păcatelor, ci adeseori, chiar după mulţi ani, conştiinţa ne aduce aminte de păcate vechi. Şi despre adevărul acesta vă voi da o dovadă întemeiată chiar din Scripturi.
Odinioară 1-au vândut pe Iosif fraţii lui, fără să aibă vreo vină, ci numai pentru că a avut un vis care-i vestea mai dinainte slava lui viitoare. Am văzut, spunea el, snopii voştri închinându-se snopului meu . Şi ar fi trebuit ca tocmai pentru aceea să-1 ţină lângă ei, căci avea să fie cununa întregii case şi strălucirea întregului neam. Dar aşa este invidia. Cel ce are invidie luptă împotriva propriului lui bine şi vrea mai degrabă să sufere nenumărate necazuri decât să-1 vadă pe vecinul său fericit, chiar şi atunci când slava aceluia s-ar răsfrânge şi asupra lui. Poate fi o ticăloşie mai mare ca asta? Aşa au făcut şi fraţii lui Iosif! Când 1-au văzut de departe că vine şi că le aduce de mâncare, au zis unul către altul: Acum dar să-l omorâm, şi vom vedea ce vor fi visele lui! Dacă nu-1 cinstiţi ca pe un frate, nici nu recunoaşteţi glasul sângelui, ar fi trebuit să cinstiţi masa şi felul în care vă slujea, căci a venit să vă aducă de mâncare! Dar iată că

proorocesc fără voia lor! Acum dar, spun ei, să-l omorâm, şi vom vedea ce vor fi visele lui! Într-adevăr, dacă n-ar fi uneltit împotriva lui Iosif, dacă n-ar fi urzit viclenia şi n-ar fi pus la cale acel plan ticălos, n-ar fi cunoscut puterea visurilor lui. Că nu este acelaşi lucru a te urca pe tronul Egiptului fără nicio greutate, şi a ajunge la aceeaşi strălucire având atâtea piedici şi greutăți! Dacă n-ar fi uneltit împotriva lui, n-ar fi fost vândut în Egipt; dacă n-ar fi fost vândut în Egipt, nu s-ar fi îndrăgostit de el stăpâna lui ; dacă nu s-ar fi îndrăgostit de el stăpâna lui, n-ar fi fost aruncat în temniță , n-ar fi tălmăcit visele , n-ar fi dobândit împărăția , iar dacă n-ar fi dobândit împărăția aceea, n-ar fi venit frații lui să cumpere grâu şi să i se închine . Prin urmare, tocmai pentru că uneltiseră să-1 omoare, au cunoscut visele lui.
- Cum, dar? Frații lui au fost pricinuitorii tuturor acelor bunătăți şi ai strălucirii aceleia a lui Iosif?
- Nicidecum! Frații lui se sfătuiseră să-1 dea morții, tristeții, robiei, celor mai cumplite nenorociri. Dar Meşterul Dumnezeu S-a slujit de răutatea uneltitorilor pentru slăvirea celui vândut şi viclenit!
6. Dar ca să nu crezi că cele petrecute sunt întâmplare şi fapt al împrejurărilor, Dumnezeu îndeplineşte totul chiar prin cei care luptaseră împotriva înfăptuirii visurilor, chiar prin cei care opriseră înfăptuirea lor; S-a folosit de duşmanii lui pentru proslăvirea lui Iosif, ca să cunoşti că nimeni nu poate zădărnici planurile lui Dumnezeu, că nimeni nu poate întoarce mâna Lui prea înaltă şi ca să nu te descurajezi, nici să te amărăşti, când unii uneltesc împotriva ta, ci să ştii bine că uneltirea ajunge spre bun sfârşit, dar numai dacă înduri cu mult curaj încercările. Iată că şi aici invidia a dat naştere împărăției, iar ura a prilejuit cununa şi a adus tronul. Înşişi uneltitorii, chiar ei, 1-au împins pe Iosif spre măreția acelei înalte dregătorii. Cel uneltit împărățea, iar uneltitorii răbdau; aceluia i se aducea închinăciune, iar aceştia i se închinau. Când vin dar peste tine necazuri dese şi unele după altele, nu te tulbura, nu te amărî, aşteaptă să ia sfârşit! Va ieşi negreşit întru întâmpinarea ta un sfârşit vrednic de marea dărnicie a lui Dumnezeu, numai dacă înduri, mulțumind lui Dumnezeu, necazurile ce vin peste tine. Pentru că şi Iosif, după ce a avut visurile acelea, era să-şi piardă viața. A fost vânat de frați, stăpâna a uneltit împotriva lui şi, ca urmare, a ajuns iarăşi în închisoare, dar n-a spus în sine: “Ce înseamnă asta? Înşelăciune au fost toate visele acelea! Am pierdut patria, nu mai am libertate! De dragul lui Dumnezeu, nu i-am făcut pe plac stăpânei, care mă chema spre desfrânare; sunt pedepsit pentru că am fost cuminte şi virtuos; şi nici aşa Dumnezeu nu m-a apărat, nu mi-a întins mână de ajutor, ci a îngăduit să fiu mereu înlănțuit, mereu în necazuri! După groapa în care am fost aruncat, robie; după robie, uneltire; după uneltire, calomnie; după calomnie, temniță!” Dar nimic din toate acestea nu-1 tulbura, ci stăruia cu încredere în nădejdea sa, ştiind că nicicând nu pot fi dezmințite spusele lui Dumnezeu. Dumnezeu putea îndeplini toate acestea într-o singură zi. Dar, ca să arate puterea Lui şi credința robilor Săi, lasă să se scurgă multă vreme şi să fie multe piedici. Puterea Lui o vezi în aceea că îndeplineşte făgăduințele atunci când nu mai e nicio nădejde; iar răbdarea şi credința robilor Săi o vezi în aceea că niciuna din nenorocirile ce vin peste ei nu-i face să-şi piardă buna lor nădejde.
Dar, după cum am spus, frații lui Iosif au venit mânați de foame, ca de un ostaş, şi duşi înaintea lui Iosif, marele dregător, ca să cumpere grâu.
- Şi ce le-a spus Iosif?
- Iscoade sunteți!
Iar frații lui Iosif şi-au zis în ei înşişi: “Ce înseamnă asta? Am venit să cumpărăm hrană, şi ne primejduim viata?”
Da, pe bună dreptate, că şi Iosif v-a adus hrană şi i-ați pus în primejdie viața. El însă a suferit cu

adevărat aceasta, pe când voi o suferiţi numai în glumă. Nu vă era duşman, ci a luat numai chip de duşman, ca să cunoască îndeaproape ce este pe acasă. Şi pentru că fuseseră răi şi nerecunoscători cu el şi pentru că nu 1-a văzut pe Veniamin cu ei, de teamă ca nu cumva copilul să fi păţit de la fraţii lui ce păţise şi el, a poruncit să fie legat unul dintre fraţi şi lăsat acolo; celorlalţi fraţi le-a dat drumul să plece, după ce au luat grâu, ameninţându-i cu moartea dacă nu vor aduce cu ei pe fratele lor. După ce s-au întâmplat acestea, Iosif le-a spus: Să rămână închis un frate al vostru şi să aduceţi la mine pe fratele vostru cel mai mic; iar de nu, veţi muri!
- Şi ce-au spus fraţii între ei?
- Vai nouă, că în păcat suntem pentru fratele nostru, când ne ruga pe noi!
Îţi dai seama după câtă vreme şi-au adus aminte de păcatul acela? Tatălui lor îi spuseseră: O fiară sălbatică 1-a mâncat pe Iosif' ; Iar în faţa lui Iosif şi în auzul lui îşi dau pe faţă păcatul. Ce lucru poate fi mai minunat ca acesta? Iată că se face judecată fără probe, apărare fără acuzare, probe fără martori; chiar cei care au săvârşit păcatul şi-1 dau ei înşişi pe faţă şi spun în auzul tuturor ce se făcuse în ascuns. Cine i-a înduplecat, cine i-a silit să scoată la iveală o faptă săvârşită cu atâta vreme înainte? Nu e limpede că aceasta a făcut-o conştiinţa, judecătorul care nu poate fi înşelat, care necontenit le zguduia mintea şi le tulbura sufletul? Şi cel ce trebuia să fie ucis atunci, acela stătea în tăcere acum judecându-i. Şi fără să fie pronunţată vreo hotărâre împotriva lor, ei singuri şi-au pronunţat sentinţa de osândă. Fraţii spuneau acestea, iar unul din ei se apăra zicând: Nu v-am grăit vouă, zicând: Nu faceţi nedreptate băiatului, nu-i faceţi vreun rău, că este fratele nostru? Şi iată, acum sângele lui se cere din mâinile noastre! Şi doar nimeni nu vorbise despre uciderea şi junghierea aceea. Iosif stătea pe tron, nu-i întreba despre aceasta, ci-i întreba de celălalt frate; dar conştiinţa lor, folosindu-se de acest prilej, s-a deşteptat, le-a mustrat sufletul fără s-o silească nimeni şi i-a făcut să mărturisească fapta. Aşa păţim şi noi de multe ori cu păcatele noastre vechi. Când ne cercetăm îndeaproape pe noi înşine, fiind în nevoi şi necazuri, ne aducem aminte de păcatele de mai înainte.
7. Pe acestea toate ştiindu-le dar, de-am făcut vreo faptă rea, să nu aşteptăm să vină peste noi nenorociri şi nevoi, nici primejdii şi lanţuri, ci în fiecare ceas şi în fiecare zi, să punem în mişcare în noi înşine acest tribunal şi să pronunţăm sentinţă împotriva noastră; să încercăm în tot chipul să dobândim iertare de la Dumnezeu; să nu ne îndoim de înviere şi de judecată, nici să îngăduim altora să se îndoiască, ci să le închidem gura în orice chip cu ajutorul celor ce vi le-am grăit. Că nu ne-ar fi dat Dumnezeu aici, pe pământ, un astfel de judecător dacă n-am avea de dat dincolo socoteală de păcatele noastre. Şi aceasta este o dovadă a iubirii Lui de oameni. Pentru că are să ne ceară atunci cuvânt de greşelile noastre. Dumnezeu a pus în noi acest judecător drept, ca acesta, osândind aici păcatele noastre şi făcându-ne mai înţelepţi, să ne smulgă de la judecata ce va să fie dincolo. Acest lucru îl spune şi Pavel: Că de ne-am fi judecat noi singuri, nu am mai fi judecaţi de Domnul!
Aşadar, ca să nu fim osândiţi atunci şi nici să dăm seama de păcatele noastre, fiecare să-şi cerceteze atent conştiinţa lui; şi desfăşurând înaintea ochilor întreaga lui viaţă şi cercetând îndeaproape toate păcatele, să-şi osândească sufletul care le-a săvârşit, să-şi pedepsească gândurile, să-şi zdrobească inima, să-şi chinuie mintea, să-şi pedepsească singur păcatele sale prin osândirea lor, prin căinţă adâncă, prin lacrimi, prin mărturisire, prin post, prin milostenie, prin înfrânare, prin dragoste, ca, prin orice chip, să putem ispăşi aici toate păcatele şi să plecăm dincolo cu multă îndrăznire; pe care facă Dumnezeu ca noi toţi să o dobândim cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui slava împreună cu Sfântul Duh, în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul V - Omilii la săracul Lazăr

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul V - Omilii la săracul Lazăr

l. Patru din aceste zile am cheltuit cu voi, tălmăcindu-vă pe înțelesul vostru parabola lui Lazăr, scoțând din adânc comoara pe care am găsit-o în trupul acoperit de bube, comoară plină nu cu aur, cu argint şi pietre prețioase, ci cu înțelepciune, cu bărbăție, cu răbdare şi cu multă statornicie a credinței. După cum comorile acestea din lume sunt acoperite la suprafață cu spini, cu ciulini şi cu pământ tare, dar, dacă sapi adânc, dai de mare bogăție, tot aşa este şi cu Lazăr. Deasupra răni, iar dedesubt bogăție nespusă; slăbănogit îi era trupul, dar viteaz şi treaz sufletul. Puteai vedea cu el împlinindu-se acel cuvânt apostolic ce zice: Chiar dacă omul nostru cel din afară se strică, cel dinlăuntru însă se înnoieşte .
Aş fi putut şi în această zi să vă vorbesc de aceeaşi parabolă şi să lupt cu ereticii, care atacă Vechiul Testament, care învinuiesc pe patriarhi şi-şi ascut limba împotriva Creatorului, Dumnezeul a toate . Dar, ca să nu vă fie prea sățios cuvântul meu, amânând pe altă dată lupta aceasta, haide să-mi îndrept cuvântul spre alt subiect. Mereu aceeaşi mâncare e sățioasă; dar dacă schimbi mâncărurile, deştepți pofta. Aşadar, pentru că la fel se întâmplă şi cu predica, să ne întoarcem, după atâta vreme, la Pavel. Că la timp potrivit ni s-a citit astăzi pericopa apostolică; iar predica mea din această zi va merge pe aceeaşi cale ca cele de mai înainte.
Ați auzit, aşadar, astăzi pe Pavel strigând şi grăind: Fraților, despre cei ce au adormit nu voim să fiți în neştiință, ca să nu vă întristați ca şi ceilalți, care n-au nădejde! Parabola lui Lazăr a fost cântecul evanghelic; glasul acesta, glas apostolic; dar cântarea este una. Când am vorbit de parabola aceea, am cugetat multe despre înviere şi despre judecata de dincolo; iar acum cuvintele apostolului ne aduc la acelaşi subiect, încât, chiar dacă săpăm într-o țarină apostolică, totuşi vom găsi şi aici aceeaşi comoară. Că şi atunci când am vorbit de Lazăr, tot cuvântul meu s-a străduit să învețe pe cei ce-1 ascultă să nu pună niciun preț pe lucrurile strălucitoare din lumea aceasta, ci să-şi pună nădejdile mai sus, să se gândească în fiecare zi la sentința ce va fi dată acolo, la înfricoşătorul scaun de judecată şi la Judecătorul Care nu poate fi înşelat. Acelaşi lucru ne sfătuieşte şi Pavel astăzi prin cele citite. Dar ascultați-le: Despre cei ce au adormit nu voim să fiți în neştiință, fraților, ca să nu vă întristați ca şi ceilalți, care n-au nădejde. Pentru că de credem că Iisus a murit şi a înviat, tot aşa şi Dumnezeu pe cei adormiți întru Iisus îi va aduce împreună cu El.
Cel dintâi lucru pe care trebuie să-1 cercetăm este acesta: Pentru ce Pavel, când vorbeşte despre Hristos, numeşte moartea Lui moarte, iar când vorbeşte de moartea noastră, o numeşte adormire, şi nu moarte. Că n-a spus: "Despre cei ce au murit".
- Dar cum a spus?
- Despre cei ce au adormit. Şi iarăşi: Tot aşa şi Dumnezeu pe cei adormiri întru Iisus îi va aduce

împreună cu El. Şi nici n-a spus: "Pe cei care au murit". Şi iarăşi: Că noi, cei vii, care vom fi rămas până la venirea Domnului, nu vom lua înainte celor adormiţi . Şi nici acum n-a spus: "celor care au murit". S-a pomenit de cei morţi de trei ori, şi tot de trei ori a numit moartea lor "adormire".

- Dar despre Hristos nu grăieşte aşa? Cum altfel?

- Pentru că de credem că Iisus a murit... N-a spus: "adormit", ci a murit.

- Dar pentru ce a numit moartea lui Hristos moarte, iar pe a noastră, adormire?

- Nu s-a folosit de aceste cuvinte la întâmplare şi fără temei, ci ca să ne arate un gând înţelept şi mare. Moartea lui Hristos a numit-o moarte, ca să te încredinţezi de patimile Sale. Moartea noastră a numit-o adormire, ca să ne uşureze durerea. Acolo unde a avut loc învierea, moartea o numeşte curajos moarte; dar acolo unde învierea e în nădejde, o numeşte adormire, prin acest nume mângâindu-ne şi dându-ne bune nădejdi. Cel adormit va învia negreşit, iar moartea nu-i altceva decât un somn lung. Nu-mi spune mie că mortul nu aude, nu vede, nu vorbeşte, nu simte; acelaşi lucru îl spunem şi de cel ce adoarme. Dar dacă trebuie să spun ceva minunat, apoi află că sufletul celui ce doarme, doarme şi el oarecum, pe când sufletul celui ce a murit nu doarme, ci priveghează. Vrei să-mi spui că cel mort putrezeşte şi se strică, se face praf şi cenuşă? Şi ce-i cu asta, iubite? Tocmai pentru aceasta trebuie mai cu seamă să te bucuri! Şi un om care vrea să zidească o casă stricată şi veche, scoate mai întâi afară pe cei ce locuiesc în ea şi numai aşa dărâmă casa şi apoi o clădeşte din nou mai frumoasă. Pe cei scoşi afară nu-i întristează dărâmarea casei. Dimpotrivă, chiar îi bucură mai mult; că nu se uită la dărâmătura care se vede, ci au în minte viitoarea clădire, care nu se vede. Vrând şi Dumnezeu să facă tot aşa, dărâmă trupul nostru, după ce mai întâi a scos afară, ca dintr-o casă, sufletul care locuia în el, ca, zidind casa noastră mai strălucitoare, să aducă iarăşi în ea sufletul nostru, cu mai multă strălucire. Să nu ne uităm dar la dărâmarea trupului, ci la viitoarea lui strălucire!

2. Iarăşi, un altul are o statuie mâncată de rugină şi de vreme, cu multe părţi din ea zdrobite; o sfărâmă, o bagă în cuptor, o topeşte bine, şi aşa o face mai strălucită. După cum topirea în cuptor a statuii nu înseamnă dispariţia ei, ci înnoirea ei, tot aşa şi moartea trupurilor noastre nu înseamnă pieire, ci înnoire. Când vezi dar că trupul nostru se topeşte ca în cuptor şi putrezeşte, nu-ţi opri gândul doar la privelişteа aceasta, ci aşteaptă turnarea lui din nou. Nu te mulţumi însă cu măsura acestei pilde, ci mergi mai departe cu gândul. Cel care face statui, bagă în cuptor aramă, şi nu-ţi dă înapoi o statuie de aur şi nemuritoare, ci face tot una de aramă. Dumnezeu însă nu face aşa, ci bagă în pământ un trup de lut şi muritor, şi-ţi dă înapoi o statuie de aur şi nemuritoare. Că stricăcios şi pieritor e trupul pe care-1 primeşte pământul, dar Dumnezeu îţi dă înapoi acelaşi trup, nestricăcios şi nepieritor. Nu te uita dar la cel care stă cu ochii închişi, fără de glas, ci la cel înviat, la cel ce a primit slavă nespusă, înfricoşătoare şi minunată! De la priveliştea de acum du-te cu gândul la nădejdea viitoare!

Mai spui că te obişnuiseşi cu cel plecat de pe lumea aceasta, că-ţi era drag şi că de aceea plângi şi boceşti? Dar nu-i oare nesocotit ca, atunci când îţi dai fata după mire şi ea pleacă într-o ţară depărtată şi o duce bine acolo, să nu socoteşti despărţirea asta un lucru cumplit, din pricină că tristeţea plecării e uşurată de gândul că are s-o ducă bine în ţara aceea depărtată, iar aici, la plecarea pe lumea cealaltă, să te jeleşti şi să te văicăreşti, când pe cel plecat nu-1 ia un om, nici un rob ca tine, ci Însuşi Dumnezeu?

- Dar cum e cu putinţă, m-ar putea întreba cineva, să nu te întristezi atunci când eşti om?

- Nici eu nu spun să nu te întristezi. Nu opresc tristeţea, ci tristeţea peste măsură. Tristeţea ţine de fire, dar a ajunge să faci asta peste măsură este o nerozie, o nebunie, arată că ai suflet de femeie. Fii trist, plângi, dar nu te descuraja, nu te mânia, nu te răzvrăti! Mulţumeşte lui

Dumnezeu, Care a luat pe cel plecat, ca astfel să-1 împodobeşti pe cel plecat şi să-i faci prin aceasta şi mai strălucitoare înmormântarea. Dar dacă te superi şi te necăjeşti, aduci ocară şi celui mort, mânii şi pe Dumnezeu Care 1-a luat, şi te vatămi şi pe tine; dar dacă mulţumeşti lui Dumnezeu, 1-ai împodobit şi pe cel mort, L-ai slăvit şi pe Cel Ce 1-a luat şi te-ai folosit şi tu prin aceasta. Plângi aşa cum a plâns Stăpânul tău pe Lazăr , Care ne-a pus nouă măsură, îndreptare şi hotar, pe care cuvine-se să nu le depăşeşti. Aşa a spus şi Pavel: Iar despre cei ce au adormit nu voim să fiţi în neştiinţă, ca să nu vă întristaţi ca şi ceilalţi, care n-au nădejde! "Întristează-te, spune Pavel, dar nu ca elinul, care n-are nădejde de înviere, care nu nădăjduieşte într-o viaţă viitoare!" Credeţi-mă că mă ruşinez şi roşesc când văd prin piaţă cete de femei că se schimonosesc, îşi smulg părul, îşi frâng mâinile, îşi zgârie obrajii, şi astea toate sub ochii elinilor. Ce nu pot spune aceia despre noi? Ce nu pot grăi? "Aceştia-s cei care filosofează despre înviere? Nu mai spune! Nu se aseamănă faptele lor cu învăţăturile lor. Cu cuvântul filosofează despre înviere, iar cu fapta, actele lor sunt de oameni deznădăjduiţi. Dacă ar fi încredinţaţi că este înviere, n-ar face toate acestea. De-ar fi convinşi că cel mort s-a dus la o viaţă mai bună, n-ar jeli!" Acestea, şi mai multe decât acestea, spun necredincioşii când aud bocetele acelora. Să ne ruşinăm dar, să ne cuminţim şi să nu aducem atâta vătămare şi nouă, şi celor care ne văd!

Spune-mi: pentru ce plângi atâta pe cel mort? Pentru că a fost rău? Dar tocmai pentru aceasta să mulţumeşti lui Dumnezeu, că s-a pus capăt răutăţii lui. Pentru că a fost bun şi blând? Dar tocmai pentru aceasta trebuie să te bucuri, că a fost răpit grabnic, înainte de a schimba bunătatea cu răutatea, că a plecat într-un loc unde este în siguranţă, unde nu este nici bănuială de schimbare. Pentru că a fost tânăr? Dar tocmai pentru aceasta slăveşte pe Dumnezeu Care 1-a luat, că 1-a chemat iute la o viaţă mai bună! Pentru că a fost bătrân? Dar tocmai pentru aceasta mulţumeşte lui Dumnezeu şi dă iarăşi slavă Celui Care 1-a luat. Ruşinează-te de slujba înmormântării! Cântările, rugăciunile, preoţii, atâta mulţime de fraţi! Toate acestea nu sunt pentru ca să plângi, să te tânguieşti şi să te zbuciumi, ci ca să mulţumeşti lui Dumnezeu, Care 1-a luat pe cel mort. După cum oamenii petrec cu urale pe cei chemaţi să ocupe o înaltă dregătorie, tot astfel şi aici, cu toţii petrec pe cei plecaţi dintre sfinţi cu multe cântări şi laude, pentru că au fost chemaţi la o cinste mai mare.

Moartea este odihnă, slobozire de truda şi de grijile lumii. Când vezi dar pe unul dintre cunoscuţii tăi că pleacă de aici, nu te amărî, ci zdrobeşte-ţi inima, apleacă-te asupra vieţii tale, cercetează-ţi conştiinţa, gândeşte-te că acest sfârşit te aşteaptă şi pe tine după puţină vreme. Fii mai înţelept, să te cuprindă frica la moartea altuia, curmă trândăvia, gândeşte-te la faptele săvârşite, îndreaptă-ţi păcatele, schimbă-te în bine! Prin aceea ne deosebim de necredincioşi, că avem o altfel de judecată despre lucruri. Necredinciosul vede cerul şi se închină cerului, socotindu-1 Dumnezeu. Vede pământul şi-i slujeşte şi rămâne uimit în faţa celor materiale. Noi nu facem aşa. Vedem cerul, şi admirăm pe Creatorul lui; nu-1 socotim Dumnezeu, ci lucrarea lui Dumnezeu. Văd toată zidirea, şi prin ea sunt călăuzit spre Cel Ce a creat-o. Vede necredinciosul pe bogat şi rămâne năucit; îl văd şi eu pe bogat, şi râd. Vede necredinciosul sărăcia şi plânge; văd şi eu sărăcia, şi mă veselesc. Altfel văd eu lucrurile, şi altfel le vede acela. Aşa stau lucrurile şi în ce priveşte moartea. Vede necredinciosul pe mort şi socoate că este mort; văd şi eu pe mort, şi văd somn în loc de moarte. Şi după cum şi cei ce ştiu carte, şi cei ce nu ştiu carte văd literele cu aceiaşi ochi, dar nu cu acelaşi înţeles, căci cei ce nu ştiu carte socot că totul se mărgineşte numai la literele ce se văd, pe când cei ce ştiu carte culeg cu multă pricepere înţelesul cuprins în litere, tot aşa şi cu morţii: şi credincioşii, şi necredincioşii văd cu aceiaşi ochi cele ce se întâmplă, dar nu cu acelaşi înţeles şi gând. Când ne deosebim dar de ei în judecarea tuturor

celorlalte lucruri, am putea să avem aceleaşi gânduri despre moarte?
3. Gândeşte-te unde s-a dus cel mort şi mângâie-te! S-a dus acolo unde-i Pavel, unde-i Petru, unde-i toată ceata sfinților! Gândeşte-te cum are să învie, cu ce slavă şi strălucire! Gândeşte-te că, dacă te jeleşti şi te vaiți, nici nu poți îndrepta cu bocetele ceea ce s-a făcut şi te vatămi şi pe tine amarnic. Gândeşte-te pe cine urmezi când faci astfel şi fugi de părtăşia cu păcatul. Pe cine urmezi? Pe necredincioşii care n-au nădejde, după cum a spus şi Pavel: … ca să nu vă întristați ca şi ceilalți care n-au nădejde! Ia seama cât de clar e cuvântul lui Pavel! N-a spus: "ca cei ce n-au nădejde în înviere", ci simplu: ca cei ce n-au nădejde. Într-adevăr, cel ce nu are nădejde în judecata de pe lumea cealaltă, n-are niciun fel de nădejde; acela nu ştie că există Dumnezeu, nici că Dumnezeu poartă grijă de lucrurile de pe lumea aceasta, nici că dreptatea dumnezeiască veghează asupra tuturor celor din lume. Iar cel care nu ştie acestea, nici nu se gândeşte la ele, este mai lipsit de judecată decât o fiară, căci a alungat din sufletul lui şi legile, şi judecata, şi poruncile şi, într-un cuvânt, tot binele. Cel care nu se aşteaptă să dea socoteală de faptele sale, se îndepărtează de virtute şi se alipeşte păcatului. Gândindu-ne la toate acestea, gândindu-ne şi la nerozia şi sminteala elinilor, la care suntem şi noi părtaşi prin bocetele aduse celor morți, să fugim de asemănarea cu ei! De aceea şi Pavel ne-a amintit de ei, pentru ca, gândindu-te la ruşinea în care poți cădea, să scapi de asemănarea cu ei şi să te întorci iarăşi la vrednicia ta. Şi nu numai când vorbeşte de moarte ne dă Pavel astfel de sfaturi, ci face asta foarte des şi cu alte prilejuri din viața noastră. Când vrea să ne depărteze de păcate, arată cu cine ne asemănăm noi prin păcate, ca, atinşi de această asemănare, să fugim de asemenea părtăşie. Scriindu-le tesalonicenilor, le grăia aşa: Fiecare dintre voi să-şi stăpânească vasul său în sfințenie şi cinste, nu în patima poftei, ca şi păgânii care nu cunosc
pe Dumnezeu! Şi iarăşi: Să nu mai umblați voi precum umblă neamurile celelalte, în deşertăciunea minții lor! Tot aşa şi aici: Nu voim să fiți în neştiință voi, fraților, despre cei ce au adormit, ca să nu vă întristați ca şi ceilalți, care n-au nădejde! Nu firea lucrurilor, ci gândul nostru face să ne întristăm; nu moartea răposatului, ci slăbiciunea celor ce jelesc. Pe cel credincios nu-1 poate întrista nimic din cele de aici. Se deosebeşte de necredincioşi chiar din viața aceasta, înainte de bunătățile cele ce au să fie, căci primeşte aici, pe pământ, nu mici bunătăți de pe urma învățăturii lui Hristos, ci culege datorită ei foarte mare fericire şi necontenită bucurie. De aceea şi Pavel zice: Bucurați-vă pururea întru Domnul; şi iarăşi zic: bucurați-vă! Prin urmare, chiar înainte de înviere, primim mare răsplată, prin aceea că nu cădem doborâți de nenorocirile ce ne lovesc, ci avem multă uşurare prin nădejdea bunătăților ce au să fie. După cum noi câştigăm din două părți, tot aşa necredinciosul este vătămat din două părți: şi prin aceea că are să fie pedepsit mai târziu, din pricină că nu crede în înviere, şi prin aceea că a căzut doborât de necazurile de aici, din pricină că nu aşteaptă după acestea nimic bun. Aşadar nu numai pentru înviere suntem datori să mulțumim lui Dumnezeu, ci şi pentru nădejdea învierii, care poate să ne mângâie şi sufletul îndurerat, şi să ne şi convingă cu tărie despre cei morți că vor învia iarăşi şi vor fi împreună cu noi. Că de trebuie să plângem şi să jelim, trebuie să-i plângem şi să-i jelim pe cei care trăiesc în păcate, nu pe cei care mor trăind în virtute. Aşa face şi Pavel; scriindu-le corintenilor, zice: Ca nu cumva, venind, să mă umilească Dumnezeul meu la voi şi să plâng pe mulți . N-a vorbit de cei morți, ci de cei care păcătuiseră şi nu se pocăiseră de desfrânarea şi necurăția ce le săvârşiseră. Pe aceştia trebuie să-i plângem. Tot aşa şi un altul ne îndeamnă, zicând: Plânge pe mort, că i-a lipsit lumina; plânge pe nebun, că i-a lipsit înțelegerea! Plânge puțin pentru mort, că s-a odihnit, dar viața nebunului e mai rea decât moartea. Dacă merită să fie jelit mereu cel lipsit de pricepere, apoi cu mult mai mult cel lipsit de dreptate, care a căzut din nădejdea cea după Dumnezeu. Pe aceştia să-i jelim noi;

această jale are câştig. De multe ori ne aflăm îndreptare când plângem pe unii ca aceştia; pe când lacrimile pentru cei morți sunt şi fără folos, şi vătămătoare. Să nu răsturnăm dar rânduiala, ci să plângem numai păcatul; iar pe toate celelalte, sărăcia, boala, moartea timpurie, paguba, calomnia, orice necaz omenesc ce vine peste noi, pe toate să le suportăm cu curaj. Necazurile şi suferințele acestea ne sunt pricină de mai multe cununi, dacă suntem cu mintea trează.

4. Dar poate că ai vrea să mă întrebi:

- Cum se poate ca, om fiind, să nu jeleşti?

Eu însă îți întorc întrebarea şi te întreb:

- Dar cum se poate să jeleşti, om fiind, înzestrat cu minte, cu judecată şi cu nădejdea celor viitoare?

- Dar care om, mă întrebi mai departe, n-a fost stăpânit de această nevoie? Mulți, şi pe tot cuprinsul pământului, şi pe vremea noastră, şi pe vremea strămoşilor noştri.

- Dar ascultă ce spune Iov, când i-au murit toți copiii lui: Domnul a dat, Domnul a luat; cum a hotărât Domnul, aşa s-a făcut! Minunate sunt cuvintele acestea, chiar numai auzindu-le. Dar dacă le cercetezi cu luare-aminte, atunci vei vedea că minunea e şi mai mare. Gândeşte-te că diavolul nu i-a luat numai jumătate din copiii lui, şi jumătate i-a lăsat, nici nu i-a luat mai mulți, şi i-a lăsat mai putini, ci a cules tot rodul, dar n-a doborât pomul; a dezlănțuit marea cu valurile ei, dar n-a înecat corabia; şi-a pus toată puterea, dar n-a clintit turnul. Stătea în picioare, era asaltat din toate părțile, dar rămânea neclintit; nori de săgeți se porneau împotriva lui, dar nu-1 atingeau; dar, mai bine spus, erau trimise împotriva lui, însă nu-1 puteau răni. Gândeşte-te ce grozăvie este să-ți vezi atâția copii cum se prăpădesc. Ce nu era în stare să-1 doboare? Ce? Moartea tuturor copiilor lui, moartea lor deodată, într-o singură zi, tinerețea lor, că erau în floarea vârstei, marea lor virtute, faptul că s-a curmat firul vieții lor într-un chip aşa de groaznic, această ultimă lovitură după atâtea alte lovituri, dragostea sa de părinte, dorul de cei morți? Când un părinte pierde nişte copii răi, suferă, dar nu cu atâta tărie, căci răutatea celor morți nu îngăduie ca durerea să-i fie mai mare; dar dacă sunt virtuoşi, rana ține multă vreme, amintirea lor e neştearsă, răul fără mângâiere, îndoit boldul, pricinuit şi de glasul sângelui, şi de virtutea celor morți. Că fiii lui Iov erau virtuoşi, iată dovada: tatăl purta foarte multă grijă de ei; se scula dis de dimineață şi aducea jertfe pentru ei; se temea şi pentru păcatele lor neştiute, şi nicio îndeletnicire nu-i era mai dragă ca aceasta . Aceasta arată nu numai virtutea copiilor lui, ci şi dragostea lui de părinte. Dar cum el era şi tată, şi când îşi iubea atâta copiii, şi dragostea lui de copii era pricinuită nu numai de glasul sângelui, ci şi de evlavia copiilor, iar când şi cei plecați de pe lumea aceasta erau atât de virtuoşi, ei bine, atunci focul tristeții era întreit. Şi iarăşi, când copiii sunt luați pe rând, unul câte unul, durerea mai are oarecare mângâiere, căci cei rămaşi micşorează tristețea pentru cei plecați; dar când pleacă pe lumea cealaltă toată ceata de copii, la cine poate să se mai uite cel cu mulți copii, ajuns deodată fără de copii? Pe lângă aceste lovituri, se poate vorbi iarăşi şi de a cincea.

- Care este aceasta?

- Că i-au fost răpuşi toți copiii într-o clipă. Dacă cineva se prăpădeşte în trei sau cinci zile, femeile şi toate rudele se tânguiesc mai ales pentru aceea că răposatul a fost răpit aşa de iute şi de neaşteptat din ochii lor; cu mult mai mult a suferit Iov, căruia i-au fost răpiți copiii nu în trei zile, în două, în una, ci deodată, toți. Durerea la care te gândeşti din vreme, oricât ar fi de puternică, ajunge repede uşoară datorită aşteptării; dar cea care vine pe neaşteptate şi deodată este de nesuferit. Gândeşte-te acum cât de cumplită trebuie să fie durerea aceea care, nu numai că e cumplită prin ea însăşi, dar mai sporeşte şi prin aceea că vine pe neaşteptate! O durere ca

aceasta întrece orice cuvânt. Vrei să auzi şi a şasea lovitură? I-a pierdut pe toți în floarea vârstei. Ştiți cum usturǎ o moarte timpurie şi câtă jale aduce. Moartea copiilor lui Iov nu era numai timpurie, ci şi silnică, pentru a i se da cu asta a şaptea lovitură. Nu i-a văzut murind şi dându-şi sufletul în pat, ci acoperiți toți de dărâmăturile casei . Gândeşte-te cine era acela care dădea la o parte dărâmăturile casei! Aici dădea la o parte o piatră, dincolo scotea mădularul unui copil; vedea o mână care avea încă în mână cupa, o altă mână aşezată pe farfurie şi tot trupul zdrobit; nasul strivit, capul turtit, ochii scoşi, creierii împrăştiați, tot chipul stâlcit, iar mulțimea rănilor nu îngăduia tatălui să recunoască chipul feței copiilor lui iubiți. La auzul acestora, v-ați tulburat şi plângeți? Gândiți-vă însă ce se petrecea în sufletul lui Iov când vedea acestea! Dacă noi, după atâta vreme, nu putem suporta fără să lăcrimăm istorisirea acelei tragedii, şi doar ni se vorbeşte de suferințe străine, ce fel de inimă trebuie să fi avut Iov? O inimă tare, negreşit, ca la vederea acelei privelişti să fie în stare să cugete, suferind nu nenorociri străine, ci propriile lui nenorociri! Nici nu s-a mâniat , nici n-a grăit aşa: „Ce înseamnă asta? Aceasta îmi este răsplata bunătății mele? Pentru aceea am deschis casa mea străinilor, ca s-o văd ajunsă mormânt copiilor mei? Pentru aceea am căutat să fie virtuoşi, ca să sufere o astfel de moarte?" N-a spus aşa, nici n-a gândit astfel! Ci le-a suportat pe toate cu bărbăție, deşi i se luaseră copiii după ce avusese atâta purtare de grijă de ei. Ca un sculptor minunat, care face o statuie de aur şi o lucrează cu foarte mare grijă, aşa lucra şi Iov sufletul copiilor, formându-1 şi împodobindu-1. Şi ca un plugar vrednic, care udă, apără şi împrejmuieşte trunchiurile finicilor sau ale măslinilor şi-i îngrijeşte în tot chipul, aşa şi Iov nu lasă nimic la o parte pentru a creşte, ca pe un măslin plin de rod, sufletul fiecărui copil cu un spor mai mare de virtute. Şi a văzut trunchiurile smulse de atacul duhului celui rău, aruncate la pământ şi frânte de o moarte vrednică de milă, dar n-a rostit cuvântul de hulă. Dimpotrivă, a mulțumit lui Dumnezeu, dând diavolului lovitura de moarte.

5. Iar dacă vrei să-mi spui că Iov a avut mulți copii, iar altul şi-a pierdut singurul copil pe care-1 avea, şi că nu-i la fel durerea, bine zici, că şi eu sunt de acord că nu este la fel durerea, ci cu mult mai mare a lui Iov. Căci ce folos a avut el de pe urma copiilor mulți? S-a făcut mai mare nenorocirea şi mai amară durerea, pentru că şi rana era mai mare, pricinuită de moartea atâtor copii.

Iar dacă vrei să vezi şi un alt sfânt, care a avut un singur copil şi a dat dovadă de aceeaşi bărbăție, dacă nu chiar de mai multă, adu-ți aminte de patriarhul Avraam! Acesta n-a văzut pe Isaac mort, dimpotrivă - şi aceasta-i cu mult mai amar şi mai dureros -, el însuşi primise poruncă să-1 ucidă. Nu s-a împotrivit poruncii, nu s-a revoltat, nici n-a grăit aşa: "Pentru ce mai m-ai făcut tată, ca să mă faci ucigaşul copilului meu? Mai bine ar fi fost să nu mi-1 fi dat decât să mi-1 iei în acest chip! Vrei să-1 iei? Pentru ce îmi porunceşti mie să-1 ucid şi să-mi mânjesc cu sânge mâna? Nu mi-ai făgăduit Tu că urmaşii acestui copil vor umple lumea? Cum are să mai dea roade, când tai rădăcina? Cum îmi făgăduieşti urmaşi, când îmi porunceşti să-mi ucid fiul? Cine a mai văzut aceasta, cine a mai auzit asta? Am fost amăgit, am fost înşelat!" N-a grăit şi nici n-a gândit aşa! Nu s-a împotrivit Celui Ce i-a poruncit, nici nu I-a cerut socoteală. Ci, când a auzit: Ia pe fiul tău cel iubit, pe care l-ai iubit, pe Isaac, şi-l adu pe un munte pe care ți-l voi spune! , a împlinit porunca atât de grabnic, că a făcut chiar mai mult decât i se poruncise. S-a ferit de femeia sa, a lăsat slugile la un loc, ca să nu afle, şi s-a urcat pe munte luând cu el numai jertfa. Aşa că nu fără voie, ci cu multă râvnă a făcut ce i s-a poruncit. Gândeşte-te cât de mare era furtuna din sufletul tatălui! Tatăl stătea de vorbă singur, numai el cu copilul; şi nu era nimeni de față când inima i se încălzea mai mult şi dragostea de fiu era mai puternică; şi aceasta nu ținuse o zi sau două, ci mai multe zile. Mare şi minunat lucru este că a

făcut îndată ce i s-a poruncit, dar nu atât de minunat ca aceea că n-a avut niciun simţământ omenesc faţă de copil, deşi sufletul lui a fost chinuit şi torturat vreme de multe zile. Pentru aceea şi Dumnezeu 1-a pus la o încercare mai lungă şi i-a mărit arena de luptă, ca să-1 vadă mai bine pe atlet. Şi era atlet cu adevărat; nu lupta cu un om, ci cu însăşi tirania glasului sângelui.
Ce cuvânt va putea zugrăvi bărbăţia lui Avraam? L-a suit pe copil pe munte, 1-a legat, 1-a pus pe lemne, şi-a scos cuţitul şi era gata să-1 lovească. Cum să spun asta şi în ce chip, nu pot. Numai acela o poate spune, care a făcut-o. Niciun cuvânt nu-i în stare să spună cum nu i-a amorţit mâna, cum nu s-a slăbit tăria nervilor, cum nu 1-a tulburat chipul drag al copilului. Merită să ne minunăm acum şi de Isaac. După cum Avraam a ascultat de Dumnezeu, aşa a ascultat Isaac de tatăl său. După cum tatăl său n-a cerut socoteală lui Dumnezeu când i s-a poruncit să-1 jertfească pe fiul său, tot aşa şi Isaac n-a spus tatălui său, când acesta îl lega şi-1 urca pe altarul de jertfă: "Pentru ce faci asta?" Nu a spus aşa, ci s-a supus mâinii părinteşti. Puteai vedea că acelaşi om era şi tată, şi preot, că se aducea o jertfă fără de sânge, o ardere de tot fără foc, iar ceea ce se făcea pe altar era chip al morţii şi al învierii. Că 1-a junghiat, şi nu 1-a junghiat pe fiul său; nu 1-a junghiat cu mâna, ci cu voinţa. Dumnezeu nu poruncise lui Avraam să jertfească pe fiul său pentru că voia să vadă vărsare de sânge, ci pentru că voia să arate voinţa lui Avraam, să-1 propovăduiască pe acest bărbat viteaz în mijlocul întregii lumi şi să înveţe pe toţi cei mai de pe urmă că trebuie să pună poruncile lui Dumnezeu mai presus de copii, de glasul sângelui, de tot ceea ce este, mai presus chiar de viaţă. S-a coborât dar Avraam de pe munte având cu el pe Isaac mucenic viu.
Ce iertare mai putem avea noi, spune-mi, rogu-te, ce cuvânt de apărare, când vedem pe acel bărbat viteaz ascultând de Dumnezeu cu atâta râvnă şi supunându-I-se în toate, iar noi ne supărăm din toate? Să nu-mi vorbeşti mie de durerea ta şi de suferinţa ta cumplită, ci ia seama cum că Avraam a fost mai puternic decât cumplita lui durere. Porunca ce i s-a dat era în stare să-i tulbure mintea, să-1 lase nedumerit şi să-i zdruncine credinţa în făgăduinţele făcute mai înainte. Cine dintre oameni n-ar fi socotit înşelăciune cuvintele despre mulţimea urmaşilor pe care îi făgăduise Dumnezeu? Avraam însă n-a gândit aşa. Şi pe Iov trebuie să-1 admirăm mult pentru înţelepciunea arătată de el în nenorociri, dar trebuie să-1 admirăm mai cu seamă pentru aceea că, după atât de mare virtute, după milosteniile sale, după iubirea sa de oameni, după ce nu se ştia nici pe el, nici pe copiii săi cu vreun păcat pe cuget, după ce a suportat o durere atât de nouă şi nemaiîntâlnită, pe care n-au îndurat-o nici cei mai ticăloşi făcători de rele, după toate acestea, Iov n-a făcut ce fac oamenii, nici n-a socotit fără de folos virtutea, nici n-a gândit de rău viaţa sa de mai înainte.
Nu trebuie dar să-i admirăm pe acei bărbaţi numai pentru aceste două pricini, ci să şi căutăm să fim ca ei şi să le urmăm virtutea. Să nu-mi spună nimeni că aceia au fost oameni deosebiţi. Erau, într-adevăr, oameni deosebiţi şi mari; dar nouă, celor de azi, ni se cere mai multă înţelepciune decât acelora şi decât tuturor celor ce au trăit pe vremea Vechiului Testament. Că de nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în împărăţia cerurilor! , spune Hristos.
Să ne înţelepţim dar prin toate; să adunăm în sufletul nostru cele ce am spus despre înviere şi despre sfinţii aceştia; să le căutăm mereu în sufletul nostru, nu numai în vreme de durere, ci şi când n-avem nicio durere. De aceea şi eu v-am grăit aceste cuvinte acum, când nimeni n-are pe nimeni de jelit, pentru ca atunci când vom cădea în vreo nenorocire, aducându-ne aminte de cele spuse, să avem destulă mângâiere. Aşa fac şi ostaşii: în timp de pace fac exerciţii de război, ca atunci când începe bătălia şi împrejurarea cere îndemânare, ei să-şi arate la vreme potrivită dibăcia pe care au dobândit-o în timp de pace. Şi noi dar să ne facem în timp de pace arme şi

doctorii, pentru ca, de va veni asupra noastră războiul patimilor celor ticăloase, sau jalea, sau durerea, sau orice altă suferinţă, fiind bine înarmaţi şi întăriţi din toate părţile, să respingem cu multă îndemânare atacurile celui viclean. Să ne întărim prin orice mijloace cu gânduri bune, cu poruncile lui Dumnezeu, cu pildele bărbaţilor îmbunătăţiţi. Că aşa vom putea străbate cu bucurie şi viaţa aceasta, şi vom dobândi şi împărăţia cerurilor, în Hristos Iisus. Căruia slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul VI - Omilii la săracul Lazăr

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul VI - Omilii la săracul Lazăr

l. Aţi văzut puterea lui Dumnezeu, aţi văzut iubirea de oameni a lui Dumnezeu? Puterea, că a cutremurat pământul; iubirea de oameni, că i-a oprit căderea. Dar, mai bine spus, în fiecare din ele Şi-a arătat şi puterea, şi iubirea Sa de oameni. Cutremurându-1, Şi-a arătat puterea, iar oprindu-1, iubirea Sa de oameni; că a cutremurat pământul şi a întărit lumea; că 1-a ridicat când se cutremura şi era să cadă .
Cutremurul a trecut, dar să rămână frica! Cutremurul s-a dus, dar să nu se ducă evlavia! Ne-am rugat trei zile, dar să nu ne curmăm sârgul! Că pentru aceea a fost cutremurul, pentru trândăvia noastră. Ne-am trândăvit, şi-am chemat cutremurul; ne-am sârguit, şi-am îndepărtat urgia! Să nu ne mai trândăvim, ca să nu chemăm din nou urgia şi pedeapsa: Că nu vrea Dumnezeu moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu .
Aţi văzut cât de şubred e neamul omenesc? Când se cutremura pământul, gândeam în mine şi ziceam: Unde sunt răpirile? Unde-i lăcomia? Unde-i împilarea? Unde e mândria? Unde e puterea? Unde sunt ostenelile? Unde-i jefuirea săracilor? Unde-i îngâmfarea bogaţilor? Unde-i puterea dregătorilor? Unde-i ameninţarea? Unde-i frica? Deodată, toate s-au destrămat mai iute ca o pânză de păianjen, toate-au pierit! Tot oraşul plângea şi toţi la biserică alergau! Gândiţi-vă ce-am fi păţit dacă Dumnezeu ar fi vrut să dărâme totul! Spun aceasta ca frica de cele petrecute să fie mereu vie-n voi, spre întărirea sufletelor voastre. L-a cutremurat, dar nu 1-a prăbuşit! Că de-ar fi voit să-1 pedepsească, nu 1-ar fi cutremurat! Dar pentru că n-a voit, a luat-o cutremurul înainte ca un crainic, vestind mai dinainte tuturor urgia lui Dumnezeu, ca de frică să ne facem mai buni şi să îndepărtăm pedeapsa. Aşa a făcut Dumnezeu şi cu neamurile străine: Încă trei zile, şi Ninive va fi nimicită!
- Dar pentru ce nu o nimiceşti? O ameninţi cu dărâmarea, şi de ce nu o dărâmi?
- Pentru că nu vreau să o dărâm, tocmai de aceea o ameninţ.
- Ce vrei să spui?
- Ca să nu fac ce spun, să meargă înainte cuvântul Meu şi să împiedice fapta!
Încă trei zile, şi Ninive va fi nimicită!
Atunci grăia proorocul, astăzi zidurile slobod glas. Acestea le spun, şi nu voi înceta de a le spune şi săracilor, şi bogaţilor. Gândiţi-vă cât de mare e urgia lui Dumnezeu! Gândiţi-vă că Lui toate Îi sunt lesnicioase şi uşoare! Să o curmăm o dată cu păcatul! Într-o clipă ne-a slăbănogi şi sufletul,

şi mintea, şi ne-a zguduit temeliile inimii. Să ne gândim ce vom face în ziua cea înfricoşată, când groaza nu va ține o clipă, ci veacuri nesfârşite, când vor fi râuri de foc, urgii amenințătoare, puteri care să ne târască la judecată, scaunul cel înfricoşător, tribunalul cel care nu se lasă înşelat, când ni se vor pune înaintea ochilor faptele fiecăruia şi nu va fi nimeni să sară-n ajutor, nici vecin, nici apărător, nici rudă, nici frate, nici tată, nici mamă, nici străin, nimeni! Spune-mi: ce vom face atunci? Înfricoşez, ca să mântui. Fac predica mai tăioasă ca un cuțit, ca fiecare din voi să taie putregaiul din el. Nu vă spuneam totdeauna, aşa cum vă spun şi acum şi nu voi înceta de a o spune: Până când veți fi cu sufletul țintuiți de cele din lume? Către toți vorbesc, dar mai cu seamă către cei bolnavi, către cei ce nu iau aminte la cele ce grăiesc. Dar, mai altfel spus, cuvântul este folositor şi celui bolnav, şi celui sănătos: celui bolnav ca să se însănătoşească, celui sănătos ca să nu se îmbolnăvească. Până când goana după bani? Până când goana după averi? Până când goana după case mărețe şi strălucitoare? Până când goana după plăceri josnice? Iată, a venit cutremurul! La ce-a folosit averea? Osteneala fiecăruia s-a dus! Bogatul a pierit împreună cu averea lui! Casa a pierit cu cel ce a făcut-o! Mormânt de obşte al tuturor a ajuns oraşul, mormânt făcut în grabă, construit de nenorocire, nu de mâini de meşteri. Unde-i bogăția? Unde-i goana după averi? Vedeți că toate sunt mai slabe ca pânza de păianjen?
2. Dar mă vei putea întreba:
- Ce folos aduci dacă vorbeşti?
- Aduc folos dacă mă ascultă cineva. Eu îmi fac datoria mea. Semănătorul trebuie să semene. A ieşit semănătorul să semene. O parte din semințe a căzut lângă cale, altă parte pe piatră, alta în spini, iar alta pe pământ bun. Trei părți au pierit, şi numai una a fost salvată, dar el n-a încetat de a lucra ogorul. N-a încetat de a-1 lucra tocmai pentru că a salvat o parte din semințe.
Dar acum e cu neputință ca sămânța aruncată într-atâta mulțime de lume să nu-mi aducă rod! De nu vor asculta toți, va asculta jumătate; de nu va asculta jumătate, va asculta a treia parte; de nu va asculta a treia parte, vor asculta zece; de nu vor asculta zece, va asculta unul! Să asculte acela! Nu-i puțin lucru să fie mântuită chiar o singură oaie. Pentru că şi păstorul acela a lăsat cele nouăzeci şi nouă de oi şi a alergat la una, care era rătăcită . Nu disprețuiesc pe om; chiar de va fi fiind unul, este om, ființa cea mai iubită a lui Dumnezeu. Chiar de este rob, eu nu-1 disprețuiesc. Nu mă uit la rang, ci la virtute; nu mă uit la stăpânie, nici la robie, ci la suflet. Chiar de va fi fiind unul, este om, şi pentru el s-a întins cerul, luminează soarele, aleargă luna, a fost răspândit aerul, izvorăsc izvoarele, a fost întinsă marea, au fost trimişi proorocii, s-a dat legea. Dar pentru ce-i nevoie să le spun pe toate? Pentru el S-a făcut om Unul-Născut Fiul lui Dumnezeul, Stăpânul meu a fost junghiat şi Şi-a vărsat Sângele Lui pentru om, şi eu să-1 disprețuiesc? Ce iertare aş mai avea? N-ați auzit că Domnul a stat de vorbă cu femeia samarineancă şi a vorbit mult cu ea? Era samarineancă, dar n-a disprețuit-o; ci a prețuit-o pentru că avea suflet! Era desfrânată, dar n-a trecut-o cu vederea, ci i-a arătat multă purtare de grijă, spre mântuirea ei, pentru că a crezut . Aşa şi eu: nu voi înceta de a predica, chiar de m-ar asculta numai unul. Sunt doctor, dau doctorii. Sunt învățător, mi s-a poruncit să predic, să îndemn. Că spune Scriptura: Străjer te-am pus pe tine casei lui Israel . Nu îndrept pe nimeni? Şi ce va fi? Eu îmi am plata mea. Şi aceasta o spun exagerând, căci e cu neputință ca din mulțime de lume să nu se îndrepte cineva.
Dar acestea sunt pricină şi pretext ale ascultătorilor trândavi.
- Ascult în fiecare zi predica, mi-ar spune unul, dar nu fac ce-aud!
- Ascultă, chiar dacă nu faci! Că din auzit vine făcutul! Chiar dacă nu faci, ajungi de îți este ruşine de păcat. Chiar dacă nu faci, ajungi, de îți schimbi părerea. Chiar dacă nu faci, ajungi de te osândeşti tocmai pentru ceea ce nu faci. Iar această osândire a ta de unde vine? E rodul cuvintelor mele! Când spui: Vai, am auzit, şi n-am făcut, acest "vai" este începutul schimbării

tale în bine. Ai păcătuit! Ai plâns? Ți-ai şters păcatul! Spune tu mai întâi păcatele tale, ca să te îndreptezi! De te întristezi sau te amărăşti din pricina păcatului, tristețea aceasta este mântuitoare, nu din pricina tristeții, ci din pricina iubirii de oameni a Stăpânului. Cel ce are păcate, are mare uşurare dacă se întristează: Am văzut, spune Domnul, că s-a întristat şi s-a amărât şi i-am vindecat durerile lui . O, iubire de oameni nespusă şi bunătate care nu poate fi tâlcuită! S-a întristat, şi 1-a vindecat!
- Şi ce mare lucru a făcut, Doamne, că s-a întristat?
- N-a făcut mare lucru, dar Eu am găsit prilej să-i vindec durerile lui.
Ați văzut că într-o clipă le-a strâns la un loc pe toate?
Gândiți-vă dar necontenit la seara aceea a cutremurului! Toți ceilalți s-au temut de cutremur, iar eu, de pricina cutremurului. Ați înțeles ce-am spus? Ceilalți se temeau să nu se dărâme oraşul şi să moară; eu mă temeam că Stăpânul S-a mâniat pe noi. Nu-i cumplit lucru să mori, ci este cumplit lucru să mânii pe Stăpânul. Aşa că nu mă temeam de cutremur, ci de pricina cutremurului. Că pricina cutremurului este mânia lui Dumnezeu, iar pricina mâniei lui Dumnezeu, păcatele noastre. Niciodată să nu te temi de osândă, ci de păcat, mama osândei! S-a clătinat oraşul? Şi ce-i cu asta? Mintea ta să nu se clatine! Că nu plângem pe bolnavii şi rănitii care se vindecă, ci pe cei ale căror boli nu se vindecă. Ceea ce este boala şi rana, aceea este şi păcatul. Ceea ce este tăiatul şi doctoria, aceea este şi pedeapsa.
3. Ați înțeles ce vreau să spun? Luați aminte! Vreau să vă învăț un cuvânt plin de înțelepciune. Pentru ce plângem pe cei pedepsiți, şi nu pe cei păcătoşi? Că nu-i atât de cumplită pedeapsa, cât de cumplit e păcatul, căci păcatul e pricina pedepsei. Dacă ai vedea pe un bolnav că are trupul putrezit, că are viermi, că din trup i se scurge puroi, dar că nu-şi îngrijeşte buboaiele şi trupul putrezit, iar pe altul, bolnav de aceeaşi boală, 1-ai vedea că este îngrijit de mâinile doctorilor, că i se ard rănile, că i se taie părțile putrede, că bea doctorii amare, spune-mi: pe care-1 vei plânge? Pe bolnavul care nu-şi îngrijeşte boala sau pe bolnavul care şi-o îngrijeşte? Negreşit că pe bolnavul care nu-şi îngrijeşte boala. Să ne închipuim acum doi păcătoşi: unul care este pedepsit, altul care nu-i pedepsit. Să nu spui: „Fericit e acesta, că e bogat, despoaie pe orfani, împilează pe văduve. Şi nu boleşte, ci, trăind din jaf, o duce bine, se bucură de cinste şi de putere, nu îndură niciuna din suferințele omeneşti, frigurile, bolile; ceată de copii în jurul lui, bătrâneți fericite.” Aşa este, pe acesta mai cu seamă plânge-1! Că e bolnav şi nu se îngrijeşte. Cum? Îți voi spune eu! Dacă ai vedea pe un om bolnav de dropică, cu trupul umflat, că nu aleargă la doctor, ci bea băuturi reci, întinde masă sibaritică, se îmbată în fiecare zi, este înconjurat de slugi şi-şi înrăutățeşte boala, spune-mi: îl fericeşti pe acesta sau îl plângi? Dar dacă ai vedea pe un alt bolnav de dropică, cum că este îngrijit de mâinile doctorilor, că nu mănâncă şi că se lipseşte de altele multe, că ia cu sârguință doctorii amare, care pricinuiesc durere, dar prin durere dau naştere sănătății, spune-mi: nu 1-ai ferici pe acesta din urmă, ci nu pe cel dintâi? Toată lumea e de aceeaşi părere! Unul boleşte şi nu se vindecă; boleşte şi celălalt, dar se tratează! Îmi spui că e dureros tratamentul bolii? Aşa este, dar sfârşitul este folositor. Aşa este şi în viața aceasta. De la trupuri să ridicăm cuvântul la suflete, de la boli la păcate, de la amărăciunea doctoriilor la pedepse şi la judecata lui Dumnezeu. Ceea ce este doctoria la doctor, tăierea şi arderea părților bolnave, aceea este pedeapsa la Dumnezeu. După cum focul pus pe o rană arde rana şi alungă boala, iar cuțitul înlătură putreziciunea, doare, dar e folositor, tot aşa şi foametea, ciuma şi toate câte par rele vin peste suflet în loc de cuțit şi de foc, ca să împiedice, ca şi în trupuri, întinderea bolilor şi să-1 facă mai bun. Iarăşi, să ne închipuim doi desfrânați: unul bogat şi altul sărac. Care dintre ei are mai multă nădejde de mântuire? Toată lumea e de părere că săracul. Să nu-mi spui că bogatul e fericit pentru că trăieşte în desfrânări şi se îmbogățeşte! Ar trebui mai degrabă să-1

fericeşti dacă, trăind în desfrânări, ar fi sărac, dacă, trăind în desfrânări, ar muri de foame; atunci ar avea, vrând-nevrând, sărăcia dascăl de înțelepciune. Când vezi dar că unui om rău îi merge bine, plânge-1 pentru că-i bolnav, iar apoi, că boala nu i se vindecă. Când vezi pe un om rău că are necazuri şi suferințe, mângâie-te nu numai pentru că se face mai bun, dar şi pentru că îşi ispăşeşte aici multe din păcatele lui. Fii cu luare-aminte la ce am să spun. Mulți oameni ispăşesc şi aici păcate, şi sunt pedepsiți şi dincolo. Alții sunt pedepsiți numai aici, alții numai dincolo. Fii cu luare-aminte la învățătura ce ți-o voi aduce înainte. Dacă judeci cum trebuie învățătura aceasta, alungi din minte gânduri care te tulbură.
Dar, cu voia-ți, să aducem mai întâi în fața noastră pe cel pedepsit dincolo şi care aici a dus-o în chefuri şi plăceri. Sa fie cu luare-aminte la cele spuse şi bogații, şi săracii. Şi unora, şi altora le este de folos învățătura. Că mulți sunt pedepsiți şi aici, şi dincolo, o spune Hristos. Ascultă: În orice cetate sau casă veți intra, intrând în casă, urați-i casei aceleia, zicând: “Pace casei acesteia!”. Şi de va fi casa aceea vrednică, vină pacea voastră peste ea; iar de nu va fi vrednică, pacea voastră întoarcă-se la voi. Şi cel care nu vă va primi pe voi, nici nu va asculta cuvintele voastre, ieşind din cetatea aceea, scuturați praful de pe picioarele voastre. Amin grăiesc vouă, că mai uşor va fi pământului Sodomei şi Gomorei în ziua judecății decât cetății aceleia! Şi în orice cetate sau casă veți intra, cercetați cine este în ea vrednic, şi acolo rămâneți până ce veți ieşi . Din aceste cuvinte se vede că cei din Sodoma şi Gomora au fost pedepsiți şi aici, şi sunt pedepsiți şi dincolo. Într-adevăr, când spune că mai uşor va fi celor din Sodoma decât acestora ce nu vor primi pe apostoli, arată că sunt pedepsiți şi aici, dar nu ca aceştia din urmă.
4. Iarăşi, alți oameni sunt pedepsiți numai aici, ca desfrânatul din Corint. Fericitul Pavel, scriindu-le corintenilor, le grăia aşa: Îndeobşte se aude că la voi e desfrânare, şi o astfel de desfrânare cum nici între neamuri nu se pomeneşte, ca să aibă cineva pe femeia tatălui său. Şi voi v-ați semețit, în loc mai degrabă să fi plâns, ca să fie scos din mijlocul vostru cel ce a făcut fapta aceasta. Ci eu, deşi departe cu trupul, însă de față cu duhul, am şi judecat, ca şi cum aş fi de față, pe cel ce a făcut una ca aceasta: în numele Domnului nostru Iisus Hristos, adunându-vă voi şi duhul meu, să dați pe unul ca acesta Satanei, spre pieirea trupului, ca duhul să se mântuiască în ziua Domnului Iisus . Ai văzut că acesta este pedepsit aici şi nu-i pedepsit dincolo. Pentru că i-a fost pedepsit aici trupul lui, nu mai este pedepsit dincolo.
Vreau să vă arăt acum pe unul care aici a dus-o în desfătări şi bunătăți, iar dincolo a fost pedepsit.
Era un om bogat . Din aceste cuvinte voi ați şi înțeles despre cine vă vorbesc! Dar aşteptați să-mi duc la bun sfârşit cuvântul meu! Asta e slava mea şi lauda voastră, că eu am aruncat numai începutul, şi voi ați şi secerat spicul. Învățători v-a făcut ascultarea neîntreruptă a predicilor mele! Dar pentru că sunt în biserică şi străini, nu fugiți, ci aşteptați şi pe cei care şchioapătă. Că şi Biserica este un trup. Are ochi şi cap. Dacă intră un spin în călcâi, ochiul se uită la călcâi, că este mădular al trupului, şi nu zice: “Pentru că stau sus, nu vreau să ştiu de mădularul de jos!”, ci se apleacă şi-şi lasă înălțimea lui. Şi doar ce este mai de rând decât călcâiul şi ce-i mai nobil decât ochiul? Dar mila a şters deosebirea, iar dragostea a amestecat totul. Aşa să faci şi tu! De eşti sprinten la minte, de ai toată îndrumarea pentru ascultarea predicii, să ai grijă ca fratele tău să înțeleagă tot atât de bine ca şi tine cele spuse! Coboară ochiul la călcâi. Să vii în ajutorul mădularului care şchioapătă, ca nu cumva, din pricina sprintenelii tale şi a zăbăvniciei minții aceluia, el să nu înțeleagă predica. Să nu te foloseşti de priceperea ta pentru pierderea lui, ci mulțumeşte lui Dumnezeu că eşti sprinten la minte! Eşti bogat în învățătură? Mă bucur şi mă veselesc! Dar celălalt este însă sărac. Caută să nu rămână sărac din pricina bogăției tale. Acela are un spin: gândul care-1 tulbură! Coboară-te la el, scoate-i spinul!

Ce spune dar Evanghelia?
Era un om bogat. Bogat cu numele, nu bogat cu adevărat. Era un om bogat; se îmbrăca în porfiră, întindea mese luxoase şi îmbelşugate, avea vase împodobite, pline cu vin, dădea în fiecare zi banchete. Celălalt era un sărac. Lazăr cu numele .
- Dar numele bogatului unde e?
- Niciunde! E fără nume.
- Şi era atât de bogat?
- Da, şi numele lui nu se găseşte!
- Atunci ce fel de bogat e acesta?
- Un pom plin de frunze, dar lipsit de fructe! Un stejar care-şi întindea ramurile în sus, şi dădea ghinda hrană celor necuvântătoare, om care nu avea roade de om. Căci unde sunt bogăție şi răpiri, acolo eu văd lup; unde sunt bogăție şi cruzime, acolo eu văd leu, şi nu om. Şi-a pierdut vrednicia de om din pricina răutății lui. Era un om bogat, care se îmbrăca în fiecare zi în porfiră, dar sufletul îi era plin de pânză de păianjen; mirosea a parfum, dar era plin de duhoare nesuferită; întindea mese bogate şi luxoase, dar hrănea paraziți şi linguşitori; îngrăşa robul, adică trupul, şi lăsa stăpânul, adică sufletul, să piară de foame. Încununată-i era casa, dar temelia, mânjită de păcat; în vin îşi înmormântase sufletul. Avea dar bogatul acela masă bogată şi luxoasă, vase împodobite, pline cu vin, hrănea paraziți şi linguşitori, adunătură rea a diavolului, lupi care duc în robie pe mulți din cei bogați, care, umplându-şi pântecele, lucrează la pierderea bogaților şi-i strică cu onorurile şi cu linguşelile lor. Nu greşeşti de numeşti lupi pe astfel de oameni, care înconjoară pe bogat ca pe o oaie, îl ridică în slăvi cu laudele lor, îl fac să se trufească prin urale şi nu-1 lasă să-şi vadă buboaiele, îi orbesc judecata şi-i măresc putreziciunea. Iar dacă se schimbă lucrurile, prietenii pleacă, iar noi, cei cinstiți şi onorați, ajungem vrednici de milă. Măştile acelora au pierit. Aşa se întâmplă adesea.
5. Hrănea dar bogatul acela paraziți şi linguşitori, îşi făcuse din casa lui teatru, îmbăta cu vin pe fiecare, avea de toate şi era fericit foarte. Celălalt era Lazăr: plin de bube, stătea la poarta bogatului şi poftea la fărâmiturile mesei bogatului . Era lângă izvor şi înseta, era înconjurat de mulțime de bucate şi murea de foame. Şi unde zăcea aruncat Lazăr? Nu într-o mahala, nu pe o stradă, nu pe o străduță lăturalnică, nu în mijlocul pieței, ci la poarta bogatului, pe unde, vrând-nevrând, bogatul trebuia să intre şi să iasă, ca să nu poată spune: “Nu 1-am văzut, nu 1-am întâlnit, nu 1-au văzut ochii mei!” Zace la uşa ta, stă mărgăritarul în noroi, şi tu nu-1 vezi? Stă doctorul la poarta ta, şi nu te vindeci? Căpitanul corabiei este în port, şi tu te îneci în mare? Hrăneşti paraziți, iar pe săraci nu-i hrăneşti? Aşa s-au petrecut lucrurile atunci, aşa se petrec şi acum! Că pentru aceea s-au scris acestea, ca aceia de mai târziu să învețe din fapte, ca să nu mai pățească ce-a pățit bogatul. Zăcea dar săracul la poartă. Bogatul înăuntru, săracul afară, zăcând cu trupul plin de bube. Comoară acoperită pe deasupra cu spini, dar înlăuntru cu mărgăritare. Ce vătămare avea el de pe urma bolii trupului, când sufletul îi era sănătos? Să audă săracii şi să nu se întristeze! Să audă bogații şi să se întoarcă de la răutatea lor! Că de aceea ni s-au pus nouă în față aceste două icoane: de bogăție şi de sărăcie, de cruzime şi suferință, de zgârcenie şi răbdare, ca atunci când vezi pe un sărac bolnav, plin de bube şi dispreţuit, să nu-1 socoteşti nefericit, iar când vezi un bogat împodobit, să nu-1 ferice şti! Aleargă la pilda aceasta! Dacă te năpădeşte furtuna gândurilor, fugi în port, uşurează-ți sufletul cu cele istorisite în pilda aceasta! Gândeşte-te la Lazăr cel dispreţuit, gândeşte-te la bogatul cel fericit, care trăia în desfătări, şi să nu te tulbure nimic din cele ce se petrec în viață. Dacă ai mintea cumpănită, nu te îneacă valurile, nu ți se scufundă corabia, pentru că prin pătrunderea judecății tale ştii să deosebeşti lucrurile între ele. Să nu spui: „Trupul meu se chinuie! Sufletul tău să nu se vatăme! Cutare e bogat, dar şi păcătos!” Şi

ce-i cu asta? Răutatea nu-i materială. Nu-mi judeca după cele din afară pe om, ci după cele dinlăuntru. Când vezi un pom, la ce te uiți mai întâi? La frunze sau la rod? Tot aşa şi cu omul. Nu-1 judeca după cele din afară, ci după cele dinlăuntru. Uită-te la rod, şi nu la frunze. Nu cumva să fie măslin sălbatic, şi să-1 socoteşti măslin bun. Nu cumva să fie lup, şi tu să-1 socoteşti om. Nu-1 judeca dar după fire, ci după voință; nu după înfățişare, ci după gând, şi nu numai după gând, ci mai cercetează-i şi viața. Dacă-i iubitor de săraci, e om. Dacă se ocupă cu afacerile, este stejar. De este răpitor, e lup. De este viclean, e viperă.
Îmi spui:
- Eu caut om; pentru ce mi-ai arătat fiară în loc de om?
- Află ce este virtutea omului şi nu te tulbura!
Zăcea dar Lazăr la poarta bogatului, plin de bube şi topit de foame. Câinii venind îi lingeau rănile. Câinii, mai buni decât omul, lingeau rănile lui, luau puroiul şi-1 curățau. Stătea Lazăr cum stă aurul în cuptor, şi ajunge mai bun. N-a spus ce spun mulți săraci: "Sunt oare acestea semne ale purtării de grijă a lui Dumnezeu? Priveşte oare Dumnezeu faptele oamenilor? Eu sunt drept, şi mor de foame; acesta-i nedrept, şi este bogat!" N-a gândit aşa, ci se pleca în fața nepătrunsei iubiri de oameni a lui Dumnezeu, îşi curăța sufletul, îndura suferința, arăta răbdare; cu trupul zăcea la pământ, dar cu mintea alerga, cu voința zbura, lua premiul, scăpa de necazuri şi suferințe, era martor al bunătăților celor veşnice. N-a spus: "Paraziții au de toate din belşug, iar eu nu mă învrednicesc nici cu fărâmiturile!"
- Dar ce făcea?
- Mulțumea şi slăvea pe Dumnezeu.
S-a întâmplat că au murit cei doi. A murit bogatul şi a fost îngropat. A plecat şi Lazăr. Despre el nu pot spune că a murit. Moartea bogatului este moarte şi înmormântare, pe când moartea săracului, plecare, mutare spre o viață mai bună, drum de la lupte la premiu, de pe mare în port, de pe câmpul de luptă la trofee de biruință, de la osteneli la cununi. Au plecat amândoi acolo unde sunt cele ce cu adevărat sunt. A luat sfârşit spectacolul, au căzut măştile. La teatru, la vremea amiezii, când perdelele sunt date la o parte, intră pe scenă actorii costumați, cu măşti pe față, istorisind poveşti din vechime sau întâmplări din viață. Unul o face pe filosoful, dar nu-i filosof, altul o face pe împăratul, dar nu-i împărat, ci povestirea îl aduce în rolul de împărat; altul, care nu poate umbla nici cu un lemn, îmbracă haine de doctor, altul, care e om liber, o face pe sclavul, altul o face pe învățătorul, şi nu ştie nici să citească; nu sunt ce caută, ci sunt ceea ce nu arată. Se arată doctor, dar nu-i doctor, se arată filosof, pentru că are plete pe mască, se arată ostaş, pentru că este îmbrăcat ca un ostaş; înfățişarea măştii înşeală, dar nu înşeală firea, a cărei realitate o schimbă. Măştile rămân atâta vreme cât rămân şi spectatorii; dar când se lasă seara şi se termină spectacolul şi pleacă toți, atunci cad măştile, şi împăratul de pe scenă se vede afară a fi un simplu fierar. Au căzut măştile, s-a dus înşelăciunea, s-a arătat adevărul; cel care pe scenă era un om liber, afară este un sclav, aşa cum am spus: pe scenă înşelăciune, afară adevăr. S-a lăsat seara, a luat sfârşit spectacolul, s-a arătat adevărul. Aşa este şi în viață, şi la sfârşitul vieții. Teatru sunt cele de pe lumea aceasta; măşti sunt lucrurile din viața aceasta, bogăția şi sărăcia, dregătorul şi supusul şi toate cele asemenea. Când va trece ziua şi va veni noaptea cea înfricoşată, dar, mai bine spus, ziua aceea, că este noapte şi pentru cei păcătoşi, dar şi pentru cei drepți; când va lua sfârşit spectacolul, când vor cădea măştile, când va fi cercetat fiecare şi faptele lui, nu fiecare şi bogăția lui, nu fiecare şi dregătoria lui, nici fiecare şi onorurile lui, nu fiecare şi puterea lui, ci fiecare şi faptele lui, şi dregătorul, şi împăratul, şi femeia, şi bărbatul, când ni se va cere viața noastră şi faptele noastre bune, nu măreția funcției, nici netrebnicia sărăciei şi nici tirania disprețului, când ni se va spune: „Adu faptele tale: de eşti rob, fapte mai

bune decât ale celui liber; de eşti femeie, fapte mai pline de curaj decât ale bărbatului”, deci când vor cădea măştile, atunci se va vedea cine este bogat şi cine sărac. Şi după cum aici, pe pământ, după ce se termină spectacolul, şi spectatorii văd că acela care pe scenă era împărat afară este fierar, strigă: “Vai! Acesta pe scenă era filosof, şi afară îl văd fierar! Acesta pe scenă era împărat, şi afară îl văd om de rând! Acesta pe scenă era bogat, şi afară îl văd sărac!”, tot aşa va fi şi dincolo.
6. N-am să vorbesc în multe cuvinte, ca să nu obosesc pe ascultători cu mulțimea celor spuse, ci vreau să înfăţişez cu ajutorul a două măşti, a două personaje, minciuna teatrului acestei vieți. Am vorbit de două măşti; pornind de la ele, v-am deschis drum şi v-am dat prilej de a înțelege! Prin zugrăvirea vieții de aici, am adus mai multă limpezime minții voastre, ca să vedeți bine deosebirea dintre lucruri. Aşadar, două măşti: o mască fiind a bogatului, o alta a săracului. Lazăr purta masca săracului, iar bogatul, masca bogatului. Măşti erau cele ce se vedeau, nu ceea ce sunt cu adevărat. Au plecat amândoi dincolo: şi bogatul, şi săracul. L-au luat pe Lazăr îngerii. După câini, îngerii; după poarta bogatului, sânul lui Avraam; după foamete, belşug fără de sfârşit; după întristare, odihnă continuă. Pentru bogat, după bogăție, sărăcie; după masa cea bogată, chin şi pedeapsă; după odihnă, dureri cu neputință de îndurat. Şi iată ce se întâmplă! Au plecat dincolo, s-a terminat spectacolul; au căzut măştile şi s-au arătat deci fețele. Au plecat amândoi dincolo. Şi vede bogatul, care se pârjolea, pe Lazăr în sânul lui Avraam, că e fericit, bucuros şi vesel. Şi zice bogatul: Părinte Avraame, trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului în apă şi să-mi răcorească limba mea, că mă pârjolesc! Ce i-a răspuns Avraam? Fiule, ai luat cele bune ale tale, şi Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum acesta se mângâie, iar tu te chinuieşti. Şi peste toate acestea, între noi şi voi prăpastie mare s-a întărit, ca cei ce vor vrea să treacă de aici la voi să nu poată! Luați aminte! Cuvintele acestea ale lui Avraam sunt de mult folos. Ne înfricoşează, dar ne curățesc; ne usturã, dar ne îndreaptă. Luați aminte la cele ce spun! Fiind în chinuri bogatul, ridicându-şi ochii 1-a văzut pe Lazăr. A văzut lucruri noi.
“Lazăr era la poarta ta în fiecare zi; ieşeai şi intrai de două-trei ori pe zi, şi nu-1 vedeai! Dar când eşti în văpaie, îl vezi de departe? Când erai bogat, când puteai să-1 vezi oricând voiai, nici nu te gândeai să-1 vezi. Pentru ce îl vezi acum aşa de bine? Nu era la poarta ta? Cum de nu-1 vedeai? Era aproape, şi nu-1 vedeai, iar acum îl vezi de departe, deşi este atâta prăpastie?”
Şi ce face bogatul? Îl numeşte pe Avraam tată.
“Pentru ce-1 numeşti tată, când n-ai fost următor al iubirii lui de străini?”
El îl numeşte tată, Avraam îl numeşte fiu. Numele acestea sunt nume de rudenie, dar nu i-au fost de niciun ajutor. Îi slujesc spre a cunoaşte că pe lumea cealaltă înrudirea nu-i de niciun folos. Noblețea unui om nu stă în strălucirea strămoşilor lui, ci în virtutea purtărilor lui. Nu-mi spune: “Tatăl meu e consul!” La ce-mi foloseşte? Nu despre aceasta vorbesc! Nu-mi spune dar: “Tatăl meu e consul!” Chiar de-ai avea tată pe Apostolul Pavel, chiar de-ai avea frați mucenici, nu îți este de niciun folos înrudirea cu ei; dimpotrivă, te vatămă şi te osândeşte mai mult. “Mama mea, spune un altul, este milostivă!” Şi ce legătură are asta cu tine, care eşti un om fără inimă? Iubirea ei de oameni este un adaos de osândă purtării tale rele! Ce spune Ioan Botezătorul poporului iudeu? Faceți dar roade vrednice de pocăință, şi nu începeți a zice în voi înşivă: “Părinte avem pe Avraam”! Ai strămoş vrednic? Dacă te străduieşti să ajungi ca el, ai câştigat; dar dacă nu te străduieşti, vrednicul tău strămoş ajunge acuzatorul tău, că dintr-o rădăcină bună a ieşit un rod amar. Niciodată să nu fericeşti pe un om care are o rudă dreaptă, dacă nu-i urmează purtările! Ai mamă sfântă? Nu are asta nicio legătură cu tine! Ai mamă rea? Iarăşi, nicio legătură cu tine! După cum virtutea aceleia nu îți este de niciun folos dacă nu te străduieşti să ajungi virtuos ca şi ea, tot aşa nici răutatea celeilalte nu te vatămă dacă scapi de răutate! Dar după cum în primul caz

e mai mare osânda, pentru că ai avut în familie pildă de virtute şi n-ai urmat-o, tot astfel în al doilea caz lauda e mai mare, pentru că, deşi ai avut o mamă rea, n-ai imitat răutatea ei, ci dintr-o rădăcină amară a ieşit un fruct bun. Nu se caută strălucirea strămoşilor, ci se caută purtări virtuoase. Eu, când mă uit la purtările cuiva, îl numesc pe rob om nobil, iar pe stăpân, sclav înlănţuit. Pentru mine, chiar un om cu o înaltă dregătorie este lipsit de nobleţe dacă are rob sufletul. Căci cine este rob, dacă nu cel care face păcatul? Cealaltă robie se datorează împrejurărilor; robia asta, robia păcatului, vine de la voinţă, că la început de aici a venit robia în lume.
7. În vechime nu erau robi. Că Dumnezeu, când a făcut pe om, nu 1-a făcut pe unul rob şi pe altul liber; a făcut pe Adam şi pe Eva, şi amândoi erau liberi.
- Atunci de unde a venit robia pe lume?
- A căzut neamul omenesc în păcat, întrecând măsura poftei, şi a fost împins în desfrânare. Şi ascultă cum.
A venit potopul, înecul de obşte al lumii; s-au deschis jgheaburile cerului şi s-au revărsat izvoarele adâncurilor ; peste tot era apă; cele ce se văd s-au desfăcut în elementele lor şi au pierit; nu se mai vedea pământul, ci era peste tot noian de ape, care avea rădăcină mânia lui Dumnezeu. Peste tot valuri, peste tot apă. Munţii stăteau să se înalţe, dar apa îi acoperea. Şi erau numai noian de ape şi cer. Şi s-a stins tot neamul omenesc; iar scânteia neamului nostru era Noe, scânteie în mijlocul noianului de ape; şi nu se stingea; avea cu el pârga neamului nostru, femeie şi copii, porumbiţă şi corb, şi toate celelalte vieţuitoare. Şi erau toţi în corabie, şi se purta corabia pe deasupra apei în mijlocul furtunii, şi nu se îneca, fiindcă avea cârmaci pe Stăpânul lumii. Nu 1-au scăpat de înec scândurile, ci mâna cea puternică. Şi iată, minune! După ce a fost spălat pământul, după ce au pierit toţi cei ce au făcut păcate, după ce a încetat furtuna, s-au arătat vârfurile munţilor, s-a oprit corabia, iar Noe a trimis porumbiţa. Toate acestea au fost taine; cele întâmplate au fost chipuri ale celor viitoare. Astfel: chivotul închipuie Biserica, Noe închipuie pe Hristos, porumbiţa, pe Duhul Cel Sfânt, ramura de măslin, iubirea de oameni a lui Dumnezeu. A fost trimisă o vieţuitoare blândă, şi vieţuitoare blândă a ieşit din corabie. Dar acelea erau chipuri, acestea însă adevăruri. Ia seama şi la belşugul adevărului! După cum corabia mântuia în mijlocul mării pe cei ce erau înlăuntru, tot aşa şi Biserica: mântuieşte pe toţi cei rătăciţi. Dar corabia numai i-a mântuit, pe când Biserica face cu mult mai mult. Iată ce vreau să spun: corabia a luat necuvântătoare şi a mântuit necuvântătoare; Biserica a luat oameni necuvântători, şi nu numai că i-a mântuit, ci i-a şi schimbat; corabia a luat un corb şi a dat drumul tot unui corb; corb ia şi Biserica, dar îi dă drumul porumbiţă; ia lup şi-i dă drumul oaie. Dacă intră în Biserică un om hrăpăreţ şi zgârcit şi aude cuvintele dumnezeieşti ale învăţăturii, îşi schimbă gândul şi se face oaie în loc de lup, că lupul răpeşte şi pe cele străine, pe când oaia îşi dă şi lâna ei. S-a oprit corabia şi s-au deschis uşile. A ieşit Noe mântuit de la înec; vede pământul pustiu, vede mormânt pregătit în grabă din mâl, mormânt de obşte pentru animale şi oameni; de toate la un loc, trupuri de cai, de oameni şi de animale necuvântătoare; toate îngropate de-a valma. A văzut jalea aceea mare, a văzut pământul plin de nenorociri. Şi Noe era tare trist, că pieriseră toţi: nu era om, nu era dobitoc, nu scăpase nimeni din cei ce fuseseră afară din corabie. Vedea numai cerul. Era muncit de tristeţe, stăpânit de durere; a băut vin şi s-a dat somnului, ca să-şi uşureze durerea tristeţii. Stătea în pat, s-a dat somnului ca pe mâinile unui doctor, ca să uite cele întâmplate. Era firesc să-1 cuprindă somnul, că era bătrân şi băuse vin. Trebuie să iau apărarea bătrânului, căci ceea ce se întâmplase nu era nici beţie, nici poftă pătimaşă, ci căuta să-şi tămăduiască durerea cu vinul şi cu somnul. Aceasta o spunea şi Solomon: Daţi băutură care îmbată celor ce sunt în supărări şi vin să bea celor ce sunt în dureri! De aceea mulţi oameni, mai ales la înmormântări,

când îşi pierd vreun copil sau soția, pentru că îi chinuie durerea, îi biruie tristețea şi-i stăpâneşte gândul, cheamă prieteni în casă, fac masă bogată şi beau vin curat, ca să-şi uşureze durerea. Aşa s-a întâmplat şi cu bătrânul acela atunci. Chinuit de tristețe, a luat vinul ca pe o doctorie şi, din pricina vinului, a adormit. Dar ca să aflați de unde a venit robia, ascultați! După putină vreme a intrat fiul lui cel ce va fi fiind blestemat, fiul lui prin fire, dar nu prin voință - numesc iarăşi noblețe nu strălucirea strămoşilor, ci purtarea virtuoasă; intrând dar fiul, a văzut goliciunea tatălui . Trebuia să-1 acopere, trebuia să-1 învelească din pricina bătrâneții lui, din pricina durerii lui; din pricina suferinței lui, din pricină că era tatăl lui. Dar nu! El a ieşit afară, a spus în gura mare ce-a văzut şi a povestit în cuvinte umflate. Ceilalți frați ai lui au luat o haină, au intrat întorşi cu spatele, ca să nu vadă cele ce spusese celălalt, şi au acoperit pe tatăl lor . Când s-a deşteptat tatăl său, a cunoscut totul şi a început să spună: Blestemat să fie Canaan pruncul; slugă va fi fraților săi! Cu alte cuvinte, spune aşa: “Vei fi rob, că ai spus în gura mare ruşinea tatălui tău”. Ai văzut că robia vine din pricina păcatului, că păcatul a adus pe lume robia?
Vrei să-ți arăt acum că dintr-o stare de robie poți ajunge la libertate? Onisim era rob, era un om dispreţuit, un rob fugar. A fugit şi s-a dus la Pavel; a avut parte de botez, şi-a spălat păcatele şi a rămas la picioarele lui Pavel. Pavel îi scrie stăpânului său: Pe Onisim, cel ce altădată nu-ți era de folos, iar acum şi ție, şi mie de folos, primeşte-l ca pe mine! Şi ce s-a întâmplat? Pe care 1-am născut fiind în lanțuri .
8. Ai văzut noblețe? Ai văzut purtare care aduce libertate? Rob şi liber, sunt simple nume. Ce este robul? Un simplu nume! Câți stăpâni nu zac beți în pat, iar robii lor stau lângă ei treji? Pe cine să numesc rob? Pe cel treaz sau pe cel beat? Pe cel rob omului sau pe cel rob patimii? Unul îşi are robia în afară, celălalt îşi poartă pe dinăuntru robia. Spun acestea şi nu voi înceta de a le spune, ca voi să cunoaşteți lucrurile în sine, să nu fiți înşelați, precum cei mulți, ci să ştiți ce este acela un rob, ce este un sărac, ce este un om lipsit de noblețe, ce este un om fericit, ce este aceea o patimă. Dacă ajungeți să le deosebiți pe acestea, nu veți mai fi tulburați. Dar ca să nu fie mai lungă digresiunea decât predica, să ne întoarcem la cuvântul nostru.
Bogatul acesta aşadar era sărac! Dar, mai bine spus, era sărac chiar când se îmbogățea. Căci ce folos pentru un om că are bani, dar nu are virtute? Pentru ce iei pe cele ale altora, şi pe ale tale le pierzi?
- Am moşii roditoare!, mi-ar putea spune cineva.
- Şi ce-i cu asta? N-ai însă suflet roditor!
- Am robi!
- Dar n-ai virtute!
- Am haine!
- Dar n-ai evlavie! Ai averile altuia, dar pe ale tale nu le ai. Pot să te numesc bogat dacă ai în păstrare o sumă de bani? Nu pot! Pentru ce? Pentru că ai bani străini. Căci ceea ce ai este un bun încredințat. De-ar fi numai bun încredințat, şi nu adaos de pedeapsă!
Văzând dar bogatul pe Lazăr, zice: Părinte Avraame, miluieşte-mă! Cuvinte de om sărman, de parazit, de sărac! Părinte Avraame, miluieşte-mă!
- Ce vrei?
- Trimite pe Lazăr!
- Cere acum să i se trimită spre mântuire pe acela pe care de mii de ori 1-a trecut cu vederea, pe care nici n-a voit să-1 vadă.
- Trimite pe Lazăr!
- Dar unde-s paharnicii tăi? Unde-s covoarele tale? Unde-s paraziții? Unde-s linguşitorii? Unde-i luxul? Unde-i mândria? Unde-i aurul cel îngropat? Unde sunt hainele pe care le rod moliile?

Unde-i argintul cel prețuit de tine? Unde-s fastul şi desfătarea? Frunze au fost! A venit iarna şi toate s-au uscat! Au fost un vis! Când s-a făcut ziuă, a dispărut visul! Au fost umbră! A venit adevărul şi a plecat umbra!
- Trimite pe Lazăr!
- Dar pentru ce bogatul n-a văzut pe alt drept? Pentru ce n-a văzut pe Noe, sau pe Iacov, sau pe Lot, sau pe Isaac, ci pe Avraam? Pentru ce?
- Pentru că Avraam era iubitor de străini şi primea în cortul său pe călători. Aşadar iubirea de străini a lui Avraam a ajuns un acuzator mai puternic al neomeniei bogatului.
- Trimite pe Lazăr! Când auzim aceste cuvinte, iubiților, să ne temem ca nu cumva şi noi să vedem săraci şi să-i trecem cu vederea, ca nu cumva în loc de Lazăr să avem atunci mulți acuzatori.
Trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului în apă şi să-mi răcorească limba, că mă pârjolesc! Cu ce măsură măsurați, cu aceea vi se va măsura . M-ai dat fărâmituri? Nu primeşti o picătură de apă!
Trimite pe Lazăr ca să-şi ude vârful degetului în apă şi să-mi răcorească limba, că mă pârjolesc!
- Ce i-a răspuns Avraam?
- Fiule, ai luat cele bune ale tale în viața ta, şi Lazăr, asemenea, cele rele; iar acum acesta aici se mângâie, iar tu te chinuieşti! Iarăşi aici n-a spus: “Ai primit”, ci Ai luat. Fiecare din aceste două cuvinte are alt înțeles. Am spus de multe ori dragostei voastre că trebuie cercetate şi silabele cuvintelor Scripturii: Cercetați Scripturile!, spune Domnul . O iotă sau o cirtă deşteaptă adeseori gânduri. Şi ca să vezi că adaosul unei litere dă alt înțeles unui cuvânt, iată ca pildă acest patriarh, Avraam. El mai înainte se numea Avram. Şi i-a zis Dumnezeu: Şi nu se va mai chema numele tău Avram, ci Avraam . Adăugând litera a, 1-a făcut tată a mai multor neamuri. Iată dar că adaosul unei litere a arătat că va avea mulți urmaşi. Să nu treci deci în grabă pe lângă astfel de lucruri.
Avraam n-a spus: “Ai primit cele bune ale tale, ci: Ai luat. Iar cel ce ia, ia ce i se datorează. Fii cu luare-aminte la cele ce spun! Altceva este a primi, şi altceva este a lua. Iei ceea ce ai, dar adeseori primeşti ceea ce nu ai. Ai luat cele bune ale tale, şi Lazăr, cele rele! Iată că şi bogatul a luat cele bune ale lui, iar Lazăr pe cele rele. Toate acestea le spun despre cei care sunt pedepsiți aici, şi nu sunt pedepsiți pe lumea cealaltă, şi despre cei ce se desfată aici, şi sunt pedepsiți dincolo. Fii cu luare-aminte dar la ce am să spun! Ai luat cele bune ale tale, şi Lazăr, cele rele! Cele datorate, cele ce se cuveneau. Fiți cu băgare de seamă la cele ce urmează, îngăduiți-mi să-mi țes pânza. Dar nu vă tulburați de la început, ci când vă grăiesc în felul acesta, aşteptați dezlegarea. Vreau să vă fac pătrunzători, să nu citiți pe deasupra dumnezeieştile Scripturi, ci să coborâți în adâncul lor, adânc fără de furtună, adânc cu mai multă siguranță decât vremea senină. Cu cât cobori mai în adânc, cu atât găseşti mai multă siguranță. Nu este acolo furie fără rânduială a apelor, ci aşezare bine rânduită de gânduri: Ai luat cele bune ale tale, şi Lazăr, cele rele, iar acum acesta se mângâie, iar tu te chinuieşti! O mare dificultate stă în fața noastră. Am spus că cel ce ia, ia ceea ce i se datorează. Dar dacă Lazăr era drept, cum şi era, şi aceasta au arătat-o sânul lui Avraam, cununa, premiile, odihna, desfătarea, stăruința şi răbdarea lui, iar dacă bogatul era păcătos, cu totul stricat, neomenos, dedat petrecerilor şi beției, dacă întindea mese sibaritice şi trăia în o aşa de mare desfrânare, atunci pentru ce spune Avraam: Ai luat? I se datora ceva lui, un om bogat, desfrânat şi neomenos? Ce i se datora? Pentru ce n-a spus “Ai primit”, ci Ai luat ?
9. Ia aminte la ceea ce spun! I se datorau lui pedepse, i se datorau lui chinuri, i se datorau lui suferințe. Pentru ce n-a spus: “Ai luat acestea”, ci: Ai luat cele bune ale tale, adică viața aceea de pe pământ, şi Lazăr, cele rele? Încordează-ți mintea! Te cobor în adânc de gânduri. Dintre toți

oamenii care există, unii sunt păcătoşi, alții drepți. Ia aminte însă şi la deosebirea dintre cei drepți. Unul este drept, altul mai drept; unul este mai înalt, altul şi mai înalt. Şi după cum sunt multe stele, şi este şi soarele, şi luna, şi este deosebire între ele, tot aşa este şi deosebire între drepți. Alta este strălucirea soarelui şi alta a lunii şi alta strălucirea stelelor . Unele strălucesc mai mult, altele mai puțin. Şi după cum sunt trupuri cereşti, aşa sunt şi trupuri pământeşti . Şi după cum între trupurile cele pământeşti unul este trup de elefant, altul de câine, altul de leu, altul de altă fiară, altul de viperă şi altul de alt animal asemănător, tot aşa este deosebire şi între păcate. Aşadar, între oameni, unii sunt drepți, alții păcătoşi; dar şi între drepți este mare deosebire, iar între păcătoşi, mare şi fără de sfârşit. Dar ia aminte! Chiar de este cineva drept, chiar de-ar fi de mii de ori drept, de ar ajunge până în culmea dreptății, încât să pară cu totul slobod de păcate, nu poate fi curat de întinăciune; chiar de-ar fi de mii de ori drept, el este om. Cine se poate lăuda că are inimă curată, sau cine va cuteza a zice că este curat de păcate? . De aceea ni s-a poruncit să spunem în rugăciune: Şi ne iartă nouă greşalele noastre… , pentru ca, spunând adeseori această rugăciune, să ne amintim că merităm să fim pedepsiți. Că şi Pavel apostolul, vas ales , biserica lui Dumnezeu, gura lui Hristos, lira Duhului, dascălul lumii, cel ce a înconjurat pământul şi marea, el, cel ce a smuls spinii păcatelor, cel ce a aruncat semințele credinței, acela mai bogat decât împărații, acela mai puternic decât bogații, acela mai tare decât ostaşii, acela mai filosof decât filosofii, acela mai bun vorbitor decât retorii, cel ce nu avea nimic şi stăpânea totul, cel ce alunga moartea cu umbra lui, cel ce izgonea bolile cu hainele lui , cel ce a înfipt trofeele de biruință în mare, cel ce a fost răpit până la al treilea cer şi a intrat în rai , cel ce a propovăduit pe Hristos Dumnezeu, acela spune: Nu mă ştiu vinovat cu nimic, dar nu întru aceasta m-am îndreptat! Cel care avea într-atâta mulțime de virtuți, spunea: Iar cel ce mă judecă pe mine este Domnul . Cine dar se poate lăuda că are inimă curată, sau cine va cuteza a zice că este curat de păcat? E cu neputință să fie vreun om fără de păcat! Îmi spui de cineva că este drept, că este milostiv, că este iubitor de săraci? Aşa este, dar are şi câte o scădere: sau ocărăşte când nu trebuie, sau umblă după slava deşartă, sau face altceva asemănător, fapt pentru care nu trebuie să încep a le înşira pe toate. Unul e milostiv, dar nu-i de multe ori cuminte; altul e cuminte, dar nu-i milostiv; unul este numit virtuos pentru o virtute, altul pentru o altă virtute. Să ne închipuim un om drept: să facă mai multe fapte de dreptate şi să aibă şi celelalte fapte bune; dar dacă se mândreşte cu dreptatea lui, mândria i-a pângărit dreptatea. Nu era drept fariseul, postind de două ori pe săptămână?

- Şi ce spune el?

- Nu sunt ca ceilalți oameni răpitori, nedrepți… Adeseori un om cu conştiința curată poate ajunge la mândrie. Nu 1-a vătămat păcatul, dar 1-a vătămat mândria. Nu este dar om care să fie întru totul aşa de drept, încât să fie curat de păcat, şi iarăşi, nu există om păcătos care să nu fi făcut o faptă bună, fie ea cât de mică. De pildă: cutare răpeşte, e zgârcit, vatămă pe alții, dar face uneori milostenie, este uneori om cuminte, a rostit uneori un cuvânt bun, a ajutat uneori pe vreun om, a plâns uneori, a suspinat uneori. Deci nu este om drept fără de păcate, nici om păcătos lipsit cu totul de fapte bune. Cine a fost mai ticălos ca Ahab? A răpit şi a ucis! Cu toate acestea, pentru că a suspinat, Dumnezeu îi spune lui Ilie: Vezi cum s-a smerit Ahab? Ai văzut că s-a găsit o cât de mică faptă bună într-un adânc atât de mare de păcate? Cine a fost mai rău ca Iuda trădătorul, care a fost robit de iubirea de arginți? Cu toate acestea, a făcut şi el o mică faptă bună după aceea. Că a zis: Greşit-am vânzând sânge nevinovat! Ceea ce spuneam: nu este omul rău prin fire, încât să nu mai poată face o faptă bună. Dacă nu poate ajunge (fapta) niciodată sălbatică, aceasta pentru că este prin fire blândă. Lupul nu poate ajunge niciodată blând, pentru că e prin fire sălbatic. Legile firii nu se înfrâng, nici nu se zdruncină, ci rămân neschimbătoare. Cu mine

aceasta nu-i cu putință; eu ajung sălbatic când vreau şi blând când voiesc; nu sunt silit de fire, ci cinstit cu libertatea voinței. Ceea ce am spus: nu este nimeni atât de bun, încât să nu aibă o cât de mică pată, nici nu este cineva atât de rău, încât să nu aibă o cât de mică faptă bună. Fiecare faptă are plata sa, fiecare faptă, răsplata sa. Un ucigaş, un om rău, un zgârcit, dacă face o faptă bună, i se răsplăteşte binele făcut; nu rămâne nerăsplătit binele din pricina faptelor rele pe care le-a făcut. Şi iarăşi, unui om care a făcut mii de fapte bune, dar a făcut şi o faptă rea, i se plăteşte acea faptă rea. Țineți minte acestea, păstrați-le bine, să nu le uitați! Nu este om bun care să nu aibă păcat, nu este om păcătos care să nu aibă vreo faptă bună. Revin asupra acestor lucruri, ca să le înrădăcinez, ca să le sădesc, ca să le înfig în adânc. Că diavolul aruncă griji peste sufletul vostru, vrând să amăgească mintea voastră şi să vatăme spusele mele; de aceea le înfig în adânc. Dacă păstrezi cu trăinicie când eşti aici spusele mele, n-ai să le pierzi nici când vei ieşi afară. Când îmi pun aurul în pungă, strâng punga la gură, o leg, ca să nu-mi ia tâlharul aurul fără să bag de seamă. Tot aşa fac şi cu dragostea voastră: predicându-vă des, strâng şi leg cele spuse, întăresc voința voastră, ca să nu se piardă din pricina trândăviei voastre, ci ca, păstrând mai bine cele spuse, să pot îndepărta tulburarea din afară cu ajutorul liniştii de aici. Tot ceea ce spun eu acum nu-i vorbărie, ci purtare de grijă, dragoste şi râvnă de dascăl, ca să nu se piardă cele spuse. Mie nu îmi este greu să vă predic; vouă însă vă e de folos. Vreau să vă învăț, nu să-mi arăt deşteptăciunea. Deci nu este om drept care să nu aibă păcat şi nu este om păcătos care să nu aibă vreo faptă bună. Şi pentru că fiecare faptă are plata sa, fii cu luare-aminte la ceea ce se întâmplă. Păcătosul ia o răsplată deopotrivă cu faptele lui bune, chiar dacă are o mică faptă bună; omul drept ia o pedeapsă deopotrivă cu păcatul lui, chiar dacă a făcut un mic păcat.
- Ce se întâmplă dar şi ce face Dumnezeu?
- Dumnezeu a hotărât o scadență păcatului : viața de aici şi veacul ce va să fie. Dacă un om drept face o faptă rea şi pătimeşte aici şi-i dat pedepsei, să nu te tulburi, ci gândeşte în tine şi spune: „Dreptul acesta a făcut cândva o mică faptă rea şi ia aici pedeapsa, ca să nu fie pedepsit şi acolo!” Şi iarăşi, dacă vezi un om păcătos care răpeşte, care e lacom şi care face nenumărate păcate, că o duce bine şi e fericit, gândeşte-te că poate a făcut vreo faptă bună şi ia aici cele bune, ca să nu mai ceară pe lumea cealaltă răsplată. Aşa că, dacă un om drept suferă aici, apoi pentru aceea suferă: ca să-şi ispăşească aici păcatul şi să plece pe lumea cealaltă curat; dacă un om păcătos, plin de păcate, cu nenumărate boli de nevindecat, răpitor, zgârcit, e fericit aici, apoi tocmai pentru aceea se bucură aici de fericire: ca să nu ceară pe lumea cealaltă răsplată.
Aşadar, pentru că s-a întâmplat ca şi Lazăr să aibă unele păcate, iar bogatul să aibă vreo faptă bună, de aceea Avraam spune: “Aici nu cere nimic! Ai luat cele bune ale tale în lume, şi Lazăr, cele rele ale lui!” Şi ca să vezi că nu spun toate acestea la întâmplare, ci că aşa sunt, Avraam spune: Ai luat cele bune ale tale!
- Care sunt acestea?
- Ai făcut vreo faptă bună şi ai luat pentru ea bogăție, sănătate, plăceri, putere, cinste; nimic nu ți se mai datorează; “Ai luat cele bune ale tale!”
- Cum, dar? Lazăr n-a păcătuit?
- Aşa este, şi Lazăr a luat cele rele ale lui. Când tu primeai cele bune, atunci şi Lazăr le primea pe cele rele. Pentru aceea acum el se mângâie, iar tu te chinuieşti.
Prin urmare, când vezi că un drept este pedepsit aici, ferice şte-1 şi spune: “Dreptul acesta sau are vreun păcat şi-şi ia aici plata, ca să se ducă pe lumea cealaltă curat, sau este pedepsit mai mult decât păcatele lui şi i se socoteşte lui adaos de dreptate”. Se face acolo o socoteală. Şi zice Dumnezeu dreptului: “Îmi eşti dator cu atât!” Poate că i-a încredințat lui zece oboli şi-i cere socoteală de acei zece oboli. Dar dacă dreptul a cheltuit şaizeci de oboli, Dumnezeu îi zice:

“Zece oboli ți-i socotesc pentru păcat, iar cincizeci pentru dreptate”. Ca să vezi că ceea ce prisoseşte i se socoteşte pentru dreptate, ia aminte la Iov. Iov era drept, fără prihană, adevărat, cinstitor de Dumnezeu şi se ferea de orice lucru rău . I-a fost pedepsit trupul lui aici, ca să ceară dincolo răsplată. Căci ce-i spune Dumnezeu lui Iov? Socoteşti oare că pentru altceva Mă socotesc cu tine, fără numai ca să te arăți drept?
Arătând dar aceeaşi răbdare ca şi drepții şi stăruință deopotrivă cu buna lor viețuire, să luăm bunătățile pregătite sfinților care iubesc pe Dumnezeu, pe care facă Dumnezeu ca noi toți să le dobândim, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava şi puterea în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul VII - Omilii la săracul Lazăr

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul VII - Omilii la săracul Lazăr

1. Vreau să vă dau obişnuita învățătură şi să vă întind masă duhovnicească; preget însă şi şovăi când văd că nu culegeți niciun rod de pe urma deselor mele predici. Că şi plugarii, când aruncă semințele cu mâna plină în sânurile pământului şi văd că recolta nu merită ostenelile, nu mai lucrează pământul cu aceeaşi râvnă. Pentru că totdeauna povara ostenelilor este micşorată de nădejdea belşugului roadelor. Tot aşa şi eu aş fi îndurat cu uşurință osteneala aceasta multă a predicării, dacă aş şti că vă aduce folos predica mea. Dar aşa, când văd că după atâtea îndemnuri, după atâtea sfaturi şi amenințări - că nici nu voi înceta de a vă aduce mereu aminte de înfricoşata judecată, de pedepsele de care nu vom putea scăpa, de focul acela nestins și de viermele cel neadormit -, unii din cei ce mă ascultă - că nu voi pronunța această sentință împotriva tuturor, Doamne fereşte! - uită tot ceea ce spun şi se duc să vadă priveliştea satanică de la hipodrom, cu ce nădejde să mai predic? Pot să le mai dau eu această duhovnicească învățătură, când îi văd că nu culeg din ea niciun rod, ci-mi ascultă predica numai din obişnuință? Când îi văd că aplaudă spusele mele şi arată că primesc cu multă bucurie cuvintele mele, dar după aceea aleargă iarăşi la hipodrom, iar acolo aplaudă mai furtunos pe conducătorii carelor de curse şi se înflăcărează nebuneşte deci? Când îi văd că aleargă împreună cu ei cu multă tărie, că adeseori se ceartă între ei şi spun că un cal n-a alergat bine, că alt cal s-a împiedicat şi a căzut, când îi văd că unul ține cu un conducător de care de curse, iar altul cu altul? Nu se mai gândesc, nu-şi mai aduc aminte nici de cuvintele mele, nici de duhovniceştile şi înfricoşătoarele taine săvârşite aici, ci, ca şi cum ar fi prinşi de laturile diavolului; stau toată ziua acolo, cu ochii holbați la priveliştea aceea satanică şi se expun batjocurii iudeilor, elinilor şi celor care voiesc să râdă de credința noastră.
Cine va putea să îndure acestea fără să sufere, chiar de-ar fi de piatră sau fără simțire, cu atât mai puțin eu, care mă străduiesc să vă arăt tuturora dragoste părintească? Nu mă îndurerează numai faptul că vă e fără de folos osteneala mea, ci cu mult mai mult mă apasă când mă gândesc că cei ce săvârşesc asta îşi fac şi mai împovărătoare osânda. Că eu aştept de la Stăpânul plata ostenelilor; mi-am făcut întreaga datorie, am depus argintul, v-am împărțit talantul încredințat

mie şi n-am lăsat nimic din ceea ce trebuia să fac. Dar spune-mi: ce cuvânt de apărare, ce iertare vor avea cei ce au primit acest argint duhovnicesc, de vreme ce nu li se cer numai spusele mele, ci şi îndeplinirea spuselor? Cu ce ochi se vor uita la Judecător? Cum vor suporta ziua aceea înfricoşată, chinurile acelea de nesuferit? Vor spune că n-au ştiut? Nu! În fiecare zi i-am învățat, i-am sfătuit, i-am îndemnat; le-am arătat năpasta înşelăciunii, mărimea pagubei, viclenia petrecerii celei drăceşti, şi nici aşa n-am putut să-i opresc. Dar pentru ce vorbesc eu de ziua cea înfricoşată? Deocamdată să vorbim de cele ce se petrec aici, pe pământ. Spune-mi, rogu-te, cum vor putea veni cu îndrăznire la biserică cei care au luat parte la spectacolul acela drăcesc, când conştiința lor se ridică împotrivă şi strigă puternic? Oare nu aud aceştia ce spune fericitul Pavel, dascălul lumii? Ce părtăşie are lumina cu întunericul sau ce parte are credinciosul cu cel necredincios? De câtă osândă nu este vrednic credinciosul care, după cele ce se săvârşesc aici, după rugăciuni, după înfricoşate taine, după ascultarea învățăturii celei duhovniceşti, după slujba de aici, pleacă luminat de lumina soarelui dreptății, de se aşează la spectacolul acela drăcesc, alături de necredincios, alături de cel ce rătăceşte în întunericul necredinței? Spune-mi: cum voi putea închide gura elinilor sau iudeilor? Cum voi putea să-i aduc la noi pe aceştia, cum îi voi îndupleca să vină la credință, când îi văd pe ai noştri amestecându-se cu ei la spectacolele acelea pierzătoare de suflet şi pline de toată întinăciunea? Spune-mi: pentru ce te duci iarăşi acolo să te murdăreşti, după ce ai fost aici, după ce ți-ai curățit cugetul, după ce ți-ai ridicat sufletul spre trezie şi căință? Oare nu auzi pe un înțelept zicând: Când unul zideşte şi altul strică, ce folos au, fără numai că se ostenesc?" Aşa se întâmplă şi acum. Când cele zidite de mine aici, printr-o necontenită învățătură şi prin această sfătuire duhovnicească, le dărâmi dintr-o dată, ducându-te acolo, şi le arunci, ca să spun aşa, la pământ, ce folos mai am să le zidesc din nou, când tu le dărâmi iarăşi? N-ar fi aceasta o mare nerozie şi o mare nebunie? Spune-mi, dacă ai vedea pe unul din cei ce zidesc case că face astfel, nu 1-ai socoti nebun, că se osteneşte în zadar şi că-şi iroseşte puterile unde nu trebuie? Gândeşte la fel şi despre această zidire duhovnicească şi rosteşte aceeaşi hotărâre. Că iată! Eu, pentru că am fost rânduit spre lucrul acesta de harul lui Dumnezeu, înalț în fiecare zi zidirea aceasta duhovnicească şi mă străduiesc să vă îndrum spre învățarea virtuții; dar unii din cei care vin aici dărâmă la pământ, într-o clipă aproape, cu mâinile lor, din pricina acestei nepăsări nespuse, zidirea aceasta înălțată de mine cu multă osteneală. Prin aceasta ei îmi pricinuiesc mie mare tristețe, iar lor, prăpăd cumplit şi pagubă de nesuferit.

2. Poate că a fost prea aspră mustrarea; prea aspră cât priveşte dragostea ce v-o port; cât priveşte însă mărimea păcatului, nici pe departe. Trebuie să întind mână celor căzuți şi să arăt dragoste părintească celor ce sunt atât de nepăsători; să nu mă deznădăjduiesc de mântuirea lor; numai să voiască să nu mai cadă iarăşi în aceleaşi păcate, să pună capăt nepăsării lor şi să-şi interzică de a mai merge la hipodrom şi de a mai privi astfel de spectacole drăceşti. Avem un Stăpân iubitor de oameni; e blând şi ne poartă de grijă; cunoaşte slăbiciunea firii noastre; de aceea, când cădem în vreun păcat, doborâți de nepăsarea noastră, cere de la noi un singur lucru: să nu ne deznădăjduim, ci să ne depărtăm de păcat şi să ne grăbim spre mărturisire. De facem astfel, ni se vesteşte grabnic iertare. Că El este Cel Ce a spus: Oare cel ce cade nu se scoală? Sau cel ce se abate nu se întoarce?" Acestea ştiindu-le dară, să nu dispreţuim un Stăpân aşa de iubitor de oameni, ci să biruim obişnuința cea vătămătoare! Să nu mai umblăm pe uşa cea largă şi pe calea cea lată, aşa cum ați auzit astăzi că ne îndeamnă Stăpânul de obşte al tuturor în Evanghelie, zicând: Intrați prin uşa cea strâmtă, că largă este uşa şi lată calea care duce la pieire şi mulți sunt cei care o află! Când auzi de uşa cea largă şi de calea cea lată, să nu te înşele aceste cuvinte dintru început, nici să nu te uiți că merg mulți pe

ea, ci gândeşte-te că sfârşitul este strâmt. Gândeşte-te aşa cum trebuie şi la aceea că nu vorbeşte aici de o uşă palpabilă, nici de o cale obişnuită, ci de toată viaţa noastră, că îndemnul se referă la virtute şi păcat. Pentru aceasta, chiar de la început ne spune aşa: Intraţi prin uşa cea strâmtă; numeşte aşa uşa virtuţii. Apoi, după ce ne spune: Intraţi prin uşa strâmtă, ne arată şi pricina pentru care ne dă acest sfat. Chiar dacă e strâmtă, spune El, şi e plină de osteneli la intrare, dar dacă vă osteniţi puţin, veţi da de lărgime, care are să vă dea multă tihnă. Să nu vă uitaţi că este strâmtă, spune El. Începutul să nu vă tulbure şi nici îngustimea intrării să nu vă facă să pregetaţi! Uşa cea largă şi calea cea lată duc la pieire. De aceea, mulţi sunt înşelaţi la începutul căii; nu văd mai dinainte cele ce vor urma şi se pierd. De aceea spune Domnul că largă este uşa şi lată calea care duce la pieire şi mulţi sunt cei care o află. Bine a numit această uşă largă şi lată calea care duce la pieire! Căci cei care se grăbesc să se ducă la hipodrom şi la celelalte spectacole drăceşti, cei care nu se îngrijesc de o viaţă înfrânată, cei care nu rostesc un cuvânt de virtute, cei care trăiesc în desfrânări, cei care o duc în desfătări şi în lăcomie la mâncare, cei care în fiecare zi umblă înnebuniţi după bani, cei care rămân uimiţi de lucrurile din viaţa aceasta, toţi aceştia merg pe uşa cea largă şi pe calea cea lată. Dar, după ce au mers pe ea mai mult timp şi şi-au adunat multe poveri de păcate, osteniţi, ajunşi la capătul căii, nu mai pot merge mai departe, căci îngustimea căii îi stânjeneşte, îi împiedică să o mai străbată, îngreuiaţi de povara păcatelor. De aceea, vrând-nevrând se prăbuşesc în prăpastia pierzării. Care-i folosul, spune-mi, să mergi puţină vreme pe o cale largă, şi să ajungi la o pieire veşnică, să te desfătezi, ca să spun aşa, în vis, şi să fii chinuit în realitate? Ceea ce este visul unei singure nopţi, aceea este viaţa noastră faţă de chinul şi pedeapsa care vor urma. Oare s-au scris aceste cuvinte numai ca să le citim? Nu! Pentru aceea harul Duhului a făcut să ni se dea în scris cuvintele Domnului, pentru ca, luând din Scripturi leacuri împotriva patimilor noastre, să putem scăpa de pedeapsa ce atârnă deasupra capetelor noastre. Pentru aceasta şi Stăpânul nostru Hristos, dând atunci oamenilor leacuri potrivite cu rănile lor, zicea sfătuindu-i: Intraţi prin uşa cea strâmtă! O numeşte strâmtă nu pentru că uşa în sine e strâmtă, ci pentru că voinţa noastră, aplecată mai mult spre trândăvie, o socoteşte strâmtă. N-a numit-o strâmtă ca să ne abată paşii de la ea, ci ca mai mult să alegem această cale, fugind de lărgimea celeilalte şi cunoscând pe fiecare după sfârşitul ei.

3. Dar ca să fie mai lesne de înţeles de către toţi cuvântul meu, vă îndemn, dacă vreţi, să aduc în faţa voastră pe cei care intră pe uşa cea largă şi merg pe calea cea lată, şi să vedem ce sfârşit au avut, şi să aduc şi pe cei ce intră pe uşa cea strâmtă şi pe calea cea îngustă, şi să vedem ce bunătăţi au primit şi aceştia, la rândul lor. Punând în faţa voastră unul din cei care au intrat pe uşa aceasta largă şi unul din cei care au mers pe calea cea strâmtă şi îngustă, să arătăm adevărul spuselor Domnului, folosindu-ne chiar de o parabolă a Domnului.

Cine este dar acela care a intrat pe uşa cea largă şi a mers pe calea cea lată? Că se cuvine să vă arăt mai întâi cine este acesta şi câtă cale a mers pe calea cea lată. Atunci veţi vedea ce sfârşit a avut.

Îmi dau seama că aţi şi înţeles despre cine am să vă vorbesc, pentru că sunteţi sprinteni la minte! Totuşi, trebuie să v-o spun şi eu!

Aduceţi-vă aminte de bogatul acela, care se îmbrăca în fiecare zi în porfiră şi vizon , şi întindea mereu mese strălucite, care hrănea trântori şi linguşitori, bea vin mult, neamestecat cu apă, îşi umplea pântecele în fiecare zi, care chefuia şi petrecea mereu; intrase pe uşa cea largă şi avea parte de toată dulceaţa şi fericirea vieţii. Toate bunătăţile îi curgeau ca dintr-un izvor: slugi multe, desfătare nespusă, sănătate trupească, avuţie mare, onoruri de la toată lumea, laude de la linguşitori; nu era nimic deocamdată care să-1 întristeze. Şi ceea ce este mai mult de atât e că,

ducând-o zilnic în beții şi îmbuibări, nu numai că se bucura de sănătate trupească şi de toată tihna, dar trecea fără nicio milă pe lângă săracul Lazăr, care zăcea la poarta lui, fiind plin de bube, înconjurat şi lins de câini şi sleit de foame, şi nu-i dădea nici măcar fărâmiturile. Intrase pe uşa cea largă şi mergea pe calea cea lată, aceea a chefurilor şi a petrecerilor, a desfrâului, a râsului, a tihnei, a îmbuibării, a beției, a averii, a hainelor moi. Şi multă vreme, tot timpul vieții acesteia, a mers pe calea cea lată; nu 1-a încercat durerea, ci avea totdeauna numai zile bune; şi pentru că mergea mereu pe o cale lată, alerga în toată voia. Nicăieri stânci primejdioase, nicăieri prăpăstii, nicăieri stânci ascunse în mare, niciun naufragiu, nicio schimbare în rău, ci necontenit drum drept şi bătut. Aşa a dus-o toată viața! În fiecare zi era acoperit de valurile păcatelor, dar nu simțea; în fiecare zi era sfâşiat de poftele cele păcătoase, şi mai mult se bucura; necontenit era împresurat de desfrânare, de lăcomia pântecelui, de nebunia averilor, dar nu-şi dădea seama de grozăvia lor, nici nu putea să ştie mai dinainte sfârşitul acestei căi. Gusta plăcerea prezentă, dar nu-şi dădea seama de durerea continuă. Amăgit, ca să spun aşa, mergea pe calea cea lată şi nu-şi putea da seama, din pricina cumplitei lui amăgiri, că se grăbea spre prăpastie. Fericirea din viață, înecându-i judecata, i-a orbit ochiul minții şi ca şi cum ar fi avut privirile stinse, aşa mergea, neştiind încotro se îndreaptă. Poate că nici nu avea bănuială de necazurile ce pasc firea omenească, o dată ce nu avusese nicio greutate în viață! Într-adevăr, nu numai că chefuia şi benchetuia, dar era şi bogat; nu numai că era bogat, dar se bucura şi de sănătate trupească; nu numai că se bucura de sănătate trupească, dar avea şi multe slugi; nu numai că avea multe slugi, dar şi vedea că toate-i curg ca dintr-un izvor şi că o ducea într-o petrecere continuă. Ați văzut, iubiților, de câtă fericire s-a bucurat cel care a intrat pe uşa cea largă şi a mers numai pe calea cea lată? Dar nimeni din cei ce aud acestea să nu înceapă a-1 ferici înainte de sfârşit, ci să aştepte sfârşitul lucrurilor, şi atunci să rostească hotărârea!
Dar, dacă vreți, să aduc în fața voastră şi pe cel ce a intrat pe uşa cea strâmtă şi a mers pe calea cea îngustă, şi aşa, văzând sfârşitul amândurora, să rostim hotărârea cuvenită fiecăruia. Pe cine altul am să-1 aduc acum decât pe Lazăr, pe cel care zăcea la poarta bogatului, pe cel plin peste tot de bube, pe cel care vedea cum îi ling câinii rănile, dar n-avea putere să-i alunge ? După cum acela a intrat pe uşa cea largă şi mergea pe calea cea lată, tot aşa şi fericitul acesta - că-1 numesc de pe acum fericit, pentru că a ales să intre pe uşa cea strâmtă - a intrat pe uşa cea strâmtă, care era întru totul potrivnică celeilalte. După cum acela chefuia şi benchetuia mereu, tot aşa şi acesta lupta cu foamea mereu. Acela, în afară de petreceri şi de sănătate trupească, se mai bucura şi de mari bogății şi le cheltuia în toate zilele în beții şi îmbuibări; acesta, în afară de foame, de sărăcie cruntă, de boală continuă şi de bube de nesuferit, nu avea nici hrana de neapărată trebuință, ci dorea fărâmiturile ce cădeau de la masa bogatului, şi nici de acelea nu se învrednicea.
4. Ai văzut că acesta, intrând pe uşa cea strâmtă, a mers mereu pe calea cea îngustă? Ai văzut că acela a intrat pe uşa cea largă şi a mers pe calea cea lată? Dar să vedem sfârşitul fiecăruia dintre cei doi! Bogatul a sfârşit-o în strâmtorare, iar săracul, la lărgime şi în tihnă multă. Să vedem sfârşitul fiecăruia, pentru ca, ştiind bine aceasta, să nu urmăm cu orice chip calea cea lată, nici să ne sârguim să intrăm pe uşa cea largă, ci să căutăm uşa cea strâmtă şi să mergem pe calea cea îngustă, ca să putem da de un sfârşit bun şi plin de odihnă.
A venit sfârşitul vieții fiecăruia. Iată mai întâi ce spune Domnul despre cel care a mers pe calea cea îngustă: Şi a fost că a murit săracul şi a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam . Îngerii 1-au dus, mergând înaintea şi în urma lui! După acele multe necazuri şi suferințe, după călătoria aceea grea pe calea cea strâmtă, 1-au aşezat îngerii la loc de odihnă. Ai văzut cât de largă este la sfârşit uşa cea strâmtă şi calea cea îngustă?

Vezi acum şi sfârşitul pierzător al căii celei late! A murit şi bogatul şi a fost îngropat . Nimeni n-a mers înaintea lui, nimeni după el, niciunul care să-1 conducă, aşa cum a fost la Lazăr! Nimeni, pentru că pe calea cea lată se bucurase de toate acestea, avusese suită mare, slugile, linguşitorii, trântorii! De aceea, când i-a venit sfârşitul, după acele multe desfătări, dar mai bine spus, după desfătarea şi fericirea aceea scurtă, a rămas gol şi lipsit de toate. Toată viața de aici este scurtă, față de veacul ce va să fie. Aşadar, după desfătarea aceea scurtă, de care s-a bucurat cel ce a mers pe calea cea lată, a urmat locul strâmtorării şi al necazului.
Lazăr se odihnea acum în sânul patriarhului, lua răsplata ostenelilor şi a suferinței; după foamete, bube şi zăcutul la poartă, avea parte de odihna aceea nespusă, care nu poate fi tălmăcită prin cuvânt; bogatul, după chefuri, petreceri, îmbuibatul cu toate bunătățile, beții, a ajuns de se pârjolea în focul acela. Şi ca să cunoască prin fapte unul câştigul căii celei strâmte, iar celălalt, paguba şi prăpădul căii celei late, se văd unul pe altul de la mare depărtare. Ascultă cum! Şi in iad, spune Domnul, ridicându-şi ochii lui, fiind în munci, vede pe Avraam de departe şi pe Lazăr în sânul lui . După a mea socotință, bogatul a simțit şi mai mare durere când a văzut schimbarea atât de neaşteptată a lucrurilor, când a văzut că cel ce zăcea aruncat la poarta lui şi-1 lingeau câinii se bucură de o atât de mare îndrăznire, şi că el e acoperit de atâta ruşine şi că, pe lângă aceasta, se mai şi pârjoleşte în foc. Când a văzut dar că lucrurile au luat o altă întorsătură, că el s-a desfătat, ca să spun aşa, ca în vis, şi că acum suferă un chin nespus, că a ajuns la o atât de mare strâmtorare, după ce umblase pe calea cea lată şi pe uşa cea largă, iar că Lazăr, tocmai dimpotrivă, după răbdarea de pe pământ se bucură de acele bunătăți nespuse; fiind dar în neputință şi cunoscând din fapte înşelăciunea pe care a îndurat-o din pricină că a ales calea cea lată, face rugăciune patriarhului şi rosteşte cuvinte pline de milă, pline de lacrimi. El, care mai înainte nici că-şi întorcea ochii, nici că suferea să-1 vadă pe Lazăr, pe sărac, pe cel aruncat la poarta lui, ba dimpotrivă, chiar se îngrețoşa de el, ca să grăiesc aşa, din pricina mirosului greu al bubelor şi al propriei lui ticăloşii - căci o ducea bogatul numai în chefuri şi petreceri -, acum roagă pe patriarh şi spune: "Părinte Avraame, miluieşte-mă şi trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului lui în apă şi să-mi răcorească limba mea, că mă chinuiesc în văpaia aceasta! Îndestulătoare sunt cuvintele acestea ca să te îndrepte spre milă;totuşi nici nu i-au fost de vreun folos! Nu era la timp potrivit mărturisirea, iar rugăciunea n-o făcea când trebuia. "Părinte, spune el, trimite pe Lazăr acela, pe săracul acela de care mi-era silă mai înainte, căruia nu-i dădeam nici fărâmiturile! De acela am nevoie acum, cer degetul acela pe care-1 lingeau câinii!" Ai văzut cum 1-a umilit pedeapsa? Ai văzut la ce strâmtorare 1-a dus calea cea lată? Nu se roagă de Lazăr, ci de patriarh. Pe bună dreptate! Nici nu cuteza să privească în ochii săracului! Cred că se gândea la neomenia lui, se ducea cu mintea la cruzimea ce i-o arătase lui Lazăr şi avea bănuiala că poate n-are să-1 învrednicească nici cu un răspuns. De aceea nu s-a rugat de Lazăr, ci de patriarh. Dar nici aşa n-a câştigat mai mult. Atât de mare e paguba când nu faci un lucru la timpul lui, când nu ții seamă de timpul din viață dat nouă de iubirea de oameni a lui Dumnezeu spre mântuirea noastră! Pe care om, cu inimă de piatră chiar, nu 1-ar fi mişcat cuvintele bogatului, nu 1-ar fi înduioşat şi nu 1-ar fi aplecat spre milă? Cu toate acestea, nici aşa patriarhul nu i-a împlinit cererea; îl învredniceşte de răspuns, dar îi arată că numai el e pricina suferințelor proprii. Căci îi spune patriarhul: Fiule, adu-ți aminte că ai luat cele bune ale tale în viata ta, şi Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum el se mângâie, iar tu te chinuieşti. Şi peste toate acestea, între voi şi noi prăpastie mare s-a întărit, ca cei ce vor vrea să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi! Înfricoşătoare sunt spusele şi în stare să zdruncine pe cei cu judecată. Ca să-i arate că îi e milă de el şi că 1-au mişcat suferințele lui, văzându-i grozăvia chinului, dar că nu-i poate uşura în niciun chip

durerile, Avraam îi spune aproape apărându-se: „Am vrut să-ți întind o mână de ajutor, să-ți uşurez durerile şi să-ți împuținez asprimea pedepselor, dar tu, luându-mi-o înainte, te-ai lipsit singur de ajutorul meu!" Pentru aceea spune: Fiule, adu-ți aminte! Ia aminte la bunătatea patriarhului! Îl numeşte fiu! Dar aceasta poate să arate bunătatea lui Avraam, însă nu-i dă bogatului niciun ajutor, din pricină că singur şi-a trădat ajutorul. "Fiule, adu-ți aminte că ai luat cele bune ale tale în viața ta! Să-ți vină în minte viața ta trecută! Să nu uiți câte chefuri şi petreceri ai făcut, câtă tihnă, cât lux ai avut! Să nu uiți că toată viața te-ai îmbuibat şi ai dus-o în beții! Socoteai că în acelea stă tot veleatul! Erai convins că acelea sunt singurele bunătăți!" Patriarhul i-a răspuns cu cuvintele bogatului. Într-adevăr, bogatul n-avea o părere mai înaltă despre viață, nici nu avea înaintea ochilor chinurile ce aveau să vină! Socotea că plăcerile şi desfătările sunt singurele bunuri.

5. Aşa obişnuiesc şi acum să spună mulți dintre cei ce se dau în vânt după plăceri şi după mâncăruri. Când vor să arate că au petrecut şi au mâncat şi au băut mult, spun: "Am avut multe bunătăți!" Nu le numi, omule, pe acestea bunătăți! Gândeşte-te că acestea au fost date de Stăpânul ca să ne folosim de ele cu măsură, ca să avem cu ce ne ține viața, ca să susținem slăbiciunea trupului. Altele sunt bunătățile adevărate! Nimic din acestea nu sunt bunuri adevărate! Nici mâncarea, nici băutura, nici bogăția, nici îmbrăcămintea luxoasă! Sunt numai nume. Dar pentru ce spun că sunt numai nume? De multe ori ne sunt chiar pricină de pierzare, când nu le folosim cum trebuie. Bogăția atunci e bună celui care o are, când nu se foloseşte de ea numai pentru banchete şi petreceri, nici numai pentru beții şi plăceri vătămătoare, ci când se desfătează de ea cu măsură, iar ceea ce rămâne împarte ca să potolească foamea săracilor. Atunci e bună bogăția. Iar dacă vrea cineva să se folosească de bogăția sa în chefuri şi în alte fapte de desfrânare, acela nu numai că nu foloseşte nimic, ci se mai şi prăbuşeşte în prăpastie adâncă, aşa cum s-a întâmplat cu bogatul acesta! De aceea îi spune patriarhul: Fiule, adu-ți aminte că ai luat cele bune în viața ta! Le-ai luat pe acelea despre care credeai că sunt cu adevărat bune, şi Lazăr asemenea, pe cele rele. N-a adăugat aceste cuvinte pentru că Lazăr le socotea pe acestea rele - Doamne fereşte! -, ci pentru că bogatul le socotea în felul acesta. Că bogatul întărise el însuşi spusele lui. Socotea bunătăți: bogăția, chefurile, desfrâul şi toate celelalte fapte cu păcat, iar sărăcia, foametea, boala grea, le socotea rele. Avraam îi spune bogatului: "Adu-ți aminte că, potrivit socotinței tale, potrivit prefăcutei tale judecăți, tu ai luat cele bune, mergând pe calea cea largă şi lată, iar Lazăr, tot după cuvântul tău, asemenea, pe cele rele, intrând pe uşa cea strâmtă şi mergând pe calea cea îngustă. Dar pentru că tu te-ai uitat numai la începuturile căii, iar el se uita la sfârşitul ei şi n-a pregetat, din pricina acestor începuturi, de aceea el se mângâie aici, iar tu te chinui! Deci, fiecare din voi a avut un alt sfârşit!" Ați văzut dar chiar din fapte sfârşitul căii celei late şi largi şi ați aflat ce sfârşit bun a avut cel care a ales calea cea îngustă şi uşa cea strâmtă! Ascultați acum ceva şi mai înfricoşător! Şi peste toate acestea, între noi şi voi prăpastie mare s-a întărit, ca cei ce vor vrea să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi". Să nu trecem cu uşurință, iubiților, pe lângă cele spuse, ci să ne gândim la ceea ce vor să spună aceste cuvinte! Să ne gândim la cinstea de care se bucură Lazăr, la locul înalt în care stă cel aruncat la poarta bogatului, cel disprețuit de toți, cel sărac, cel care se lupta mereu cu foamea, cel acoperit peste tot de bube, cel expus câinilor.

Cu drag vă vorbesc mereu de aceste lucruri, pentru ca nimeni din cei care sunt săraci, nimeni din cei care sunt bolnavi, nimeni din cei care se luptă cu foamea să nu se deznădăjduiască şi să se socotească nefericit! Dimpotrivă, să le îndure pe toate cu răbdare şi mulțumire şi să se hrănească de pe acum cu bune nădejdi, în aşteptarea acelor nespuse răsplăți şi nespuse

răsplătiri pentru ostenelile lor!
Şi peste toate acestea. Ce înseamnă cuvintele peste toate acestea ? După ce a spus: "Tu ai luat în viață toate acelea pe care le socoteai bune, iar Lazăr a luat pe acelea pe care le socoteai rele", a adăugat şi aceste cuvinte, ca să-1 învețe pe bogat că, în afară de cele spuse, fiecare a primit un sfârşit potrivit cu viața lui: "Tu, după desfătarea aşa-socotitelor de tine bunătăți, ai primit necazul, strâmtorarea şi focul cel nestins, iar el, după lupta de-a lungul întregii lui vieți cu cele pe care tu le socoteai nenorociri, a primit odihna, desfătarea bunătăților, şederea împreună cu sfinții. Aşadar fiecare a găsit un sfârşit potrivit cu viața lui; pe tine te-a dus uşa cea largă şi calea cea lată la această strâmtorare, iar pe el 1-a dus calea cea strâmtă şi îngustă la această odihnă, deci, peste toate acestea între noi şi voi prăpastie mare s-a întărit". Uită-te că săracul, că cel plin de bube - spun iarăşi aceasta - este numărat împreună cu patriarhul şi rânduit în ceata drepților! Că spune Avraam: între noi şi voi. Ai văzut ce soartă a primit cel care a îndurat cu răbdare şi mulțumire boala şi foametea aceea cumplită? Între noi şi voi, spune Avraam, prăpastie mare s-a întărit. "Mult este ceea ce ne desparte, spune el; nu-i o simplă prăpastie, ci una mare!" Şi cu adevărat mare este depărtarea, mare este deosebirea între virtute şi păcat! O cale, strâmtă şi anevoioasă; cealaltă, largă şi lată. Benche-tuiala, petrecerea, desfătarea, lată şi largă; sărăcia, lipsa, strâmtă şi anevoioasă. După cum aici pe pământ îşi sunt potrivnice aceste două căi, - căci cel care a îmbrățişat fecioria, cel care duce o viață cumpătată, cel care iubeşte sărăcia de bună voie, cel care disprețuieşte slava deşartă, acela merge pe calea cea strâmtă şi îngustă, pe când cel care se grăbeşte să meargă pe calea cea lată şi largă se dedă la beții, la petreceri, e înnebunit după averi, este desfrânat, îi provoacă plăcere spectacolele vătămătoare de suflet -, deci, după cum aici pe pământ sunt potrivnice aceste două căi şi mare este deosebirea dintre ele, tot aşa vei găsi că mare este deosebirea între oameni în timpul osândei, al răsplătirii şi al premiilor. Prăpastie mare, spune Avraam, s-a întărit între noi, adică între cei drepți, cei virtuoşi, cei care au primit soarta aceasta, şi voi, adică cei care v-ați cheltuit viața în răutate şi păcat. Şi atât de mare este prăpastia, ca nici unul din cei ce vor vrea să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi.
Ai văzut mărimea prăpastiei? Ai văzut răspuns mai greu decât gheena? Oare nu-1 socoteați pe bogat fericit când, la început, auzeați de buna lui stare, când auzeați că este înconjurat de o mulțime de slugi şi că se desfătează în fiecare zi? Şi nu deplângeați viața săracului când îl vedeați că zace aruncat la poarta bogatului şi că e ros de bube cumplite? Şi iată, acum, la sfârşit, vedem că lucrurile au luat o altă întorsătură; unul în văpaia focului, după ce petrecuse şi chefuise, altul în sânul patriarhului, după ce răbdase de foame şi trăise în cea mai cruntă sărăcie.
Dar ca să nu lungesc prea mult vorba, să pun aici capăt predicii mele şi să vă rog, iubiților, să nu umblăm după uşa cea largă, nici după calea cea lată, nici să căutăm cu orice preț plăcerile şi tihna, ci, gândindu-ne la sfârşitul fiecăreia din cele două căi, să fugim de calea cea largă, având înaintea ochilor chinurile ce au venit peste bogat, şi să umblăm după uşa cea strâmtă şi calea cea îngustă, ca să putem, după strâmtorarea de aici, să ajungem la loc de odihnă!
Fugiți dar, rogu-vă, de spectacolele drăceşti şi de vătămătoarea privelişte a curselor de cai! Am căutat să rostesc această predică pentru cei ce sunt târâți spre cursele de la hipodrom, pentru cei care merg pe calea cea largă, pentru ca, aflând cum e calea aceasta, să o părăsească şi să meargă pe calea cea strâmtă, adică a virtuții, ca să se învrednicească, asemenea lui Lazăr, de sânul lui Avraam; şi scăpând de tot, îndeobşte de gheena focului, să ne bucurăm de bunătățile acelea nespuse, pe care ochiul nu le-a văzut, şi urechea nu le-a auzit ; pe care facă Dumnezeu ca noi toți să le dobândim, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu

Care Tatălui, împreună cu Sfântul Duh, slavă, putere, cinste, acum şi pururea şi în veci vecilor! Amin.

Cuvântul I - Despre soartă şi providenţă

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul I - Despre soartă şi providenţă

De multă frământare e plină viaţa noastră! Plin de tulburări e veacul acesta! Dar nu ar fi aceasta greutate, iubiţii mei fraţi, că aceste tulburări şi aceste frământări, deşi putem să le facem mai blânde sau, dacă rămân aşa cum sunt, să le-ndurăm fără întristare, totuşi noi nu facem nici una, nici alta, ci stăm morocănoşi toată viaţa noastră. Unul se plânge că-i sărac, altul că-i bolnav; unul, de povara grijilor, altul, de întreţinerea casei; unul, de creşterea copiilor, altul, de lipsa de copii. Şi uită-te cât de mare e nesocotinţa! Nu ne plângem toţi de aceleaşi lucruri, ci de lucruri potrivnice. Dacă lucrurile prin ele însele ar fi pricina plânsetelor noastre, ar trebui negreşit să nu ne plângem de lucruri potrivnice: dacă sărăcia e un rău de neîndurat, ar trebui ca bogatul să nu fie niciodată trist; dacă lipsa de copii e un rău, ar trebui ca cel cu mulţi copii pururea să se bucure; iarăşi, dacă e o fericire să stai în fruntea treburilor statului, dacă e o fericire să fii înconjurat de cinste şi să ai mulţi oameni sub stăpânirea ta, ar trebui ca cel care duce o viaţă modestă şi smerită să fie urât şi ocolit de toţi. Dar aşa, când vedem că se plâng deopotrivă şi bogaţii, şi săracii, iar de multe ori bogatul se plânge mai mult decât săracul, când vedem că se bucură şi marii dregători, şi supuşii lor, şi tatăl cu mulţi copii, şi cel care n-are niciunul, să nu învinuim lucrurile de neorânduiala din lume, ci pe oamenii care nu se pot sluji de lucruri cum trebuie, ca să poată scăpa de tristeţe. Nu întâmplările neprevăzute pricinuiesc frământare şi tulburare, ci noi şi sufletul nostru. Când sufletul nostru e în bună rânduială, stăm liniştiţi ca într-un port, chiar de s-ar ridica de pretutindeni cu miile furtunile; dar când (sufletul) nu-i în bună rânduială, de ne-ar bate de pretutindeni vânt prielnic, nu stăm mai bine decât în mijlocul furtunii. Ceea ce se poate vedea şi în privinţa trupurilor. Un trup plin de vigoare nu suferă niciun rău, de s-ar lupta cu el de mii de ori asprimea vremii; dimpotrivă, dobândeşte spor de putere prin deprinderea cu viforul şi prin statul în viforniţă; dar dacă trupu-i slab şi bolnav, de-ar avea parte de cea mai bună climă, nu va avea niciun folos de pe urma acestei bune sorţi, pentru că slăbiciunea trupului este vătămată tocmai de această bună împărţire a vremii. Asta o vedem şi în privinţa mâncărurilor. Când stomacul ne este bun şi sănătos, preface în sucuri bune orice mâncare ar primi, fie tare, fie nepregătită, pentru că întocmirea lui firească biruie răul din mâncare; dar când tăria stomacului e şubrezită, când stomacul e leneş, atunci se simte rău şi se strică, oricât de bune şi gustoase ar fi mâncărurile primite, pentru că propria-i slăbiciune strică însuşirea mâncărurilor. Aşa şi noi, iubiţilor, când vedem neorânduiala lucrurilor din lume, să nu învinuim pe Dumnezeu! Prin aceasta nu găsim leac rănii, ci adăugăm rană lângă rană. Să nu socotim apoi că în seama demonilor e dată cârmuirea lumii; să nu socotim că cele de aici sunt lipsite de un ochi ce le poartă de grijă; să nu îngrădim pronia lui Dumnezeu cu tirania providenţei şi sorţii. Toate aceste gânduri sunt pline de hulă; adevărata tulburare şi neorânduială nu stă în

curgerea lucrurilor, ci în gândirea noastră, în stare să vadă în lume tulburare şi neorânduială. Dacă nu îndepărtăm neorânduiala şi tulburarea din cugetul nostru, nu vom avea niciun câştig de buna rânduială din lucruri, chiar de ne-ar merge toate din plin. Întocmai ca ochiul: dacă îți este ochiul bolnav, vei vedea noapte şi în miezul zilei, vei vedea lucrurile pe dos şi nu-ți va fi de niciun folos raza de soare; dar dacă îți este ochiul sănătos şi bun, poți merge fără primejdie şi noaptea. Tot aşa şi cu ochiul sufletului nostru: atâta vreme cât e sănătos, va vedea bine chiar lucrurile ce par a fi fără rânduială; dar dacă e bolnav, va vedea neorânduială şi tulburare, chiar de 1-ai sui în cer. Că lucrurile aşa stau, am să ți-o dovedesc cu pilde şi din vechime, şi din vremea noastră. Câți oameni nu îndură cu uşurință sărăcia şi nu încetează de-a mulțumi lui Dumnezeu pentru aceasta? Câți oameni bogați, care trăiesc în desfătări, nu hulesc pe Dumnezeu în loc să-I mulțumească? Câți oameni care n-au niciun necaz nu învinuiesc purtarea de grijă a lui Dumnezeu de lume? Câți oameni, care au stat în închisoare toată viața lor, nu şi-au dus viața lor plină de chin mai cu recunoştință decât cei care trăiesc liberi şi-n deplină siguranță? Vezi dar că starea sufletului nostru, gândirea noastră proprie este pricina şi a uneia, şi a alteia, şi nu însăşi firea lucrurilor. Prin urmare, dacă purtăm grijă de sufletul nostru, n-avem să vedem în lume nici tulburare, nici neorânduială, n-avem să vedem niciun necaz, chiar dacă întâmplările din viața noastră ne-ar frământa mai grozav ca vâltoarea. Spune-mi, rogu-te, pentru ce mulțumea Pavel? El este unul dintre cei care au avut viață desăvârşită, unul dintre cei care au trăit în virtute întreaga viață, dintre cei care au îndurat cele mai cumplite rele. Nimeni din oamenii din lume n-a fost mai drept decât acela şi nimeni n-a suferit, de când sunt oamenii, mai groaznic ca acela. Deşi vedea pe mulți trăind în răutate, deşi vedea pe mulți fericiți şi desfătându-se cu averile de aici, totuşi el mulțumea lui Dumnezeu şi îndemna şi pe alții să facă asemenea. Uitați-vă la Pavel! Şi tu, când vezi pe cel rău fericit, când vezi că e plin de fală, când vezi că biruie pe duşmani, când vezi că se răzbună pe cei ce-1 supără, că n-are nicio pagubă, că-i curg în valuri de pretutindeni banii, când vezi că-1 cinstesc toți şi toți îl linguşesc, tu, năpăstuit şi viclenit, să nu te socoți unul dintre cei doborâți, ci văzând că Pavel a fost ca şi tine, înaltă-ți sufletul, întăreşte-ți gândurile, ca tristețea să nu te doboare. Nu judeca pe prietenul sau pe duşmanul lui Dumnezeu după fericirea sau nefericirea lui de aici, de pe pământ! De vezi un om că trăieşte cu dreptate, că e fără păcate şi-şi vede de dreapta credință, ferriceşte-1 şi-1 socoteşte de invidiat, chiar de-ar fi legat cu mii şi mii de lanțuri, de-ar sta mereu la închisoare, de-ar robi unor nevrednici, de-ar fi sărac, de-ar munci în ocne, de-ar suferi orice alt necaz. Da, acesta-i fericit, chiar de i s-ar scoate ochii, de-ar fi dat focului, de i s-ar topi pe încetul trupul. De vezi pe un altul că trăieşte în desfrâu şi răutate şi-n cele mai mari păcate, şi că totdeauna se bucură de multă cinste, că este urcat chiar pe tronul împărătesc, cu coroană pe cap şi îmbrăcat în purpură, că stăpâneşte toată lumea, plânge-1 pe unul ca acesta şi tocmai din această pricină nefericeşte-l! Nu este suflet mai ticălos decât sufletul unui astfel de om, chiar dacă are la picioare lumea toată! Ce folos de bogăția de bani, când în virtute e mai sărac decât toți? Care e câştigul că stăpâneşte atâtea şi atâtea, când nu se poate stăpâni pe el şi patimile lui? Dacă vedem pe cineva bolnav şi cuprins de friguri, sau bolnav de podagră sau lovit de apoplexie sau de altă boală grea, îl plângem, chiar de-ar fi cel mai bogat, ba cu atât mai mult cu cât e mai bogat. Da, atunci simte omul mai mult suferința, când e înconjurat de belşugul celor de trebuință. Celui oprit de sărăcie să se desfăteze, oprelіştea aceasta îi e mângâiere; dar cel care se poate desfăta cu tot ce vrea, dar este oprit de boală, se îmbolnăveşte şi mai aprig. Nu-i deci oare un lucru de sminteală să plângem pe omul bolnav de boală trupească, oricât de bogat ar fi, iar pe omul cu sufletul bolnav, față de care nu avem nimic mai de preț, nici deopotrivă cu el, să-1 fericim pentru bruma de avuție sau pentru slava trecătoare sau pentru alte lucruri ce rămân aici şi pier o dată cu viata de aici, dar, mai bine spus, de multe ori ne părăsesc înainte de a ne

sfârşi viaţa? Nu, vă rog să nu facem aşa! Aceasta-i pricina frământării şi tulburării noastre! De asta mulţi învinuiesc pe Dumnezeu; de aceea mulţi socotesc lumea lipsită de pronia dumnezeiască. Dacă oamenii ar fi încredinţaţi că singurul bun în viaţa aceasta nu-i altul decât virtutea, nu bogăţia, nici banii, nici sănătatea, nici puterea, nici altceva de acest fel; dacă oamenii ar fi încredinţaţi că singurul rău în viaţa aceasta nu-i altul decât păcatul, răutatea şi stricăciunea sufletească, nu sărăcia şi boala, nici necazurile, nici hula şi celelalte ce sunt socotite rele, oamenii niciodată n-ar mai grăi aşa cum grăiesc acum, niciodată n-ar mai fi posomorâţi la faţă, niciodată n-ar mai ferici pe cei ce-ar trebui nefericiţi, niciodată n-ar mai neferici pe cei ce-ar trebui fericiţi, niciodată n-ar mai judeca aşa pe oameni. A ferici pe oameni că sunt împliniţi trupeşte, că masa le este bogată şi somnul prelungit, nu-nseamnă altceva decât să-i socoteşti în rândul dobitoacelor. Că dobitoacelor aceasta le este fericirea; dar, mai bine spus, chiar şi pentru ele asta-i nenorocirea lor. Mulţi asini şi cai s-au prăpădit pentru că n-au lucrat, ci s-au îmbuibat. Or, dacă pentru animale, pentru care toată tăria lor stă în bunăstarea trupului, e vătămătoare îmbuibarea, apoi pentru oameni, pentru care toată tăria lor stă în nobleţea sufletului, să socotim îmbuibarea virtutea lor? Şi nu ne ruşinăm de cer şi de îngeri, care-s înrudiţi cu noi prin suflet? Nu te ruşinezi chiar de trupul tău şi de felul întocmirii lui? Dumnezeu nu ne-a întocmit trupul la fel cu cel al animalelor, ci cu cuviinţă, ca unul ce avea să slujească sufletului cuvântător şi nemuritor. Pentru ce-a făcut Dumnezeu ca ochii tuturor animalelor să caute în jos, iar ţie ţi i-a pus sus, în cap, ca într-o acropolă? Nu oare pentru că animalele nu ţintesc cerul şi pentru că ţie dintru început lege ţi s-a pus de Dumnezeu şi de natură, ca să priveşti mai ales la cele de sus? De ce-a făcut Dumnezeu drept trupul tău, iar pe cel al animalelor aplecat spre pământ? Nu tot oare pentru aceeaşi pricină, ca să te înveţe, din însăşi întocmirea ta, să nu te apleci spre pământ, nici să te lipeşti de lucrurile cele de aici? Să nu ne trădăm dar nobleţea, nici să alunecăm la josnicia dobitoacelor, ca să nu se spună şi despre noi: Omul, în cinste fiind, n-a priceput! Oamenii care caută să definească fericirea prin desfătare, bogăţie, slavă şi prin bunuri din lumea aceasta, nu sunt oameni care cugetă la virtutea lor, ci oameni care au ajuns cai şi asini. Dar să nu se-ntâmple ca vreunul de acest fel să se afle aici, în acest loc sfânt şi teatru duhovnicesc şi în această adunare cinstitoare de Dumnezeu! Da, de aceea vă predicăm în fiecare zi, pentru ca tăind cu cuvântul, ca şi cu o seceră, patimile sălbatice ale sufletului, să ajungem pomi roditori, să facem fructe coapte care să fie puse în jitniţa cea împărătească, să aducă slavă Stăpânului obştesc şi Plugarului sufletelor noastre, iar nouă, viată veşnică; pe care facă Dumnezeu ca noi toţi să o dobândim, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui, împreună cu Sfântul Duh, slavă, putere şi cinste în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul II - Despre soartă şi providenţă

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul II - Despre soartă şi providenţă

Cel ce va grăi de rău pe tatăl său sau pe mama sa, cu moarte să moară! Legiuirea aceasta era pe vremea Vechiului Testament, când nu se cerea o vieţuire desăvârşită, când Dumnezeu abia era

cunoscut, când poruncile erau pentru copii, când lumea se hrănea cu lapte, când era pedagogul, când era făclia, când era chipul, umbra. Dar ce-am putea spune de cei care acum, pe vremea harului, a celor ce sunt cu adevărat a unei atât de mari cunoştinţe despre Dumnezeu, n-ar vorbi de rău pe tatăl sau pe mama lor, ci pe Însuşi Dumnezeul tuturor? Ce pedeapsă-i va aştepta pe unii ca aceştia? Ce chin va fi pe măsura răutății lor? Ce râu de foc, ce vierme neadormit, ce foc din afară, ce lanțuri, ce scrâşnet de dinți, ce plânset? Toate aceste chinuri, şi cele de acum, şi cele ce vor fi, sunt neînsemnate pentru un astfel de suflet, coborât în atâta răutate. Multe şi felurite sunt hulele aduse lui Dumnezeu. Din această pricină, negreşit trebuie astăzi să vă vorbesc despre ele, ca să nu cădeți nici voi fără de voie într-o asemenea rătăcire, nici să lăsați să cadă vreun prieten sau duşman. Nu este, nu este păcat mai mare ca acestea, dar nici deopotrivă; ci este adaos de păcate. Păcatul acesta amestecă totul; i se cuvine pedeapsă de neiertat, osândă neîndurată.
Cine sunt cei care vorbesc de rău pe Dumnezeu? Sunt cei care aduc împotriva înțelepciunii proniei lui Dumnezeu neorânduiala şi necesitatea soartei! Deloc nu-i de mirare că suferă de boala aceasta păgânii, cei care cad în admirare şi slujesc lemnelor şi pietrelor; dar grozăvia cea mai mare, vrednică într-adevăr de lacrimi şi plânsete multe, e aceea că sunt traşi ca de un şuvoi spre tulburare - gândul şi nebunia aceea, cei ce s-au învrednicit să scape de rătăcirea şi slujirea idolească şi să cunoască pe Dumnezeul tuturor, pe Dumnezeul Cel adevărat, cu adevărat Dumnezeu. Lucru de mirare foarte este când gândesc aşa oameni care spun că se închină lui Hristos, care au fost învredniciți de Taine atât de mari, care-au luat parte la învățături nespuse şi la înțelepciunea ce ne-a fost din ceruri dată, oameni care, după ce au primit de la Dumnezeu atâta cinste, se aruncă singuri în prăpastie de bună voia lor, care îndepărtează de la ei, cu multă neghiobie, libertatea pe care Dumnezeu le-a dăruit-o, care vin singuri la robie prea cumplită şi născocesc cu gândurile lor o stăpânire tiranică foarte, dar înşelătoare, aruncând din suflet orice nădejde bună şi încercând să curme tăria celor ce se străduiesc pentru virtute. După cum un duşman care vede într-un război că are împotriva lui ostaşi care-s gata să-şi dea pentru patrie chiar sufletul lor, şi că nu-i poate altfel dobori, nici nu le poate stinge dragostea pentru împărat, nici nu-i poate înfricoşa, nici nu-i poate birui cu uneltele războiului, îi vatămă în alt chip, încercând să-i convingă că în zadar şi fără niciun scop se ostenesc atâta, ca să le moleşească brațele, ca să le frângă tăria, ca să le stingă dragostea, ca să-i țină departe de râvna de-a lupta, pentru ca, socotindu-i goi şi neînarmați, să-i ia robi legați, aşa a făcut şi diavolul. Pentru că vedea cum, cu harul lui Dumnezeu, cea mai mare parte din lume îşi bate joc de rătăcirea păgânească şi că slujeşte dreptei credințe din tot sufletul şi cu toată inima, pentru că vedea că datorită credinței lor râvnesc tare virtutea şi disprețuiesc păcatul, nu îndrăznea să se apropie şi să le spună pe față: “Lepădați-vă de Hristos! Bateți-vă joc de dogmele Lui! Învățăturile Lui sunt basm şi rătăcire, iar Hristos, rău şi nemilos!” Ştia că, în felul acesta, are să-i îndepărteze mai mult de tirania sa şi are să-i facă să-1 urască şi mai mult. De aceea nu-l învinuieşte de-a dreptul, ci, mergând pe ocolite, seamănă pe ascuns veninul învățăturilor lui lipsite de credință; în aparență păstrând credința, dar de fapt din rădăcini smulgând-o, surpând toate dogmele adevărului şi revărsând asupra credincioşilor hulă împotriva lui Dumnezeu. Pentru aceasta diavolul a născocit asemenea otravă şi licorile cele aducătoare de moarte ale învățăturii despre soartă, pentru ca să aducă pe negândite, după cum am spus, toată învățătura lui, ca să ne arate deşartă toată gândirea noastră, fără temei toată credința noastră, ca să convingă pe oameni să aibă gânduri rele despre Dumnezeu. Aşa cum a făcut la început şi cu Adam, hulind pe Dumnezeu, că e invidios, că e pizmaş. Prin cele ce-1 sfătuia, numai că nu-i spunea aşa: “Ştia Dumnezeu că vi se vor deschide ochii, ştia că veți fi ca Dumnezeu; de aceea v-a şi pizmuit; a invidiat cinstea voastră mare!” Chiar dacă nu i-a spus lui Adam aceste cuvinte, totuşi asta i-a dat să înțeleagă prin cele ce spunea. Uită-

te la viclenia lui! După ce diavolul a surpat hotărârea lui Dumnezeu, după ce i-a spus lui Adam că va avea mari bunătăți neascultând de Dumnezeu, prin deschiderea ochilor, îndumnezeirea şi o cunoaştere deplină, nu i-a spus că Dumnezeu este rău pentru că 1-a oprit de a mânca din pom, ca să nu pară că grăieşte ca duşman şi vrăjmaş; ci ia chip de sfătuitor şi purtător de grijă, pentru ca să facă bine primită reaua-i sfătuire. Fapt care s-a şi întâmplat. Diavolul nimic altceva nu voia să facă prin cele ce spunea decât: "Lepădați-vă de Dumnezeu Care v-a făcut, că este rău şi duşmănos! Nu vrea să aveți bunătăți mai mari!" Dar n-a spus deschis aceste cuvinte. Dacă le-ar fi spus, Adam şi Eva ar fi fugit, bănuind că le e duşman. De aceea le-a lăsat pe acestea la o parte, şi-a ascuns gândul şi le-a dat pe ocolite sfatul acela pierzător. Tot aşa şi acum, nu spune: "Lepădați-vă de Hristos, pentru că sunt de osândit dumnezeieştile Lui învățături!" Ştia că minte şi că n-ar fi fost crezut. Cu viclenie, diavolul pare că ne lasă în credința noastră, că ne îngăduie să credem în adevăr, dar pe de altă parte ne despoaie, fără ca să ştim, de moştenirea veşnică. A făcut întocmai ca unul care, în neputința de a apuca de mână şi a scoate din moştenirea părintească pe un fiu adevărat şi liber, nevinovat şi fără răutate, îl îndeamnă să facă fapte care, de voie, de nevoie, îl scot din toată averea părintească. Nu poate, nu poate dobândi cerul acela care crede-n soartă, dar, mai bine spus, unul ca acesta nu poate scăpa de iad şi de pedeapsă. Credința în soartă ne porunceşte să ne împotrivim învățăturilor lui Dumnezeu, Care spune: Şi de veți vrea şi Mă veți asculta, bunătățile pământului veți mânca. Dar dacă nu veți vrea şi nici nu Mă veți asculta, de sabie veți fi mâncați; căci gura Domnului a grăit acestea!

Ai văzut cum grăieşte Dumnezeu şi ce legi aşează? Ascultă şi cum vorbeşte soarta şi ce legi potrivnice aduce, şi astfel cunoaşte că cele dintâi sunt spuse de Duhul dumnezeiesc, iar cele de pe urmă, de vicleanul demon, de fiara cea neîmblânzită. Dumnezeu spune: "De vreți vrea" şi "De nu veți vrea", prin aceste cuvinte făcându-ne pe noi stăpânii faptelor noastre bune sau rele, stăpânii voinței noastre.

- Dar diavolul ce cuvânt aduce (împotrivă)?

- Diavolul spune că nu putem scăpa de soartă, oricare ne-ar fi voia. Dumnezeu spune: De veți vrea, bunătățile pământului veți mânca. Soarta spune: „Chiar de veți vrea, dacă nu vă este dat, voința nu vă e de vreun folos!" Dumnezeu spune: Dacă nu veți vrea să luați aminte la cuvintele Mele, de sabie veți fi mâncați!" Soarta spune: „Chiar dacă nu veți vrea, dacă vă este dat, veți fi negreşit mântuiți!" Nu spune aşa soarta? Poate fi o luptă mai lămurită ca aceasta? Poate fi un război mai vădit ca acesta, pe care demonii, dascălii răutății, îl duc cu neruşinare cuvintelor dumnezeieşti? Dar, după cum am spus, nu-i deloc de mirare că demonii şi alții (oameni) ca demonii, adică păgânii, sunt convinşi de asta; ci grozăvia grozăviilor este că voi, care aveți o învățătură atât de dumnezeiască şi atât de mântuitoare, o necinstiți şi alergați la acele învățături lipsite cu totul de judecată, care vă pierd sufletul. Că ce am eu ca să judec pe cei din afară? Eu vă vorbesc vouă, mădularele lui Hristos, fiii Bisericii, cei învățați în casa părintească, cei care ați primit învățături cereşti, cei care ați fost învredniciți de o cinste atât de mare. De aceea suspin, de aceea plâng şi bocesc! De bocete, într-adevăr, e vrednic acela ce cade în greşeli, care nu merită iertare! Spune-mi: ce iertare mai meriți când Dumnezeu spune una, şi demonii alta, iar tu socoteşti mai vrednice de credință cele spuse de demoni decât cele spuse de Dumnezeu? N-am să aduc acum dovezi, ci am să arăt deocamdată obrăznicia celor înduplecați de demoni. Dumnezeu spune: Am pus înaintea ta foc şi apă, viață şi moarte! Întinde mâna şi ia ce vrei! Demonul spune: "Nu stă în puterea ta să întinzi mâna, ci în puterea necesității şi a silniciei". Iar ție ți se par mai vrednice de credință cele spuse de soartă, fără să te gândeşti câtă deosebire este între aceşti sfătuitori, că unul este Dumnezeu, iar celălalt, demon. Nu cauți să cercetezi deosebirea dintre sfaturi, că unul e mântuitor şi cheamă la virtute, iar celălalt drăcesc şi cheamă la păcat şi răutate.

Nu te gândeşti la cele făcute ţie de Dumnezeu şi la cele făcute ţie de demon, că Unul atâta te-a iubit, că şi pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat pentru tine - şi Tatăl nu avea ceva mai de preţ ca El -, şi încă te iubeşte, că te cheamă şi prin apostoli numai ca să te mântuieşti, iar celălalt atâta te-a urât şi te urăşte, încât îţi poartă război prin tot ce poate şi nu numai că nu-ţi dă nimic bun, ci încearcă să-ţi ia şi ceea ce ai primit de la Dumnezeu. Dumnezeu a vrut să te facă deopotrivă cu îngerii, iar demonul te-a făcut să ajungi mai fără cinste şi decât animalele, îndemnându-te să te închini lor. Dumnezeu te călăuzeşte la împărăţia cerurilor şi la alte cinstiri, iar demonul a pizmuit şi locuinţa dată ţie aici şi nu s-a lăsat până nu te-a scos din ea. Dacă nu vă puteţi da seama de greşitele învăţături ale diavolului, deşi ele sunt mai limpezi ca lumina soarelui pentru cei cu mintea trează, şi deşi se vede destul de bine că învăţăturile diavolului duc la păcat, iar ale lui Dumnezeu la virtute, deci dacă nu vă puteţi da seama de învăţăturile diavolului, atunci cunoaşteţi acestea după sfătuitori: a cărui învăţătură e bună şi a căruia, vătămătoare. Nu-i oare nesăbuit ca în celelalte lucruri din viaţă să gândeşti aşa, de pildă să primeşti fără să cercetezi, ca pricinuitoare de sănătate, o mâncare dată de un doctor, şi să respingi, fără să mai cercetezi, ca otrăvitoare şi vătămătoare, o mâncare dată de un otrăvitor şi un şarlatan, dar când e vorba de Dumnezeu să nu întrebuinţezi aceeaşi măsură? Şi doar cu mult mai mare e deosebirea între Dumnezeu şi demon decât între doctor şi otrăvitor; atâta e de mare, cât nu se poate spune, nici înfăţişa cu mintea şi cuvântul. Nu-i oare cea mai mare sminteală a nu cerceta deloc mâncărurile ce ni le aduc persoane cu foarte mică deosebire între ele, ci a ne mulţumi, în loc de altă cercetare, numai cu îndreptăţirea pe care o au acele persoane, iar când e vorba de sfătuitori atât de deosebiţi, să avem nevoie de cercetare pentru a şti dacă sfatul lor e bun sau vătămător? Nu, vă rog, să nu fim mai fără judecată decât dobitoacele! Să fugim, să nu ne plecăm urechile! Vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune Şi iertare nu au cei înşelaţi. Spune-mi, te rog, pentru care pricină fugi când nimereşti într-o localitate bântuită de ciumă şi plină de boli şi nu vrei să zăboveşti acolo, chiar de te-ar atrage mii şi mii de pricini să locuieşti în ea, punând mai presus de toate sănătatea trupului, dar nu fugi când dai de unii cu gura plină de cuvinte ciumate, de boală, care nu strică numai trupul, ci pierd şi sufletul, făcându-1 mai rău şi mai trândav? Ascultă, spune un bărbat înţelept, nu te opri, ci fugi, nu zăbovi! , temându-te să stai cât de puţin cu aceşti oameni. Grăim aşa nu pentru că ne este teamă de puterea învăţăturilor lor, ci pentru că ne este teamă de slăbiciunea voastră. Nouă, cu harul lui Dumnezeu, ni se par învăţăturile lor mai slabe ca pânza de păianjen, pentru că suntem întemeiaţi puternic în credinţă. De ne-ar umple urechile necontenit cu acordurile învăţăturilor lor, nu vor primi din partea noastră nimic mai mult decât râsul, ca nebunii şi smintiţii; dar ne e teamă de slăbiciunea voastră. Când grăiesc aşa, nu vorbesc de toţi, ci de cei vinovaţi de cele spuse (necuvenit). Pentru că şi Pavel, cel ce putea toate, nu 1-a învăţat pe ucenicul său, Timotei, numai credinţa, ci i-a arătat şi cum să lupte cu duşmanii, dar 1-a sfătuit să se ferească de certuri pe cuvinte şi vorbe deşarte . Scurt este timpul vieţii noastre, scurtă şi calea mântuirii. Dacă ne cheltuim acest timp scurt, dat nouă pentru învăţarea celor folositoare, spre auzirea unor lucrări zadarnice, nesocotite şi vătămătoare, când vom mai avea timp să învăţăm cele de neapărată trebuinţă, cele neapărat folositoare? Dar, mai bine spus, chiar dacă ar fi lung timpul, ar trebui să-1 cheltuim tot în cele de folos. Dar când mai e şi scurt, şi puţin, n-ar fi oare cea mai mare nebunie să cheltuim scurtimea lui cu învăţături care ne strică sufletul? Pentru ce să ai nevoie de leacuri? Nu te lăsa rănit! Să nu-ţi iroseşti timpul ca să-ţi vindeci rănile primite de la alţii sau pe care deja le ai! Adună-ţi învăţătura sănătoasă din Sfintele Scripturi. De vine la tine un altul să-ţi spună altceva, astupă-ţi urechile, fugi îndată, nu zăbovi! Dacă s-ar pune la cale un complot împotriva împăratului, n-ai vrea, negreşit, să iei parte la astfel de adunare, ca nu cumva să te primejduieşti numai prin simpla ta participare, chiar dacă n-ai fost de acord, iar când se

grăieşte împotriva lui Dumnezeu, când învăţătura Lui este tăgăduită, nu fugi, nu urăşti limba hulitoare, nu astupi gurile cele fără de Dumnezeu?! Cum vei putea să te rogi lui Dumnezeu cu îndrăznire, când iei parte la hulele aduse Lui? Nu, vă rog, nu faceţi aşa! Nu spun asta către cei de faţă; dar, mai bine spus, şi către cei de faţă. Chiar dacă voi nu aveţi pe cuget un astfel de păcat, totuşi voi să spuneţi aceste cuvinte şi altele mai multe celor pe care-i ştiţi bolnavi de boala aceasta, ca să smulgeţi din rădăcină răul. Facă Dumnezeu ca prin rugăciunile sfinţilor şi prietenilor lui Dumnezeu - că n-au cuvintele mele atâta putere, cât îndrăznirea rugăciunii lor -, facă Dumnezeu ca noi toţi, şi toţi câţi alcătuiesc pliroma Bisericii, să fim scăpaţi de aceste învăţături rele şi să stăm cu îndrăznire înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, Căruia slava! Amin.

Cuvântul III - Despre soartă şi providenţă

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul III - Despre soartă şi providenţă

Ştiu că nu de mult am vorbit frăţiilor voastre despre soartă, dar asta nu mă împiedică să aduc vorba şi azi tot despre ea. Nu pentru că rătăcirea aceasta e mare foarte, ci pentru că mare e trândăvia noastră şi sporeşte boala, oricât de mică ar fi. Chiar şi un orb ştie că cel credincios n-are nevoie nici de cuvinte, nici de învăţătură ca să fugă de răul acesta. După cum cel care locuieşte în cetatea noastră, cel care trăieşte sub cârmuirea legilor de aici, cel care este supus aceloraşi împăraţi, nu trebuie convins că nu-şi are locul la noi legiuirea persană, ci trebuie numai să i-o interzici, tot aşa şi în ce priveşte aceasta. Unele păcate au nevoie de cuvânt şi învăţătură; altele sunt atât de vădite şi atât de clare, că au nevoie numai de frică şi de pedeapsă ca să fie împiedicate. De pildă omorul, desfrânarea, hoţia n-au nevoie de cuvinte ca să arăţi că sunt păcate. De aceea şi legiuitorul n-a întocmit despre ele învăţătură care să spună urechilor noastre că faptele astea sunt fapte rele, - raţiunea ne spune mai dinainte asta - ci numai le-a oprit: Să nu te desfrânezi! Să nu ucizi! Dar când a fost vorba de dispreţuirea văduvelor şi de răutatea celor cărora li se încredinţează bani spre păstrare, ne vorbeşte şi ne dă şi pricinile pentru care aceste fapte sunt păcate. Miluieşte, spune Scriptura, pe văduvă şi pe străin; că şi tu ai fost străin în pământul Egiptului! Cinsteşte cu odihnă sâmbăta! Apoi arată şi pricina acestor porunci.
Nu-i nevoie deci să se arate pricina pentru care trebuie să fugim de învăţătura rătăcită despre soartă, pentru că rătăcirea aceasta face parte din rătăcirile cât se poate de vădite. După cum este vădit că omorul şi desfrânarea sunt fapte rele, tot aşa de vădit este că învăţătura despre soartă este rea şi trebuie împiedicată. Să nu socotiţi că învăţătura despre soartă face parte din învăţăturile îngăduite, numai pentru că sunt unii oameni care cred în soartă! Se săvârşesc şi crime, cu toate că sunt interzise de legi; se fac şi desfrânări, şi răpiri, chiar de către mulţi oameni, cu toate că sunt oprite. Că a crede în soartă este interzis, ca şi omorul, chiar de legile păgâne, se poate vedea din următorul fapt. Dacă unul care a făcut desfrânare cu femeia altuia, şi a fost dat în judecată, ar spune: "Eu nu-s de vină, ci soarta! Eu am vrut să fiu cuminte; dar soarta m-a împins, ea m-a dus la fapta asta!", oare n-ar fi tocmai pentru aceasta osândit mai cumplit, că s-a apărat aşa de

nepotrivit? Va fi oare iertat? Deloc! Şi, după învăţătura celor ce se încred în soartă, ar trebui iertat. Dacă toate se întâmplă din pricina soartei, şi nu a voinţei, atunci nu poate avea acela o altă apărare mai mare decât soarta. Iar dacă voinţa e stăpână şi mai puternică decât soarta, atunci soarta nu există; că dacă există soartă, atunci trebuie neapărat, în ciuda tuturor sforţărilor noastre, să se împlinească poruncile ei şi, prin urmare, zadarnic este pedepsit acela, zadarnic nu-i iertat. Dar niciun om nu va vrea să audă de o astfel de apărare, nici de dobândirea iertării, într-atât este de osândită o astfel de apărare de toţi oamenii, şi socotită basm şi vorbărie. Mulţi conducători - deşi, dacă ar fi fost siliţi de un om să ucidă, sila asta le-ar fi fost îndestulătoare ca să o ia întru apărarea lor, dar, mai bine spus, fapta lor nici nu li s-ar fi socotit crimă -, deci mulţi conducători, acuzaţi că au ucis oameni pe nedrept, au fost pedepsiţi; călăii însă, care au executat sentinţa şi au ucis cu mâna lor pe cei condamnaţi la moarte de acei conducători, n-au fost daţi în judecată şi nici cercetaţi, pentru că în apărarea lor stătea necesitatea slujbei lor, dregătoria acelor conducători şi frica faţă de stăpânire. Aşadar oamenii obişnuiesc să ierte pe un om când acela a fost silit de un altul asemenea lui să facă o faptă rea. N-ar trebui oare iertat cu atât mai mult un om silit de soartă? Şi ar trebui iertat! Că atât este de neînvinsă puterea soartei, după părerea lor, că nu poţi scăpa de hotărârile ei, de-ai fugi în pustie, în mare, oriunde! Întrebăm acum: Nu-i oare o prostie să fie cu totul iertat cel ce a făcut o faptă rea silit de barbari, şi nici să fie învinuit, iar cel care a fost silit de soartă, de o putere mai mare, după cum spun ei, să fie pedepsit, şi să nu i se dea nici cuvânt de apărare? Niciun om n-a fost iertat de cele ce-a făcut, spunând că a fost silit de soartă: nici rău-făcătorul în tribunal, nici sluga acasă, nici copilul în şcoală, nici ucenicul în atelier. Cum se face deci că oamenii care cred în soartă o necinstesc prin aceea că nu iartă pe cei care au făcut fapte rele sub silnicia ei? Atât de mult îi conving şi adevărul, şi conştiinţa că această credinţă în unire este basm. Aceştia când cad în păcate grele mai adaugă încă un păcat, ca să scape astfel de pedeapsa ce le e gătită, dar nu se gândesc că au să fie pedepsiţi mai greu. Nu-i o nenorocire atât de mare să păcătuieşti, cât să fii un neruşinat după ce ai păcătuit şi să învinovăţeşti pe Dumnezeu de propriile tale păcate. Acesta e un rău mai mare decât păcatul. Pentru aceea s-a străduit şi diavolul, ca nu numai să ne facă trândavi spre faptă bună şi grabnici spre păcat şi să învinuim pe Dumnezeu de toate faptele noastre, dar, după ce ne-am umplut sufletul şi limba de hulă, sub cuvânt de apărare, să-L învinuim pe Dumnezeu, scăpându-ne de vina faptelor noastre şi aruncând-o pe altul nevinovat. Şi de-ai face asta unui om, ar fi de ajuns să te ducă la pieire, căci eşti pedepsit ca un făcător de rele când defăimezi pe cineva fără să fi făcut nimic. Ai văzut câte rele a adus diavolul pe lume prin credinţa în soartă? Întâi, dispreţ faţă de virtute. Într-adevăr, oricât de râvnitor ai fi în nevoinţa ta pentru virtute, ţi se slăbeşte sufletul când ajungi să crezi că niciuna din faptele tale nu e o faptă rea. Când ştii că nu-i o crimă să faci desfrânare, sau să ucizi, sau să spargi ziduri ca să furi, împins de năvala firii, ca şi cum te-ai prăvăli la vale, nu te vei opri de a huli pronia dumnezeiască şi de a învinovăţi pe Dumnezeu. Spune-mi, rogu-te, poate fi oare un păcat mai mare? Să fugim dar, fraţilor, de această slujire idolească! Moarte cu adevărat este în căldare , iar cel care va sorbi de acolo chiar cea mai mică povaţă din învăţăturile stricate trebuie neapărat să moară dacă nu se întoarce din drum şi nu se bucură pe deplin de sănătate. Ca să nu plângem mai târziu fără de folos, când ni se va curma sorocul pocăinţei după plecarea de aici, atâta vreme cât putem, toţi câţi suferim de această boală, să ne pocăim, să ne îndreptăm, iar cei ce suntem sănătoşi să ne păstrăm deplina sănătate şi să dăm mână de ajutor celor cuprinşi de boală! Cum să nu facem oare tot ce putem, de e bolnav sufletul cuiva, când arătăm atâta grabă şi atâta grijă pentru cei bolnavi cu trupul? Cum să nu suferim orice ca să câştigăm pe fratele nostru, care-i mădularul nostru, care face parte din pliroma trupului bisericesc? Să iscodim dar totul pentru el, să facem totul pentru el! Să alungăm

câinii şi lupii! Să nu ne mulţumim cu mântuirea noastră! După cum s-a spus, că: De vedeai furul, alergai cu el, iar cu cel desfrânat partea ta puneai" , tot aşa să auzim şi aici. Când vedem pe unul din fraţii noştri furat de vorbe şi de şoapte, să auzim aceste cuvinte. Biserica este casa Stăpânului, iar credincioşii sunt vase de preţ. Când vezi dar pe unul de-afară că vrea să fure un vas, chiar dacă tu nu eşti primejduit să fii furat, dar dacă treci cu vederea furtul şi nu te duci să spui celor ce-l pot împiedica, eşti vinovat de sufletul aceluia, pentru că ai văzut pe hoţ furând şi nu l-ai oprit nici tu, şi nici prin altul. Nu-ţi spun asta pentru că văd că stă atârnată deasupra ta primejdia, ci ca să te întăresc, ca să te fac să te-ngrijeşti şi de mântuirea ta, şi de mântuirea celorlalţi. Că aşa putea-vom dobândi şi bunătăţile cele făgăduite, cu harul lui Hristos, Căruia slava în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul IV - Despre soartă şi providenţă

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul IV - Despre soartă şi providenţă

Ca să vă scriu aceleaşi lucruri mie nu-mi este greu, dar vouă vă este de folos . Dacă Pavel trebuia să înveţe necontenit pe ucenicii săi, Pavel, care învăţa cu harul Duhului, care alunga pe duşmani cu putere, care stârpea patimile tuturor, Pavel cel cinstit, pe care îl ascultau toţi ca pe un înger pogorât din cer, dar, mai bine spus, chiar ca pe Hristos, deci dacă Pavel avea nevoie să spună ucenicilor săi mereu aceleaşi lucruri, cu mult mai mult eu, care n-am niciun merit. Da, într-adevăr, vă este de folos să auziţi vorbindu-vi-se despre aceleaşi lucruri, dar nu numai despre aceleaşi lucruri, ci chiar aceleaşi lucruri despre cele asemenea. Să nu se supere nimeni, nici să socotească cineva că-l plictisesc dacă am să spun aceleaşi lucruri despre acelaşi subiect. Dacă aş fi încredinţat că, auzind o dată, veţi izgoni boala din suflet, n-aş mai vorbi; dar, mai bine spus, nici aşa n-ar trebui să tac, ci încă ar mai trebui să vă vorbesc despre aceleaşi lucruri, ca să fac să rămână în voi sănătatea nezdruncinată şi sigură, să fiţi greu de biruit, ca să nu mai cădeţi în aceleaşi păcate. Dar pentru că am bănuiala că au mai rămas în ascultătorii mei unele rămăşiţe de rău, trebuie neapărat să vă dau prin cuvânt sfat necontenit pentru ele. Astăzi trebuie să vă spun cum putem scăpa de această învăţătură rea.
- Cum putem scăpa de ea?
- Mai întâi prin rugăciuni, prin vorbire cu Dumnezeu, apoi prin gânduri drept- credincioase. Dacă te uiţi la cele ce vor fi şi la cele de faţă şi ai despre ele dreaptă judecată, niciodată de sufletul tău nu se va atinge răul acesta. Când vezi dar pe cineva bogat fără de merit, nu-l ferici, nu-l socoti de invidiat, nu osândi purtarea de grijă a lui Dumnezeu, nu socoti că cele din lumea aceasta se petrec la întâmplare şi fără de rost, pentru că un altul este bogat fără de merit! Adu-ţi aminte de Lazăr şi de bogat! Unul ajunsese-n culmea bogăţiei şi-a bunului trai; era însă aspru, crud, nemilos şi mai sălbatic decât câinii chiar; da, câinii aveau milă de sărac, îl slujeau, nepregetând cu limba lor să lingă rănile lui întinse pe tot trupul; bogatul însă nu-i dădea nici fărâmituri. Gândeşte-te că acesta ajunsese în culmea bogăţiei, pe când săracul acela, cel într-adevăr bogat, cel într-adevăr cu stare, căzuse în neagră sărăcie, era lipsit chiar de hrana cea de toate zilele şi se

lupta mereu cu boala şi cu foamea. Unul avea mai mult decât îi trebuia, altul nu avea nici cât îi trebuia. Cu toate acestea, nu se necăjea, nu rostea cuvânt necredincios, nu învinuia pe Dumnezeu, nu ținea de rău purtarea Lui de grijă, nu punea în seama sorții cele întâmplate, n-a spus nimănui, dar nici către el însuşi: "Eu nu mă ştiu să fi făcut vreun rău, ca să fiu atât de pedepsit, ca să îndur cea mai grea osândă, mistuit de foame, măcinat de boală prea cumplită, încetul cu încetul topit şi vlăguit! Acesta e bogat şi se desfată, trăind din suferințele altora, bătându-şi joc de suferința mea. Pe omul ăsta nemilos, aspru şi crud, cu inima de piatră, 1-a făcut Dumnezeu stăpân pe atâtea averi, iar pe mine, care nu L-am supărat nici cu un cuvânt măcar, pe mine m-a lăsat să mă chinui în atâtea nevoi? Sunt acestea vrednice de o dreaptă judecată? Sunt acestea fapte ale purtării Lui de grijă, ale grijii Lui de noi?" Nimic din acestea n-a grăit acela. Deci nu-i oare o nebunie ca cei ce suferă rele şi nenorociri să binecuvânteze în toate aşa pe Stăpânul, iar tu, care stai în afara luptelor, să huleşti pe Dumnezeu pentru nişte lucruri pentru care alții Îi mulțumesc? Omul care trăieşte în necazuri şi suferințe, de rosteşte un cuvânt greu şi împovărător, chiar dacă nu-i iertat deplin, totuşi dobândeşte întrucâtva iertare. Dar cel care n-are niciun necaz şi suferință, care-şi pierde sufletul său pentru alte lucruri, de ce iertare mai e vrednic, când huleşte pe Dumnezeu pentru lucruri pentru care cel din necazuri Îi mulțumeşte şi nu încetează de a-L lăuda pururea? Când vezi că un drept suferă necazuri, adu-ți aminte de pilda aceasta; că nu-mi poți da acum o pildă de om mai drept ca Lazăr. Se vede asta din răbdarea lui, se vede asta din răsplata lui. A primit cel dintâi loc de odihnă, fiind cinstit împreună cu patriarhul Avraam. N-ai putea să-mi spui despre un altul care să fi suferit mai mult, nici să fi fost dispreţuit într-atât! Ce ai mai avea să-mi spui, când nu putea să se sature nici cu fărâmiturile ce cădeau de la masă? Când vezi dar atâta răutate, gândeşte-te la bogatul cel nemilostiv! Poate fi oare un om mai nemilos decât bogatul acela, care nu-1 lua în seamă pe cel ce se zbătea într-o suferință atât de mare? Poate fi oare o masă mai îmbelşugată ca masa aceluia, ceva mai luxos ca îmbrăcămintea lui care-1 desfăta şi-1 fericea atâta? Iarăşi, când vezi mari fapte de dreptate, gândeşte-te tot la pilda aceea! Poate fi oare un suflet mai iubitor de Dumnezeu ca sufletul lui Lazăr, care a suferit atât, dar a îndurat cu vitejie cumplita-i suferință? Poate fi oare suferință mai cumplită decât foamea şi boala lui de nevindecat? Spune-mi, te rog, ce iertare mai poți avea când te smintesc chiar suferințele pe care le-ndură alții? Oare faptele noastre se mărginesc numai la viața de aici? Aşteaptă sfârşitul! Atunci vei vedea răsplata după merit a fiecărei vieți! Nu te tulbura înainte de premii, înainte de cununi. Când îi vei vedea pe amândoi veniți la judecată, primindu-şi sentința, de-abia atunci rosteşte-ți şi tu judecata pentru fiecare. Câți nu se ațin la drumul mare, câți nu pradă case, câți nu jefuiesc mormintele celor morți, câți nu strică străine case, câți nu ucid pe mulți cu otravă? Vom învinui oare pentru toate aceste crime pe judecător? Deloc! Dacă, prinzându-i, i-ar lăsa nepedepsiți, dacă ar pedepsi pe cel căruia i s-a făcut răul, iar pe cel care 1-a săvârşit 1-ar cinsti şi 1-ar încununa, într-adevăr judecătorul acesta ar merita să fie învinuit şi criticat cumplit. Dar când răufăcătorii n-au fost dați pe mâna Judecătorului, când n-a venit ziua judecății şi nici Cel Care cere socoteală, pentru ce îl osândeşti dinainte?

- S-ar cuveni însă pedeapsă celor păcătoşi chiar aici, pe pământ!

- Gândeşte-te, omule, la cele săvârşite de tine! Cercetează-ți conştiința, şi ai să-ți schimbi părerea! N-ai să mai lauzi o astfel de părere, ci ai să lauzi îndelunga-răbdare a Bunului Dumnezeu. Dacă fiecare păcătos ar fi fost pedepsit îndată ce ar fi păcătuit, de mult ar fi pierit neamul omenesc! Cine se poate lăuda că are inima curată, sau cine va cuteza să spună că e curat de păcate? Când te supără îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu, gândeşte-te cu luare-aminte la păcatele tale, şi-I vei mulțumi lui Dumnezeu pentru răgazul acesta, minunându-te de îngăduința Lui. Te frământi, te necăjeşti, eşti plin tot de tulburare pentru că un oarecare se îmbogățeşte pe

nedrept şi-l linguşeşte mulţimea? Dar nu auzi pe psalmist că spune: Să nu te temi când se îmbogăţeşte omul, că la moarte el nu va lua nimic, nici nu se va coborî cu dânsul slava lui"? Nu auzi pe proorocul că strigă cu mare glas: Tot trupul e iarbă, şi toată slava omului, ca floarea ierbii"? Nu vezi că însuşi adevărul lucrurilor dă dreptate celor spuse de prooroci? Nu vezi că viaţa şi sfârşitul lucrurilor întăresc cele spuse, că omul la moarte el nu va lua nimic? Ascultă-l pe Iov grăind acelaşi lucru: Gol am ieşit din pântecele maicii mele, gol mă voi şi întoarce , pentru că omul la moarte nu va lua nimic . Ascultă-l pe Pavel cugetând la fel: nimic n-am adus pe lume; învederat e că nici nu putem lua . Şi tu fericeşti pe omul care nu poate lua de aici nimic ca să-l poată apăra dincolo în ziua judecăţii! Spune-mi: poate fi oare o mai mare ticăloşie şi nefericire decât să pleci de aici mai necinstit ca toţi, după ce ai trăit pe pământ în multă desfătare? Dacă ai vedea pe unul dintre oamenii bogaţi şi îngâmfaţi din oraş, care se bucură de multă cinste într-o ţară străină, înconjurat de paraziţi şi linguşitori, deci, dacă ai vedea pe unul dintre aceştia că trebuie să se întoarcă în patria lui, dar că nu i se îngăduie să ia ceva cu el, ci că trebuie să plece gol, lipsit de cinste, la înfăţişare mai sărac şi mai sărman ca cerşetorii, spune-mi: l-ai socoti pe acesta de invidiat?; oare nu tocmai pentru asta l-ai neferici şi ţi-ar fi milă de el? Gândeşte astfel şi despre cei bogaţi. Dar sunt unii oameni, legaţi de pântece ca animalele, care, când ne aud cugetând astfel, socot, pentru că slujesc lucrurilor de aici, că după moarte nu mai e nimic. Alţii spun că este după moarte o altă viaţă, dar o preferă pe aceasta celei viitoare. Celor care socot că după moarte nu mai e nimic, ci, odată stins sufletul nostru, n-avem să mai dăm nici cuvânt (de îndreptare), nici socoteală, acelora este poate chiar de râs să le răspundem, cum nu răspunzi unor nebuni şi ieşiţi din minţi. Nici nu este cu cale să cauţi a convinge prin cuvânt şi a-l aduce la adevăr pe un om care spune că ziua nu e zi, care tăgăduieşte lucruri recunoscute de toţi. Dar pentru dragostea voastră, voi grăi şi aceluia atât cât îmi va da harul lui Dumnezeu. Ce spui, omule, crezi că nu-i nimic după moarte? Trebuie neapărat să spun că pe omul abătut odată de la adevăr diavolul îl mână mereu, ca tras de nişte fire rele, spre învăţături din ce în ce mai lipsite de credinţă. Iată cum! Diavolul, convingându-i pe unii oameni să nu se îngrijească de curăţia trupească şi sufletească, de bunătate şi de alte virtuţi, prin asta i-a făcut să trăiască în trândăvie şi cu o conştiinţă rea; i-a făcut să arunce vina păcatelor lor pe alţii. Şi ar fi trebuit să-şi schimbe răutatea lor. Dar n-au făcut asta, ci au plăsmuit o învăţătură rea, plină de mii şi mii de rele: învăţătura despre soartă. Apoi, pentru că li s-a dovedit că învăţătura lor despre soartă e greşită şi pentru că au fost siliţi să mărturisească totodată că cele din lume nu sunt nimic, au tăgăduit şi viaţa viitoare şi au tăgăduit şi învăţătura despre înviere. Dacă le dovedim că şi părerea aceasta a lor este neîntemeiată, merg cu rătăcirea mai departe şi cad în altă rătăcire. Dar deocamdată să le arătam că sunt pe o cale greşită tăgăduind viaţa viitoare. Nu este nimic, omule, după viaţa aceasta şi învăţăturile tale se mărginesc numai la cele de aici? Aşa flecăreau şi elinii! Totuşi ei nu s-au împotrivit adevărului acestei învăţături! Dar chiar dacă ai urma învăţăturilor elinilor, ai vedea că ei spun că există o altă viaţă după viaţa de aici, că acolo se dă socoteală, că în iad există scaun de judecată, pedepse, răsplăţi, judecată şi sentinţe. De vei întreba pe iudei, pe eretici, pe orice om, toţi vor vorbi cu respect de adevărul acestei învăţături; chiar dacă în alte privinţe se deosebesc unii de alţii, însă cu aceasta toţi sunt de acord şi spun că vom da în viaţa cealaltă socoteală de cele făcute aici, în lumea aceasta. Dar nu vrei să te laşi convins de niciunul din aceştia, ci te porţi cu neruşinare o dată ce-ai apucat pe calea rătăcită! Or, trebuie neapărat să vorbim despre aceste lucruri, măcar pentru cei cu mintea trează. Omul care mărturiseşte că nu-i nimic după viaţa aceasta, vrând-nevrând trebuie să mărturisească şi că nu este Dumnezeu. Ai văzut că, aşa precum am spus, cei care trăiesc în trândăvie, fără să le pese de virtute, trec de la o învăţătură greşită la alta şi mai greşită? Într-adevăr, dacă nu-i nimic după viaţa de aici, atunci nu

este nici Dumnezeu. Dar dacă există Dumnezeu, atunci El e drept; iar dacă-i drept, răsplăteşte fiecăruia după merit. Dar dacă nu-i nimic după viața de aici, atunci unde va primi fiecare ce i se cuvine? Fiți cu luare-aminte! Mulți oameni, după cum o recunosc mai dinainte chiar cei care spun că nu există Dumnezeu, au dus-o bine pe lumea asta şi au fost cinstiți fără s-o merite, iar alții au trăit chinuiți, deşi au fost oameni drepți. Deci, dacă nu este o altă viață după viața de aici, atunci drepții vor muri nedreptățiți, iar cei nedrepți au dus-o bine fără s-o merite. Dar atunci unde ar mai fi dreptatea? Aşa că trebuie neapărat să existe o viață după viața de aici, ca să primească fiecare ce merită; că dreptatea aceasta aici n-o aflăm. Iar dacă nu este o altă viață, cum va primi fiecare ce merită? Iar dacă nu-i răsplătit nimeni după merit, atunci, după tine, nici Dumnezeu nu-i drept; iar dacă Dumnezeu nu-i drept, atunci nici nu există Dumnezeu. Dar asemenea hulă să se oprească asupra celor care ne silesc să spunem asta. Vedeți la câtă hulă ne duce cuvântul? Dar înseşi lucrurile strigă că există Dumnezeu; or, El e şi drept; iar dacă dă fiecăruia după merit, trebuie neapărat să existe o altă viață, în care fiecare va primi după merit sau va fi pedepsit şi osândit pentru cele ce-a făcut. Să ne trezim, fraților! Unii trăiesc fără să ştie de Dumnezeu! Să ne trezim, să priveghem! Ai păcătuit? Nu mai adăuga păcat! Ai păcătuit? Potoleşte-te! Ai păcătuit? Nu aduce păcat după păcat! Dar noi înlănțuim unul de altul câtre trei, patru păcate, aducând în sufletele noastre o povară cu astfel de învățături greşite! Ai păcătuit? Cunoaşte pe Stăpânul Cel milostiv, Cel iubitor de oameni, Cel bun, Cel Care vindecă, Cel Care iartă, Cel Care Se îmblânzeşte iute, Cel Care-Şi pleacă uşor urechea la rugăciunea noastră. N-ai auzit că unul care datora zece mii de talanți , şi care pierduse şi risipise toată averea stăpânului, şi era gata să-şi vândă femeia şi copiii, a fost iertat de toată datoria lui, numai că a plâns, numai că a căzut la picioarele stăpânului său? Iar dacă-mi spui că mai pe urmă a fost dat şi el chinuitorilor, ştiu cei care cunosc istoria pentru ce-a fost dat, iar mie îmi vorbeşti de fapt despre bunătatea Domnului. La început 1-a iertat pe cel dator cu zece mii de talanți, miluindu-1; mai pe urmă 1-a băgat la închisoare, ca să-1 miluiască pe celălalt. După cum la început 1-a ajutat pe cel dintâi iertându-i datoria, tot aşa pe urmă 1-a ajutat pe celălalt, cerându-i aceluia datoria. Asta ca să-1 învețe pe unul să nu fie crud şi neomenos, iar pe altul să-1 scape de silnicie şi neomenie. Vedeți, iubiților - şi bine e că mi-a venit în minte acest gând pe când vorbeam -, vedeți că suntem osândiți în iad nu numai dacă suntem lacomi şi zgârciți, dacă răpim, ci şi dacă nu miluim? Datornicul acesta n-a fost dat chinuitorilor pentru c-a luat pe nedrept cele străine, ci pentru că cerea fără milă cele ale lui.

- Dar îmi era dator!

- Chiar dacă acela îți era dator, erai dator şi tu să-i ierți datoria; trebuia păzită dreptatea şi de o parte, şi de alta. Pentru aceea stăpânul ți-a iertat datoria, ca să-ți arăți şi tu iubirea ta de oameni, ca să te facă să fii blând precum Stăpânul. Dar pentru că n-ai ajuns mai bun făcându-ti bine, te îndreaptă altfel, pedepsindu-te, osândindu-te; încât şi acesta-i un chip de facere de bine. Ca un doctor prea bun, te-a dat chinuitorilor, ca să-ți stârpească din suflet păcatul. Nu ți-au priit doctoriile bune la gust! Ai avut nevoie de cuțit şi foc! Când ți-a iertat cei zece mii de talanți, Stăpânul ştia că eşti un om crud şi nemilos! Dar aştepta ca faptele însele să te facă să-I dai dreptate. Aşa face Dumnezeu de multe ori; ştie că lucrează drept. Te-a băgat la închisoare după ce tu însuti ai spus că are dreptate. De pildă, cu sodomenii. N-a pogorât dintr-o dată foc asupra lor, nici n-a şters dintr-odată de pe pământ oraşele acelea.

- Dar ce-a făcut?

- Mai întâi a spus: Strigarea împotriva Sodomei şi Gomorei . Dar nu S-a mulțumit cu atâta, ci a mai spus: Mă voi pogorî şi voi vedea! Şi nici atâta nu a fost de ajuns, ci a trimis îngeri ca să-ți arate răutatea locuitorilor cetății, pentru ca niciun necuviincios să nu poată huli pe Dumnezeu

cum că pierduse pe acei oameni neospitalieri, pe acei oameni neomenoşi, pe acei oameni nelegiuiţi, care nu ştiau de dreptate, care răsturnaseră legile obşteşti ale firii, pe acei oameni plini de răutate. Poate fi oare cineva aşa de bun şi blând ca Dumnezeu? Noi, când pedepsim, de multe ori nu spunem pricinile pentru care pedepsim. Dumnezeu însă, până ce nu-ţi arată mai întâi, până ce nu te convinge mai întâi, până ce nu are şi încredinţarea ta că pe drept pedepseşte, nu pedepseşte pe cei care de mult meritau pedeapsă şi osândă. Dumnezeu e gata totdeauna să-ţi dea socoteală de ceea ce face, caută să Se îndreptăţească în faţa ta şi nu şovăie să fie judecat de tine. Uită-te la prooroci, că sunt plini de aceste cuvinte! Pretutindeni Dumnezeu Se lasă ca oamenii să-L judece şi să-I spună că are dreptate. Uneori cheamă ca judecători pe cei ce 1-au făcut rău; alteori cheamă zidirea să pronunţe hotărârea, ca să arate cât de strălucite sunt îndreptările Sale. Dumnezeu nu Se dă în lături să cheme spre judecată nici duşmanul, nici zidirea cea neînsufleţită, aşa cum obişnuim să facem şi noi când avem încredere în dreptatea noastră: Ascultaţi voi, temelii ale pământului, că în judecată este Domnul!" Şi iarăşi: Ascultă, cerule, ia în urechi, pământule, că Domnul a grăit!" Adeseori le zice chiar celor vinovaţi: Poporul Meu, ce ţi-am făcut Eu ţie, sau cu ce te-am nedreptăţit?" Iar prin Ieremia spune: Ce greşeală au aflat părinţii voştri la Mine?" Nu face aceasta numai cu cetăţi şi cu popoare, ci adesea chiar cu un singur om. Prin proorocul Natan caută să Se îndreptăţească înaintea lui David , iar când Iona refuză să predice ninivitenilor, Se îndreptăţeşte cu vrejul, spunând: "Dacă ţie ţi-a părut rău de un vrej, cum să nu cruţ Eu cetatea Ninivei?" Şi vei găsi pline Scripturile de multe cuvinte ca acestea.
Ştiind dar acestea, să ne închinăm Lui, să ne minunăm de EI şi să-I slujim atât cât stă în puterea noastră, că, după vrednicie, nu putem! Să fim cu luare-aminte în viaţa aceasta; să fim încredinţaţi că Dumnezeu există, că pronia Lui cârmuieşte lumea, ca să putem după aceasta, la plecarea de aici, să dobândim bunătăţile făgăduite; pe care facă Dumnezeu ca noi toţi să le dobândim cu harul lui Hristos, Căruia slava în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul V - Despre soartă şi providenţă

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul V - Despre soartă şi providenţă

Nu este, într-adevăr, preaiubite, învăţătură mai rea şi mai plină de puroi de nevindecat ca învăţătura despre soartă, despre ursită! Nu numai că pune în sufletele celor rătăciţi de această credinţă (în soartă) o învăţătură hulitoare, necredincioasă şi pierzătoare, ci le şi înduplecă să grăiască despre Dumnezeu cele care nici despre demoni nu s-ar putea spune; mai tulbură şi viaţa noastră şi umple totul de nelinişte şi de multă frământare. Învăţătura despre soartă surpă, distruge şi arată ca de prisos tot ce ne-a fost dat de Dumnezeu şi de fire, prin prooroci şi prin sfinţi, spre învăţătura şi îndreptarea noastră. Învăţătura despre soartă face ceea ce ar face, de pildă, un om bolnav care ar avea nevoie de doctorii, dar care nu s-ar lăsa convins să folosească leacurile făcute de doctorii ce stau în jurul lui şi nici n-ar vrea să scape de boală, ci ar sta nepăsător şi trândav, aşteptând o ticăloasă moarte. Învăţătura despre soartă nu ne învaţă oare tot aceleaşi? Să nu dea nimeni un sfat folositor, să nu asculte nimeni sfatul altuia! În zadar sunt legile şi judecătorii! În

zadar amenințările şi sfaturile! În zadar frica de pedeapsă, în zadar pentru cei buni cinstirile, premiile şi răsplățile! Nici dacă te străduieşti n-ai vreun folos, nici dacă te trândăveşti nu eşti păgubit. Omul, când e copil, să nu se ducă la şcoală, când ajunge bărbat, să nu asculte de legi, să nu ia aminte la sfaturi şi îndemnuri de folos. Ce poate să aducă munca şi osteneala? Ca o corabie fără lest, fără corăbieri şi căpitan, care a dat cârma minții furiei furtunii, aşa să umble omul! Spune-mi, vrei să ne lăsăm convinşi şi să nu facem nimic pentru mântuirea vieții noastre? Deocamdată să lăsăm de o parte sufletul şi să vorbim de viața de aici. Să dăm oare ascultare învățăturii despre soartă, când ne spune să nu pedepsim slugile care greşesc, să nu întoarcem pe cei stricați de la desfrânare, să nu ducem la închisoare pe cei ce fac rău, să nu ascultăm de legi? Aş vrea măcar pentru puțină vreme să fie aşa, ca să puteți vedea la lucru pe acest pustiitor şi păgubitor învățător de rele. Dacă trebuie neapărat să se întâmple fiecăruia după cum îi e scris, şi celor ce trudesc, şi celor ce dorm, atunci lucrătorul pământului să nu mai înjuge boii, să nu mai scoată plugul, să nu mai taie brazda, să nu mai arunce sămânța, să nu mai aştepte timpul potrivit al anului, să nu mai îndure frigul, ploaia ce nu conteneşte, greutățile şi ostenelile anotimpurilor, să nu mai ascută secera, să nu mai secere holdele, să nu mai bată grâul, să nu mai sădească, să nu mai cultive plante! Într-un cuvânt, să lase deoparte toată grija lucrării pământului, să stea acasă şi să doarmă tot timpul. Şi, negreşit, dacă îi e scris şi-i ursit spre bine, bunătățile îi vor veni de la sine în casă. Iar dacă ursitoarea Cloto 1-a ursit altfel, de s-ar istovi muncind, ostenelile şi sudorile lui îi vor fi fără de folos. De credeți, într-adevăr, în soartă, pentru ce nu sfătuiți lumea să facă aşa? Pentru ce nu-i dați sfatul acesta, ca să învățați din fapte binele soartei? Vrei să-mi arăți ce-am primit de la soartă? Pune capăt lucrării pământului, desființează navigația, distruge toate meseriile; să nu mai lucreze niciun meşteşugar, nici zidarul, nici fierarul, nici țesătorul, nici un altul care cu meseria lui întreține viața noastră, şi atunci vei vedea bine care sunt răsplățile sorții, atunci vei simți într-adevăr, atunci vei vedea ce preț are scrisul sorții! Dar ce vorbesc eu de meseriile care sunt sprijin vieții noastre? Să rămână meseriile, să nu se desființeze niciuna, să rămână toate cu rânduiala lor! Dar nimeni să nu se mai îngrijească de cele ale lui, nimeni să nu mai aibă grijă de cele ale casei lui, ci să-i îngăduie sorții să-i chivernisească viața, şi atunci va cunoaşte tot folosul ei: când chinuit şi biciuit i se vor cere impozitele şi, ne-având cu ce plăti, va spune că aşa îi e scrisul sorții, nimeni nu-1 va asculta! Până când vom fi copii la minte? Când vom înceta să mai flecărim? Când vom cunoaşte pe Stăpânul obştesc? Dacă soarta face pe oameni răi şi buni, pentru ce sfătuieşti pe copilul tău, pentru ce-1 îndemni? Toate-s de prisos şi-n zadar! Dacă soarta face bogați şi săraci, nu-ți mai trimite copilul la învățătură, nu-i mai da bani, nu mai face nimic din cele ce-i pot înmulți averea, ci lasă în seama sorții viitorul lui. Dar n-ai să vrei! Iată, pentru ce în lucrurile mici n-ai încredere în puterea sorții, iar în cele mari te încrezi? Dacă este, într-adevăr, soartă, lasă-ți copilul să se întâlnească şi cu oameni răi şi să se vatăme cu stricații! Dacă e sortit şi ursit să fie bun, îți va fi bun copilul!

- Dar este, este negreşit soartă!, mi se răspunde.

- Atunci, pentru ce te îngrijeşti de treburile tale şi ale altuia? Dar pentru ce vorbesc eu de copii? N-ai să vrei să laşi în grija sorții nici pe slugile tale! Pentru ce faci totul ca să fie bună sluga, îl ameninți, îl înfricoşezi, şi nu ai încredere în soartă? Pentru ce îl pedepseşti când e rău? Nu-i de vină el că a greşit, ci soarta care l-a împins! Pentru ce îl lauzi când e bun? Fapta nu-i a lui, ci a ursitei! Dar, mai bine spus, el nu e nici bun, nici rău. Cu adevărat, omul care nu face prin el însuşi nici bine, nici rău, ci face una sau alta silit de altcineva, acela nu-i nici bun, nici rău. Pentru ce îi lăudăm pe oameni? Pentru ce-i blamăm? Pentru ce-i blestemăm, pentru ce ne facem urări unii către alții? Vezi la ce nesocotință ne duce învățătura despre soartă? Nu mai este om cuminte! Nu mai este desfrânat! Nu mai este om zgârcit! Nu mai este drept! A pierit şi virtutea, a

pierit şi viciul, în zadar am fost aduşi pe lumea asta! Dar, mai bine spus, nu în zadar, ci spre rău. Nu este oare o nesocotinţă să fim împinşi la rău de necesitatea sorţii, şi totuşi să fim aspru pedepsiţi pentru această silnicie, când ar trebui să fim miluiţi şi nefericiţi? Nu-i oare necugetat să fim urâţi şi osândiţi, când ar trebui să fim cinstiţi? Nu trebuie osândit, ci cinstit cel care a fost nedreptăţit şi a suferit o silnicie. Aşa, noi suntem şi nedreptăţiţi, şi osândiţi. Poate fi oare nesocotinţă mai mare decât să fii pedepsit pentru fapte spre care ai fost împins de altcineva la rău? Soarta m-a făcut ucigaş, iar eu să-mi pierd viaţa pentru că m-am supus ei? Poate fi oare o învăţătură mai vătămătoare ca aceasta? Este la fel ca şi cum ai arunca pe cineva într-o prăpastie, iar după ce ai pus mâna pe cel ce-a fost aruncat, 1-ai mai şi pedepsi tocmai pentru că a căzut în prăpastie; sau altă pildă: este ca şi cum ai da pe cineva în robia unei stăpâne sălbatice, care 1-ar chinui şi 1-ar supune la mii şi mii de rele, apoi 1-ai pedepsi pentru că stă în robie. Spune-mi: poate fi oare ceva mai nechibzuit sau mai ticălos? Dacă lucrurile stau aşa, vrăjmaşii ar trebui să ierte pe vrăjmaşi, pentru că le-au făcut rău împotriva voinţei lor; însă soarta nu iartă pe supuşii ei, cu toate că i se supun în totul, - dar, mai bine spus, sunt siliţi să se supună -, ci îi pedepseşte tocmai pentru lucrurile pe care i-a silit să le facă. Spune-mi, te rog: ce gunoaie, ce labirint, ce furtună va fi deopotrivă cu tulburarea aceasta? Nu mi-a fost de ajuns un singur fel de nedreptate, că o duc ca vai de lume fără să fi făcut vreun păcat, iar altul se bucură de cinste fără să fi făcut vreun bine? Nu mi-e de ajuns numai această nedreptate, că, la întâmplare şi fără judecată, pe mine m-a făcut rău, şi pe acela bun, ci şi aceea că soarta a mai adăugat şi altă nedreptate, fără a urma de altfel felul de judecată drept al oamenilor? Oamenii sunt într-atât de buni şi de blânzi, că despart faptele făcute fără voie de cele făcute cu voie. Dar o zeiţă a răzbunării, un demon rău a amestecat totul. Dacă cei care cred în soartă spun că Dumnezeu nu priveşte la toate acestea, atunci voi vădi rătăcirea lor în alt chip. E cu neputinţă ca Dumnezeu să nu poarte de grijă acelora din lume, când e atâta bună rânduială în lume. Dacă nu este Dumnezeu, cum s-ar întocmi toate? Iar dacă este Dumnezeu, cum să le treacă cu vederea? Dacă Dumnezeu le-a făcut şi le trece cu vederea, uită-te la necredinţa şi la mărimea hulei unui astfel de gând! Iar dacă nu le-a făcut, dar trece cu vederea pe cele făcute, atunci vina asta nu-i mai mică decât cea dintâi. Ai văzut cum diavolul se străduieşte în fel şi chip ca să-i facă pe oameni să se înfurie împotriva lui Dumnezeu? Vrei să mă convingi de credinţa ta în soartă şi că socoţi adevărată învăţătura asta? Atunci, nu-ţi mai învinui femeia când a căzut în desfrânare, nu te mai umple de mânie, nu mai da în judecată pe cel ce ţi-a necinstit casa! Dacă vezi că ţi se pradă casa, nu pune mâna pe prădător, nici nu-1 pedepsi! Că, după cum spui, n-a făcut asta cu voia lui. Nu mai avea grijă de lucrurile tale! Doar toate ţi se vor întâmpla după vrerea sorţii! Aruncă aurul pe care-1 ai! Nu te mai ocupa de case, de afaceri, de robi! Scrisul sorţii nu va fi stricat de trândăvia ta; ceea ce nu vei vrea să faci! Convins de fapte, vei osândi învăţăturile despre soartă. Pentru ce când păcătuieşti pui înainte soarta, pe care în tot ce faci o osândeşti? Iată dar că învăţătura despre soartă n-a fost născocită din altă pricină decât din trândăvie, din nepăsare, din dorinţa de a scăpa de ostenelile pentru virtute. Dacă este soartă, nu este judecată; dacă este soartă, nu este credinţă; dacă este soartă, nu este Dumnezeu; dacă este soartă, nu este virtute, nu este păcat; dacă este soartă, muncim în zadar, suferim în zadar. Nu este laudă, nu este blam, nu este respect, nu este ruşine, nu sunt legi, nu sunt tribunale.

- Dar pentru ce unul e bogat, iar altul e sărac?

- Tocmai pentru că nu cunoaştem pricinile, ar trebui mai bine să rămânem în neştiinţă decât să născocim o învăţătură rea pentru desluşirea lor. Mai bine este să nu ştii bine decât să ştii prost! În primul caz, nu ai nicio vină; în al doilea caz, eşti lipsit de iertare. Cu toate acestea, cu harul lui Dumnezeu acum cunoaştem pentru ce unul e bogat, iar altul sărac. Unul e bogat sau pentru că a

moştenit de la părinți averea, sau pentru că a câştigat-o prin negoț, sau pentru că a răpit şi a luat cu sila averile altora, sau pentru că s-a însurat cu o fată bogată, sau pentru că a câştigat averea din truda câmpului, din meserii sau din altceva asemănător. Multe sunt chipurile de îmbogățire; unele drepte, altele nedrepte. Tot aşa, şi cu cel sărac. E sărac sau pentru că a fost înşelat, sau pentru că s-a uneltit împotriva lui, sau pentru că i s-a răpit averea de oameni lacomi, sau pentru că a mâncat-o, sau pentru că a trândăvit, sau pentru că a chivernisit-o rău, sau pentru altă pricină; că multe sunt chipurile de sărăcire.
Dar aş putea fi întrebat:
- Pentru ce unui om care întreține desfrânate, paraziți şi linguşitori, care răpeşte averi străine, care duce o viață stricată şi fără rost, pentru ce unui astfel de om îi curg averile ca dintr-un izvor? Pentru ce altul care e blând, cuminte, drept şi plin de toate virtuțile nu are nici hrana cea de toate zilele? Pentru că unul este bun şi a ales viața plină de osteneală a virtuții, iar celălalt, rău şi a luat-o pe calea cea pierzătoare şi stricată a răutății. Pentru ce dar cel rău este bogat, iar cel bun,sărac?
- Pentru ca acesta să ia mai mare cunună dacă suferă şi rabdă, iar celălalt să primească mai mare osândă şi pedeapsă, dacă nu se schimbă, dacă nu ajunge mai bun, dacă nu-L cunoaşte pe Stăpânul lui! Tihna pe care o dă Dumnezeu celor bogați îi îngreunează mai mult dacă ei stăruie în rău, iar belşugul le ajunge adaos de pedeapsă dacă nu se folosesc de el cum trebuie. Tot aşa, necazurile şi strâmtorările sunt pentru cei buni adaos de cununi, chiar de cad. Că este o măsură în iertare; nu sunt judecate păcatele prin ele însele, ci într-un fel este judecat bogatul, şi altfel săracul. Săracul, cu milă, bogatul, fără milă. Să ne închipuim, de pildă, că hoț şi ambițios e şi bogatul, ca şi săracul; săracul are totuşi o îndreptățire, deşi fără tărie: nevoința sărăciei, pe când bogatul nu are nicio îndreptățire vrednică de crezare şi binecuvântată. Prin urmare, cu cât e mai micşorat săracul în viața de aici, cu atât e mai mare în fapte bune în viața viitoare, iar bogatul, în păcate. Să nu socoteşti dar că săracul e nedreptățit, iar bogatul, cu câştig! După cum tuturor celor cărora li s-au dat aici pedepse pentru faptele lor rele, dincolo li se şterge toată pedeapsa sau li se dă o pedeapsă mai mică, pentru că au suferit aici pedeapsă pentru marile lor păcate, tot aşa şi celor care s-au bucurat aici de bunătăți şi cinste, dar au rămas neschimbați în rău, dincolo cinstea le ajunge merinde de pedeapsă. Uită-te cum pretutindeni Dumnezeu ține de rău pe ce răi pentru cinstea ce-au avut-o pe pământ: Datu-ți-am ție toate cele ale Domnului tău! ; şi iarăşi, cinstea dată preoților pe timpul lui Eli , iar în altă parte: Şi Eu am luat din fiii voştri să fie ei profeți şi din tinerii voştri să fie ei sfințiți” . Şi pretutindeni în Scriptură adaugă cele ce s-au făcut în pustie. Deci când vezi că bogatul face rău, că e zgârcit şi lacom, că răpeşte, pentru aceea mai cu seamă plânge-1, că fiind bogat, face acestea; pedeapsa îi va fi şi mai mare. Când vezi că un sărac trăieşte în dreptate, cu multă purtare de grijă, pentru aceea mai cu seamă admiră-1, că e drept, deşi e sărac. Dacă vei judeca aşa acestea, dacă vei privi la cele viitoare, dacă vei socoti o nimica cele de aici, dacă vei nădăjdui necontenit în cele viitoare, dacă te vei depărta de cele de aici, atunci n-ai să fii niciodată tulburat de cele ce se petrec în lume. Facă Dumnezeu ca noi să dobândim toate bunătățile, cu harul lui Hristos! Amin.

Cuvântul VI - Împotriva lăcomiei la mâncare

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul VI - Împotriva lăcomiei la mâncare

Să mâncăm şi să bem, că mâine vom muri! Aşa grăiau mulţi iudei pe vremea proorocilor. Dar nu e deloc de mirare ca iudeii să grăiască aşa, căci dumnezeul lor este pântecele; iar slava lor, întru ruşinea lor . Dar, ca după venirea harului, după darea învăţăturii care porunceşte dispreţuirea celor din lumea aceasta, după atâta desăvârşire şi atâta luare-aminte în viaţă, să mai fie încă şi acum unii care să strige aceleaşi cuvinte, dacă nu chiar în cuvintele lor, dar cu faptele, ei bine, o asemenea purtare câtă osândă nu merită? Da, sunt, sunt într-adevăr unii care socotesc că pentru asta au fost aduşi pe lume, ca să se desfăteze, ca să mănânce până plesnesc de prea sătui, ca să se îngraşe, pentru ca astfel la plecarea din lumea aceasta să pregătească masă mai îmbelşugată viermilor cu trupurile lor. Să dea Dumnezeu ca numai acesta să fie răul, că şi-au cheltuit viata în zadar şi fără de folos! Deşi şi asta nu-i fără mustrare şi fără de vină! Când cheltuim în desfrânări, în viaţă plină de păcate şi în cea mai mare trândăvie averile date nouă de Dumnezeu pentru hrănirea trupului şi pentru ajutorarea sărmanilor, o astfel de cheltuială într-atât de rea nu va fi fără vină şi vom da, negreşit, socoteală. Cele spuse de Domnul despre cei cinci talanţi, despre cei doi talanţi şi despre un talant pot fi spuse şi despre averi, şi despre toate celelalte lucruri. Dar, precum am spus, chiar dacă am trăit în zadar şi fără folos, nici aşa nu va fi fără vină o astfel de vieţuire. Aşa însă, şi fără aceasta din urmă, ne mai aşteaptă şi altă pedeapsă. Da, omul care trăieşte în desfătări, care se gândeşte numai să bea şi să se îmbete, care hrăneşte paraziţi şi linguşitori, care se îmbuibă mâncând carne şi bând vin, adeseori este silit, cu voie sau fără voie, să păcătuiască şi să fie pedepsit şi în timpul vieţuirii lui pe pământ, şi după plecarea de aici. După cum o corabie încărcată cu mărfuri mai mult decât poate lua se îneacă, împovărată fiind de greutatea încărcăturii, tot aşa şi sufletul sau trupul nostru, când primeşte mâncăruri peste puterea lui, se încarcă prea mult şi, neputând suporta greutatea celor pe care le are în el, îneacă în oceanul pierzării şi căpitanul, şi corăbierii, şi cârmacii, şi călătorii şi pierde o dată cu ei şi încărcătura. După cum unor corăbii încărcate prea mult nu le este de niciun folos nici liniştea mării, nici ştiinţa căpitanului, nici mulţimea corăbierilor, nici măiestria construcţiei, nici anotimpul prielnic al anului -, nefiindu-i nimic de folos unei corăbii atât de primejduite -, tot aşa şi cu cei cărora le place să se desfăteze cu mâncăruri şi băuturi: nimic nu poate scăpa un suflet atât de primejduit, nici mulţimea gândurilor, nici învăţătura, nici sfatul, nici îndemnurile, nici mustrările; nimic, nici înlesnirea celor viitoare, nici ruşinea, nici învinuirea celor prezente; ci necumpătarea le biruie pe toate şi-1 îneacă, aducând peste lacom, cu voia sau fără voia lui, noian cumplit de ape; că nu i-a fost uşor să fugă. Unul ca acesta nu-i de niciun folos şi-i cu totul neputincios nu numai pentru viaţa aceea care va să fie şi pentru răspunsul ce va da acolo, dar nici pentru viaţa de aici. În toate e de râs: şi în treburile publice, şi în cele particulare. De trebuie să facă un lucru din cele necesare, nu este prevăzător şi chibzuit, este doborât uşor de toţi duşmanii

lui, fiindu-le fără de folos tuturor prietenilor şi cunoscuților. Un om ca acesta este uşor de înfrânt nu numai în primejdii şi în împrejurări grele; un om ca acesta este de nesuferit nu numai în vremuri de tihnă şi de linişte, ci e nefolositor şi în vremuri de restrişte; din pricina necumpătării, nu poate face față loviturilor venite peste el. În vremuri de restrişte e fricos, laş, peste măsură de temător, nehotărât; în vremuri de linişte e obraznic, trândav, desfrânat, necumpătat, mândru, îngâmfat; din pricina aceasta, este acum mai împovărător semenilor săi decât în vremuri de restrişte. Nu numai trupul unor astfel de oameni este hidos, lăbărțat, fără vlagă şi cu miros nesuferit, dar şi sufletul lor e cu mult mai hidos decât trupul, pentru că din pricina lăcomiei se îmbolnăveşte de boli mai grele decât trupul. Trupul nu scoate numai în chip firesc resturile de mâncare, ci scoate mai multe şi în mai multe chipuri: ochii, nasul, gura, îngreuiate cu îmbuibarea din stomac, sunt pline de o scurgere urâtă şi dezgustătoare; trupul ajunge mai mare decât măsura lui firească; miroase aşa de urât, ca şi cum ar fi plin de mâl şi de apă stătută de mlaştină; ajunge nefolositor, nemaifiind în stare de niciun lucru bun. Chiar pământul, când e îngrăşat peste măsură, îşi pierde căldura lui firească şi o dată cu ea îşi pierde şi puterea lui, nemaifiind bun nici să fie lucrat, nici să dea roade. Astfel, cei care trăiesc într-o continuă desfătare cad în boli grele, de nevindecat: le tremură mâinile, le slăbeşte puterea, paralizează, capătă gută la mâini şi la picioare şi cad, după cum spun doctorii, şi în alte multe boli. Deci, chiar de n-ar fi iad, nici pedeapsă, nici osândă cumplită de la Dumnezeu, de n-ar fi mustrare de la oameni, nici risipă zadarnică, nici altele mii pe care le aduce desfătarea, şi-ar fi numai neplăcerile şi bolile de care am vorbit, oare nu sunt ele îndestulătoare să-i îndepărteze pe toți de îmbuibare? Cu nimic nu sunt mai bune mesele pline de bunătăți decât otrăvurile, dar, mai bine spus, dacă trebuie să spun adevărul, chiar cu mult mai rele. Otrăvurile lovesc îndată pe cel ce le ia şi-1 omoară pe nesimțite, în aşa fel încât nici nu-i lasă celui ce moare răgaz să sufere; mesele bogate însă, fac celor ce le place să se îmbuibeze viața mai grea decât mii şi mii de asemenea morți; şi le fac viața nu numai vrednică de plâns, ci şi de râs şi de batjocură. Oamenilor le e milă de cei care suferă de alte boli; dar nu simt nicio milă pentru cei ce pătimesc de pe urma bolilor pricinuite de îmbuibare şi beție, şi nici nu vor să se uite la ei. Gravitatea bolii ne apleacă spre milă, dar pricina care a dat naştere bolii ne revoltă când o cunoaştem. Pentru că durerea ce o simțim pentru cei bolnavi de pe urma îmbuibării şi a beției este îndoielnică, de aceea nici nu ne e milă de ei; nu ne lasă pricina bolii lor; dar nici nu ne supărăm foarte tare; nu ne îngăduie durerile puternice ce le simt cei bolnavi; ne găsim într-o stare de mijloc, între învinuire şi milă. Aceştia nu sunt bolnavi din pricina firii lor şubrede, nici din pricina atacurilor şi uneltirilor omeneşti, ci ei singuri sunt pricinuitorii propriilor boli, ei singuri, de buna lor voie, s-au aruncat în prăpastia suferințelor. După cum nu ne e foarte tare milă de cei care se spânzură, de cei ce se aruncă în prăpastie şi nici de cei ce se înjunghie, tot aşa nu ne e milă foarte tare nici de aceştia. Deşi, dacă ar trebui să ne fie milă, ar trebui să ne fie milă mai degrabă de aceia decât de aceştia, chiar dacă ar fi cu totul de neiertat. Aceia, sau din pricina calomniilor, sau din pricina pagubelor de bani, sau din pricina primejdiei ce-i amenința, sau de frica loviturilor, sau din altă teamă ce-i pândea, au căutat să se smulgă unor nenorociri mai mari şi şi-au găsit scăparea şi uşurarea în moarte; au alergat la moarte ca la un loc de refugiu, s-au pornit cu grabă spre moarte ca la un port liniştit, ca să scape de furtunile ce-i amenințau. Aceştia însă nu pot spune la fel, când duc o viață mai cumplită decât alte atâtea morți. Bun prilej am şi eu acum să spun cele grăite de înțelept: Cui îi va fi milă de descântătorul cel muşcat de şarpe şi de toți cei ce se apropie de fiare? Da, îmbuibarea este o fiară sălbatică şi neîmblânzită; nu ne sfâşie scorpia sau şarpele într-atâta sânul, dacă le-am băga în sân, cât ne duce la pieire şi la distrugere pofta de îmbuibare şi de desfătare. Fiarele acelea fac rău numai trupului; pofta de îmbuibare, când pune stăpânire pe om, ne pierde şi sufletul o dată cu trupul. De

aceea să fugim de pofta aceasta! Ca unor înțelepți vă grăiesc. Dacă îmbuibarea aduce vreun folos, sa nu mă ascultați, să nu vă lăsați înduplecați de cuvintele mele! Dar dacă spusele mele sunt adevărate, dacă îmbuibarea vatămă totul, dacă-i cea mai mare ruşine, cruțați-vă atunci vigoarea trupului vostru şi sănătatea sufletului! Nu spun asta ca să începeți să duceți o viață aspră şi anevoioasă, dacă nu vreți, ci ca să suprimăm mâncărurile cele de prisos, să le tăiem pe acelea care sunt în afara trebuinței. Ce iertare mai avem când alții nu pot să aibă nici hrana cea de trebuință, iar noi mâncăm mai mult decât ne trebuie? Hotar al desfătării noastre la mâncare să ne fie mâncarea care nu ne vatămă, mâncarea care ne poate potoli foamea fără să ne facă rău! Mai mult să nu căutăm! Iar dacă trebuie să spun un lucru minunat, împotriva părerii oamenilor, totuşi şi adevărat, dacă urmărim plăcerea, apoi aceasta o găsim mai degrabă în cumpătare decât în îmbuibare. Ascultă c-am să-ți spun cum că plăcerea pricinuită de cumpătare e mai mare şi mai uşor de dobândit decât cealaltă plăcere. Plăcerea pricinuită de îmbuibare nu poate dura mult, şi nici nu găseşte totdeauna mâncăruri potrivite ei; plăcerea pricinuită de cumpătare poate dura prin starea potrivnică îmbuibării.

- Cine a spus asta?

- Unul care s-a desfătat cel mai mult cu de toate! Sufletul sătul dispreţuieşte fagurii, iar sufletului flămând chiar şi lucrurile amare i se par dulci . Vezi cum plăcerea aceea se poate satisface uşor cu puține şi cu de toate, pe când aceasta deloc? Dacă nici fagurii nu ne mulțumesc, atunci ce mâncare poate fi mai dulce? Dacă cea mai dulce dintre mâncăruri nu ne poate face plăcere, atunci care mâncare ne mai poate face plăcere? Deci, dacă urmărim plăcerea, să ştiți că o găsim mai degrabă în cumpătare. Nu-i oare curată nebunie să fugim de o masă care ne face plăcere, ne dă sănătate, de o masă care are toate bunătățile şi e plăcută lui Dumnezeu, şi să ne pregătim altă masă, plină de mii şi mii de nenorociri, o masă păgubitoare, aducătoare de supărări şi boli, şi, ceea ce-i mai cumplit decât toate, o masă care porneşte pe Dumnezeu cu mânie împotriva noastră? Dacă cea care trăieşte în desfătare, de vie a murit , ce vom spune de bărbații care trăiesc în desfătare? Dacă pe vremea Vechiului Testament îmbuibarea şi desfătarea erau oprite cu multă asprime şi proorocul vorbeşte cu multă asprime împotriva celor ce se îmbuibă, cu toate că felul de îmbuibare de care vorbeşte el nu era prea cheltuitor, nici luxos - Cei care mănâncă iezi din turme şi viței de lapte, cei care beau vinul strecurat şi cu uleiuri fragede se ung, cei care dorm în paturi de fildeş şi se răsfață în aşternuturile lor -, dacă acestea erau vrednice de osândă, când toate erau trupeşti, când nu era vorbă de cer, când legea dată iudeilor era un pedagog, ce să mai spunem de desfătarea de acum? Dacă proorocul îi acuză că duc o viață deşartă şi de prisos pe cei care mănâncă iezi şi viței de lapte, ce să mai spunem de cei care răscolesc adâncurile mării şi marginile pământului şi care adună în jurul lor de pretutindeni fel de fel de vânaturi, de păsări şi de peşti? Dacă sunt mustrați cei care beau vinul strecurat, ce să mai spunem de cei care trimit după vin dincolo de mări, care pun totul în mişcare ca să nu le rămână necunoscut niciun soi de viță de vie, ca şi cum ar avea să fie pedepsiți şi osândiți cumplit dacă n-ar bea pe săturate toate soiurile de vin? Dacă folosirea paturilor de fildeş este vrednică de osândă, de ce iertare mai sunt atunci vrednici cei care-şi împodobesc paturile cu argint, dar, mai bine spus, îşi toarnă numai din argint paturile; dar nu numai paturile, ci şi scăunaşele de la picioare, căldările, vasele şi vasele de noapte? Ce cuvânt atât de mare sau mic vor putea spune aceştia pentru dezvinovățirea lor în ziua judecății? Eu însă voi mai adăuga şi ceea ce este mai cumplit: anume că aceştia trăiesc în atâtea desfătări din suferințele altora. Şi doar proorocul n-a vorbit şi despre asta, ci numai a osândit desfătarea. Dar când adaugi şi o vină mai mare ca desfătarea, atunci cine-i va scăpa pe cei ce fac acestea de cea mai grea pedeapsă? Care Noe, care Iov, care David le va veni în ajutor? Nu va fi nimeni! Despre aceştia poți să spui: Acesta-i fumul mâniei Mele! Te întreb, să nu te aprinzi oare

într-adevăr de mânie şi de urgie, să nu-ţi fie necaz când vezi că altul nu are nici hrana de toate zilele, iar tu faci din argint atâtea şi atâtea lucruri care nu-ţi folosesc la nimic, nici măcar pentru fală? Da, nici pentru fală nu-ţi vor folosi! Dimpotrivă, se vor întoarce împotriva ta! Tu îţi faci lucruri din argint ca să fii strălucit şi cu vază, dar se-ntâmplă contrariul. Oamenii n-au să spună că eşti strălucit şi cu vază, ci toţi au să te acuze că eşti nemilos, zgârcit şi plin de cele mai grele păcate. Cât e de mare invidia tuturor, cât e de mare duşmănia şi ura tuturor! Cât de mult doresc toţi căderea ta! Las de o parte hula pe care astfel de bogaţi o născocesc împotriva lui Dumnezeu, deşi acesta e cel mai mare rău dintre toate; iar înainte de asta, orice-ai spune, vei găsi la cei bogaţi un rău mai mare decât altul. Aceasta nu se întâmplă la mesele unde păzesc cumpătarea şi măsura. De aceste mese proorocul nu-şi bate joc, oamenii nu le blamează, Dumnezeu nu le învinuieşte, focul nu le osândeşte; nu ţi se face silă de ele, nu le urăşti, nu le invidiezi; Dumnezeu le primeşte, îngerii iau parte la ele, oamenii le laudă, cerul le socoteşte bune. Aceste mese au primit pe îngeri, la aceste mese a stat Hristos, ci nu la acelea. Aşa au fost mesele proorocilor, aşa au fost mesele apostolilor, aşa au fost mesele drepţilor. Mesele tiranilor şi ale celor ce se îmbogăţesc în chip rău pe pământ au dănţuitori şi alţi oameni care trăiesc spre paguba vieţii lor: tâlhari, şarlatani, jefuitori de morminte. Când te aşezi la o astfel de masă, îngerul fuge şi Dumnezeu Se supără; căpetenia dracilor însă se bucură. Nu numai duşmanii urăsc acele mese, nu numai ei au dispreţ faţă de ele, nu numai ei sunt topiţi de supărare din pricina lor, ci şi oamenii care par prieteni sunt măcinaţi mai mult de invidie decât de dorinţa de a se desfăta de cele ce au în faţă. Când te aşezi la masa ceastălaltă, la cea înţeleaptă, la cea cumpătată, la cea lipsită de îngâmfare, masa aceasta este foarte plăcută şi iubită de toţi prietenii; e iubită şi de Dumnezeu, şi de îngeri, şi de oameni. La ea stă şi Dumnezeu Unul-Născut. După cum masa aceasta alungă de la ea îngâmfarea, mândria, zgomotul, tot aşa este prietenă cu smerenia; fiind totdeauna împreună cu ea, o apără şi o îngrădeşte de pretutindeni. Când Hristos stă la această masă, nu trebuie să mai căutăm altceva.
Ştiindu-le dar pe acestea, iubiţilor, să fugim de mesele acelea (păgubitoare) şi să căutăm mesele acestea (ale cumpătării), ca să dobândim şi bunătăţile de aici, şi pe cele ce vor să fie, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui slavă, cinste, împreună cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul I - Despre rugăciune

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul I - Despre rugăciune

Pentru mai multe pricini se cuvine să fericim şi să admirăm pe slujitorii lui Dumnezeu: mai întâi, că aveau în rugăciuni nădejdea mântuirii lor; apoi, că au lăsat în scris cântările şi slujbele pe care le aducem lui Dumnezeu cu bucurie şi cu frică; şi, în sfârşit, că ne-au transmis comoara aceasta a lor, ca să poată îndemna pe toţi cei ce vor veni după ei spre râvnă. Că se cuvine ca purtările dascălilor să treacă la ucenici; se cuvine ca cei ce ascultă pe prooroci să calce pe urmele dreptăţii lor; se cuvine să trăim tot timpul în rugăciuni, să slujim lui Dumnezeu şi să cugetăm la

Dumnezeu; se cuvine deci să socotim că viața noastră, sănătatea noastră, bogăția noastră, cununa bunătăților noastre este rugăciunea către Dumnezeu, rugăciuni făcute cu suflet curat şi nestricat. După cum soarele e lumină pentru trup, tot aşa rugăciunea e lumină pentru suflet. Dacă-i o pagubă pentru un orb că nu vede soarele, apoi câtă pagubă nu-i pentru creştin că nu se roagă neîncetat, că nu aduce în suflet, prin rugăciune, lumina lui Hristos? Şi totuşi, cine nu s-ar mira, cine nu s-ar minuna de iubirea de oameni a lui Dumnezeu, pe care ne-o arată nouă, oamenilor, când ne dăruieşte atâta cinste, când ne învredniceşte să ne rugăm Lui şi să stăm de vorbă cu El? Da, în timpul rugăciunii vorbim, în adevăr, cu Dumnezeu. Prin rugăciune ne apropiem de îngeri şi ne depărtăm de tovărăşia celor necuvântătoare. Că rugăciunea este lucrul îngerilor, înălțându-i chiar mai presus de vrednicia lor, pentru că a sta de vorbă cu Dumnezeu, adică rugăciunea, este mai presus de vrednicia îngerilor, înşişi îngerii ne arată lucrul acesta prin teama cea mare cu care se roagă, dându-ne a înțelege şi a cunoaşte că se cuvine ca, atunci când ne apropiem de Dumnezeu, să o facem cu bucurie şi cu frică: cu frică, de teamă să nu părem nevrednici de rugăciune; cu bucurie, pentru că ne umplem de mulțumire pentru marea cinstire ce ni se face, că neamul nostru cel muritor a fost învrednicit de o atât de mare purtare de grijă, că ne desfătăm de bucuria de a sta de vorbă cu Dumnezeu. Prin rugăciune încetăm de a mai fi muritori şi vremelnici - că prin fire suntem muritori -, ne mutăm prin vorbirea aceasta cu Dumnezeu în viața cea nemuritoare. Trebuie deci neapărat ca cel care stă de vorbă cu Dumnezeu să ajungă mai presus de moarte şi de orice stricăciune. Şi după cum cel ce stă în soare scapă neapărat de întuneric, tot aşa şi cel ce stă de vorbă cu Dumnezeu ajunge neapărat nemuritor. Da, cinstea aceasta mare ne face nemuritori! Şi după cum nu-i cu putință să fie săraci cei care se bucură de cinstirea împăratului, tot aşa, cu mult mai mult, nu-i cu putință să aibă suflete muritoare cei ce se roagă lui Dumnezeu, cei ce stau de vorbă cu El. Că moartea sufletului sunt necredința şi viața nelegiuită; iar viața sufletului este slujirea lui Dumnezeu şi viață potrivită cu această slujire. Da, rugăciunea ne face viața sfântă şi potrivită slujirii lui Dumnezeu; ea adună comori minunate în sufletele noastre. De eşti îndrăgostit de feciorie, de te străduieşti să cinsteşti curăția în căsnicie, de te străduieşti să-ți înfrânezi mânia şi să fii blând, de doreşti să scapi de invidie sau să faci altceva din cele ce se cuvin, ei bine, spre toate acestea te povățuieşte rugăciunea; ea îți netezeşte drumul vieții, şi calea credinței îți va fi uşoară şi lesnicioasă. Nu se poate, nu se poate să nu li se împlinească rugăciunea celor care cer de la Dumnezeu cumințenie, dreptate, blândețe, bunătate! Cereți, spune Domnul, şi vi se va da; căutați, şi veți afla; bateți, şi vi se va deschide! Că tot cel ce cere primeşte, cel ce caută găseşte si celui ce bate i se va deschide! Şi în altă parte, iarăşi: Care tată dintre voi, de-i va cere fiul lui pâine, îi va da piatră? Sau de-i va cere peşte, îi va da şarpe? Deci dacă voi, răi fiind, ştiți să le dați fiilor voştri daruri bune, cu cât mai mult Tatăl Cel din ceruri va da Duh Sfânt celor care-L cer de la El! Cu astfel de cuvinte şi cu astfel de nădejdi ne-a îndemnat Domnul să ne rugăm; datoria noastră este să dăm ascultare lui Dumnezeu, ca să trăim totdeauna în rugăciuni şi cântări duhovniceşti; să avem mai multă grijă de slujirea față de Dumnezeu decât de sufletele noastre. Făcând astfel, vom trăi aşa cum se cuvine să trăiască oamenii. Omul care nu se roagă lui Dumnezeu şi nu doreşte să stea de vorbă cu Dumnezeu este mort, fără suflet şi fără minte. Cel mai mare semn de smintire este acela să nu ştii ce mare cinste îți face Dumnezeu; cel mai mare semn de nebunie este să nu iubeşti rugăciunea, să nu socoteşti că ai murit sufleteşte când nu te mai rogi lui Dumnezeu. După cum trupul acesta al nostru este mort şi plin de miros urât când lipseşte din el sufletul, tot aşa şi sufletul este mort, ticălos şi plin de miros urât când nu se îndreaptă spre rugăciune. Daniel, marele prooroc, ne învață că se cuvine să socotim mai amară ca moartea lipsa rugăciunii; dar, mai bine spus, el voia mai bine să moară decât să fie lipsit treizeci de zile de rugăciune. Şi împăratul perşilor nu i-a dat această poruncă

pentru ca Daniel să se lepede de legea lui, ci ca să-1 facă pe Daniel să se gândească treizeci de zile la el . Fără ajutorul lui Dumnezeu nu ne poate veni în suflet niciun bine; iar ajutorul lui Dumnezeu stă alături de ostenelile noastre şi le uşurează mult, când Dumnezeu vede că iubim rugăciunea, că ne rugăm mereu Lui şi că aşteptăm să se pogoare de la El toate bunătățile. Când văd că un om nu iubeşte rugăciunea, nici nu are dragoste fierbinte şi puternică de rugăciune, ştiu bine că omul acela nu are nimic de seamă în sufletul său. Când văd însă pe un altul că nu se mai satură de slujbele (aduse) lui Dumnezeu, că socoteşte cea mai mare pagubă să nu se roage mereu, mărturisesc din toată inima că un astfel de om împlineşte negreşit toată virtutea, că este biserică a lui Dumnezeu. Dacă, după cum spune cartea înțelepciunii, îmbrăcămintea omului, călcătura lui şi dezvelirea dinților arată sufletul lui , apoi cu mult mai mult slujirea lui Dumnezeu este semn de toată dreptatea; fiind o îmbrăcăminte duhovnicească şi dumnezeiască, revarsă multă podoabă şi frumuseţe în sufletele noastre, îndreaptă viața fiecăruia, nu lasă să pună stăpânire pe sufletul nostru vreun gând rău şi nelalocul lui, ne convinge să ne temem de Dumnezeu şi de cinstea dată nouă; ne învață să fugim de orice momeală a celui viclean, alungă gândurile ruşinoase şi stricate, face ca sufletul nostru să disprețuiască plăcerea. O singură mândrie trebuie să aibă cei ce îi slujesc la Hristos: să nu slujească niciunei fapte ruşinoase, ci să-şi păzească sufletul liber, să-1 facă să ducă o viață curată.
Socot ca fiind lămurit pentru toată lumea că e cu totul cu neputință să trăieşti virtuos fără rugăciune. Cum ar putea săvârşi virtutea un om care nu se apropie şi nu cade mereu înaintea Celui Ce dă virtutea? Cum ar putea dori cineva să fie curat şi drept, dacă nu stă de vorbă cu Cel Care cere de la noi acestea, şi mai multe decât acestea? Aş vrea să vă arăt, pe scurt, cum rugăciunea ne curățeşte iute, chiar de am fi plini de păcate. Ce poate fi mai mare şi mai dumnezeiesc decât rugăciunea, când ea este un leac aşa de bun pentru sufletele bolnave? Ninivitenii sunt aceia care şi-au şters prin rugăciune multele lor păcate . Îndată ce au început să se roage, rugăciunea i-a făcut drepți; rugăciunea a îndreptat îndată un oraş obişnuit să trăiască în desfrâu, în păcate şi în fărădelegi; rugăciunea a fost mai puternică decât vechea obişnuință; a umplut oraşul de legi cereşti, a adus o dată cu ea şi curăția, şi iubirea de oameni, şi blândețea, şi grija de săraci. Fără aceste virtuți nu poate trăi rugăciunea în suflet; rugăciunea umple sufletul de toată dreptatea, îl îndreaptă spre virtute şi alungă din el păcatul. Într-adevăr, de-ar fi intrat atunci în Ninive un om care cunoştea oraşul mai dinainte, nu 1-ar mai fi cunoscut; atât de iute trecuse de la o viață ticăloasă la una plină de dreaptă credință! După cum n-ai mai cunoaşte pe o femeie săracă şi îmbrăcată în zdrențe de-ai vedea-o mai târziu împodobită cu haine de aur, tot aşa şi cel care ştia de mai înainte oraşul acela sărac în fapte bune şi lipsit de comori duhovniceşti, nu 1-ar mai fi cunoscut! Atâta îl schimbase rugăciunea! Atâta virtute adusese în obiceiurile şi în viața lui! O femeie care a trăit toată viața în stricăciune şi desfrâu dobândeşte mântuire îndată ce cade la picioarele lui Hristos .
Rugăciunea nu curăță numai păcatele, ci îndepărtează pe om de la mari primejdii. Minunatul David, care a fost şi împărat, şi prooroc, a fost biruitor în multe şi grele războaie numai prin rugăciune! Numai această armă o punea înaintea oştirii sale, şi dădea prilej ostaşilor săi să biruie în linişte şi tihnă. Ceilalți împărați aveau nădejdea mântuirii lor în destoinicia căpeteniilor, în meşteşugul războiului, în arcaşi, în hopliți, în călăreți. Marele David însă îşi întărea oştirea lui cu sfintele rugăciuni; nu se uita la semeția comandanților săi, la semeția căpeteniilor pedeştrilor şi călăreților; nu aduna bani, nici nu-şi făurea arme, ci din cer pogora armură dumnezeiască. Armură cu adevărat cerească este dumnezeiasca rugăciune; numai ea poate păzi cu tărie pe cei ce se tem de Dumnezeu. Adeseori privirile duşmanilor, curajul potrivnicilor şi alte multe pe lângă acestea, fac zadarnice tăria şi destoinicia ostaşilor, dibăcia şi viclenia arcaşilor; rugăciunea însă

este armă de nebiruit, pavăză sigură, care pune pe fugă nu numai pe un duşman, ci multe zeci de mii de duşmani. Pentru că şi David cel minunat n-a biruit pe Goliat cel vestit, care venea asupra lui ca un demon înfricoşător, cu arme, nici cu săbii, ci cu rugăciunea .
Deci puternică armă este pentru împăraţi rugăciunea în lupte; dar puternică este şi pentru noi rugăciunea în lupta cu demonii. Tot aşa şi împăratul Iezechia a fost biruitor în războiul cu perşii; nu a înarmat oştire, ci punând numai oştirile în faţa vrăjmaşului ; la fel a scăpat (regele) şi de moarte când a căzut înaintea lui Dumnezeu cu evlavia cuvenită şi numai rugăciunea i-a lungit viaţa .
Vameşul ne învaţă apoi că rugăciunea curăţă uşor sufletul care a păcătuit; s-a rugat lui Dumnezeu să capete iertare, şi a căpătat . Ne învaţă şi leprosul, care s-a curăţit îndată ce a căzut înaintea lui Dumnezeu . Dacă Dumnezeu a curăţit iute un trup stricat de boală, cu mult mai iute va vindeca, prin iubire de oameni, un suflet bolnav. Cu cât e mai de preţ sufletul decât trupul, cu atât mai multă grijă va avea şi Dumnezeu de el. Ţi-aş putea da nenumărate exemple şi din Vechiul, şi din Noul Testament, dacă aş vrea să înşir pe toţi cei mântuiţi prin rugăciune.
Dar poate că unul din oamenii trândavi, din cei care nu vor să se roage cu râvnă şi cu osârdie, mi-ar pune împotrivă cuvintele rostite de Dumnezeu: Nu tot cel ce-Mi zice: “Doamne, Doamne!” va intra în împărăţia cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri! S-ar putea îndreptăţi prin aceasta, dacă aş socoti că este de-ajuns numai rugăciunea pentru mântuirea noastră. Dar nimeni să nu se folosească de cuvintele mele pentru îndreptăţirea trândăviei lui, pentru că am spus că rugăciunea este temeiul bunătăţilor, temelia şi rădăcina unei vieţi îmbunătăţite! Nici curăţia nu poate mântui fără celelalte fapte bune, nici grija faţă de săraci, nici bunătatea, nici altă faptă bună! Ci trebuie să-şi dea mâna toate în sufletele noastre. Dedesubtul lor însă stă rugăciunea ca o temelie, ca o rădăcină. După cum temeliile fac puternice casele şi corăbiile menţinându-le trăinicia, tot aşa şi rugăciunile menţin trăinicia vieţii noastre. Fără rugăciune nu avem niciun bine, nici nu ne mântuim. Pentru aceea Pavel stăruie mereu, poruncindu-ne şi zicându-ne: Stăruiţi în rugăciune, priveghind în ea cu mulţumire! ; iar în altă parte spune: Rugaţi-vă neîncetat, mulţumiţi întru toate; că aceasta este voia lui Dumnezeu! ; iar în altă parte, iarăşi: În toată vremea rugându-vă întru Duhul…; şi întru aceasta privegheaţi cu toată răbdarea şi rugăciunea! Astfel, căpetenia apostolilor, cu multe şi dumnezeieşti cuvinte, ne cheamă mereu la rugăciune. Se cuvine dar ca, povăţuiţi de el, să însoţim viaţa noastră cu rugăciunea şi cu ea să ne udăm necontenit sufletul. Nu mai puţină nevoie au semenii de rugăciune decât pomii de apă. Nici pomii nu pot da roade dacă nu sug apa prin rădăcini, nici noi nu vom putea da fructele de mult preţ ale dreptei credinţe dacă nu adăpăm sufletul nostru cu rugăciunile. Pentru aceea trebuie să ne închinăm lui Dumnezeu când ne sculăm din pat, luându-o totdeauna înaintea răsăritului soarelui, când ne aşezăm la masă, când ne ducem la culcare; dar, mai bine spus, trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu în fiecare ceas, făcând aceasta în tot timpul zilei. În vreme de iarnă să cheltuim cea mai mare parte din noapte în rugăciune, plecându-ne cu multă frică genunchii noştri, cu luare-aminte la rugăciune, fericindu-ne pe noi prin slujirea lui Dumnezeu. Spune-mi: cum vei privi soarele dacă nu te-ai închinat Celui Ce a trimis ochilor tăi prea dulcea lumină? Cum te vei bucura de masă dacă nu te-ai închinat Dătătorului şi Împărţitorului atâtor bunătăţi? Cu ce nădejde vei întâmpina vremea nopţii? Ce vise te aştepţi să ai, dacă nu te îngrădeşti cu rugăciuni, ci te laşi fără pază în voia somnului? Vei ajunge uşor batjocura duhurilor celor rele, vei fi uşor biruit de demonii care ne dau târcoale mereu, pândindu-ne ca să răpească iute pe cel pe care-1 găsesc fără rugăciune. Dacă însă ne văd întăriţi cu rugăciuni, fug îndată, ca nişte tâlhari şi răufăcători, că văd atârnată deasupra lor sabia ostaşului. Dacă se întâmplă ca cineva să nu-şi fi făcut rugăciunea, acela e luat cu forţa de duhurile rele şi

împins la păcate, necazuri şi răutăţi. Temându-ne de toate acestea, să ne îngrădim totdeauna cu rugăciuni şi cu cântări duhovniceşti; ca milostivindu-Se Dumnezeu spre noi toți, să ne facă vrednici de împărăția cerurilor, prin Unul-Născut Fiul Lui, Căruia slava şi puterea în vecii vecilor! Amin.

Cuvântul II - Despre rugăciune

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvântul II - Despre rugăciune

Toată lumea ştie că rugăciunea este începutul oricărui bine şi pricina mântuirii şi a vieții veşnice. Cu toate acestea, socot că trebuie neapărat să vorbesc, după putere, despre rugăciune, pentru ca pe cei ce obişnuiesc să trăiască în rugăciune şi sunt cu luare-aminte la slujba lui Dumnezeu, cuvântul meu să-i facă mai sârguincioşi, iar cei care trăiesc în trândăvie, care-şi lasă sufletul pustiu de rugăciune, să cunoască paguba ce-au avut-o până acum şi să nu se mai lipsească pentru restul vieții de mântuire.
Deci, chiar de la început, putem spune că cel mai mare bun al rugăciunii este acela că tot omul care se roagă stă de vorbă cu Dumnezeu; şi ştie bine orice om ce lucru mare este ca, om fiind, să vorbeşti cu Dumnezeu; dar ca să înfăţişeze prin cuvânt cinstea aceasta, nimeni nu poate. Cinstea aceasta depăşeşte chiar strălucita dregătorie a îngerilor; îngerii ştiu asta bine, că, după cum se spune în prooroci, toți îngerii aduc cu multă frică Stăpânului cântări şi slujbe; îşi acoperă fețele şi picioarele cu multă evlavie, iar prin bătaia aripilor şi prin nestăvilitul lor freamăt îşi arată frica lor cea mare. Socot că în acest fel ne învață să uităm în vremea rugăciunii că suntem oameni; prinşi de râvnă şi de frică, să nu mai vedem nimic din cele de pe pământ, să socotim că stăm în mijlocul îngerilor şi că săvârşim aceeaşi slujbă ca şi ei. În celelalte privințe ne deosebim mult de îngeri; ne deosebim în ce priveşte firea, felul de viață, înțelepciunea, priceperea şi în multe altele dintre acestea; în rugăciune însă facem o împreună-lucrare şi îngerii, şi oamenii. Când e vorba de rugăciune, nu este deosebire între firea îngerească şi firea omenească. Rugăciunea te deosebeşte de animale, rugăciunea te alătură îngerilor. Dacă te străduieşti să-ți petreci toată viața în rugăciune şi în slujirea lui Dumnezeu, ai trecut îndată la o vieţuire îngerească, ai trecut la viața, cinstea, noblețea, înțelepciunea şi priceperea îngerească. Poate fi oare sfințenie mai mare decât a acelora ce stau de vorbă cu Dumnezeu? Poate fi oare cineva mai drept, mai bun şi mai înțelept? Dacă cei care vorbesc cu oamenii înțelepți ajung iute de se aseamănă în înțelepciune cu aceia, în urma deselor convorbiri cu ei, ce se cuvine să spunem despre cei care vorbesc cu Dumnezeu şi se roagă Lui? De câtă înțelepciune, de câtă virtute, de câtă pricepere, de câtă frumusețe morală, de câtă cumințenie, de câtă bună-cuviință în deprinderi nu li se umple sufletul în urma rugăciunii şi rugăminții lor! Deci nu păcătuieşti de spui că rugăciunea este pricina oricărei virtuți şi dreptăți. Niciun gând sau faptă care duce la dreapta credință nu poate intra în suflet fără ajutorul rugăciunii şi slujirii lui Dumnezeu. După cum un oraş care nu-i înconjurat cu ziduri cade uşor în mâna duşmanilor, pentru că-i lipseşte zidul care să-i împiedice, tot aşa şi sufletul care nu-i îngrădit cu rugăciuni este supus uşor de diavol şi umplut lesne cu orice păcat. Mai întâi, diavolul

nu îndrăzneşte să se apropie când vede că sufletul e întărit cu rugăciuni; se teme de tăria şi puterea pe care i-o dau rugăciunile, care-1 hrănesc mai bine de cum hrănesc mâncărurile trupul; apoi, cei care se roagă cu râvnă nu pot să facă o faptă nevrednică de rugăciune, ci, ruşinându-se de Dumnezeu, cu Care nu de mult vorbiseră, îndepărtează iute toată uneltirea vicleanului; ei singuri se gândesc ce rău mare este ca, după ce ai vorbit nu de mult cu Dumnezeu şi L-ai rugat să-ți dea viată curată şi sfântă, să te îndrepți îndată spre diavol, să primeşti în suflet plăcerile ruşinoase, să laşi pe diavol să intre în sufletul pe care de curând 1-a cercetat Dumnezeu şi să îngădui duhurilor rele să pătrundă în sufletele față de care harul Duhului şi-a arătat marea sa iubire de oameni şi purtarea sa de grijă. Şi ascultă cum! Este cu neputință omului să stea de vorbă cu Dumnezeu fără lucrarea Duhului; harul trebuie să fie de față, să ne ajute în sfintele noastre nevoințe; şi aşa să intre, să ne plece genunchii noştri ca să ne rugăm şi să cerem. Pentru că a sta de vorbă cu Dumnezeu e mai mult decât a sta de vorbă cu oamenii, de aceea trebuie să vină harul Duhului ca să ne întărească, să ne dea îndrăznire şi să ne arate cât e de mare cinstea de a sta de vorbă cu Dumnezeu. Aşadar, ştiind că şi vorbeşti cu Dumnezeu şi că şi primeşti lucrarea Duhului când te rogi, n-ai să mai laşi să intre diavolul în sufletul pe care ți 1-a sfințit Duhul. După cum cei care au vorbit cu împăratul nu mai vor să stea de vorbă cu cerşetorii şi cu oamenii fără căpătâi după ce s-au bucurat de cuvintele dulci ale împăratului şi de cinstea ce li s-a făcut, tot aşa şi cel care a vorbit cu Dumnezeu şi s-a rugat Lui nu va mai vrea să stea de vorbă cu cel viclean, cu cel necredincios. Într-adevăr, cu demonii vorbeşte cel ce slujeşte plăcerilor şi calcă pe urmele nebuniei lor, după cum omul cu viața curată, omul care face dreptatea, stă de vorbă cu îngerii şi calcă pe urma strălucitei lor dregătorii. Mi se pare că, dacă cineva ar spune că rugăciunile sunt nervii sufletului, ar grăi adevărul. După cum datorită nervilor trupul se menține, aleargă, stă drept, trăieşte şi stă strâns unit, iar dacă tai nervii, strici toată armonia trupului, tot aşa şi sufletele: datorită sfintelor rugăciuni îşi păstrează armonia lor, se mențin şi aleargă cu uşurință pe calea bunei credințe. Dacă te lipseşti de rugăciune, faci la fel ca şi cum ai scoate un peşte din apă. După cum pentru peşte apa este viața lui, tot aşa pentru tine, rugăciunea. Cu ajutorul rugăciunii poți să te înalți la Dumnezeu, poți să te urci la ceruri şi să te apropii de Dumnezeu.

Cele ce am spus sunt îndestulătoare să-ți arate puterea sfintei rugăciuni; dar poate că e mai bine să mergem la dumnezeieştile Scripturi, ca să cunoaştem din cuvintele lui Hristos bogăția pe care rugăciunea o agoniseşte pentru cei ce voiesc să se îndeletnicească cu ea: Şi le spunea, zice Evanghelia, şi pildă lor, cum că trebuie să se roage în toată vremea: Într-o cetate era un judecător care de Dumnezeu nu se temea şi de om nu se ruşina. Şi era şi o văduvă în cetatea aceea şi venea la el zicând: "Fă-mi dreptate asupra potrivnicului meu!". Şi multă vreme n-a vrut. Iar după aceea a zis întru sine:"Deşi de Dumnezeu nu mă tem şi de om nu mă ruşinez, dar pentru că îmi face supărare văduva aceasta, îi voi face dreptate, ca să nu vină să mă necăjească la nesfârşit". Şi a zis Domnul: "Auziți ce grăieşte judecătorul cel nedrept? Oare Dumnezeu nu le va face dreptate aleşilor Săi, care strigă către El ziua şi noaptea, El, Care îndelung rabdă pentru ei? Zic vouă, că degrabă le va face lor dreptate!

Să cunoaştem, fraților, înțelepciunea cea ascunsă în cuvintele Duhului, cercetându-o după puterea noastră, nu câtă este ea, ci cât putem noi. Cei care-şi fac viața pe mare, coboară în adâncurile ei şi aduc celor de pe uscat pietre de mare preț. Şi eu, cercetând noianul dumnezeieştilor Scripturi, m-am coborât, pe cât am putut, în adâncul înțelepciunii celei duhovniceşti, ca să vă aduc comoară bună, care împodobeşte mai bine sufletele decât coroanele cele bătute cu pietre capetele împăraților. Frumusețea coroanelor împărăteşti se potriveşte numai vieții de aici, dar cel care-şi încununează sufletul prin cuvintele Duhului îşi petrece timpul de

acum în toată siguranța, iar după sfârşitul vieții, se apropie cu îndrăznire, plin de virtute şi lipsit de orice păcat, de scaunul de judecată al lui Hristos. Ce comoară v-am adus dar, din adâncul Scripturilor? Asta nu înseamnă că am atins adâncul înțelepciunii, ci că m-am coborât atât cât am putut! Hristos, vrând să ne facă să ne rugăm şi vrând să ne înfățişeze folosul ce-1 aduce rugăciunea în sufletele noastre, vorbeşte de un judecător rău şi îndărătnic, căruia îi dispăruse din ochi toată ruşinea, iar din suflet izgonise teama de Dumnezeu. Şi doar ar fi fost de-ajuns să ne fi înfățişat chipul unui judecător drept şi milostiv, şi să fi fost asemănată dreptatea aceluia cu iubirea de oameni a lui Dumnezeu, ca să arate puterea rugăciunii. Că dacă un om bun şi blând primeşte cu bunăvoință pe cei care i se roagă, cu mult mai mult Dumnezeu, a Cărui mare bunătate depăşeşte nu numai mintea noastră, ci chiar pe cea a îngerilor! Ar fi fost de ajuns, după cum am spus, să ne fi înfățişat chipul unui judecător drept; dar aşa, ne dă ca pildă un judecător crud, necredincios şi disprețuitor al oamenilor; acesta, nemilos față de ceilalți oameni, dar bun şi blând față de cei ce se roagă de el cu stăruință, ca să cunoşti că orice rugăminte atrage uşor spre milă şi îndurare chiar pe oamenii răi. De ce a făcut asta Hristos? Ca să cunoască toți puterea rugăciunii! De aceea, după ce duce pe văduvă înaintea celui mai rău dintre judecători şi după ce-1 arată iubitor de oameni împotriva firii sale, mută cuvântul de la judecătorul cel rău la Tatăl Său, la Cel bun, Cel blând, Cel binevoitor, Cel iubitor de oameni, Cel Ce trece cu vederea fărădelegile, Cel Ce iartă multe păcate, Cel Ce-i hulit în fiecare zi şi rabdă, Cel Care suferă să vadă pe demoni cinstiți, iar pe El ocărât, pe Fiul Său hulit cu mii şi mii de hule, spuse şi nespuse. Deci nu ne va milui El degrabă, cu toate că-i hulit, şi rabdă cu blândețe dacă ne vede că ne închinăm Lui în cuvenita frică? Auziți, spune El, ce zice judecătorul cel nedrept: "Deşi de Dumnezeu nu mă tem şi de om nu mă ruşinez, dar pentru că îmi face supărare văduva aceasta, îi voi face dreptate! Ce n-a putut frica, aceea a putut rugăciunea. Nici amenințarea, nici gândul pedepsei nu 1-au făcut pe acest om să facă dreptate; văduva însă, cu rugăciunea ei, a îmblânzit firea. Ce se cuvine să înțelegem oare despre iubitorul de oameni Dumnezeu, dacă pe un om atât de crud 1-a îmblânzit văduva rugându-se lui? Câtă bunătate, câtă iubire de oameni nu ne va arăta Dumnezeu, El, Care vrea să miluiască pururea şi să nu pedepsească niciodată! El, Care din pricina marii Lui iubiri de oameni ne amenință cu pedepse şi ne învredniceşte de mari cinstiri, pentru ca nădejdea cinstirii să ne îndemne la virtute, iar frica să ne împiedice de la răutăți! Nu pot să-mi desprind mintea de judecătorul cel nedrept, pentru că văd în bunătatea lui cea împotriva firii sale iubirea de oameni cea nespusă a lui Dumnezeu. Dacă omul care niciodată n-a vrut să facă vreun bine s-a schimbat dintr-o dată şi a miluit pe văduva ce se ruga de el, câtă purtare de grijă nu ne vor aduce din cer rugăciunile noastre? Poți cunoaşte tăria şi puterea sfintelor rugăciuni dacă te uiți şi vezi mulțimea de bunătăți primite în fiecare zi şi ceas de cei ce se roagă lui Dumnezeu pururea. Cine nu ştie că Dumnezeu dăruieşte tuturor oamenilor, fără deosebire, şi drepților, şi păcătoşilor, din pricina marii Lui iubiri de oameni ce-o are pentru noi, şi lumina soarelui, şi a stelelor, şi a lunii, buna întocmire a văzduhului, hrană de tot felul, bogăție, viață şi mii şi mii de bunătăți? Dacă pe cei care nu-L roagă, nici nu-I cer, aşa îi miluieşte şi-i mângâie în fiecare zi, câte bunătăți nu va dărui celor ce-şi petrec toată viața în rugăciuni şi cereri? Haide să vă spun la câți din cei drepți le-a dat să mântuiască prin rugăciunile lor şi neamuri, şi oraşe, şi lumea toată. Iar când vorbesc de rugăciune, primul vrednic de pomenire este Pavel. Pavel, care nu se mai sătura de a-I sluji lui Dumnezeu, Pavel, slujitorul obştesc, Pavel, strămoşul robilor lui Hristos. Aşadar, păzitorul acesta al lumii a mântuit toate neamurile prin rugăciunea lui şi prin rugămințile lui către Dumnezeu, spunându-ne mereu: Pentru aceea îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos, din Care îşi trage numele orice neam în cer şi pe pământ, ca să vă dea, după bogăția slavei Sale, să fiți puternic

întăriți, prin Duhul Lui, în omul cel lăuntric, ca să locuiască Hristos prin credință în inimile voastre! Vezi câtă putere are rugăciunea, cererea? Face pe oameni temple ale lui Hristos. Şi după cum palatele împărăteşti sunt făcute cu aur, pietre prețioase şi marmură, tot aşa şi templele lui Hristos sunt făcute cu rugăciuni: Ca să locuiască Hristos, spune Pavel, în inimile voastre. Poate fi oare o laudă mai mare a rugăciunii decât aceea că face temple ale lui Dumnezeu? Cel Care e necuprins de cer, Acela intră în sufletul celui care trăieşte în rugăciune. Cerul Îmi este scaun, zice Domnul, iar pământul, reazem picioarelor Mele. Sau care este locul odihnei Mele? Cu toate acestea, Pavel Îi zideşte casă prin sfintele rugăciuni: Îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos, ca să locuiască Hristos prin credință în inimile voastre. Poți vedea puterea sfintelor rugăciuni şi din aceea că Pavel, care a străbătut întreaga lume ca un întraripat, care a stat la închisoare, care a fost bătut, care a purtat lanțuri, care a trăit vărsând sânge şi în primejdii, care a izgonit demoni, care a înviat morți, care a pus capăt bolilor, nu se încredea în niciuna din aceste fapte mari pentru mântuirea oamenilor, ci în rugăciuni; cu ele întărea pământul. După ce făcea minuni, după ce învia morți, alerga la rugăciune, ca un atlet care aleargă, după ce primeşte cununa, la locul de exercițiu. Că rugăciunea este dătătoarea puterii de a învia morți şi de a face toate celelalte minuni. Puterea pe care apa o dă pomilor, pe aceea o dă rugăciunea vieții sfinților. În noaptea în care rugăciunea uda sufletul lui Pavel, el îndura cu uşurință chinurile, lăsând să fie lovit, ca o stâncă. Prin rugăciune a zguduit în Macedonia temnița; prin rugăciune a sfărâmat lanțurile ca un leu; prin rugăciune a smuls din rătăcire pe paznicul temniței; prin rugăciune a zdrobit tirania demonilor . Ştim apoi şi cuvintele pe care le-a scris tuturor oamenilor: Stăruiți în rugăciune, priveghind în ea cu mulțumire, rugându-vă totodată şi pentru noi, ca Dumnezeu să-i deschidă cuvântului nostru o uşă spre a grăi taina lui Hristos… . Ce spui, Pavele? Atâta îndrăznire ne dau rugăciunile, că putem îndrăzni să-L rugăm pe Dumnezeu pentru tine? Care soldat îndrăzneşte să roage pe împărat pentru comandantul său? Şi doar niciun comandant nu-i aşa de prieten cu împăratul, cât de prieten e Pavel cu Dumnezeu! Cu toate acestea, la atâta cinste ne ridică rugăciunile, că putem îndrăzni să-L rugăm pe Dumnezeu pentru Pavel. Tot aşa şi marele Petru, cel mai strălucit decât cerul, a scăpat din închisoare, pentru mântuirea de obşte a oamenilor, mai întâi prin virtutea lui, apoi prin rugăciunea Bisericii care a deschis degrabă porțile încuiate ale temniței. Nu fără rost Luca a scris că se făceau de către toată Biserica rugăciuni stăruitoare pentru Petru ; s-a scris ca să cunoaştem câtă putere au în cer rugăciunile, ca să cunoaştem că pot scăpa de primejdii chiar pe Pavel şi Petru, stâlpii Bisericii, verhovnicii apostolilor, pe cei străluciți în cer, zidul lumii, pavăza de obşte a întregului pământ şi a mării.

Spune-mi: cum a scăpat Moise pe Israel în războaie? N-a dat ucenicului său arme şi oştire, ci el însuşi a pus rugăciunile lui înaintea mulțimii duşmanilor! Aceasta ne învață că rugăciunile drepților au cu mult mai mare putere decât armele, caii, boii şi oştirile. Din pricina asta, toată oştirea şi multe zeci de mii de oameni aveau nădejdea mântuirii lor în rugăciunile proorocului. Când se ruga Moise, biruiau iudeii; când înceta rugăciunea, biruiau vrăjmaşii . Aşa şi noi: când ne rugăm, biruim cu uşurință pe diavol; când ne trândăvim însă, ațâțăm pe cel viclean împotriva noastră. Da, numai prin rugăciune a mântuit Moise pe poporul cel necredincios; numai prin rugăciune a avut parte de vederea cea dumnezeiască şi a dobândit mii şi mii de bunătăți. Rugăciunea 1-a ajutat să ducă o viață asemănătoare celor ce locuiesc în cer.

Rugăciunea a biruit puterea focului şi a îmblânzit leii; cei trei tineri, cu rugăciunea, au biruit puterea focului ; Daniel, cu rugăciunea, a îmblânzit leii .

Prin faptele acestea, socot eu, Dumnezeu a făcut cunoscut tuturora că pe toți cei care se roagă când sunt în primejdii, rugăciunea îi scapă din primejdiile ce-i amenință. Rugăciunea este pricină

de mântuire, pricină pentru nemurirea sufletului; este zid tare al Bisericii, pavăză neclintită, înfricoşătoare demonilor, iar nouă, celor drept credincioşi, mântuitoare.
Rugăciunea a născut pe sfântul prooroc Samuel ; fiindcă firea trupului mamei era neputincioasă pentru naştere, a venit iute rugăciunea acesteia şi a îndreptat cusurul firii. De aşa fel este rodul rugăciunii! Rugăciunea a zămislit un prooroc precum acela. Tot prin rugăciune a ajuns Samuel vestit în ceruri, râvnitor îngerilor, fiind mai mult decât era în puterea omului. Socot că aşa trebuia să fie Samuel: spicul rugăciunii mamei! Să învingă pe ceilalţi prin frumuseţea sa morală, prin purtările lui pline de virtute; trebuia să-i întreacă pe sfinţii de dinainte de el, cum în holde spicele binecrescute le întrec pe celelalte.
Cu ajutorul rugăciunii a biruit David în atâtea şi atâtea războaie, nu mânuind arme, nici agitând lancea, nici scoţând sabia, ci încingându-se cu rugăciunile.
Cu ajutorul rugăciunii, Iezechia a pus iute pe fugă mulţimea perşilor. Aceştia aduseseră la ziduri maşini de război; Iezechia a întărit zidul cu rugăciunile. Şi s-a terminat războiul fără arme, numai cu ajutorul rugăciunii! Trâmbiţa n-a sunat, oştirea a stat liniştită, armele nu s-au mişcat şi pământul nu s-a înroşit de sânge. A fost de ajuns rugăciunea ca să-i înspăimânte pe duşmani .
Rugăciunea a mântuit şi pe niniviteni; a îndepărtat iute mânia venită din cer şi a îndreptat repede viaţa lor stricată. Atâta putere şi tărie are rugăciunea, încât ninivitenii, care trăiseră toată viaţa lor în fapte rele şi de ruşine, s-au schimbat îndată când a intrat în oraş rugăciunea; şi a adus o dată cu ea curăţia, dreptatea, prietenia, unirea, grija de săraci şi toate bunătăţile .
După cum când intră într-un oraş o împărăteasă trebuie neapărat să o însoţească toată bogăţia, tot aşa şi când intră într-un suflet rugăciunea, intră o dată cu ea toată virtutea. Ceea ce-i temelie pentru o casă, aceea-i rugăciunea pentru suflet. Toţi trebuie să punem întâi în suflete rugăciunea ca pe o rădăcină, ca pe o temelie, pe care să zidim apoi cu râvnă şi curăţia, şi blândeţea, şi dreptatea, şi grija de săraci, şi toate legile lui Hristos, pentru ca, trăind după ele, să dobândim bunătăţile cele cereşti cu harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care şi cu Care Tatălui, împreună cu Sfântul Duh, slavă şi putere în vecii vecilor! Amin.

Cuvânt la pilda celui ce datora zece mii de talanţi

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvânt la pilda celui ce datora zece mii de talanţi

l. Ca şi cum m-aş întoarce la voi dintr-o lungă călătorie, aşa mă simt eu astăzi. Cei care iubesc, dacă nu pot sta de vorbă cu cei pe care îi iubesc, n-au niciun folos că stau aproape unii de alţii. Aşa şi eu: eram în oraş, dar nu mă simţeam mai bine decât cei plecaţi în străinătăţi, pentru că atâta vreme n-am putut să vă vorbesc. Dar, iertaţi-mă! Nu trândăviei, ci bolii s-a datorat tăcerea! Voi vă bucuraţi acum că am scăpat de boală! Eu mă bucur pentru că vă văd pe voi, iubiţii mei! Că şi pe vremea când eram bolnav, mai cumplită decât boala era neputinţa de a lua parte la această iubită adunare. Iar acum, după ce-am scăpat de boală, mai plăcută decât sănătatea îmi este putinţa de-a mă desfăta în voie de dragostea voastră. Nici nu arde atâta fierbinţeala trupului pe cei bolnavi de friguri, cât ne arde sufletul despărţirea de cei dragi. După cum bolnavii de

friguri caută vase şi pahare cu apă rece, tot aşa cei îndrăgostiți caută chipurile celor iubiți. Ştiu asta bine toți cei care iubesc. Haide dar, pentru că am scăpat de boală, să ne îndestulăm unii de alții, dacă e cu putință să ne săturăm vreodată! Că dragostea nu ştie de sațiu, ci cu cât se desfată mai mult de chipul celor dragi, cu atât îi creşte mai mare văpaia. Iar Pavel, călăuza dragostei, ştiind bine asta, spunea: Nimănui cu nimic să nu fiți datori decât cu iubirea unuia față de altul! Numai datoria aceasta se plăteşte mereu şi nu se stinge niciodată. Să fii mereu dator cu dragostea, e bine şi vrednic de laudă. Când e vorba de bani, lăudăm pe cei ce n-au nicio datorie; dar când e vorba de dragoste, lăudăm şi admirăm pe cei care-s mereu datori. Când nu-ți plăteşti datoriile băneşti, e semn de nechibzuință; dar când nu stingi niciodată datoria dragostei, e semn de om cu bună judecată.

Să nu vă necăjiți de va fi lung cuvântul ce am să vi-1 spun! Vreau să vă învăț un cântec minunat de harpă! N-am să folosesc o liră fără viață, ci în locul coardelor de harpă voi atinge poruncile lui Dumnezeu şi faptele Scripturii. Şi după cum cântăreții din harpă iau degetele ucenicilor şi le duc încet la coardele harpei şi-i învață să le atingă cu măiestrie, ca să scoată din nişte coarde mute sunete mai dulci şi mai plăcute decât orice sunet, tot aşa voi face şi eu: în loc să vă iau degetele voastre, vă voi lua sufletul vostru şi-1 voi duce înspre poruncile lui Dumnezeu; voi ruga apoi dragostea voastră să le atingă cu măiestrie, ca să încântați cu dulceața cântecului vostru nu sobor de oameni, ci popor de îngeri. Nu-i de-ajuns numai rostire de dumnezeieşti cuvinte, ci trebuie ca ele să se prefacă în fapte, întocmai ca şi la o harpă: atinge coardele ei un maestru, şi le atinge şi un necunoscător; acesta din urmă supără pe cel care-1 aude, celălalt desfată şi încântă. Şi doar degetele-s la fel, şi coardele aceleaşi, dar nu şi măiestria. Tot aşa şi cu dumnezeieştile Scripturi: citesc mulți dumnezeieştile cuvinte, dar nu toți câştigă, nu toți folosesc. Pricina e că nici nu adâncesc cele spuse în Scriptură, nici nu ating cu măiestrie harpa. Că ceea ce e măiestria cântatului din harpă, aceea e prefacerea în fapte a legilor lui Dumnezeu. În tot timpul postului celui mare am atins numai o coardă din legile dumnezeieşti, vorbindu-vă de legea despre jurăminte; şi datorită harului lui Dumnezeu, multe guri ale ascultătorilor mei au învățat de la mine cântul acestei legi; s-au dezbărat de obiceiul cel rău de a se jura pe Dumnezeu şi au acum necontenit, în orice vorbire: “da”, sau “nu”, sau “crede-mă”. De i-ar sili nevoia a mii şi mii de trebi, mai mult de aceste cuvinte nu vor să rostească.

2. Dar pentru că nu-i de ajuns spre mântuirea noastră numai păzirea unei singure porunci, haide să vă duc astăzi şi la alta. Da, n-au împlinit toți porunca de mai înainte, dar trecând vremea, îi vor ajunge pe cei ce-o împlinesc şi cei rămaşi în urmă. Ştiu că atâta râvnă au, într-adevăr, toți pentru porunca asta, încât şi în casă, şi la masă se iau la întrecere bărbații cu femeile, robii cu cei liberi, ca să o împlinească. Şi am fericit pe cei ce stau la masă cu o râvnă ca aceasta. Poate fi oare o masă mai sfântă ca aceea de la care sunt izgonite beția, lăcomia şi toată nebunia şi la care acestea au fost înlocuite cu întrecerea în păzirea legii lui Dumnezeu, la care bărbatul îşi păzeşte soția, iar soția pe bărbat, ca să nu cadă niciodată în adâncul călcării poruncii, căci de o va călca, pedeapsă cumplită îl aşteaptă? Stăpânul nu se ruşinează când e mustrat de robi, nici casnicii răi când sunt îndreptați spre calea cea bună! N-ai greşi dacă ai numi o casă ca aceasta Biserică a lui Dumnezeu. Este vădit că acolo unde domneşte atâta înțelepciune, încât chiar în timp de desfătare oamenii se îngrijesc de păzirea legilor dumnezeieşti, unde toți cei de față luptă şi se întrec unii cu alții pentru atingerea acestui scop, acolo orice demon, orice putere vicleană este alungată, fiind de față Hristos, Care Se bucură de această frumoasă întrecere a robilor Săi şi le dă din belşug toată binecuvântarea Lui. Pentru aceea deci, lăsând porunca aceasta - căci ştiu că ea, cu harul lui Dumnezeu, va cuprinde tot oraşul, pentru că voi de la început ați îmbrățişat-o cu însuflețire şi i-ați pus început puternic -, deci lăsând porunca aceasta, voi trece la alta, anume la aceea care ne

porunceşte să dispreţuim mânia. După cum la chitară nu-i de ajuns să loveşti o singură coardă ca să cânţi o melodie, ci trebuie să treci peste toate cu ritmul cuvenit, tot aşa şi cu virtutea sufletului: nu ne e de ajuns pentru mântuire, precum am mai spus, numai o singură lege, ci trebuie să le păzim cu chibzuială pe toate chiar, de vrem să glăsuim o cântare mai plăcută şi mai de folos decât orice cântare plină de armonie. A învăţat gura ta să nu se mai jure? A învăţat limba ta să spună: "da" sau "nu" în orice împrejurare? Să se înveţe a se scârbi şi de orice cuvânt de ocară! Să se înveţe a pune mai multă râvnă pentru împlinirea acestei porunci, pentru că îndeplinirea ei cere de la noi osteneală şi mai multă. La porunca cealaltă trebuie numai să ne biruim obişnuinţa; când e vorba însă de stârpirea mâniei din suflet, ne trebuie râvnă şi mai puternică; patima aceasta e tiranică şi adeseori trage cu ea chiar pe cei cu mintea trează şi-i pogoară în adâncul pierzaniei. Înduraţi, dar, lungimea cuvântului meu! Ar fi o nerozie să fim răniţi în fiecare zi în oraş, în casă, de prieteni, de rude, de duşmani, de vecini, de cei din casă, de soţie, de copil, de propriile noastre gânduri, şi să nu căutăm măcar o dată pe săptămână să ne îngrijim de vindecarea rănilor acelora, mai ales când ştim că vindecarea aceasta nu-i nici cu cheltuială şi nici cu durere. Nu am cuţit în mâna mea acum, ci am cuvânt, pe care-1 folosesc în loc de cuţit, am cuvânt care-i mai tăios ca orice cuţit, cuvânt care taie desăvârşit tot putregaiul păcatului şi nu pricinuieşte durere celui ce-i tăiat. Nu am foc în dreapta mea, ci învăţătură mai tare ca focul; am învăţătură care nu arde, dar opreşte întinderea păcatului; învăţătură care, în loc de dureri, pricinuieşte celui scăpat de păcat multă desfătare. Aici, pentru vindecare, nu-i nevoie de timp îndelungat, de osteneli şi de bani! E de ajuns numai să voieşti, şi am şi săvârşit toată virtutea. De ne vom gândi la vrednicia lui Dumnezeu, Care ne dă legea şi porunca, atunci vom dobândi destul sfat, destulă învăţătură. Că nu voi a vă spune cuvintele mele, ci am să vă duc pe toţi la Legiuitor. Urmaţi-mă, dar! Ascultaţi legile lui Dumnezeu!

- Unde ne-a vorbit Stăpânul de mânie şi de dorinţă de răzbunare?
- În tot cuprinsul Scripturii, dar mai ales în pilda aceea pe care a spus-o ucenicilor Săi şi care începe aşa: De aceea, asemănatu-s-a împărăţia cerurilor cu un împărat care a voit să se socotească cu slugile sale. Şi începând el să facă socoteala, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanţi. Dar neavând el să-i plătească, stăpânul său a poruncit să-l vândă pe el, şi pe femeia lui, şi pe copiii lui, şi toate câte are, ca să plătească. Deci căzând sluga aceea în genunchi, i se închina zicând: "Doamne, mai îngăduieşte-mă, şi-ţi voi plăti tot!" Şi milostivindu-se stăpânul slugii aceleia, 1-a slobozit şi i-a iertat lui datoria. Dar, ieşind, sluga aceea a găsit pe unul din cei ce slujeau împreună cu el şi care-i datora o sută de dinari; şi punând mâna pe el, îl sugruma zicând: "Dă-mi ce-mi eşti dator!" Şi căzându-i la picioare cel ce era slugă ca şi el, îl ruga zicând: "Mai îngăduieşte-mă, şi-ţi voi plăti!" Dar el n-a vrut, ci mergând, l-a aruncat în închisoare, până ce-i va plăti datoria. Iar celelalte slugi, văzând cele petrecute, s-au întristat foarte şi, venind, i-au spus stăpânului lor toate cele întâmplate. Atunci, chemându-1 stăpânul său, i-a zis: "Slugă vicleană, toată datoria aceea ţi-am iertat-o pentru că m-ai rugat. Nu se cădea oare ca şi tu să ai milă de cel împreună cu tine slugă, aşa cum am avut eu milă de tine?" Atunci l-a dat pe mâna chinuitorilor, până ce-i va plăti toată datoria. Aşa vă va face şi vouă Tatăl Meu Cel ceresc, dacă nu veţi ierta fiecare fratelui său din toată inima .

3. Aceasta-i pilda. Dar trebuie să spunem pentru ce Domnul a precedat pilda, adăugând un cuvânt spre vădirea cauzei. Că n-a spus numai atât: "Asemănatu-s-a împărăţia cerurilor", ci: De aceea, asemănatu-s-a împărăţia cerurilor… Pentru ce a adăugat cauza? Vorbea ucenicilor despre îngăduinţă, îi învăţa să-şi stăpânească mânia; ne învăţa să nu ţinem seamă de nedreptăţile ce ni le fac alţii, grăind aşa: De va greşi fratele tău, mergi, mustră-l numai între tine şi el; şi de te va asculta, ai câştigat pe fratele tău . Pe când Hristos grăia ucenicilor Săi acestea şi unele ca acestea

şi-i învăţa dreapta cugetare, Petru, verhovnicul cetei apostolilor, gura ucenicilor, stâlpul Bisericii, tăria credinţei, temelia mărturisirii, pescarul lumii, cel ce a ridicat neamul nostru din adâncul rătăcirii la cer, cel ce totdeauna fremăta de însufleţire şi îndrăznire, dar, mai bine spus, mai mult de dragoste decât de îndrăznire, Petru deci s-a apropiat de Dascălul său, în vreme ce toţi ceilalţi ucenici tăceau, şi a zis: De câte ori va greşi fratele meu şi eu îl voi ierta? Oare până de şapte ori? Întreabă şi dă totodată şi răspunsul. Înainte de a afla, o face pe darnicul. Petru ştia bine părerea Dascălului său, ştia că e aplecat spre iubirea de oameni şi că are să-I facă plăcere mai mult decât toţi dacă iartă păcatele semenilor şi nu le cercetează cu asprime; şi, de aceea, voind să fie pe placul Legiuitorului, a zis: Oare până de şapte ori? Dar ca să afli ce este omul şi ce este Dumnezeu, ca să afli că dărnicia omului, oricât de mare ar fi ea, în comparaţie cu dărnicia lui Dumnezeu este mai săracă decât orice sărăcie, şi că ceea ce este o picătură faţă de oceanul nesfârşit, aceea este bunătatea noastră faţă de nespusa iubire de oameni a lui Dumnezeu, după ce Petru a spus: Oare până de şapte ori?, după ce a socotit că a fost tare, dar nu şi generos, ascultă ce răspunde Domnul: Nu-ţi zic ţie până de şapte ori, ci până de şaptezeci de ori câte şapte! Unii socot că Domnul a spus că trebuie să iertăm de şaptezeci de ori, dar nu-i aşa, ci aproape de cinci sute de ori, căci de şaptezeci de ori câte şapte fac patru sute nouăzeci. Să nu socoteşti că e grea porunca, iubite! De vei ierta o dată, de două ori sau de trei ori pe zi pe cel care-ţi greşeşte, de-ar fi cel ce te supără tare ca piatra, de-ar fi mai sălbatic chiar decât dracii, nu va fi atât de nesimţitor ca să cadă din nou în aceleaşi păcate, ci, înţelepţit de deasa iertare, va ajunge mai bun şi mai blând; iar tu, la rândul tău, dacă eşti pregătit să nu ţii seamă de atâtea ori greşelile ce-ţi fac alţii, deprins de prima, de a doua şi a treia iertare, nici n-ai să mai simţi apăsarea unui astfel de lucru greu, iar odată îndeletnicit cu deasa iertare, nici n-ai să mai fii rănit de greşelile semenilor tăi. Petru, când a auzit porunca aceasta, a rămas uimit; nu se îngrijea numai de el, ci şi de cei ce aveau să-i fie lui încredinţaţi. Iar Domnul, ca să nu mai facă Petru ce făcuse la celelalte porunci, luându-i-o înainte, 1-a împiedicat să mai pună vreo întrebare.

- Dar ce a făcut Petru la celelalte porunci?
- Dacă Hristos dădea o poruncă ce i Se părea că are oarecare greutate, Petru sărea înaintea celorlalţi apostoli, Îl întreba şi-I cerea lămuriri cu privire la poruncă. Astfel, când a venit bogatul la Hristos şi 1-a întrebat despre viaţa veşnică, şi a plecat întristat din pricina avuţiilor, aflând care faptă duce la desăvârşire, şi când Hristos a spus că mai uşor este camilei să treacă prin urechile acului decât bogatului să intre în împărăţia lui Dumnezeu , Petru, deşi se lipsise de toate şi nu mai avea nicio undiţă măcar, că întorsese spatele şi meseriei, şi bărcii, s-a apropiat de Hristos şi a zis: Şi cine poate să se mântuiască? Uită-te la bunătatea şi la căldura ucenicului! N-a spus: "Porunceşti lucruri cu neputinţă! Porunca e grea, legea apăsătoare!", dar nici n-a tăcut, ci şi-a arătat şi grija faţă de ceilalţi oameni, dar totodată a dat şi Dascălului cinstea ce I se cuvenea de la un ucenic, zicând aşa: Şi cine poate să se mântuiască? Încă nu ajunsese păstor, şi avea suflet de păstor; încă nu i se încredinţase conducerea, şi avea purtarea de grijă cuvenită unui conducător, îngrijindu-se de toată lumea. Dacă ar fi fost bogat, dacă ar fi avut multe avuţii, s-ar fi putut spune poate că-şi purta grijă de el însuşi, nu de ceilalţi, că a pus această întrebare pentru că se îngrijea de lucrurile lui. Dar aşa, sărăcia îl elibera de această bănuială, arătând că se îngrijea şi se preocupa de mântuirea altora şi voia să afle de la Dascăl calea mântuirii. De aceea şi Hristos îi dă curaj, zicându-i: Cele cu neputinţă la oameni sunt cu putinţă la Dumnezeu! "Să nu crezi, îi spune Hristos, că vă las pustii! Eu vin în ajutorul râvnei acesteia a voastre şi fac uşoare şi lesnicioase cele cu neputinţă!"

Iarăşi, când a vorbit Hristos despre căsătorie şi despre femeie şi a spus: Oricine-şi va lăsa femeia, în afară de cuvânt de desfrânare, o face să săvârşească adulter şi îndemna pe bărbat să îndure

orice răutate a femeii în afară de desfrânare, Petru, în vreme ce ceilalţi apostoli tăceau, s-a apropiat de Hristos şi I-a spus: Dacă aşa este pricina omului cu femeia, nu este de folos să se însoare . Iată că şi aici a dat şi Dascălului cinstea cuvenită, şi s-a îngrijit şi de mântuirea celorlalţi, nici acum nu s-a îngrijit de cele ale lui.
Prin urmare, pentru ca să nu mai spună Petru aşa ceva, Hristos i-o ia înainte şi-i taie dinainte, prin pilda datornicului, orice obiecţie. Pentru aceasta şi evanghelistul a spus: De aceea asemănatu-s-a împărăţia cerurilor cu un împărat care a voit să se socotească cu slugile sale . A arătat că de aceea a spus pilda aceasta, ca să cunoşti că, de-ai ierta pe fiece zi de şaptezeci de ori câte şapte fratelui tău păcatele lui, nici aşa n-ai făcut un lucru mare, ci eşti departe cu mult, nespus de mult, de bunătatea lui Dumnezeu; nu ierţi atâta cât ţi se iartă.
4. Să ascultăm dar pilda. Chiar dacă pare că se înţelege de la sine, totuşi are şi o comoară ascunsă şi nespusă de gânduri.
Asemănatu-s-a împărăţia cerurilor cu un împărat care a voit să se socotească cu slugile sale . Să nu treci în grabă pe lângă cuvintele acestea, ci deschide-mi mie tribunalul acela propriu, intră înlăuntrul conştiinţei tale şi gândeşte-te la cele ce-ai făcut în toată viaţa ta. Iar când auzi că se socoteşte cu slugile sale, gândeşte-te că cere socoteală tuturor oamenilor: şi împăraţilor, şi căpeteniilor, şi dregătorilor, şi bogaţilor, şi săracilor, şi robilor, şi celor liberi, că toţi trebuie să ne înfăţişăm înaintea scaunului de judecată al lui Hristos . De eşti bogat, gândeşte-te că vei da socoteală câţi bani ai cheltuit cu desfrânatele şi câţi cu săracii, câţi ai cheltuit cu paraziţii şi linguşitorii şi câţi cu nevoiaşii, câţi ai cheltuit în stricăciuni şi câţi în iubirea de oameni, câţi ai cheltuit în desfătări, în cele nesăbuite, în beţii şi câţi cu ajutorarea celor năpăstuiţi. Vei da socoteală nu numai de felul în care ţi-ai cheltuit banii, ci şi de felul în care ţi i-ai dobândit, dacă ţi-ai adunat averea din drepte osteneli sau din răpiri şi lăcomii, dacă ai dobândit-o din moştenire părintească sau surpând casele orfanilor şi jefuind averile văduvelor. Şi după cum noi cerem socoteală slugilor noastre nu numai de banii cheltuiţi, ci şi de banii câştigaţi, şi-i întrebăm de unde au banii, de la cine i-au primit, în ce chip şi câţi, tot aşa şi Dumnezeu: nu ne va cere socoteală numai de felul cum am cheltuit banii, ci şi de felul cum i-am dobândit. Nu va da socoteală numai bogatul de bogăţia lui, ci şi săracul de sărăcia lui: dacă a îndurat sărăcia cu curaj şi mulţumind lui Dumnezeu; dacă nu s-a supărat, dacă n-a deznădăjduit, dacă n-a învinuit purtarea de grijă a lui Dumnezeu când vedea că altul cheltuieşte şi chefuieşte, iar el trăieşte în neagră sărăcie. După cum va cere socoteală bogatului de milostenie, tot aşa va cere socoteală săracului de răbdare. Dar, mai bine spus, nu numai de răbdare, ci chiar şi de milostenie, că sărăcia nu-i o piedică în calea milosteniei. Dovadă, văduva care a pus doi bănuţi în cutia bisericii; cu acei doi bănuţi ea a întrecut pe cei care puseseră mult . Nu se va cere socoteală îndeaproape numai bogaţilor şi săracilor, ci şi stăpânitorilor lumii acesteia, şi judecătorilor: dacă n-au stricat dreptatea, dacă n-au judecat căutând la faţa omului, dacă n-au dat sentinţă din ură faţă de cei judecaţi, dacă n-au pronunţat hotărârile lor pe nedrept plecându-se linguşelilor, dacă n-au năpăstuit, din dorinţă de răzbunare, pe oameni fără vină. Nu numai stăpânitorii lumii vor da socoteală, ci şi întâi-stătătorii Bisericilor vor da socoteală de dregătoria lor; şi mai cu seamă acestora li se va cere mai amănunţită şi mai straşnică socoteală. În ziua judecăţii se va cere îndeaproape socoteală şi celui căruia i s-a încredinţat predicarea cuvântului lui Dumnezeu, dacă nu cumva din lene sau din invidie a trecut cu vederea ceva din cele ce se cuveneau spuse, dacă prin faptele sale a arătat că a tălmăcit bine toate şi n-a ascuns nimic din cele de folos. Episcopul, la fel, va avea să dea cu atât mai mare socoteală, cu cât el stă pe o treaptă şi mai înaltă; va da socoteală nu numai pentru predicarea cuvântului lui Dumnezeu şi pentru ajutorarea săracilor, dar şi pentru hirotoniile ce le-a făcut şi pentru altele nenumărate. Arătându-le pe acestea, Pavel scria

lui Timotei: Mâinile degrabă pe nimeni să nu-ţi pui; nici nu te face părtaş la păcatele altora! Iar pe evrei, sfătuindu-i cu privire la mai-marii lor, îi înfricoşa în alt chip, grăindu-le aşa: Ascultaţi de mai-marii voştri şi supuneţi-vă lor; că ei priveghează pentru sufletele voastre, ca unii ce au să dea seama de ele . Vom da seama atunci nu numai de fapte, ci şi de cuvinte. Aşa precum noi cerem socoteală de toţi banii pe care i-am încredinţat slugilor noastre, aşa şi Dumnezeu ne va cere socoteală de felul cum am cheltuit cuvintele încredinţate nouă. Ni se va cere socoteală şi vom fi cercetaţi cu de-amănuntul dacă le-am cheltuit zadarnic şi fără de folos. Nu vatămă atâta argintul cheltuit, cât vatămă cuvintele rostite în zadar, fără de folos şi la nimic cu cale. Argintul cheltuit fără de rost mărgineşte adesea numai la bani paguba; pe când cuvântul rostit fără de rost dărâmă case întregi, pierde şi doboară suflete. Mai mult: paguba de bani mai poate fi îndreptată, dar cuvântul, odată rostit, nu-1 mai poţi întoarce ca fiind iar al tău. Da, Hristos spune că avem să dăm socoteală de cuvintele noastre. Ascultă! Şi grăiesc vouă: Că pentru tot cuvântul deşert pe care-l vor grăi oamenii, vor da socoteală în ziua judecăţii. Că din cuvintele tale te vei îndreptăţi şi din cuvintele tale vei fi osândit . Dar nu numai de cuvintele noastre vom da seama, ci şi de acelea pe care le auzim. De pildă, dacă ai ascultat învinuire mincinoasă adusă împotriva cuiva. Că spune Scriptura: Să nu-ţi pleci urechea la zvon deşert! . Dacă cei ce ascultă cuvinte deşarte nu capătă iertare, ce apărare mai pot avea cei ce hulesc şi învinuiesc?
5. Dar pentru ce vorbesc eu de cuvintele rostite şi de cele auzite, când avem să dăm socoteală chiar de gândurile noastre? Pavel ne arată asta spunându-ne: Aşadar nu judecaţi ceva înainte de vreme, până ce va veni Domnul, Care va şi lumina cele ascunse ale întunericului şi va vădi gândurile oamenilor! Iar Psalmistul spune: Gândul lăuntric al omului se va mărturisi Ţie . De pildă, dacă ai vorbit fratelui tău cu gând rău şi viclenie, dacă 1-ai lăudat cu gura şi cu limba, dar cu inima 1-ai vorbit de rău şi 1-ai invidiat. Iarăşi, Hristos lăsând să se înţeleagă acelaşi lucru, că vom da seamă nu numai de faptele noastre, ci şi de gândurile noastre, spune: Că oricine se uită la o femeie spre a o pofti s-a şi desfrânat cu ea în inima lui . Şi doar păcatul n-a trecut la faptă, ci este deocamdată în minte. Dar nici aşa nu rămâne fără vină cel care de aceea se uită la frumuseţea femeilor, ca să aprindă în el pofta desfrânării. Când auzi dar că Împăratul va cere socoteală slugilor Sale, să nu treci cu nepăsare pe lângă aceste cuvinte, ci gândeşte-te că va cere socoteală tuturor dregătorilor, tuturor vârstelor: şi bărbaţilor, şi femeilor! Gândeşte-te cum va fi tribunalul acela atunci! Gândeşte-te la toate păcatele săvârşite de tine! Chiar dacă tu îţi vei uita păcatele tale, află că Dumnezeu nu le va uita, ci le va pune pe toate înaintea ochilor noştri, dacă nu ni le vom şterge mai înainte, acum, prin pocăinţă şi mărturisire şi prin îndepărtarea urii şi dorinţei de răzbunare din sufletul nostru.
- Dar pentru ce Dumnezeu ne cere socoteală?
- Nu-ţi cere socoteală pentru că n-ar şti faptele tale - cum ar fi cu putinţă asta, când El ştie toate înainte de naşterea lor? -, ci ca să te convingă pe tine, sluga, că pe drept datorezi ceea ce datorezi. Dar, mai bine spus, nu numai ca să afli că eşti dator, ci ca să şi ştergi datoria. Pentru aceea a poruncit şi proorocului să spună iudeilor păcatele lor: Spune, zice Domnul, casei lui Iacov fărădelegile sale şi poporului Meu păcatele lui! Nu numai ca să le audă, ci ca să şi le îndrepte.
Şi începând el să facă socoteala, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanţi . Oare a cheltuit tot cât i s-a încredinţat? Mare-i era povara datoriei! Şi nu era numai asta grozăvia, ci şi aceea că el a fost adus primul înaintea stăpânului ca să dea socoteală. Dacă ar fi fost adus împreună cu multe alte slugi recunoscătoare şi chibzuite, nu ar fi fost atâta de mirare că stăpânul nu s-a mâniat, căci purtarea bună a celorlalte slugi de mai înainte avea să-1 facă mai blând faţă de sluga rea de mai târziu. Dar să fie adus întâi unul nechibzuit, şi încă atât de nechibzuit şi nerecunoscător, iar

stăpânul să se poarte blând cu el, asta este mai cu seamă minunat şi nemaiîntâlnit. Oamenii, când pun mâna pe vreun datornic, aşa se poartă cu el, ca şi cum ar fi prins o fiară şi o sălbăticiune, şi fac tot ce le stă în putință ca să-şi scoată toată datoria; iar dacă nu pot din pricina sărăciei datornicilor, îşi varsă mânia pricinuită de bani pe nefericitul trup al acelui nenorocit, îl chinuie, îl bat şi-i fac nenumărate rele. Dumnezeu însă, dimpotrivă, face totul şi mişcă totul ca să-1 scape pe datornic de datorie. Noi, când primim datoriile, atunci ajungem mai bogați; Dumnezeu, când iartă datoriile, atunci mai cu seamă Se îmbogățeşte. Că bogăție la Dumnezeu e mântuirea oamenilor, după cum spune Pavel: Care-i îmbogățeşte pe toți cei care-L cheamă .
Dar poate că va spune cineva:
- Pentru ce dar Stăpânul a poruncit să-1 vândă, o dată ce avea de gând să-i lase datoria şi să-i ierte păcatele?
- Tocmai aceasta arată iubirea de oameni a Stăpânului. Dar să nu ne grăbim, ci să urmărim din aproape în aproape cuvântul acestei pilde.
Neavând el să-i plătească .
- Ce înseamnă cuvintele: Neavând el să-i plătească ?
- E vorba iarăşi de mare nechibzuință şi lipsă de recunoştință a slugii. Prin cuvintele: Neavând să-i plătească nu spune altceva decât că robul acela era pustiu de fapte bune, că n-avea nicio faptă bună care să-i fie socotită pentru scăparea de păcate. Ni se socotesc, da, ni se socotesc, negreşit, faptele noastre bune pentru scăparea de păcate, după cum ni se socoteşte credința spre dreptate. Iar celui care nu face fapte, dar crede în Cel Care-l îndreptățeşte pe cel nelegiuit, i se socoteşte credința lui spre dreptate . Dar pentru ce vorbesc eu de credință şi de fapte bune, când chiar necazurile ni se socotesc pentru ştergerea păcatelor noastre? Şi aceasta o arată Hristos prin pilda lui Lazăr, unde îl pune pe Avraam să-i spună bogatului că Lazăr se mângâie acolo pentru că a luat în viața lui cele rele . O spune şi Pavel, scriindu-le corintenilor despre cel ce căzuse în desfrânare: Pe unul ca acesta să-1 dați Satanei spre pieirea trupului, ca să se mântuiască duhul . Iar pe alții care păcătuiseră îi mângâie, grăindu-le aşa: Pentru aceea sunt între voi mulți neputincioşi şi bolnavi şi mulți au murit. Că dacă ne-am judeca pe noi înşine, n-am mai fi judecați. Dar pentru că suntem judecați de Domnul, suntem pedepsiți ca să nu fim osândiți împreună cu lumea . Dacă încercările, boala, neputința sau pieirea trupului, pe care le suferim fără voia noastră, că nu le facem noi, ni se socotesc pentru ştergerea păcatelor, cu mult mai mult faptele bune, pe care le facem cu voia şi râvna noastră! Datornicul acesta însă era pustiu de orice bine şi avea o povară foarte mare de păcate. De asta a spus: Neavând el să-i plătească, a poruncit să-1 vândă . Putem cunoaşte iubirea de oameni a Stăpânului mai cu seamă de acolo că i-a făcut şi socoteala, şi a şi poruncit să-1 vândă. Că a făcut acestea două tocmai ca să nu-1 vândă.
- De unde se poate vedea aceasta?
- Din felul cum s-au petrecut lucrurile. Că dacă ar fi vrut să-1 vândă, cine 1-ar fi putut opri, cine 1-ar fi putut împiedica?
6. Aş putea fi însă întrebat:
- Dar atunci, pentru ce a poruncit să-1 vândă dacă nu voia s-o facă?
- Ca să-i mărească frica; iar frica i-a mărit-o prin amenințare, ca să-1 facă să se roage. Şi 1-a făcut să se roage, ca să-i dea prilej să-1 ierte. Putea să-1 ierte şi înainte de rugăminte; dar n-a făcut asta, ca să nu-1 facă mai rău. Putea să-1 ierte şi înainte de a-i face socoteala; dar pentru ca nu cumva din pricina necunoaşterii greutății păcatelor lui să ajungă mai neomenos şi mai crud cu semenii săi, pentru aceea i-a arătat mai întâi cât de mare e datoria lui, şi apoi i-a iertat toată datoria. Dacă, după ce i-a făcut socoteala, după ce i-a arătat cât datora, după ce 1-a amenințat şi după ce a cunoscut pedeapsa pe care pe drept avea s-o sufere, dacă deci după toate acestea a fost

atât de sălbatic şi de crud cu cel care era slugă împreună cu el, gândeşte-te la ce sălbăticie n-ar fi ajuns dacă nu s-ar fi întâmplat niciuna din acestea? De asta Dumnezeu face şi pune la cale totul, ca să-i înăbuşe mai dinainte sălbăticia aceea. Dacă nu s-a îndreptat prin niciunul din aceste mijloace, vina nu-i a dascălului, ci a aceluia care n-a voit să se îndrepte.
Dar să vedem cum caută să-i tămăduiască rana.
Căzând în genunchi, i se închina zicând: Îngăduieşte-mă, şi-ți voi plăti tot!
N-a spus că nu poate plăti. Aşa e obiceiul datornicilor: făgăduiesc, chiar dacă nu pot plăti, ca să scape de primejdia ce-i amenință.
Să auzim toți câți ne trândăvim la rugăciune câtă putere au rugăciunile! Datornicul acesta nici nu postise, nici nu îmbrățişase sărăcia cea de bunăvoie, nici nu făcuse vreo altă faptă bună; era pustiu şi gol de orice virtute; dar numai pentru că a rugat pe Stăpânul, a putut să-L înduplece spre milă. Să nu ne deznădăjduim deci când ne rugăm! Poate fi oare un păcătos mai mare ca acesta, care era vinovat de atâtea păcate şi nu avea nicio faptă bună, mare sau mică? Nu! Cu toate acestea, nu a zis întru sine: “Nu îndrăznesc, sunt plin de ruşine! Cum să mă duc înaintea Stăpânului? Cum pot să-L rog?”, aşa cum spun mulți păcătoşi, cuprinşi de o evlavie nefirească. Nu îndrăzneşti? Tocmai de aceea du-te şi-L roagă, ca să dobândeşti multă îndrăznire! E oare om Acela Ce are să Se împace cu tine, ca să te ruşinezi şi să roşeşti? Nu! E Dumnezeu, Cel Ce vrea mai mult decât tine să te scape de păcate! Nu doreşti tu atât binele tău, cât doreşte Dumnezeu mântuirea ta. Şi asta ne-o arată Dumnezeu prin fapte. Nu îndrăzneşti? Dar tocmai de aceea poți îndrăzni, pentru că ți-e sufletul încărcat de păcate. Cea mai mare îndrăznire este să socoți că nu ai îndrăznire, după cum cea mai mare neruşinare este să te socoteşti drept înaintea lui Dumnezeu. Cel care se socoteşte drept înaintea lui Dumnezeu este un spurcat, chiar dacă-i mai sfânt decât toți oamenii. Dovada celor spuse sunt fariseul şi vameşul. Să nu ne deznădăjduim deci, să nu ne pierdem nădejdea când suntem plini de păcate, ci să ne apropiem de Dumnezeu, să cădem înaintea Lui, să-L rugăm, aşa cum a făcut şi datornicul acesta, care până aici a fost îmboldit de gânduri bune. Da, a nu-ți pierde nădejdea, a nu te deznădăjdui, a-ți mărturisi păcatele, a cere amânare şi păsuire, a avea inimă zdrobită şi suflet umilit, da, toate acestea sunt bune! Dar faptele de mai târziu ale slugii acesteia n-au mai fost la fel cu cele dintâi; că pe acelea pe care le adunase cu rugăciunea, pe toate acelea le-a risipit deodată cu mânia lui față de semenul său.
Dar deocamdată să vorbim despre felul iertării. Să vedem cum 1-a iertat şi cum a ajuns la asta Stăpânul.
Iar stăpânul, milostivindu-se de el, l-a slobozit şi i-a iertat şi datoria .
Sluga a cerut păsuire, şi Stăpânul i-a dat iertare. A luat deci mai mult decât a cerut. De aceea şi Pavel spune: (Lui Dumnezeu,) Celui Ce poate face cu mult mai mult decât tot ceea ce noi cerem sau gândim . Nici nu putem gândi atâtea câte Dumnezeu Se pregăteşte să ne dea. Să nu te ruşinezi dar, nici să roşeşti să te rogi lui Dumnezeu! Dar, mai bine spus, ruşinează-te de păcate, dar nu-ți pierde nădejdea, nici nu te depărta de rugăciune; ci apropie-te, chiar de eşti păcătos, ca să te împaci cu Stăpânul tău, ca să-I dai putința să-Şi arate iubirea Lui de oameni prin iertarea păcatelor tale. Că dacă te temi să te apropii, ai pus, atât cât îți stă în putință, zăgaz bunătății Lui, ai oprit dărnicia bunătății Lui.
Să nu ne pierdem deci curajul, să nu ne trândăvim a ne ruga! De am fi căzut chiar în adâncul păcatului, chiar de acolo rugăciunea poate iute să ne scoată. Nimeni n-a păcătuit atâta cât sluga aceasta! A săvârşit tot felul de păcate. Asta o arată cei zece mii de talanți. Nimeni n-a fost atât de pustiu de fapte bune ca sluga aceasta! Asta o arată faptul că n-avea cu ce plăti datoria! Cu toate acestea, rugăciunea a avut atâta putere, că 1-a scăpat pe un om cu totul pierdut.
- Şi are atâta putere rugăciunea, încât poate scăpa de chinuri şi pedeapsă pe unul care a supărat

pe Stăpânul prin atâtea şi atâtea fapte?
- Da, are atâta putere, omule! Dar nu ea singură săvârşeşte totul, ci are aliat şi ajutor foarte puternic iubirea de oameni a lui Dumnezeu, Care primeşte rugăciunea; iubirea Lui de oameni, care a săvârşit aici totul şi a făcut puternică rugăciunea. Asta lasă să se înțeleagă când spune: Iar stăpânul, milostivindu-se de el, l-a slobozit şi i-a iertat şi datoria", ca să afli că bunătatea Stăpânului a făcut totul, şi o dată cu rugăciunea, şi înainte de rugăciune.
Dar ieşind, sluga aceea a găsit pe unul din cei ce slujeau împreună cu el şi care-i datora o sută de dinari; şi punând mâna pe el, îl sugruma zicând: "Dă-mi ce-mi eşti dator!"
Poate fi oare o ticăloşie mai mare? Îi suna încă în urechi binefacerea Stăpânului, şi uitase de bunătatea Lui.
7. Iată ce mare bine e să-ți aduci aminte de păcate! Şi sluga aceasta, dacă şi-ar fi adus aminte totdeauna de păcate, n-ar fi ajuns atât de sălbatică şi neomenoasă. De aceea mereu vă spun, şi nu voi înceta s-o spun, că ne este foarte de folos şi de neapărată trebuință să ne aducem aminte des de toate păcatele noastre! Nimic nu poate face sufletul atât de plin de virtute, atât de blând şi binevoitor, ca necontenita aducere aminte de păcate. De aceea şi Pavel îşi aducea aminte de păcatele lui, nu numai de cele de după botez, ci şi de cele de dinainte de botez, deşi îi fuseseră şterse desăvârşit. Dacă Pavel îşi aducea aminte de păcatele sale de dinainte de botez, cu atât mai mult noi trebuie să ne aducem aminte de păcatele de după botez. Prin această aducere aminte nu numai că le ştergem, dar ajungem mai îngăduitori cu toți oamenii, iar lui Dumnezeu Îi slujim cu mai multă bunăvoință, cunoscând bunătatea Lui nespusă datorită acestei aduceri-aminte de păcate. Sluga aceasta n-a făcut aşa; ci uitându-şi mărimea păcatelor sale, a uitat şi binefacerea primită de la stăpân; şi o dată ce a uitat binefacerea, a ajuns rău cu cel ce era împreună slugă cu el, iar prin răutatea față de acela a pierdut tot ce câştigase prin iubirea de oameni a lui Dumnezeu.
Şi punând mâna pe el, îl sugruma zicând: "Dă-mi ce-mi eşti dator!".
N-a spus: "Dă-mi cei o sută de dinari!" Îi era ruşine. Era prea mică datoria! De aceea îi spune: Dă-mi ce-mi eşti dator!
Şi căzându-i la picioare, îl ruga zicând: "Mai îngăduieşte-mă, şi-ți voi plăti!"
Prin cuvintele prin care găsise iertare, prin acelea îl roagă şi acesta să-1 scape. Dar el, din pricina marii lui cruzimi, nici de aceste cuvinte n-a fost înduplecat, nici nu s-a gândit că tot prin aceste cuvinte a fost scăpat şi el. Dar chiar dacă i-ar fi iertat datoria, fapta lui nici aşa n-ar fi fost o faptă pornită din iubire de oameni, ci o datorie, o obligație. Dacă 1-ar fi iertat înainte de a i se cere socoteala, înainte de a i se ierta datoria, înainte de a se bucura de o binefacere atât de mare, da, atunci fapta lui ar fi arătat mărinimie de suflet; dar aşa, după un atât de mare dar, după iertarea atâtor păcate, era dator şi el să fie îngăduitor cu datornicul său. Dar n-a făcut asta, nici nu s-a gândit câtă deosebire este între iertarea pe care a primit-o el şi aceea pe care avea să o dea celui împreună slugă cu el. Deosebirea este mare nu numai din pricina sumei de bani datorate, nici numai din pricina vredniciei persoanelor, ci şi din însuşi felul iertării. Unul datora zece mii de talanți, celălalt, o sută de dinari; unul adusese ocară stăpânului, celălalt era dator unui rob ca şi el. Cel care primise binefacerea trebuia să ierte şi el, mai cu seamă că stăpânul lui îi iertase totul, fără să fi văzut că a făcut vreun bine, mic sau mare. Totuşi nu s-a gândit la acestea, ci, aprins dintr-o dată de mânie, a pus mâna pe el şi 1-a aruncat în temniță .
Văzând aşa, celelalte slugi, spune mai departe pilda, s-au supărat şi 1-au pârât stăpânului lor .
Află şi de aici bunătatea stăpânului. Când a auzit stăpânul, 1-a chemat; şi iarăşi se socoteşte cu el, şi nu rosteşte îndată osânda, până ce mai întâi nu se îndreptățeşte înaintea lui.
- Şi ce spune?
- Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o! Poate fi un stăpân mai bun ca acesta? Când

sluga îi datora zece mii de talanți, nu 1-a supărat cu niciun cuvânt, nici nu l-a numit viclean, ci a poruncit numai să-1 vândă; şi porunca aceasta a dat-o ca să-1 poată scăpa de datorie. Dar când s-a purtat rău cu cel care era slugă ca şi el, atunci s-a mâniat şi s-a înfuriat, ca să afli că Dumnezeu iartă mai uşor păcatele ce le facem față de El decât cele pe care le facem față de aproapele nostru. Şi nu numai aici face astfel, ci şi în altă parte. Dacă aduci darul tău la altar, spune El, şi acolo îți aduci aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, du-te şi împacă-te mai întâi cu fratele tău, şi apoi vino şi adu-ți darul! Vezi că pretutindeni pune înainte pe cele ale noastre, că nu pune nimic mai presus de dragostea şi pacea cu aproapele? Şi iarăşi, în altă parte: Şi cel care-şi lasă femeia, în afara pricinii de desfrânare, o face să săvârşească adulter . De aceea şi Pavel legiuieşte aşa: Dacă un bărbat are femeie necredincioasă şi ea vrea să locuiască cu el, să nu se despartă de ea! Dacă femeia ta face desfrânare, las-o! Dar dacă e necredincioasă, n-o lăsa! Cu alte cuvinte: "Dacă păcătuieşte față de tine, las-o! Dar dacă păcătuieşte fată de Mine, n-o lăsa!" Tot aşa şi aici. Când sluga i-a greşit cu atâtea păcate, a iertat-o; dar când a greşit față de o slugă ca şi el, şi a păcătuit cu mult mai puțin decât păcătuise față de stăpânul său, nu 1-a iertat, ci 1-a pedepsit. Acum 1-a numit viclean, atunci nu-1 supărase nici cu un cuvânt. De asta şi acum pilda adaugă şi aceea că, mâniindu-se, 1-a dat chinuitorilor . Când îi cerea socoteală de cei zece mii de talanți, n-a adăugat un astfel de cuvânt, ca să afli că hotărârea de atunci a Stăpânului nu era semn de mânie, ci de purtare de grijă, care duce la iertare. Când însă a săvârşit un păcat față de semenul său, mânia Stăpânului n-a mai avut margini.

Poate fi deci un păcat mai mare decât dorința de răzbunare, când păcatul acesta anulează chiar hotărârile pline de iubire de oameni ale lui Dumnezeu, pe care El Însuşi le pronunțase, când păcatul acesta, adică ura împotriva aproapelui, are putere să facă ceea ce nu putuseră să facă păcatele față de Dumnezeu?

- Dar este scris: Dumnezeu nu-Şi ia înapoi darurile . Pentru ce dar acum, după ce a dat darul, după ce Şi-a arătat iubirea de oameni, Şi-a retras hotărârea?

- Din pricina urii slugii față de semenul său. Deci nu greşeşti dacă spui că păcatul acesta este mai greu decât orice păcat. Toate celelalte păcate au putut găsi iertare, numai acesta n-a putut dobândi iertare; ba, dimpotrivă, le-a înnoit şi pe cele odată şterse.

Prin urmare, ura față de semenii noştri este un îndoit păcat: întâi, că nu are iertare înaintea lui Dumnezeu, şi apoi, deoarece cheamă din nou şi ridică împotriva noastră şi celelalte păcate de moarte, chiar dacă ne fuseseră iertate. Aşa cum a făcut şi cu sluga aceasta. Da, nimic nu urăşte atâta Dumnezeu, de nimic nu e aşa scârbit ca de omul care doreşte să se răzbune, ca de omul care ține mânie. Asta mai ales a vrut să arate Hristos prin pilda aceasta, iar din rugăciune ne-a poruncit să zicem aşa: Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiților noştri! Ştiindu-le dar pe acestea toate, să întipărim pilda aceasta în inimile noastre; iar când ne gândim la cele ce am suferit de la semenii noştri, să ne gândim şi la cele pe care le-am făcut Stăpânului, şi atunci, de frica propriilor noastre păcate, vom putea alunga iute din suflet mânia ce-o avem împotriva celor ce ne-au greşit. Dacă trebuie să ne aducem aminte de greşeli, apoi trebuie să ne aducem aminte numai de greşelile noastre; iar dacă ne aducem aminte de greşelile noastre, niciodată nu ne vom mai gândi la greşelile pe care ni le-au făcut alții; după cum, iarăşi, dacă le uităm pe ale noastre, îşi fac iute culcuş în gândurile noastre greşelile altora față de noi. Dacă sluga aceasta şi-ar fi adus aminte de cei zece mii de talanți, nu şi-ar fi adus aminte de cei o sută de dinari. Dar pentru că a uitat de aceia, sugruma pe cel rob ca şi el, pentru suta de dinari; vrând să ceară pe aceştia puțini, nu i-a dobândit nici pe aceia, ci mai mult, şi-a atras asupra capului lui şi greutatea celor zece mii de talanți. De aceea îndrăznesc să spun că păcatul acesta este mai greu ca orice păcat. Dar, mai bine spus, nu spun eu asta, ci Hristos a spus-o în pilda aceasta. Dacă

păcatul acesta n-ar fi fost mai greu decât păcatele celor zece mii de talanți, adică decât păcatele nespuse, n-ar fi fost încărcat şi cu acelea din pricina acestuia. Pentru nimic altceva deci să nu ne străduim atâta, cât pentru a ne curăți de mânie şi a ne împăca cu cei care ne poartă duşmănie, ştiind că nici rugăciunea, nici milostenia, nici postul, nici împărtăşirea cu Sfintele Taine, nici altceva din acestea nu ne vor putea apăra în ziua aceea dacă purtăm în sufletul nostru ură şi dorință de răzbunare împotriva semenului nostru; după cum iarăşi, dacă biruim acest păcat, vom putea dobândi oarecare iertare, chiar de-am avea nenumărate păcate. Nu-i al meu cuvântul, ci chiar al lui Dumnezeu, Cel Ce ne va judeca în vremea aceea. După cum în pilda aceasta a spus: Aşa vă va face şi vouă Tatăl Meu dacă nu veți ierta fiecare fratelui său, din toată inima! Tot aşa şi în alt loc spune: De veți ierta oamenilor greşalele lor, ierta-va şi vouă Tatăl vostru Cel ceresc! Deci, ca să ducem şi aici viață tihnită şi liniştită, şi să dobândim şi dincolo iertare şi slobozire din păcate, să ne străduim şi să lucrăm cu totul ca să ne împăcăm cu duşmanii pe care-i avem! Aşa vom împăca şi pe Stăpânul nostru, chiar de-am fi făcut păcate nenumărate, şi vom dobândi şi bunătățile ce vor să fie; de care facă Dumnezeu ca noi toți să ne învrednicim, cu harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava şi puterea în vecii vecilor! Amin.

Cuvânt la ceea ce s-a spus:” Părinte, dacă este cu putință… “

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvânt la ceea ce s-a spus:” Părinte, dacă este cu putință… “

l. Adâncă rană am făcut mai zilele trecute celor ce răpesc averile altora, celor zgârciți şi lacomi. N-am făcut asta ca să-i rănesc, ci ca să-i îndrept. Nu urăsc pe oameni, ci urăsc păcatul. Şi doctorul taie rana nu pentru că poartă război trupului bolnav, ci pentru că luptă cu boala şi cu rana. Haide dar să-i lăsăm în pace puțin astăzi, ca să se mai întremeze de pe urma durerilor ce-au avut, ca nu cumva rănindu-i mereu să fugă de vindecare! Tot aşa fac şi doctorii cu bolnavii: după ce taie, pun plasture şi leacuri, îi lasă liniştiți zile întregi, cu gândul ca să li se potolească durerile. Pe doctori m-am gândit să-i urmez azi şi eu, ca să se folosească şi bolnavii aceia de pe urma cuvântului meu; şi voi vorbi de învățături, pornind cuvântul de la cele citite din Scriptură.
Cred că mulți se întreabă nedumeriți: pentru ce au fost rostite de Hristos acele cuvinte? Poate că şi ereticii de față vor sări asupra cuvintelor acelora, ca să smintească prin ele pe mulți din frații noştri cu mai puțină învățătură. Deci, ca să stăvilim şi atacul acelora, şi să scăpăm de tulburare şi de frământare pe cei nedumeriți, voi tălmăci aceste cuvinte ale lui Hristos. Să pătrundem deci în adâncul înțelesului lor. Că nu-i îndestulătoare numai citirea Scripturii; trebuie să-i adaugi şi cunoştința. Pentru că şi famenul reginei Candachiei citea Scriptura, dar până ce n-a venit cel care să-1 învețe cele ce citea, n-a putut înțelege mare lucru .
Aşadar, ca şi voi să nu pățiți la fel, luați aminte la cele spuse, încordați-vă mintea, dați-mi sufletul vostru pregătit pentru ascultare! Să vă fie pătrunzătoare privirea, mintea trează, iar sufletul slobozit de grijile vieții, ca să nu semăn cele spuse între spini, nici pe piatră, nici lângă drum , ci să lucrez pământ roditor şi gras, ca să secer spic bogat. Dacă veți lua aşa aminte la cele spuse, îmi veți face şi mie munca mai uşoară, şi veți ajunge şi voi să găsiți mai lesne înțelesul

Scripturii.
- Dar care au fost cuvintele Scripturii ce s-au citit?
- Părinte, dacă este cu putinţă, treacă paharul acesta de la Mine!
Ce înţeles au aceste cuvinte? Că trebuie să aduc lămurire asupra acestor cuvinte şi astfel să desluşesc înţelesul lor. Ce-a vrut să spună prin acestea Hristos? A vrut să spună: “Părinte, dacă este cu putinţă, îndepărtează crucea de la Mine”? Ce spui? Nu ştia Hristos dacă e cu putinţă sau nu aceasta? Cine poate spune asta? Deşi cuvintele par a ieşi din gura unuia care nu ştie (cele ce vor fi) - căci cuvântul dacă exprimă îndoiala -, totuşi, după cum am spus, nu trebuie să luăm aminte la cuvinte, ci să ne îndreptăm spre înţelesul lor, să vedem scopul Celui Care le-a rostit, pricina pentru care le-a rostit, timpul în care le-a rostit şi, după ce am adunat toate acestea, să aflăm înţelesul ce-1 au. Cum putea să nu ştie, dacă e cu putinţă sau nu asta, înţelepciunea cea nespusă, Cel Care cunoaşte aşa pe Tatăl cum Îl cunoaşte şi Tatăl pe Fiul? Că nici nu este cunoştinţa despre pătimirea Sa mai mare decât cunoştinţa despre fiinţa Sa, pe care numai El o ştie desăvârşit. După cum Mă cunoaşte Tatăl, spune El, şi Eu cunosc pe Tatăl . Dar de ce vorbesc eu de Unul-Născut Fiul lui Dumnezeu, când nici proorocii nu par a nu cunoaşte pătimirile Domnului; ci chiar ei ştiu bine şi le vestesc mai dinainte cu multă încredinţare, cum că acestea trebuie să fie, şi negreşit vor fi.
Ascultă cum toţi proorocii vestesc crucea în chipuri diferite. Mai întâi patriarhul Iacov. Vorbind despre Hristos, spune: Din vlăstar, fiul meu, te-ai înălţat! Prin vlăstar arată pe Fecioara şi preacurăţia Mariei. Apoi, ca să arate crucea, a spus: culcându-te, ai dormit ca un leu şi ca un pui de leu; cine-L va deştepta pe El?” A numit moartea Lui culcare şi somn; de moartea Lui a legat învierea, zicând: Cine-L va deştepta pe El?” Nimeni altul, ci El pe Sine Însuşi! De aceea şi Hristos spunea: Putere am să-Mi pun sufletul Meu şi putere am să-1 iau! ; şi iarăşi: Stricaţi templul acesta, şi în trei zile îl voi ridica!
- Ce înseamnă cuvintele: Culcându-te, ai dormit ca un leu ?
- După cum leul este înfricoşător nu numai când este treaz, ci şi când doarme, tot aşa şi Hristos a fost înfricoşător nu numai înainte de (răstignirea pe) cruce, ci chiar şi pe cruce, şi în timpul morţii Sale; atunci a făcut minunile cele mari, a întunecat soarele , a despicat pietrele, a cutremurat pământul, a sfâşiat catapeteasma , a înfricoşat pe femeia lui Pillat , i-a arătat lui Iuda ticăloşia lui, căci atunci acesta a zis: Am păcătuit vânzând sânge nevinovat! Iar femeia lui Pillat a arătat: Nimic să nu-I faci Dreptului Aceluia, că multe am suferit în vis pentru El! Atunci întunericul a cuprins tot pământul şi a fost noapte în mijlocul zilei. Atunci a pierit moartea şi s-a surpat tirania ei; multe trupuri ale sfinţilor adormiţi s-au sculat . Pe acestea le-a spus mai dinainte patriarhul de la început, şi ca să arate că, deşi răstignit, va fi înfricoşător, a spus: Culcându-te, ai dormit ca un leu. N-a spus: “Vei dormi”, ci “Ai dormit”, pentru că aceasta avea să se întâmple negreşit. Este obiceiul proorocilor să prezică totdeauna viitorul ca pe un fapt întâmplat mai înainte. Şi după cum este cu neputinţă ca cele întâmplate să nu se fi întâmplat, tot aşa e cu neputinţă ca acestea să nu se întâmple, deşi aparţin viitorului. De aceea deci proorocii ne vestesc viitorul sub chip de trecut, tocmai pentru a ne arăta că faptele vestite mai dinainte de ei sunt fără greş şi se vor întâmpla negreşit.
Tot astfel şi David, arătând crucea, spunea: Străpuns-au mâinile Mele şi picioarele Mele! N-a spus: Vor străpunge, ci “Au străpuns”. Apoi: Numărat-au toate oasele Mele . Şi nu spune numai atât, ci vorbeşte şi de cele ce-au făcut ostaşii: Împărţit-au hainele Mele loruşi şi pentru cămaşa Mea au aruncat sorţii . Şi nu numai atât, ci şi că L-au hrănit cu fiere şi L-au adăpat cu oţet : Şi Mi-au dat spre mâncarea Mea fiere şi în setea Mea M-au adăpat cu oţet . Alt prooroc, iarăşi, spune că va fi împuns cu suliţa: Vedea-vor pe Cine L-au împuns Isaia vesteşte mai dinainte

iarăşi crucea, în alt chip, zicând: Ca o oaie la junghiere S-a adus şi ca un miel fără de glas înaintea celui ce-1 tunde, aşa nu-Şi deschide gura Sa. Întru smerenia Lui, judecata Lui s-a ridicat .

2. Uită-te, rogu-te, că fiecare dintre aceşti prooroci vorbeşte de cele viitoare ca de fapte trecute; prin faptul că folosesc trecutul arată că cele prezise se vor întâmpla negreşit, neîndoielnic. Astfel David, vorbind de judecata lui Hristos, spunea: Pentru ce s-au întărâtat neamurile şi popoarele au cugetat deşertăciuni? Ridicatu-s-au împărații pământului şi căpeteniile s-au sfătuit împreună împotriva Domnului şi a Hristosului Său . Şi nu vorbeşte numai de judecată, de cruce, de cele din timpul crucii, ci şi de vânzător, de cel care a stat sub un acoperiş cu El şi a stat la aceeaşi masă cu El: Cel ce a mâncat pâinea Mea, spune David, a ridicat împotriva Mea călcâiul . A spus mai dinainte şi cuvintele pe care avea să le slobozească Hristos pe cruce: Dumnezeule, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit? Vorbeşte şi de mormânt: Pusu-M-au în groapa cea mai de jos, în cele întunecate şi în umbra morții . Şi de înviere: Că nu vei lăsa sufletul Meu în iad, nici nu vei da pe Cel cuvios al tău să vadă stricăciunea . Şi de înălțarea le cer: Suitu-S-a Domnul întru strigare, Domnul în glas de trâmbiță . Şi de şederea de-a dreapta: Zis-a Domnul Domnului Meu: "Şezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale! Isaia vorbeşte şi de pricina pentru care a fost răstignit, zicând: Pentru păcatele poporului Meu a fost El dus la moarte! , şi: Pentru că toți ca nişte oi am rătăcit, de aceea Se junghie . Apoi adaugă şi fapta mare a crucii, zicând: Prin rana Lui, noi toți ne-am vindecat! , şi: Păcatele multora le-a purtat . Te întreb acum: E cu putință ca proorocii să ştie şi de cruce, şi de pricina pentru care s-a ajuns la cruce, şi de faptele mari aduse de cruce, şi de mormânt, şi de înviere, şi de înălțare, şi de vânzare, şi de judecată, şi să fi descris toate cu de-amănuntul, iar Cel Ce i-a trimis pe prooroci, Care le-a poruncit să spună acestea, tocmai El să nu le ştie? Care om cu judecată o poate spune? Vezi dar că nu trebuie să luăm aminte numai la cuvinte?

Dar nu numai cuvintele: Părinte, dacă este cu putință nasc nedumeriri, ci şi cele de după ele pricinuiesc o nedumerire şi mai mare. Ce spune Hristos? Părinte, dacă este cu putință, treacă de la Mine paharul acesta! Dacă te uiți doar la cuvinte, vei socoti că Hristos nu numai că nu ştie, ci şi că fuge de cruce. Cu alte cuvinte, ar spune aşa: "Dacă se poate, să nu fiu răstignit, nici omorât". Şi doar îl mustrase atât de aspru pe Petru, verhovnicul apostolilor, când îi spusese: Milostiv fii Ție, Doamne, să nu-Ți fie Ție aceasta! , încât i-a zis: Mergi înapoia Mea, Satano! Sminteală-Mi eşti, că nu gândeşti cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor! Şi doar îl fericise puțin mai înainte . Atât de absurd I se părea Domnului gândul de a nu fi răstignit, încât pe acela care primise de la Tatăl descoperirea , pe acela pe care-1 fericise, pe acela care primise cheile împărăției cerurilor , pe acela îl numeşte satană şi sminteală şi-1 învinuieşte că nu gândeşte cele ale lui Dumnezeu, tocmai pentru că-I spusese: Milostiv fii Ție, Doamne, să nu-Ți fie Ție aceasta!, adică să nu fii răstignit. Cum dar S-ar fi putut gândi să nu fie răstignit El, Care mustrase atât de aspru pe ucenicul Său şi-i vorbise cu atâta violență, încât îl numeşte chiar Satana, după ce-1 lăudase atâta, pentru că I-a spus: "Să nu fii răstignit"? Cum S-ar fi putut gândi să nu fie răstignit când, înfățişând mai târziu icoana bunului păstor, a spus că semnul cel mai mare al acestei dregătorii este jertfirea păstorului pentru oi, grăind aşa: Eu sunt Păstorul Cel bun; Păstorul cel bun sufletul lui îşi pune pentru oi ? Şi nu S-a oprit la atâta, ci a adăugat: Iar năimitul şi cel care nu-i păstor vede lupul venind, şi lasă oile, şi fuge . Dacă însuşirea unui bun păstor este de a se jertfi, iar a unui năimit, de a nu voi să sufere asta, cum Hristos, Care spune că este Păstorul Cel bun, Se roagă să nu fie răstignit? Cum a spus: Eu Însumi Îmi pun sufletul Meu ? Dacă tu singur îți pui sufletul tău, cum rogi pe altul să nu-1 pui? Cum se minunează Pavel de El pentru această hotărâre a Lui de a Se jertfi, grăind aşa: Care, fiind în chip de rob, n-a socotit

răpire a fi întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deşertat pe Sine, chip de rob luând, întru asemănare omenească făcându-Se şi aflându-Se la înfăţişare ca om, S-a smerit, făcându-Se ascultător până la moarte, şi încă moartea de cruce ? Cum apoi Însuşi Hristos spune aşa: Pentru aceasta Mă iubeşte Tatăl, că Eu Îmi pun sufletul Meu, ca iarăşi să-1 iau"? Dacă nu vrea să fie răstignit, dacă refuză şi roagă pe Tatăl, cum Tatăl Îl iubeşte pentru asta? Cum spune iarăşi Pavel: Iubiţi-vă unii pe alţii, după cum şi Hristos ne-a iubit pe noi şi S-a dat pe Sine pentru noi"? Şi iarăşi, Însuşi Hristos când avea să Se răstignească spunea: Părinte, a venit ceasul! Preaslăveşte pe Fiul Tău! , numind "crucea" slavă. Cum într-un loc refuză să fie răstignit, iar în alt loc Se grăbeşte să fie răstignit? Că este slavă crucea, o spune Evanghelistul. Ascultă: Că încă nu era dat Duhul, pentru că Iisus încă nu Se preaslăvise . Cu alte cuvinte, spune aşa: încă nu fusese dat harul, pentru că nu fusese desfiinţată vrajba cu oamenii, pentru că nu venise biruinţa crucii. Da, crucea a desfiinţat vrajba lui Dumnezeu cu oamenii, a adus împăcarea, a făcut din pământ cer, a amestecat pe oameni cu îngerii, a doborât împărăţia morţii, a tăiat puterea diavolului, a nimicit puterea păcatului, a scăpat lumea de rătăcire, a adus iarăşi adevărul, a alungat pe demoni, a dărâmat templele, a sfărâmat capiştile, a împrăştiat fumul jertfelor, a sădit virtutea, a pus rădăcini Bisericilor. Da, crucea, voinţa Tatălui, slava Fiului, bucuria Duhului, lauda lui Pavel: Mie să nu-mi fie, spune el, a mă lăuda decât în crucea Domnului nostru Iisus Hristos! . Crucea, mai frumoasă ca soarele, mai strălucitoare ca raza soarelui. Când soarele s-a întunecat , atunci crucea a luminat; soarele nu s-a întunecat atunci pentru că a dispărut, ci pentru că a fost biruit de strălucirea crucii. Crucea a şters zapisul nostru , a făcut fără folos închisoarea morţii. Crucea este dovada dragostei lui Dumnezeu: Aşa a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca tot cel ce crede în El să nu piară . Şi, iarăşi, Pavel: Că dacă vrăjmaşi fiind ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său…" . Crucea este zidul cel nedoborât, arma cea nebiruită, trăinicia celor bogaţi, bogăţia celor săraci, zid împotriva celor ce ne viclenesc, armă împotriva celor ce ne duc război, nimicire a patimilor, dobândire a virtuţii, semnul cel minunat şi nemaiîntâlnit. Semn caută neamul acesta; şi semn nu i se va da decât semnul lui Iona . Crucea a deschis raiul, 1-a dus pe tâlhar în rai , a povăţuit neamul omenesc, care era pe cale de pieire şi nu era vrednic nici de pământ, spre împărăţia cerurilor. S-au făcut şi se fac prin cruce atâtea bunătăţi, şi atunci te întreb: N-a voit Hristos să Se răstignească? Cine poate spune asta? Iar dacă nu voia, cine L-a silit, cine L-a forţat? Pentru ce a trimis mai înainte prooroci care să vestească aceasta, că are să fie răstignit, când nu avea să fie răstignit, nici nu voia să sufere asta? Pentru care pricină numeşte crucea şi pahar , dacă nu voia să fie răstignit? Paharul arată dorinţa ce o are pentru răstignire. După cum paharul este plăcut celor însetaţi, tot aşa şi Lui răstignirea. De aceea şi spunea: Cu dor am dorit să mănânc cu voi Paştele acesta! N-a spus la întâmplare cuvintele acestea, ci pentru că după seara aceea a fost răstignit.

3. Cum dar, El, Care numeşte crucea slavă, Care mustră pe ucenic pentru că Îl împiedica (de la voia Sa), Care arată pe păstorul cel bun prin junghierea lui pentru oi, când El cu dor doreşte răstignirea şi Se duce la ea de bună voie, cum dar Se roagă să nu se întâmple asta? Dacă nu voia, ce greutate era să împiedice pe cei ce veneau să-L răstignească? Dar aşa, noi Îl vedem că aleargă la cruce. Când iudeii au tăbărât asupra Lui, i-a întrebat: Pe cine căutaţi? Aceia I-au răspuns: Pe Iisus. Iar El le-a zis: Iată, Eu sunt! Şi ei s-au tras înapoi şi au căzut la pământ . Astfel Hristos mai întâi i-a orbit, ca să arate că ar fi putut fugi; după aceea S-a dat în mâna lor, ca să cunoşti că nu de nevoie, nici silit, nici din pricina tiraniei celor ce-au tăbărât asupra Lui a suferit, fără să vrea, crucea, ci de bună voie, alegând-o şi voind-o, demult lucrând pentru ea. Pentru jertfa de pe cruce proorocii au fost trimişi mai dinainte, patriarhii au prezis, iar crucea a fost preînchipuită şi prin cuvânt, şi cu fapta. Junghierea lui Isaac ne-a arătat Crucea ; de aceea şi spunea Domnul:

Avraam, părintele vostru, a fost bucuros să vadă slava Mea; şi a văzut-o şi s-a bucurat . Deci patriarhul s-a bucurat văzând icoana crucii, iar El a voit să fugă de cruce? Moise învingea pe Amalec atunci când arăta semnul crucii . Şi poţi găsi în Vechiul Testament mii şi mii de fapte care preînchipuiesc crucea. Pentru ce s-au întâmplat toate acestea, dacă Cel Care avea să fie răstignit nu voia să se întâmple asta?

După toate acestea, iată un alt fapt şi mai plin încă de nedumerire. După ce a spus: Să treacă de la Mine paharul acesta, a adăugat: Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voieşti Tu! În acest text, atât cât spun cuvintele, găsim două voinţe potrivnice una alteia: Tatăl vrea ca Hristos să fie răstignit, iar El nu vrea. Şi doar vedem că în toate împrejurările El are aceeaşi voinţă şi aceeaşi lucrare cu Tatăl. Când spune: Dă-le lor ca, după cum Eu şi Tu una suntem, şi ei să fie una întru Noi! , nu spune altceva decât că Tatăl şi Fiul au o singură voinţă. Iarăşi, când spune: Cuvintele pe care le grăiesc Eu, nu le grăiesc Eu, ci Tatăl Care rămâne întru Mine, Acela face lucrurile acestea , arată acelaşi lucru. Iar când spune: Nu de la Mine am venit şi: Nu pot să fac de la Mine nimic , nu spune acestea ca să arate că e lipsit de puterea de a grăi sau a face (cele cuvenite Lui) - Doamne fereşte! -, ci vrând să arate desluşit că voinţa Lui, şi în cuvinte, şi în fapte, şi în toate cele ce privesc mântuirea noastră, este deopotrivă cu voinţa Tatălui, că e una şi aceeaşi; aşa precum şi până acum adeseori am dovedit, în adevăr, cuvintele: Nu grăiesc de la Mine nu înseamnă desfiinţarea puterii lui Hristos, ci dovada unimii, a conlucrării dintre puterea Lui şi a Tatălui.

- Dar atunci, pentru ce în textul nostru zice: Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voieşti Tu ?

- Poate că v-am pus la grea luptă, dar reînnoiţi-vă puterile. Da, predica mea e lungă, dar ştiu bine că râvna voastră este puternică. Şi, de altfel, cuvântul meu se grăbeşte să dea dezlegare nedumeririi voastre.

Deci, pentru ce a grăit aşa Hristos? Fiţi cu mare luare-aminte!

Învăţătura despre întruparea Fiului lui Dumnezeu se primea cu anevoie. Era plină de frică toată covârşirea iubirii Lui de oameni, dar şi măreţia pogorământului Lui; de aceea avea nevoie de multă pregătire ca să fie primită. Gândeşte-te ce lucru mare era să auzi şi să afli că Dumnezeu, Cel nespus, Cel nestricăcios, Cel mai presus de minte, Cel nevăzut, Cel neînţeles, în a Cărui mână sunt marginile pământului , Cel Ce caută spre pământ şi-l face de se cutremură, Cel Ce Se atinge de munţi şi fumegă , a Cărui pogorâre nici heruvimii n-au putut s-o îndure, ci-şi acopereau feţele cu aripile lor, că acest Dumnezeu Care covârşeşte orice minte, Care biruie orice gând, Care lasă în urmă pe îngeri, pe arhangheli şi toate puterile cele de sus, că acest Dumnezeu a primit să Se facă om, să primească trup plăsmuit din pământ şi tină, să intre în pântece fecioresc, să stea în pântece vreme de nouă luni, să fie hrănit cu lapte şi să pătimească cele omeneşti! Deci, pentru că era nemaiauzit ceea ce avea să se facă şi pentru că de mulţi n-avea să fie crezut, de aceea a trimis mai întâi prooroci, ca să vestească întruparea lui Dumnezeu. Aşa a vestit-o mai dinainte patriarhul prin cuvintele: Din vlăstar, fiul meu, te-ai înălţat; culcându-te, ai adormit ca un leu . Aceasta a vestit mai dinainte Isaia prin cuvintele: Iată, Fecioara va lua în pântece şi va naşte Fiu şi vor chema numele Lui Emanuel ; şi iarăşi: Vestitu-L-am pe El ca un prunc, ca o rădăcină în pământ însetat . Numeşte pământ însetat pântecele cel fecioresc, pentru că nu primise sământă de bărbat, nici nu se bucurase de împreunare, ci L-a născut fără de nuntă. Şi iarăşi: Prunc S-a născut nouă, Fiul, şi S-a dat nouă! ; şi iarăşi: Şi va ieşi toiag din rădăcina lui Iesei şi floare din rădăcina lui se va înălţa . Iar Baruh zice: Acesta este Dumnezeul nostru; şi nimeni altul nu este asemenea Lui; aflat-a toată calea ştiinţei şi a dat-o lui Iacov, slugii Sale, şi lui Israel, cel iubit de El. Apoi, pe pământ S-a arătat şi cu oamenii împreună a locuit . Şi David, arătând venirea Lui în trup, spunea: Pogorî-Se-va ca ploaia pe lână şi ca picăturile ce cad pe pământ , că a intrat în pântecele cel fecioresc fără zgomot şi fără tulburare.

4. Dar nu S-a mulțumit numai cu atâta! Ci, când a venit, ca să nu se creadă că nălucire este întruparea Sa, încredințează pe oameni despre întrupare nu numai prin vederea trupului Său, ci şi prin aceea că a stat printre oameni multă vreme şi a trecut prin toate cele omeneşti. N-a venit pe pământ sub chip de bărbat desăvârşit şi deplin, ci a stat şi în pântece fecioresc, ca să îndure şi zămislirea, şi naşterea, şi hrănirea cu lapte, şi creşterea, pentru ca să dea adeverire de întruparea Sa şi prin lungimea timpului, dar şi prin schimbările proprii vârstei. Şi n-a mărginit dovada întrupării Sale numai la atât, ci, după ce S-a îmbrăcat cu trup, îngăduie ca trupul Său să sufere toate scăderile firii: să flămânzească , să înseteze , să doarmă , să ostenească , în sfârşit, când ajunge pe cruce, îngăduie ca trupul să pătimească cele ale trupului. De aceea şi râuri de sudoare curgeau din trupul Lui şi îngerul se găsea lângă El întărindu-L ; şi Se întrista, şi Se mâhnea. Da, înainte de a spune cuvintele acelea, a zis: Tulburat e sufletul Meu şi întristat până la moarte! Şi deşi s-au făcut toate acestea, totuşi gura spurcată a diavolului a încercat prin Marcion Ponticul şi Valentin şi Manes Persanul şi prin mai mulți alți eretici să dărâme învățătura despre întrupare, şi a răspândit zarvă satanică spunând că Dumnezeu nici nu S-a întrupat, nici nu S-a îmbrăcat cu trup, ci întruparea a fost o aparență, o nălucire, o amăgeală, o părere, cu toate că împotriva unei astfel de rătăciri strigau şi patimile Lui, şi moartea Lui, şi mormântul, şi setea Lui. Oare, dacă nu s-ar fi întâmplat nimic din acestea, n-ar fi semănat diavolul cu mult mai mult aceste învățături rele ale necredinței? De aceea, după cum a flămânzit, după cum a dormit, după cum a ostenit, după cum a mâncat, după cum a însetat, tot aşa fuge şi de moarte, ca să arate că este om; iar slăbiciunea firii omeneşti nu îngăduia să Se despartă de viața aceasta fără durere. Dacă Hristos n-ar fi spus niciun cuvânt cu privire la teama de moarte, ne-am fi putut întreba: Dacă era om, nu trebuia oare să sufere cele ale omului?
- Care sunt acelea?
- Cel ce avea să fie răstignit se teme, este cuprins de nelinişte, nu se desparte fără durere de viața de aici. În fire e sădită dragostea de cele din lumea aceasta. De aceea, vrând să arate că îmbrăcămintea trupului Lui era adevărată, vrând să dea încredințare despre întruparea Sa, lasă să iasă la iveală patimile Sale cu multă putere de dovedire.
Aceasta-i o pricină pentru care a rostit Hristos acele cuvinte. Mai este încă una, nu mai mică decât aceasta.
- Care?
- Prin venirea Sa, Hristos a voit să învețe pe oameni toată virtutea. Iar cel care învață, nu învață numai prin cuvânt, ci şi cu fapta, aceasta fiind cea mai bună învățătură a unui dascăl. Căpitanul unei corăbii, stând lângă ucenic, îi arată nu numai prin cuvânt cum să țină cârma corabiei, ci adaugă cuvântului şi fapte; nici nu vorbeşte numai, nici nu lucrează numai. Tot aşa şi zidarul, stând lângă cel pe care are să-1 învețe cum să țeasă zidul, îl învață şi cu fapte, dar îl învață şi prin cuvânt. La fel şi țesătorul, cel ce brodează, argintarul, fierarul. Orice meserie se învață şi prin cuvânt, şi cu fapta. Deci, pentru că şi Hristos venise ca să ne învețe toată virtutea, de aceea şi spune ceea ce trebuie să facem, dar şi face. Cel ce va face şi va învăța, spune El, acela mare se va chema în împărăția cerurilor! De pildă: a poruncit să fim smeriți şi blânzi, şi ne-a învățat prin cuvânt. Dar iată că ne învață şi cu fapta. După ce a spus: Fericiți cei săraci cu duhul , fericiți cei blânzi" , ne arată şi cum trebuie să împlinim aceste porunci.
- Cum ne-a arătat?
- A luat un ştergar, S-a încins cu el şi a spălat picioarele ucenicilor . Ce smerenie poate fi deopotrivă cu această smerenie? Nu ne-a învățat smerenia numai prin cuvânt, ci şi cu fapta. Tot cu fapte ne învață şi blândețea, şi îngăduința.
- Cum anume?

- A fost pălmuit de sluga arhiereului, şi-i spune: Dacă am vorbit rău, mărturiseşte despre rău! Dar dacă am vorbit bine, pentru ce Mă baţi?
A poruncit să ne rugăm pentru duşmani . Iarăşi, şi asta ne-a învăţat cu fapta. Pe când era răstignit sus, pe cruce, spune: Tată, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac! După cum ne-a poruncit să ne rugăm pentru vrăjmaşi, tot aşa S-a rugat şi El de Tatăl Său, cu toate că Însuşi avea puterea să ierte; dar a făcut-o tocmai ca să te înveţe pe tine. Iarăşi, a poruncit să facem bine celor ce ne urăsc pe noi şi celor ce ne vatămă şi ne prigonesc . Porunca aceasta a împlinit-o şi cu fapta: a scos demonii din iudeii care-L numeau îndrăcit , a făcut bine celor care-L prigoneau, a hrănit pe cei care unelteau împotriva Lui, a făcut să intre în împărăţia cerurilor pe cei care voiau să-L răstignească.
Iarăşi, le spunea ucenicilor Săi: Să nu aveţi aur, nici argint, nici bani de aramă în cingătorile voastre! , ca să-i îndemne spre sărăcia de bună voie. Porunca aceasta a arătat-o şi cu fapta: Vulpile au vizuini şi păsările cerului cuiburi; iar Fiul Omului nu are unde să-Şi plece capul . Nu avea masă, nu avea casă, nimic din toate acestea. Nu pentru că nu avea de unde, ci pentru că învăţa pe oameni să meargă pe această cale.
În acelaşi chip i-a învăţat şi cum să se roage. Ucenicii I-au spus: Învaţă-ne să ne rugăm! Pentru aceea Se şi ruga: ca să înveţe ucenicii să se roage. Nu numai că S-a rugat, dar a trebuit să-i înveţe şi cum să se roage. De aceea i-a învăţat şi o rugăciune, care glăsuieşte aşa: Tatăl nostru, Carele eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer, aşa şi pe pământ! Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi; şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri; şi nu ne duce pe noi în ispită , adică în primejdii, în necazuri. Pentru că-i învăţase să spună în rugăciunea lor: Şi nu ne duce pe noi în ispită, de aceea îi învaţă şi cu fapta, spunând: Părinte, dacă este cu putinţă, treacă de la Mine paharul acesta!
Prin asta a învăţat pe toţi sfinţii să nu înfrunte primejdiile, nici să se arunce în ele, ci să aştepte ca primejdiile să vină la ei, şi să-şi arate atunci tot curajul lor. Să nu sară mai înainte în ele şi nici să meargă ei mai întâi să le caute.
- Pentru ce a dat Hristos o astfel de poruncă?
- Pentru ca să ne înveţe smerenia şi să ne scape de păcatul slavei deşarte. De aceea şi atunci, în grădină, când a rostit acele cuvinte, mergând mai înainte, S-a rugat , iar după ce S-a rugat, grăieşte ucenicilor aşa: N-aţi putut priveghea un ceas împreună cu Mine? Privegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu cădeţi în ispită! Vezi că nu Se roagă numai, ci şi îndeamnă? Că duhul este osârduitor, dar trupul, neputincios .Cuvintele acestea le-a spus ca să scoată mândria din sufletul lor, să-i scape de semeţie, să-i facă smeriţi, să-i facă să fie măsuraţi la faptă şi cuvânt. Aşadar, precum voia să-i înveţe să se roage, aşa S-a rugat şi El ca om, nu ca Dumnezeu, că Dumnezeirea este nepătimitoare. S-a rugat ca să ne înveţe pe noi să ne rugăm, să ne înveţe pe noi să căutăm totdeauna să scăpăm de primejdii; iar dacă nu e cu putinţă, să îndurăm cele voite de Dumnezeu.
Pentru aceea a şi spus: Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voieşti Tu! Nu pentru că una e voinţa Lui şi alta voinţa Tatălui, ci ca să-i înveţe pe oameni că, şi dacă îi cuprinde spaima, şi dacă tremură, şi dacă e vorba să vină peste ei primejdii, şi dacă e vorba să fie smulşi din viaţa aceasta, să pună înaintea voinţei lor voinţa lui Dumnezeu. Pavel, învăţând astfel, a arătat cu fapta şi una, şi alta.
Se ruga să scape de încercări, grăind aşa: Pentru aceasta am rugat de trei ori pe Domnul ; dar pentru că Dumnezeu n-a voit, a spus: Mă bucur în slăbiciuni, în ocări, în prigoniri . Poate că spusele mele nu sunt destul de clare; am să le fac mai clare. Pavel era ameninţat de multe primejdii şi se ruga să scape de ele. Dar când a auzit pe Hristos spunând: Destul îţi este harul Meu, că puterea Mea în slăbiciune se desăvârşeşte!, când a văzut care era voinţa lui Dumnezeu, şi-a supus de atunci încolo voinţa lui voinţei lui Dumnezeu.
Aşadar, prin rugăciunea Sa din grădină (Ghetsimani), Hristos ne-a învăţat două lucruri: întâi: să

nu înfruntăm primejdiile, ci să ne rugăm să nu cădem în ele; al doilea: să le îndurăm cu curaj, dacă vin peste noi, punând înaintea voinței noastre voința lui Dumnezeu.
Știindu-le dar pe acestea, să ne rugăm să nu cădem niciodată în ispită; iar dacă se întâmplă să cădem, să rugăm pe Dumnezeu să ne dea răbdare şi curaj şi să punem voința lui Dumnezeu înaintea voinței noastre. Aşa vom străbate în siguranță şi viața de aici, şi vom dobândi şi bunătățile cele viitoare; pe care facă Dumnezeu ca noi toți să le dobândim cu harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui, împreună cu Sfântul Duh, slavă, putere, cinste, acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin.

Cuvânt despre viețuirea după Dumnezeu

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvânt despre viețuirea după Dumnezeu

l. Citirea oricărei cărți din Scriptura cea de Dumnezeu insuflată este pentru cei cu luare-aminte cunoaştere a dreptei credințe; dar Scriptura Sfântă a Evangheliilor este covârşirea celor mai înalte învățături, căci cuvintele din Evanghelii sunt poruncile Prea- înaltului Împărat. De aceea şi înfricoşătoare pedeapsă amenință pe cei ce nu păzesc cu deosebită grijă cele spuse de El. Dacă cel care calcă legile căpeteniilor de pe pământ suferă o pedeapsă de care nu poate scăpa, apoi cu mult mai mult va fi supus la chinuri de nesuportat cel care calcă poruncile Stăpânului ceresc. Şi pentru că mare este primejdia pricinuită de neluarea aminte, să privim cu multă luare-aminte la cuvintele ce ni s-au citit de curând din Evanghelie.
- Care sunt acestea?
- Strâmtă este uşa şi îngustă calea care duce la viață; şi puțini sunt cei ce o află! Şi iarăşi: Largă este uşa şi lată este calea care duce la pierzare, şi mulți sunt cei ce intră prin ea!
Adesea ascult aceste cuvinte şi mă minunez de adevărul spuselor lor, când văd cât de stăruitori sunt oamenii pentru cele deşarte. Toți merg pe calea cea largă, toți se dau în vânt după lucrurile din lumea aceasta, şi nicicând nu se gândesc la cele viitoare; toți se zoresc necontenit să guste din plăcerile trupeşti, şi lasă sufletele să se topească de foame; primesc în fiecare zi nenumărate răni, şi nicicând nu simt relele în care trăiesc. Când le e bolnav trupul, se duc la cei care-i pot vindeca, îi cheamă acasă, le plătesc cât pot mai mult, arată multă răbdare, îndură un tratament dureros ca să li se facă trupul sănătos; dar când le e bolnav sufletul, îl lasă în paragină cu totul şi nu se străduiesc să-i redea sănătatea care merită să fie iubită întru totul; şi doar ştiu bine că trupul este muritor şi trecător şi se aseamănă cu florile de primăvară; ca şi ele, trupul se veştejeşte, se stinge şi se dă stricăciunii. Ştiu la fel de bine apoi că sufletul este cinstit cu nemurirea, că e făcut după chipul lui Dumnezeu şi i s-a încredințat cârma trupului. Ceea ce este vizitiul pentru căruță, căpitanul pentru o corabie, muzicantul pentru un instrument muzical, aceea a legiuit Plăsmuitorul să fie sufletul pentru acest vas pământesc. Sufletul are frâiele, el întoarce cârma, el loveşte coardele; iar când face asta bine, scoate cântarea aceea plină de armonie a virtuții, dar când slăbeşte coardele sau le struneşte mai mult decât trebuie, vatămă şi arta, şi armonia. Mulți oameni deci privesc cu nepăsare sufletul şi nu-1 învrednicesc nici de cea mai mică purtare de

grijă, ci tot timpul vieții lor şi-1 cheltuiesc în griji trupeşti. Unii îmbrățişează viața pe mare şi se luptă cu valurile şi cu vânturile; viața şi moartea le țin mereu tovărăşie, iar nădejdea mântuirii lor stă în câteva scânduri; alții se ostenesc cu lucrarea pământului, înjugă boii la plug, ară pământul, seamănă şi seceră, sădesc şi culeg, şi tot timpul vieții lor se scurge în astfel de osteneli; alții se îndeletnicesc cu negoțul, şi pentru el străbat marea şi uscatul, pun şederea printre străini înaintea şederii în țară; îşi părăsesc patria, neamul, prietenii, soțiile şi copiii şi îndrăgesc pământuri străine, pentru puține câştiguri. Dar pentru ce să înşir toate meseriile pe care le-au născocit oamenii pentru trebuințele trupului şi în care-şi petrec zilele şi nopțile, ca să agonisească trupului desfătări, în timp ce lasă sufletul să flămânzească, să înseteze, să se usuce, să se întineze şi să fie hărțuit de mii şi mii de păcate? Şi după multe sudori şi osteneli, nu scapă de moarte trupul muritor, dar ei supun la nemuritoare pedepse şi sufletul nemuritor o dată cu trupul muritor.
2. De aceea, plângând cu amar neştiința răspândită în sufletele oamenilor şi adâncul întuneric ce le cuprinde sufletul, aş voi să găsesc un foişor înalt de tot, din care să pot vedea toate neamurile pământului; aş voi să am şi o voce care să răsune până la marginile pământului, să intre în urechile tuturor celor de pe pământ şi să strige cuvintele acelea ale lui David: Fiii oamenilor, până când grei la inimă? Pentru ce iubiți deşertăciunea şi căutați minciuna? , alegând cele pământeşti în locul celor cereşti? Până când închideți ochii, vă astupați urechile şi nu auziți glasul lui Dumnezeu Care strigă în fiecare zi: Cereți şi vi se va da, căutați şi veți afla, bateți şi vi se va deschide! Că tot cel ce cere primeşte, cel ce caută găseşte şi celui ce bate i se deschide ? Pentru că mulți suntem nedesăvârşiți, aplecați mai mult spre cele lumeşti şi încântați de gânduri iubitoare de plăceri lumeşti, şi nu ne facem cererile cum trebuie, de aceea Stăpânul Cel obştesc ne-a învățat cum să ne rugăm, zicând: Când vă rugați, nu grăiți multe ca păgânii, că lor li se pare că în multa lor vorbărie vor fi auziți . A numit “vorbărie multă” flecăreala care are multe cuvinte, dar e lipsită de orice folos. Domnul, oprind multa vorbărie, ne dă a înțelege că nu trebuie să cerem în rugăciunile noastre cele trecătoare şi pieritoare; să nu cerem frumusețe trupului, care se veştejeşte devreme, se macină de boală şi se nimiceşte de moarte. Că aşa e frumusețea trupului: floare cu puțină dăinuire. Se iveşte puțin în primăvara tinereții, şi după puțină vreme o strică bătrânețea. Iar dacă ai vrea să cercetezi şi alcătuirea trupului, atunci cu atât mai mult l-ai disprețui. Trupul nu-i altceva decât flegmă, sânge, scurgeri şi sucuri provenite din hrana mistuită. Cu acestea sunt udați ochii, obrajii, nasul, sprâncenele, buzele şi tot trupul. Dacă piere seva acesta, piere o dată cu ea şi frumusețea obrazului. Să nu cerem apoi bogăție de bani, care asemenea apelor râurilor se mută şi-şi schimbă vadul; acum fiind la acesta, mâine trece la celălalt; care fuge de la cei ce o au şi nu vrea să rămână la cei ce o iubesc; care are nenumărați duşmani: o atacă şi moliile, şi tâlharii, şi hulitorii, şi focul, şi naufragiile, şi năvala duşmanilor, şi răzvrătirea poporului, şi viclenia slugilor, şi pierderea actelor de proprietate, şi adaosurile sau ştirbirile ce se pot aduce înscrisurilor; şi atâtea alte nenorociri, câte le pricinuieşte dragostea de bogăție celor îndrăgostiți de ea. Să nu cerem nici puterea dregătoriilor! Şi aici odrăslesc multe dureri şi necazuri: griji care macină sufletul, nopți întregi nedormite, uneltiri din partea celor pizmaşi, maşinații din partea duşmanilor, şiretenii din partea avocaților care, în cuvinte bine întocmite, ascund adevărul şi aduc mare primejdie peste cei judecați. Da, sunt oameni care când se roagă grăiesc multe, grăiesc deşertăciuni, cerând de la Dumnezeul tuturor acestea şi cele asemenea acestora, şi nu spun un cuvânt despre adevăratele bunătăți. Nu bolnavii învață pe doctor cum să folosească doctoriile, ci ei se supun doctoriilor date de medic, oricât de dureros ar fi felul tratamentului. Tot aşa, nu călătorii de pe o corabie poruncesc căpitanului cum să țină cârma şi să conducă vasul; ei stau pe puntea corăbiei şi se supun ştiinței lui, nu numai când sunt purtați de vânt prielnic, ci şi în vreme de mare primejdie. Dar numai lui Dumnezeu, Celui Ce

cunoaşte bine de tot folosul tuturor, nu vor să I se supună cei ce nu judecă bine, ci-I cer cele vătămătoare ca şi cum ar fi folositoare; fac la fel cu un bolnav care 1-ar ruga pe doctor să-i dea nu doctoriile care să-1 scape de boală, ci pe acelea care hrănesc materia, mama bolii. Dar doctorul nu se va pleca rugăminţii bolnavului; ci, chiar dacă 1-ar vedea lăcrimând şi plângând, urmează mai bine rânduiala meseriei lui decât să se supună lacrimilor bolnavului. Iar noi nu numim neînduplecarea doctorului neomenie, ci iubire de oameni. Că dacă ar asculta de bolnav şi i-ar face pe plac, s-ar purta cu el ca un duşman; împotrivindu-se lui şi luptând cu voia lui, se poartă cu el cu milă şi iubire de oameni. Tot aşa şi Doctorul sufletelor noastre, nu vrea să dea celor care cer cele ce sunt spre vătămarea lor. Nici părinţii care-şi iubesc copiii nu fac gustul copiilor prea cruzi, care cer cuţite sau cărbuni aprinşi; că ştiu bine că i-ar vătăma de le-ar face gustul.
Unii oameni, căzuţi de tot în rea nesocotinţă, cer de la Dumnezeul tuturor nu numai frumuseţe trupească, bogăţie, putere şi toate cele asemenea acestora, ci şi blestemă pe duşmanii lor şi cer de la Dumnezeu să pogoare pedepse peste ei; şi pe Cel pe Care Îl roagă să fie cu ei blând şi milostiv, pe Acela Îl vor neîndurător şi nemilostiv cu duşmanii lor. Aşadar Stăpânul, ca să oprească mai dinainte aceste cereri, ne porunceşte să nu grăim multe când ne rugăm; ne învaţă apoi ce trebuie să spunem în rugăciune, şi, în câteva cuvinte, ne învaţă toată virtutea; cuvintele acelea nu sunt numai învăţătură pentru rugăciune, ci şi îndrumare pentru viaţă desăvârşită.
3. Să cercetăm dar cu multă luare-aminte care sunt aceste cuvinte, care-i înţelesul lor, şi să le păzim cu străşnicie ca pe nişte legi dumnezeieşti.
Tatăl nostru Carele eşti în ceruri . Cât este de mare covârşirea iubirii de oameni a lui Dumnezeu! Cât este de mare covârşirea dărniciei Lui! Care cuvânt va fi îndestulător pentru a-I mulţumi Celui Ce ne izvorăşte nouă atâtea bunătăţi? Uită-te, iubite, la trupul meu şi-al tău! Vezi-i nimicnicia, cercetează-i înrudirea, pământul, adică huma, tina, clisa şi praful! Din pământ am fost făcuţi, şi în pământ ne vom desface iarăşi după moarte! Gândind dar la acestea, înspăimântă-te de bogăţia a cărei urmă nu o poţi găsi, a bunătăţii lui Dumnezeu faţă de noi, că a poruncit să-L numească Tată cel pământesc pe Cel ceresc, cel muritor pe Cel nemuritor, cel stricăcios pe Cel nestricăcios, cel vremelnic pe Cel veşnic, cel care mai deunăzi era pământ pe Cel Ce este înainte de veci Dumnezeu. Dar nu în zadar ai fost învăţat să spui acest cuvânt, ci pentru ca, înfricoşat de numele de Tată, rostit de limba ta, să-I imiţi bunătatea Lui, aşa precum altundeva spune: Fiţi asemenea Tatălui vostru Celui din ceruri, Care răsare soarele Lui şi peste răi, şi peste buni, şi plouă şi peste drepţi, şi peste nedrepţi! Nu poate să numească Tată pe Bunul Dumnezeu cel cu gând sălbatic, cel neomenos; că nu are în el însuşirile bunătăţii care sunt în Tatăl Cel ceresc, ci s-a prefăcut în chip de fiară, a pierdut nobleţea dumnezeiască, aşa precum spune David: Omul, în cinste fiind, n-a priceput; alăturatu-s-a dobitoacelor celor fără de minte şi s-a asemănat lor . Când sare ca un taur, dă din picioare ca un măgar, poartă ură ca o cămilă, e lacom la mâncare ca un urs, răpeşte ca un lup, răneşte ca o scorpie, e viclean ca o vulpe, nechează după femei ca un cal înnebunit după iepe, cum să mai poată unul ca acesta să înalte glas potrivit unui fiu, cum poate să-L numească pe Dumnezeu Tatăl său? Cum să-1 numim pe un astfel de om? Fiară? Dar fiarele au numai câte unul din aceste năravuri; acesta însă are strânse în el toate năravurile tuturor fiarelor şi a ajuns mai lipsit de judecată decât cele fără de minte. Dar pentru ce vorbesc eu de fiară? Un astfel de om este mai groaznic decât o fiară. Fiarele, deşi sunt prin fire sălbatice, adeseori ajung blânde dacă omul se poartă cu ele cu deosebită dibăcie. Dar acesta, care-i om, care schimbă sălbăticia firească a fiarelor în blândeţea potrivnică firii lor, ce cuvânt de apărare mai poate avea, când îşi schimbă bunătatea lui firească în sălbăticie potrivnică firii lui, care face blând pe cel sălbatic din fire, iar pe el din blând prin fire se face sălbatic? Îmblânzeşte pe leu şi-1

face de i se supune, dar îşi sălbăticeşte mânia mai mult decât un leu? Şi doar, ca să îmblânzeşti un leu întâmpini două piedici: una, că fiara este lipsită de raţiune; a doua, că este cea mai sălbatică dintre toate fiarele. Totuşi, prin înţelepciunea dată omului de Dumnezeu, ajunge de biruie sălbăticiunea. Şi cel care biruie firea sălbăticiunilor pierde la rându-i bunătatea care e firească în el, pierde harul liberei voinţe! Şi poate face omul din leu om, dar nu ia aminte la el însuşi şi se face din om leu; sălbăticiunii îi dă însuşiri mai presus de firea ei, iar lui nu-şi dă nici însuşirile fireşti. Cum mai poate dar un om ca acesta să numească Tată pe Dumnezeu? Omul care e blând şi bun cu semenii săi şi nu se răzbună pe cei care i-au greşit, ci răsplăteşte răul cu bine, acela nu-i osândit de numeşte Tată pe Dumnezeu. Uită-te cu luare-aminte la temeinicia cuvintelor! Prin aceste cuvinte ne dă lege să ne iubim unii pe alţii, să cuprindem cu dragostea noastră pe toţi oamenii. Că n-a poruncit să spunem “Tatăl meu, Carele eşti în ceruri”, ci: Tatăl nostru Carele eşti în ceruri, pentru ca, o dată ce suntem învăţaţi că avem cu toţii un Tată, să arătăm dragoste frăţească unii faţă de alţii. Apoi, pentru ca să ne înveţe să lăsăm pământul şi cele de pe pământ şi să nu rămânem muţi de admiraţie în faţa celor de jos, ci să luăm aripile credinţei şi să zburăm prin văzduh, să trecem dincolo de văzduh şi să căutăm pe Cel numit Tată, a poruncit să spunem: Tatăl nostru Carele eşti în ceruri; nu pentru că Dumnezeu este numai în ceruri, ci ca să ne facă pe noi, care peregrinăm jos pe pământ, să ne ridicăm capetele spre ceruri şi, luminaţi de frumuseţea bunătăţilor cereşti, să ne mutăm acolo toată dorinţa noastră.

4. Apoi a adăugat al doilea cuvânt, zicând: Sfinţească-se numele Tău! Dar nimeni să nu se gândească prosteşte că noi dăruim lui Dumnezeu adaos de sfinţenie când spunem: Sfinţească-se numele Tău! El este sfânt, prea sfânt şi cel mai sfânt dintre sfinţi. Această cântare I-o aduc serafimii, strigând cu netăcute strigări: Sfânt, sfânt, sfânt Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de slava Lui! Şi după cum cei care aclamă pe împăraţi şi-i numesc împăraţi şi atotstăpânitori, nu le dăruiesc ce nu au, ci aclamă ce au, tot aşa şi noi, nu-I dăm lui Dumnezeu o sfinţenie pe care n-o are atunci când spunem: Sfinţească-se numele Tău, ci-I slăvim sfinţenia pe care o are, căci sfinţească-se s-a spus pentru slăvească-se. Aşadar prin cuvintele acestea am fost învăţaţi să ducem viaţă virtuoasă, pentru ca oamenii văzând viaţa noastră să slăvească pe Tatăl nostru Cel ceresc. Aceasta o spune şi în altă parte: Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri!

După acestea am fost învăţaţi să spunem: Vie împărăţia Ta! Tiranizaţi fiind de patimile sufletului şi loviţi de mii de încercări, avem nevoie de împărăţia lui Dumnezeu, ca să nu împărăţească păcatul în trupul nostru muritor spre a asculta de el în poftele lui , nici să nu facem mădularele noastre arme de nedreptate pentru păcat , ci să le facem arme de dreptate pentru Dumnezeu şi să luptăm în oştirea Împăratului veacurilor. Pe lângă acestea, am mai fost învăţaţi să nu ne zbatem mult pentru viaţa de aici, ci să dispreţuim cele prezente şi să dorim cele viitoare, ca unele ce rămân, şi să căutăm împărăţia cea cerească şi veşnică. Să nu ne lăsăm prinşi de lucrurile cele încântătoare din lumea asta: nici de frumuseţea trupurilor, nici de mulţimea avuţiilor, nici de cea a moşiilor, nici de strălucirea pietrelor preţioase, nici de măreţia caselor, nici de dregătoriile politice şi militare, nici de purpură şi de diademă, nici de mâncărurile pregătite cu artă şi cu sosuri alese, nici de luxul de tot felul şi nici de altceva din cele ce ne ademenesc simţurile noastre, ci să punem capăt tuturor acestora şi să dorim necontenit împărăţia lui Dumnezeu!

După ce ne-a învăţat astfel şi această virtute, a poruncit să spunem: Facă-se voia Ta, precum în cer, şi pe pământ! Deci după ce a pus în noi dragostea de cele viitoare şi dorinţa după împărăţia cerurilor şi ne-a rănit cu dorul acela, ne pregăteşte să spunem: Facă-se voia Ta, precum în cer, aşa şi pe pământ! Cu alte cuvinte, să spunem aşa: “Dă-ne, Stăpâne, să fim următori vieţuirii celei

din ceruri, ca să voim şi noi ce voieşti Tu. Vino dar în ajutorul voinței noastre slabe, care doreşte să facă cele ale Tale, dar e împiedicată de slăbiciunea trupului; întinde-ne mână de ajutor nouă, care ne grăbim să alergăm la Tine, dar suntem siliți să şchiopătăm. Întraripat ne e sufletul, dar îl îngreunează trupul. Sufletul se grăbeşte spre cele cereşti, dar trupul îl trage în jos, spre cele pământeşti. Dacă am ajutorul Tău, vor fi cu putință şi cele tare cu neputință. Facă-se, dar, voia Ta, precum în cer, şi pe pământ!

5. Şi pentru că a amintit de pământ şi pentru că cei făcuți din pământ şi care trăiesc pe pământ şi sunt îmbrăcați cu trup ieşit din pământ au nevoie de o hrană potrivită, a adăugat neapărat: Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi! Ne-a poruncit să cerem pâinea cea de toate zilele; nu desfătare, ci hrană, care să împlinească ce lipseşte trupului nostru şi să împiedice moartea pricinuită de foame. Nu mese pline, nici felurite mâncăruri, nici meşteşugită artă a bucătăriei, nici născocirile brutarilor, nici buchetul vinului, nici celelalte toate câte plac gâtlejului, împovărează stomacul, întunecă mintea şi fac să salte trupul împotriva sufletului, iar calul să nu mai poată fi strunit de călăreț. Cuvântul nu ne-a poruncit să cerem acestea, ci pâinea cea de toate zilele, adică aceea care duce la ființarea trupului nostru, care-1 poate face să se păstreze. Şi nu ne-a poruncit să cerem pâinea aceasta pentru un număr mare de ani, ci pe aceea care ne e de ajuns numai astăzi. Nu vă îngrijiți, spune Domnul, de ziua de mâine! Pentru ce să ne îngrijim de ziua de mâine, când nu suntem siguri de vom vedea negreşit ziua de mâine, ci îndurăm numai osteneala, dar nu secerăm rodul? Încrede-te în Dumnezeu, “Care dă hrană la tot trupul” . Cum te va lăsa în părăsire Cel Care ți-a dat trup, a suflat asupra ta suflare de viață , te-a făcut ființă cuvântătoare, Care înainte de a te crea ți-a pregătit toate bunătățile, cum te va lăsa în părăsire pe tine, făptura Lui, El Care răsare soarele Lui peste răi şi buni şi plouă peste drepți şi nedrepți? Încrezându-te dar în El, cere-I numai hrana de azi şi lasă în seama Lui grija zilei de mâine, aşa cum spune şi fericitul David: Aruncă spre Domnul grija ta, şi El te va hrăni! Astfel, prin aceste cuvinte ne-a învățat să cugetăm cele înalte. Domnul însă ştia că este cu neputință să nu greşim, fiind oameni şi îmbrăcați în trup muritor. De aceea ne-a învățat, zicând: Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiților noştri! Prin aceste cuvinte ni se mijlocesc dintr-o dată trei lucruri bune: cel dintâi, învață pe cei virtuoşi să fie smeriți şi le porunceşte să nu se încreadă în faptele lor bune pe care le săvârşesc, ci să se teamă, să tremure şi să-şi aducă aminte de păcatele lor de mai înainte. Aşa a făcut şi dumnezeiescul Pavel. După mii şi mii de fapte mari, spunea: Că Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu . N-a spus: “Am fost”, ci: “sunt”, arătând că îşi aducea aminte neîncetat de păcatele săvârşite. Deci celor mult virtuoşi Hristos le aduce cu temei, prin aceste cuvinte, trăinicia ce le-o dă smerenia. Al doilea, pe cei ce au păcătuit după ce au primit harul botezului nu-i lasă să se deznădăjduiască de mântuirea lor, ci îi învață să ceară de la Tămăduitorul sufletelor leacurile iertării. Al treilea, pe lângă cele două, cuvintele acestea ne dau învățătură despre iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Dumnezeu vrea să fim blânzi cu cei ce-s vinovați față de noi, să nu purtăm ură celor ce ne greşesc, ca prin iertarea ce le-o dăm acelora, să ni se dăruiască şi nouă iertare şi să aducem asupra noastră mai dinainte măsurile iubirii Sale de oameni. Că atâta cerem să luăm, cât dăm şi noi semenilor noştri, şi cerem să dobândim tot atâta iertare câtă dăruim celor ce ne-au greşit.

Pe lângă acestea, ni s-a poruncit să spunem: Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel viclean! Multe necazuri vin peste noi din lucrarea diavolului, multe şi de la oameni, care sau ne fac rău pe față, sau uneltesc pe ascuns împotriva noastră. Uneori trupul se răzvrăteşte împotriva sufletului şi-i face mare pagubă; alteori este cuprins de felurite boli şi ne aduce dureri şi chinuri. Deci, pentru că multe şi felurite sunt necazurile care vin peste noi din multe părți, de aceea am

fost învățați de Dumnezeul tuturor să cerem să scăpăm de ele. Când ne vine Dumnezeu în ajutor, toată tulburarea se stinge, furtuna se preface în vreme bună, cel viclean se dă îndărăt, aşa precum odinioară a ieşit din oameni şi a intrat în porci ; dar nici asta n-a îndrăznit să o facă fără poruncă. Dacă n-a avut putere asupra porcilor, cum va putea birui pe oamenii care priveghează şi sunt cu mintea trează, care sunt păziți de Dumnezeu şi-L socot pe Dumnezeu Împăratul lor? De aceea şi la sfârşitul rugăciunii a arătat împărăția şi puterea şi slava lui Dumnezeu, spunând: Că a Ta este împărăția şi puterea şi slava în veci. Amin. Cu alte cuvinte, spunem aşa: “Pe acestea le cer de la Tine, pentru că Te ştiu Împăratul tuturor; ştiu că ai putere veşnică, ştim că poți tot ce voieşti şi că ai slavă care nu se poate lua”. Pentru toate acestea Îi mulțumim lui Dumnezeu, Care ne-a învrednicit cu atâtea bunătăți, că Lui se cuvine slavă, cinste şi putere, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin.

Omilie la (vindecarea) slăbănogul(ui) coborât prin acoperiş

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Omilie la (vindecarea) slăbănogul(ui) coborât prin acoperiş

l. Când am vorbit acum câtăva vreme despre slăbănogul care zăcea pe un pat lângă scăldătoare , am găsit multă şi mare comoară. N-am săpat în pământ, ci am săpat în sufletul lui şi am găsit comoara! Nu comoară cu aur şi argint şi pietre prețioase, ci plină de putere de a îndura, de înțelepciune, răbdare şi multă nădejde în Dumnezeu, care-i mai scumpă decât tot aurul şi toată bogăția. Bogăția cea materială este supusă vicleniei hoților, gurii calomniatorilor, mâinii spărgătorilor şi răutății slugilor. Iar când scapă de toate acestea, atunci atrage asupra stăpânilor ei prăpădul cel mai mare: deşteaptă ochii invidioşilor, şi de aici se nasc mii şi mii de furtuni. Dar bogăția cea duhovnicească scapă de toate aceste primejdii: este mai presus de orice pericol; îşi râde de hoți, de spărgători, de invidioşi şi calomniatori, îşi râde chiar de moarte. La moarte nu se desparte de cei ce o au, ci atunci mai cu seamă, după moarte, este mai sigură stăpânirea ei; călătoreşte o dată cu stăpânii ei, se mută cu ei în viața viitoare, ajunge minunat apărător al celor cu care a păşit pe celălalt tărâm şi-L pleacă pe Judecător spre îndurare.
Această bogăție am găsit-o şi noi din belşug săpând în sufletul slăbănogului. Martori îmi sunteți voi, care ați luat cu multă râvnă din bogăția lui duhovnicească, dar n-ați secătuit-o. Aşa e natura bogăției duhovniceşti: se aseamănă cu izvoarele apelor; dar, mai bine spus, întrece chiar belşugul de ape al izvoarelor, căci atunci e mai îmbelşugată bogăția aceasta, când sunt mulți cei care iau din ea. Nu se împarte, nici nu se micşorează când intră în suflete, ci odată intrată, rămâne în fiecare suflet necontenit întreagă şi nefurată; căci bogăția aceasta niciodată nu poate pieri. Lucrul acesta s-a întâmplat şi atunci. Atât de mulți dintre voi s-au aplecat asupra acestei comori, şi toți ați luat din ea după putere. Dar pentru ce vorbesc de voi, când bogăția lui duhovnicească a rămas întreagă, cu toate că de atunci şi până astăzi i-a îmbogățit pe mii şi mii? Să nu ne simțim niciodată obosiți în fața acestei bogății duhovniceşti; ci, atât cât putem, să scoatem şi acum din ea şi să vedem pe Stăpânul Cel iubitor de oameni, să vedem pe sluga cea răbdătoare! Treizeci şi opt de ani a luptat cu o boală de nevindecat; a fost chinuit mereu, dar nu s-a necăjit, n-a scos cuvânt

de hulă, n-a învinuit pe Făcător, ci a îndurat cu curaj şi cu multă blândeţe nenorocirea aceea.
- De unde se vede asta? Scriptura nu ne-a spus nimic lămurit din viaţa lui de mai înainte, ci ne-a făcut cunoscut atâta numai: că era bolnav de treizeci şi opt de ani . La fel, nu ne-a spus nici că nu s-a necăjit, nu s-a revoltat, nu s-a descurajat!
- Şi totuşi Scriptura ne-a spus asta, dacă iei seamă cu luare-aminte la cuvintele ei, nu în treacăt şi la întâmplare. Când auzi că a venit la el Hristos, pe Care nu-L cunoştea cine este, ci-L socotea simplu om, căruia-I vorbea cu atâta blândeţe, poţi vedea înţelepciunea lui de mai înainte. Când Hristos 1-a întrebat: Voieşti să te faci sănătos? , n-a spus ceea ce putea să spună: "Mă vezi paralizat şi la pat de atâta vreme, şi mă mai întrebi dacă vreau să mă fac sănătos? Ai venit să mă insulţi când sunt aşa de nenorocit? Ai venit să mă ocărăşti, să-Ţi baţi joc de mine şi să râzi de nenorocirea mea?" N-a grăit, nici n-a gândit astfel, ci a spus cu blândeţe: Da, Doamne! Dacă după treizeci şi opt de ani de boală era aşa de liniştit, aşa de blând, cu toate că-i fusese încercată toată tăria sufletului, toată puterea gândurilor, gândeşte-te ce om trebuie să fi fost el la începutul bolii lui! Ştiţi doar cu toţii că bolnavii nu sunt la fel de morocănoşi la începutul bolii, ci mai târziu, după ce zac mai multă vreme. Atunci mai cu seamă, când boala se lungeşte vreme îndelungată, devin împovărători, atunci sunt de nesuferit tuturora. Dacă omul acesta cugeta aşa după atâţia ani de boală, dacă răspundea atât de blând, apoi este limpede că şi mai înainte a îndurat suferinţa lui cu multă tărie.
Gândindu-ne dar şi noi la acestea, să imităm răbdarea celui ce-a fost rob ca şi noi! Paralizia aceea e îndestulătoare ca să întărească sufletele noastre. Nimeni nu-i atât de trândav şi atât de slab, încât, gândindu-se la mărimea suferinţei aceleia, să nu îndure cu mult curaj toate nenorocirile ce-ar veni peste el, oricât de greu de suferit ar fi! Nu numai însănătoşirea lui, ci şi boala lui ne-au ajuns pricină de foarte mult folos. Vindecarea lui a deşteptat sufletele ascultătorilor spre slăvirea lui Dumnezeu, iar boala şi neputinţa lui v-au îndemnat la răbdare şi v-au îmboldit spre aceeaşi râvnă. Da, chiar faptul că a zăcut de o astfel de boală şi că boala i s-a prelungit atâta vreme, chiar asta este un semn al purtării de grijă a lui Dumnezeu. După cum giuvaergiul toarnă aurul în cuptorul de topit şi-1 lasă să fie încercat la foc până când vede că a ajuns cu totul curat, tot aşa şi Dumnezeu lasă să fie încercate în necazuri şi suferinţe sufletele oamenilor, până când ajung curate şi limpezi; şi culeg mult folos din această încercare. Deci şi acesta este un foarte însemnat chip de binefacere.
2. Să nu ne tulburăm dar, să nu ne descurajăm când suntem supuşi încercărilor! Dacă giuvaergiul ştie cât timp trebuie să lase aurul în cuptor şi când să-1 scoată, şi nu-1 lasă să stea până se strică sau arde de tot în foc, cu mult mai mult Dumnezeu ştie aceasta; şi când vede că am ajuns curaţi, ne scoate din încercări, ca nu cumva, din pricina mărimii şi mulţimii relelor, să ne împiedicăm şi să cădem. Să nu ne necăjim deci, nici să fim mici la suflet de cădem în vreo nenorocire neaşteptată, ci să ne lăsăm în voia Celui Ce cunoaşte bine necazul nostru, ca să ne cureţe prin foc sufletul, cât timp va voi El. Face aceasta spre folosul şi câştigul celor încercaţi. De aceea un înţelept ne îndeamnă zicând: Fiule, de te apropii ca să slujeşti lui Dumnezeu, pregăteşte-ţi sufletul pentru încercări, încordează-ţi inima ta şi rabdă, şi să nu te tulburi în vremea încercării! Să lăsăm, spune acest înţelept, în seama lui Dumnezeu totul! El ştie bine când trebuie să ne scoată din cuptorul răutăţilor. Trebuie dar să ne lăsăm în toate împrejurările din viaţă în seama Lui, să-I mulţumim totdeauna, să le îndurăm cu recunoştinţă pe toate, fie binefacerile, fie pedepsele, pentru că şi acesta este un chip de binefacere. Doctorul este doctor nu numai când spală, hrăneşte şi scoate la aer, în grădini, pe bolnav, ci şi când arde şi taie. La fel, tatăl este tată nu numai când îngrijeşte de fiul său, ci şi când îl alungă din casă, când îl ceartă, când îl bate; nu-i atunci mai puţin tată decât dacă îl laudă. Ştiind deci că Dumnezeu este mai iubitor decât toţi

doctorii, nu iscodi, nu-I cere socoteală pentru felul în care te vindecă, ci să ne lăsăm deopotrivă în seama Lui, fie că vrea să ne dea tihnă, fie că vrea să ne pedepsească! Şi prin una, şi prin alta ne face sănătoşi şi prieteni ai Lui. Dumnezeu ştie ce nevoie avem fiecare dintre noi şi care e folosul fiecăruia; ştie cum şi în ce chip să ne mântuiască pe fiecare dintre noi, şi pe calea aceea ne duce. Să-L urmăm dar oriunde ne-ar porunci, să nu întrebăm deloc, fie că ne porunceşte să mergem pe o cale uşoară şi lesnicioasă, fie că ne porunceşte să mergem pe o cale anevoioasă şi aspră. Aşa a făcut şi slăbănogul acesta. Un chip de binefacere față de el a fost acesta, că i-a curățit sufletul într-un timp atât de îndelungat, făcându-1 să intre, ca într-un cuptor de topit, în fierbințeala încercărilor. Alt chip de binefacere, nu mai mic decât cel dintâi, a fost acela că (Domnul) i-a stat alături în vremea încercărilor şi i-a dat multă mângâiere. El era Cel Ce-1 ținea, îl îmbărbăta şi-i întindea mâna, nelăsându-1 să cadă. Dar când auzi că Dumnezeu îl întărea, nu-1 lipseşti pe paralitic de laude, nici pe el, nici pe alt om care a îndurat cu răbdare încercările. De-am fi de mii de ori înțelepți, de-am fi mai puternici şi mai tari decât toți, n-am putea rezista nici celei mai mici încercări dacă ne-ar lipsi ajutorul lui Dumnezeu. Dar pentru ce vorbesc eu de noi, nişte oameni de rând, nişte oameni nevrednici de luat în seamă? De-ai fi Pavel sau Petru, de-ai fi Iacov sau Ioan, fără ajutorul de sus eşti biruit uşor, te împiedici, cazi! Drept dovadă, vă voi citi chiar cuvintele lui Hristos. Domnul i-a spus lui Petru: Iată, Satana v-a cerut ca să vă cearnă ca pe grâu; iar Eu M-am rugat pentru tine, ca să nu piară credința ta! Ce înseamnă a cerne ? Înseamnă "să vă ducă, să vă poarte, să vă zguduie, să vă mişte, să vă scuture, să vă chinuie, aşa cum se întâmplă cu cele pe care le cerni". „Dar Eu, spune Hristos, 1-am oprit, ştiind că nu puteți îndura încercarea." Cuvintele ca să nu piară credința ta arată că Petru şi-ar fi pierdut credința dacă Hristos îngăduia Satanei să-1 cearnă. Dacă Petru, care-L iubea cu înfocare pe Hristos, care şi-a pus de nenumărate ori sufletul pentru El, care sărea totdeauna înaintea cetei apostolilor, care a fost fericit de Dascăl şi tocmai de aceea a fost numit Petru , pentru că avea neclintită şi nestrămutată credința, dacă Petru ar fi fost doborât şi şi-ar fi pierdut credința de ar fi îngăduit Hristos diavolului să-1 încerce cât voia, cine altul ar fi putut rămâne în picioare fără ajutorul Lui? De asta şi spune Pavel: Credincios este Dumnezeu, Care nu va îngădui să fiți încercați peste puterile voastre, ci va aduce, o dată cu încercarea, şi scăparea, ca să puteți răbda! Cu alte cuvinte, Pavel spune aşa: "Dumnezeu nu numai că nu ne lasă să cădem în încercări mai mari decât puterile noastre. Dar chiar în încercările care vin peste noi pe măsura puterilor noastre, chiar în acelea El este lângă noi ca să ne ajute şi să ne întărească, dacă noi mai întâi facem tot ce stă în puterea noastră. De pildă, dacă suntem râvnitori, dacă ne punem nădejdea în El, dacă-I mulțumim, dacă primim totul cu îngăduință, dacă răbdăm. Nu numai în primejdiile mai mari decât puterile noastre, dar chiar în cele pe măsura puterilor noastre avem nevoie de ajutorul de sus, dacă vrem să le înfruntăm curajos". Iar în altă parte Pavel spune: Precum prisosesc patimile lui Hristos în noi, tot aşa prin Hristos prisoseşte şi mângâierea noastră , ca să putem mângâia şi noi pe cei ce sunt în tot necazul, prin mângâierea cu care am fost mângâiați noi înşine de Dumnezeu . Prin urmare, Cel Ce 1-a mângâiat pe Pavel, Acela a îngăduit ca Pavel să fie dus în încercări.

Uită-te acum câtă purtare de grijă are Hristos față de slăbănog, după ce 1-a vindecat! Nu 1-a lăsat să plece, ci găsindu-1 în templu, îi spune: Iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greşeşti! Dacă Dumnezeu din ură ar fi îngăduit suferința paraliticului, nu 1-ar fi scăpat de boală, nici nu 1-ar fi întărit pentru viitor. Dar cuvintele: Ca să nu-ți fie ție ceva mai rău arată tocmai acest lucru: că Hristos doreşte să oprească mai dinainte suferințele viitoare. A pus capăt bolii, dar n-a pus capăt neliniştii, a izgonit suferința, dar n-a izgonit frica, pentru ca neclintită să rămână binefacerea ce i s-a făcut. Aşa face un doctor purtător de grijă! Nu pune numai capăt bolii, ci-1

întăreşte (pe bolnav) şi pe viitor. Asta a făcut şi Hristos! Amintindu-i trecutul, i-a întărit pentru viitor sufletul. Pentru că adeseori, o dată cu durerile se şterge şi amintirea durerilor, de aceea Hristos i-a spus slăbănogului: De acum să nu mai greşeşti, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău!, voind să-i rămână necontenit în suflet amintirea suferinței sale.
3. Purtarea Lui de grijă şi bunătatea Lui se pot vedea nu numai de aici, ci şi din păruta Lui mustrare. Că nu a vorbit în gura mare despre păcatele sale! Da, i-a spus că din pricina lor a pătimit tot ce-a pătimit, dar n-a dat în vileag care-i erau păcatele, nici n-a spus: "Ai păcatul cutare şi cutare!", nici: "Ai greşit cutare şi cutare!", ci a arătat asta cu un simplu cuvânt: De acum să nu mai greşeşti! Spunându-i doar atât cât să-i amintească trecutul, 1-a făcut mai sârguitor pentru viitor. Hristos ne-a făcut cunoscută răbdarea aceluia, bărbăția lui şi toată înțelepciunea lui, când 1-a silit să-şi plângă toată suferința, când paraliticul I-a vorbit despre râvna lui: până merg eu, altul se coboară înaintea mea , dar nu i-a vădit păcatele lui. Da, după cum noi vrem să stea umbrite păcatele noastre, tot aşa o vrea şi Dumnezeu; mai mult chiar decât noi. De aceea Domnul 1-a vindecat în fața tuturora, dar sfatul şi îndemnul le-a dat îndeosebi. Niciodată Dumnezeu nu strigă în gura mare păcatele noastre, afară doar atunci când vede că nu ne pasă dacă păcătuim mereu. Chiar când spune cuvintele acestea: M-ați văzut flămând, şi nu M-ați hrănit; M-ați văzut însetat, şi nu Mi-ați dat să beau , apoi le spune pentru veacul de acum, ca să nu mai auzim aceste cuvinte în veacul viitor. Amenință, strigă aici în auzul tuturora, ca să nu ne strige dincolo păcatele în auzul tuturora. Tocmai pentru aceea a amenințat cu dărâmarea cetatea Ninive, ca să n-o dărâme. Că dacă ar vrea să facă cunoscute tuturora păcatele noastre, n-ar spune mai dinainte că le va face cunoscute! Dar aşa, spune mai dinainte că le va face cunoscute, pentru ca, înțelepțindu-ne de frica vădirii lor, dacă nu de frica pedepsei, să lepădăm toate păcatele. Aceasta se întâmplă şi la botez. La botez omul este adus la scăldătoarea apelor, fără ca Dumnezeu să facă cuiva cunoscute păcatele lui; darul pe care-1 dă celui botezat îl face cunoscut şi arătat tuturora, dar păcatele nimeni altul nu le ştie decât El şi cel ce primeşte iertarea. Aşa a făcut Domnul şi cu slăbănogul acesta. Vădirea păcatelor o face fără martori; dar, mai bine spus, cuvintele lui Hristos nu-s o vădire, ci chiar o îndreptățire; Hristos caută să-i arate pricinile suferinței lui; îi spune, îi arată că nu în zadar, nici fără rost 1-a lăsat să sufere atâta vreme; i-a adus aminte de păcatele sale, i-a spus pricina bolii sale: Găsindu-1 în templu, spune Scriptura, i-a zis: "De acum să nu mai greşeşti, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău!" .
Aşadar, pentru că am cules atâtea foloase de la cel slăbănog mai înainte, haide să venim şi la altul, despre care ne vorbeşte Matei. Şi în minele de aur, în acelea se sapă mai adânc, unde se găseşte aur mai mult. Ştiu că mulți care citesc Evangheliile fără luare-aminte socot că e vorba de unul şi acelaşi slăbănog la toți cei patru evanghelişti. Dar nu-i aşa! De aceea trebuie să fim cu mintea trează şi cu mare luare-aminte. Cercetarea aceasta nu priveşte lucruri de puțină însemnătate, ci ea, dacă primeşte desluşirea cuvenită, este de folos şi împotriva păgânilor, şi împotriva iudeilor, şi împotriva multor eretici. Că toți aceştia îi învinuiesc pe evanghelişti că se contrazic, că nu sunt de acord între ei. Dar nu-i aşa, Doamne fereşte! Chiar dacă persoanele pomenite de evanghelişti sunt deosebite, totuşi unul este harul Duhului, care a mişcat sufletul fiecăruia. Iar unde-i harul Duhului, e dragoste, şi bucurie, şi pace; nu-i război, nici ceartă, nici luptă sau ambiții.
Dar cum vom arăta că nu-i vorba de unul şi acelaşi om, ci de altul deosebit? După multe semne: după timp, după loc, după împrejurări, după zi, după felul vindecării, după venirea Doctorului, după pustietatea în care se găsea cel ce a fost tămăduit.
- Şi ce-i cu asta?, aş putea fi întrebat. M-au vorbit în chip diferit mulți evanghelişti şi despre alte minuni?

- Da, dar altceva e să vorbească diferit, şi altceva să vorbească potrivnic unul altuia. Când vorbesc diferit despre unul şi acelaşi fapt, nu-i nici dezacord, nici contradicţie. Dar în istorisirile despre cei doi paralitici, ar fi contradicţie mare dacă nu s-ar dovedi că unul este slăbănogul de la scăldătoarea Vitezda, şi altul este acela despre care vorbesc ceilalţi trei evanghelişti. Şi am să vă dau câteva pilde, ca să vedeţi ce înseamnă să vorbeşti diferit sau să vorbeşti în contradictoriu. Un evanghelist spune că Hristos a purtat crucea ; ceilalţi, că a dus-o Simon Cirineul . Aici nu e contrazicere şi luptă între un evanghelist şi altul.
- Dar cum nu-i contrazicere între a duce crucea şi a nu o duce?
- Nu-i, pentru că s-au întâmplat şi una, şi alta. Când au ieşit din pretoriu, Hristos purta crucea; pe drum a luat-o Simon şi a dus-o el.
Tot aşa şi cu tâlharii de pe cruce. Un evanghelist spune că amândoi ÎI ocărau ; alt evanghelist, că unul îl ţinea de rău pe celălalt . Dar nici aici nu-i contrazicere.
- Pentru ce?
- Pentru că şi aici s-au întâmplat şi una, şi alta. La început, amândoi tâlharii L-au ocărât; dar mai târziu, după ce s-au făcut semnele acelea, după ce s-a cutremurat pământul, după ce s-au despicat pietrele , după ce s-a întunecat soarele , unul din ei s-a schimbat, s-a înţelepţit, a cunoscut pe Cel răstignit, a mărturisit despre împărăţia Aceluia. Şi ca să nu crezi cumva că schimbarea aceasta s-a făcut prin silnicie şi mânată din afară, şi nici să rămâi nedumerit, evanghelistul îţi arată că tâlharul acesta, chiar pe cruce, îşi păstrase la început răutatea lui de mai înainte; aceasta pentru ca să ştii că, schimbându-se prin propria sa voie şi de la sine, a avut parte de harul lui Dumnezeu, şi aşa a ajuns bun.
4. Şi sunt în Evanghelii şi alte multe locuri de acest fel, care par că se contrazic; dar nu-i nicio contrazicere între ele, căci s-au întâmplat şi cele spuse de un evanghelist, şi cele spuse de celălalt evanghelist, deşi nu în acelaşi timp; ci un evanghelist a spus ce s-a întâmplat mai înainte, altul, ce s-a întâmplat mai târziu. Aici, cu slăbănogii, lucrurile nu se petrec aşa, ci mulţimea semnelor spuse arată, chiar celor care sunt cu puţină luare-aminte, că altul este slăbănogul despre care vorbeşte Ioan, şi altul acela despre care vorbesc ceilalţi trei evanghelişti. Şi nu mică-i dovada aceasta, ca să arăţi că evangheliştii sunt de acord între ei şi nu se contrazic. Dacă la toţi evangheliştii ar fi vorba de acelaşi om în suferinţă, contradicţia ar fi mare; dar pentru că sunt doi slăbănogi deosebiţi, orice contradicţie dispare.
Haide dar să spunem pricinile care ne fac să susţinem că e vorba de doi oameni deosebiţi.
- Care sunt acestea?
- Un slăbănog este vindecat în Ierusalim, celălalt, în Capernaum; unul la scăldătoarea apelor, celălalt, într-o casă. Iată dovezile date de locul unde s-au făcut vindecările. Unul a fost vindecat în zi de sărbătoare. Iată dovada dată de împrejurări. Unul era bolnav de treizeci şi opt de ani; despre celălalt, evanghelistul nu ne spune nimic. Iată dovada dată de durata bolii. Unul a fost vindecat sâmbăta. Iată dovada dată de ziua tămăduirii. Dacă şi celălalt ar fi fost vindecat sâmbăta, Matei n-ar fi tăcut (asupra ei), nici iudeii care erau de faţă n-ar fi stat liniştiţi. Dacă iudeii s-au mâniat pe Hristos pentru altă pricină, cu toate că nu-1 vindecase pe slăbănog sâmbăta, cu atât mai mult nu s-ar fi oprit de a-L învinui dacă le mai dădea şi sâmbăta prilej s-o facă! La unul Se duce Hristos; Se duce la cel care nu avea nici un om într-ajutor: Doamne, spuse el, om nu am…! Celălalt avea mulţi prieteni, care I-au coborât prin acoperiş chiar . Unuia i-a vindecat trupul înaintea sufletului; mai întâi i-a întărit slăbiciunea lui, şi apoi i-a zis: Iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greşeşti! Cu celălalt nu se petrec lucrurile aşa, ci mai întâi îi vindecă sufletul - că îi zice: Îndrăzneşte, fiule! Iertate îţi sunt păcatele tale! -, şi apoi îi vindecă paralizia. Prin cele spuse am dovedit deci bine că despre alt slăbănog e vorba la Ioan, şi de altul la ceilalţi

trei evanghelişti. Trebuie acum să ne întoarcem la începutul istorisirii şi să vedem cum 1-a vindecat Hristos pe unul şi cum 1-a vindecat pe altul, şi pentru ce i-a vindecat în chip deosebit; să vedem pentru ce pe unul l-a vindecat sâmbăta, iar pe altul nu 1-a vindecat sâmbăta; pentru ce la unul S-a dus El Însuşi, iar pe altul l-a aşteptat să-I fie adus; şi pentru ce unuia i-a vindecat întâi trupul, iar altuia întâi sufletul. N-a făcut astfel la întâmplare şi fără rost, că era înțelept şi purtător de grijă. Să fim dar cu luare-aminte şi să ne uităm la Cel Ce vindecă! Dacă atunci când doctorii taie sau ard sau, în alt chip, taie de tot sau numai în parte un mădular schilodit sau bolnav, mulți înconjoară cu înțelegere pe bolnav şi pe doctorul care operează, cu atât mai mult trebuie să facem astfel acum, când şi Doctorul e mai mare, şi boala mai grea, şi e tămăduită nu cu meşteşug omenesc, ci cu har dumnezeiesc. Acolo vezi piele tăiată, sânge curgând, carne putredă scoasă afară, simți mult dezgust de cele ce vezi, dar şi multă compasiune şi întristare nu numai la vederea rănilor, ci şi a durerii celor arşi şi tăiați; că nimeni nu-i atât de împietrit, încât să stea lângă cei ce suferă acestea, să-i audă cum se vaită, şi să nu i se rupă inima, să nu se tulbure, să nu i se umple sufletul de tristețe; cu toate acestea, le îndură pe toate din pricină că doresc să vadă. Aici nu vezi nimic (din toate acestea)! Nu se aduce foc, nu se afundă cuțitul în trup, nu curge sânge; bolnavul nu suferă, nu se vaită. Pricina? Înțelepciunea Doctorului, care n-are nevoie de niciunul din aceste mijloace din afară, ci e o singură cale îndestulătoare. E de ajuns numai porunca Doctorului, ca să se pună capăt tuturor suferințelor.

Lucru de mirare nu-i numai acesta, că vindecarea se face cu atâta uşurință, ci şi acela că se face fără durere. Domnul nu pricinuieşte durere celor pe care-i vindecă. Aşadar, pentru că e mai mare minunea, mai mare vindecarea, iar plăcerea celor care privesc este lipsită de orice tristețe, haide să fim cu luare-aminte la chipul în care vindecă Hristos. Şi intrând în corabie, a trecut şi a venit în cetatea Sa, şi iată, I-au adus Lui un slăbănog care zăcea în pat; şi văzând Iisus credința lor, a zis slăbănogului:"Îndrăzneşte, fiule, iertate îți sunt păcatele!" Aceştia care 1-au adus pe slăbănog sunt mai slabi în credință decât sutaşul, dar mai tari decât slăbănogul de la scăldătoarea Vitezda. Sutaşul nici n-a chemat pe Doctor, nici n-a dus bolnavul la Doctor, ci s-a apropiat de Hristos ca de Dumnezeu şi a spus: Zi numai cu cuvântul, şi se va tămădui sluga mea! Aceştia nu L-au chemat pe Doctor în casa lor - şi în această privință sunt asemenea în credință cu sutaşul -, dar 1-au adus pe bolnav la Doctor, şi în această privință sunt mai slabi în credință, că n-au spus: Zi numai cu cuvântul! Aceştia sunt apoi mai tari în credință decât slăbănogul de la scăldătoare. Acela a spus: Doamne, om nu am ca să mă arunce în scăldătoare când se tulbură apa! ; dar aceştia ştiau că Hristos nu are nevoie de nimic: nici de apă, nici de scăldătoare, nici de altceva asemenea. Cu toate acestea, Hristos a scăpat de boală nu numai pe sluga sutaşului, ci şi pe fiecare dintre cei doi slăbănogi, şi n-a spus: "Pentru că ai credință mai mică, vei dobândi şi vindecare mai mică!", ci a slobozit cu laude şi cununi pe cel ce arătase mai mare credință, zicându-i: Nici în Israel n-am găsit atâta credință! , iar pe cel care avusese credință mai mică decât sutaşul nu 1-a lăudat, dar nu 1-a lipsit de sănătate, după cum nu 1-a lipsit de sănătate nici pe cel care nu arătase niciun fel de credință. Ci, după cum doctorii vindecă pe bolnavi luând de la unii o sută de galbeni, de la alții jumătate, de la alții mai puțin, iar de la alții nimic, tot aşa şi Hristos: a primit de la sutaş multă şi nespusă credință; de la slăbănogul adus de cei patru inşi, mai mică, iar de la cel de la scăldătoare, nici umbră de credință; cu toate acestea, pe toți i-a vindecat.

- Dar pentru ce a învrednicit de binefacerea Sa şi pe cel care nu arătase niciun pic de credință?
- Pentru că nu din pricina trândăviei lui, nici din pricina nepăsării lui sufleteşti nu arătase credință, ci din pricină că nu-L cunoştea pe Hristos, din pricină că nu auzise de nicio minune, mare sau mică, de-a Lui. De asta a şi dobândit iertare. La asta face aluzie evanghelistul când spune: Că nici nu ştia Cine este . L-a cunoscut după chip numai când L-a văzut a doua oară.

5. Unii spun că slăbănogul adus de cei patru inşi a fost vindecat pentru credinţa acelora, dar nu-i aşa. Cuvintele: Văzând credinţa lor arată nu numai credinţa celor ce 1-au adus, ci şi pe a celui adus.
- Ce vrei să spui? Nu se vindecă cineva prin credinţa altuia?
- Nu cred! Doar dacă cineva, fie din pricina vârstei crude, fie din pricina unei boli covârşitor de mari, nu poate să creadă.
- Cum dar atunci, (s-a întâmplat) cu femeia cananeancă: a crezut mama, şi a fost vindecată fiica ei ? Cum a fost ridicată din boală şi mântuită sluga prin credinţa sutaşului?
- Pentru că bolnavii aceştia nu puteau crede! Ascultă ce spune femeia cananeancă: Fiica mea este chinuită rău de diavol şi uneori cade în apă, alteori în foc . Cum ar fi putut crede fiica cananeencei, când era întunecată la minte şi stăpânită de diavol, când nu-şi putea veni niciodată în fire, nici nu putea fi sănătoasă? Cum s-au petrecut lucrurile cu cananeanca, astfel s-au petrecut şi cu sutaşul. Sluga sutaşului zăcea în casă. Nici el nu-L cunoştea pe Hristos, nici nu-L ştia Cine este. Cum ar fi putut crede într-un necunoscut, de care încă nu luase cunoştinţă? Asta nu se poate spune despre slăbănogul coborât prin acoperiş. Acesta credea!
- De unde ştim asta?
- Chiar din chipul în care a fost adus! Să nu te uiţi numai la aceea că 1-au coborât prin acoperiş! Ci gândeşte-te cât trebuie să fi suferit bolnavul ca să primească să fie coborât prin acoperiş. Ştiţi bine, de altfel, cât de fricoşi şi de capricioşi sunt bolnavii, că adeseori refuză chiar îngrijirile ce li se dau la pat, că preferă să sufere durerile bolii decât să îndure amărăciunea doctoriilor. Slăbănogul acesta a îndurat să iasă din casă, să fie purtat prin mijlocul pieţei şi să fie văzut de atâţia oameni. Or, obiceiul bolnavilor acesta este: vor mai degrabă să moară decât să descopere altora suferinţele lor. Bolnavul acesta n-a fost aşa. Când a văzut lume adunată în faţa casei, uşa prinsă, intrarea în port zăgăzuită, a primit să fie coborât prin acoperiş. Atât de dibaci e dorul, atât de inventivă dragostea! Cel care caută găseşte, celui care bate i se va deschide . N-a spus celor ce-1 purtau: “Ce înseamnă asta? Pentru ce vă frământaţi? Pentru ce vă zoriţi? Să aşteptăm să fie golită casa, să plece lumea! Vor pleca odată cei adunaţi aici, şi atunci ne vom putea apropia de El, îndeosebi, să-I spunem ce ne doare. Pentru ce să dezvălui în faţa tuturor suferinţele mele, să mă cobor în casă pe sus, să mă schimonosesc?” N-a grăit aşa nici în sinea sa, nici celor care-1 purtau, ci socotea un lucru de preţ să facă pe atâţia oameni martori ai vindecării sale. Şi se poate vedea credinţa lui nu numai din acestea, ci chiar din cuvintele lui Hristos. După ce a fost coborât prin acoperiş şi adus înaintea Lui, Hristos îi zice: Îndrăzneşte, fiule, iertate îţi sunt păcatele tale! La auzul acestor cuvinte, nu s-a supărat, nu s-a necăjit, nici n-a spus Doctorului: “Ce înseamnă asta? Am venit să-mi vindeci boala, şi Tu mă vindeci de altceva? Asta-i prefăcătorie, scuză! Voal pentru ascunderea neputinţei! Ierţi păcate care nu se văd?” Dar n-a grăit aşa, nici n-a gândit, ci a aşteptat şi a lăsat pe Doctor să Se folosească de calea de vindecare pe care o voia. De aceea şi Hristos nu S-a dus la el, ci a aşteptat să vină acesta, ca să arate tuturora credinţa lui.
- Dar nu putea să-1 facă să vină mai uşor la El?
- Da, dar n-a făcut-o, ca să arate tuturora râvna lui şi clocotitoarea lui credinţă. După cum s-a dus la cel bolnav de treizeci şi opt de ani, pentru că acela nu avea pe nimeni lângă el, tot aşa a aşteptat ca acesta să vină la El, pentru că avea mulţi prieteni. Aceasta, pentru a face cunoscută credinţa unuia prin aducerea lui la El, şi să ne arate şi pustiul din jurul celuilalt prin ducerea Lui la el şi, deci, să descopere tuturor râvna unuia şi răbdarea celuilalt, dar mai cu seamă iudeilor ce erau atunci de faţă. Într-adevăr, iudeii erau în chip obişnuit invidioşi şi plini de răutate şi le părea rău de binefacerile pe care le primeau semenii lor; de aceea, uneori, pornind de la timpul în care făcea Hristos minunile, Îl acuzau spunând că vindecă sâmbăta; alteori, pornind de la viaţa celor

cărora le făcea bine, spuneau: Dacă ar fi Acesta profet, ar şti cine-i femeia care se atinge de El! ; fără să-şi dea seama că aşa mai cu seamă trebuie să facă un doctor, să intre printre bolnavi, să fie totdeauna alături de ei, nu să fugă şi să se depărteze de ei. Asta a vrut să le spună atunci şi iudeilor prin cuvintele: N-au trebuință cei sănătoşi de doctor, ci cei bolnavi! Deci, ca să nu-I aducă iudeii iarăşi aceleaşi învinuiri, le arată mai întâi că cei care se apropie de El merită să fie vindecați datorită credinței pe care o arată. De aceea a arătat pustietatea unuia şi râvna şi credința fierbinte ale celuilalt. Pe unul 1-a vindecat în zi de sâmbătă, iar pe celălalt, în altă zi, pentru ca - văzând că Îl învinuiesc şi ÎI mustră pe Hristos când vindecă şi în altă zi - să ştii că iudeii Îl învinuiau nu pentru că păzeau legea, ci pentru că nu-şi mai puteau stăpâni invidia.
- Dar pentru ce nu 1-a vindecat de boală mai întâi? Pentru că i-a spus: Îndrăzneşte, fiule, iertate îți sunt ție păcatele tale!
- Preaînțelept a făcut şi asta! Şi doctorii obişnuiesc ca, înainte de a pune capăt bolilor, să stârpească izvorul lor. De pildă, când văd că bolnavii suferă de ochi şi li se scurge din ochi o scursoare rea şi neplăcută, doctorii lasă deocamdată vindecarea ochilor şi se îngrijesc de cap, unde e rădăcina şi izvorul bolii. Tot aşa a făcut şi Hristos: a oprit mai întâi izvorul relelor. Da, izvor al relelor, rădăcină şi mamă a tuturor relelor este păcatul. Păcatul ne paralizează, ne slăbănogeşte trupul nostru! De aceea şi spune acum: Îndrăzneşte, fiule, iertate îți sunt păcatele tale! Celuilalt slăbănog îi spune: Iată, te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai păcătuieşti, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău! A arătat şi unuia, şi altuia că din pricina păcatelor le-au venit bolile. Şi la început, la începuturile lumii, din pricina păcatului s-a abătut boala peste trupul lui Cain. După ce şi-a ucis fratele, după ce a săvârşit nelegiuirea aceea, după aceea i-a paralizat trupul, că tremurătura nu-i altceva decât paralizie; iar când puterea care-1 conduce pe om slăbănogeşte, nu mai se poate susține mădularele, nu mai poartă grijă de ele, iar mădularele, lăsate în părăsire, tremură şi fac mişcări fără socoteală.
6. Aceasta a arătat-o şi Pavel. Mustrând un păcat săvârşit de corinteni, zicea: De aceea sunt între voi mulți neputincioşi şi bolnavi . De aceea şi Hristos stârpeşte mai întâi pricina relelor; spunându-i: Îndrăzneşte, fiule, iertate îți sunt ție păcatele tale! Îi întăreşte cugetul, îi ridică sufletul lui abătut. Cuvântul lui Hristos s-a făcut faptă; a intrat în conştiința slăbănogului, s-a atins de sufletul lui şi i-a alungat toată tulburarea şi neliniştea. Nimic nu ne face atâta bucurie, nimic nu ne dă atâta curaj cât conştiința că nu ne putem reproşa nimic. Îndrăzneşte, fiule, iertate îți sunt ție păcatele tale! Unde e iertare de păcate, acolo e şi înfiere. Nu putem spune Tată, până ce mai întâi nu ne spălăm păcatele în colimvitra apelor celor sfinte. Când ieşim din ele, lepădând povara aceea rea, atunci spunem: Tatăl nostru Care eşti în ceruri… .
- Dar pentru ce n-a făcut aşa şi cu slăbănogul cel paralizat de treizeci şi opt de ani, ci i-a vindecat mai întâi trupul?
- Pentru că aceluia îndelungatul timp de suferință i-a topit păcatele. Da, o încercare mare poate uşura povara păcatelor. Aşa cum a spus despre Lazăr, că a lepădat păcatele lui şi că acum este mângâiat , în altă parte spune iarăşi: Mângâiați, mângâiați pe poporul Meu! Grăiți către inima Ierusalimului, că a luat din mâna Domnului pedeapsă îndoită pentru păcatele lui! Şi iarăşi profetul spune: Doamne, pace dă-ne nouă, că pe toate ni le-ai dat nouă! Prin aceste cuvinte ne arată că pedepsele şi suferințele aduc iertare de păcate. Şi din alte multe locuri din Scriptură se poate face arătat lucrul acesta. După părerea mea, Hristos n-a vorbit slăbănogului de la Vitezda deloc despre iertarea păcatelor, ci 1-a întărit numai pentru viitor, pentru că boala îndelungată îi ştersese păcatele. Sau, dacă nu din pricina asta, atunci din pricină că slăbănogul de la Vitezda nu avea o părere cu adevărat mare despre Hristos; de aceea a făcut mai întâi o faptă mai mică, văzută şi arătată: i-a vindecat mai întâi trupul. Cu slăbănogul coborât prin acoperiş n-a făcut aşa;

pentru că acesta credea mai mult, pentru că avea suflet mai înalt, i-a vorbit mai întâi de boala cea mai grea; dar, în afară de toate acestea, şi pentru ca să arate egalitatea Lui de cinste cu Tatăl. După cum pe slăbănogul celălalt 1-a vindecat într-o sâmbătă, voind să-i îndepărteze de la păzirea prescripțiilor legii iudaice, iar din învinuirile ce I le aduceau iudeii să ia prilej ca să le arate că e deopotrivă cu Tatăl, tot aşa şi acum, ştiind mai dinainte ce au să spună iudeii, a spus cuvintele: Iertate îți sunt păcatele tale!, pentru ca, luând început şi prilej de aici, să le arate că are aceeaşi cinste ca şi Tatăl. Că nu-i totuna să vorbeşti despre aceste lucruri de la tine, fără să te provoace nimeni, fără să ai o pricină din afară, şi să vorbeşti despre ele în chip de îndreptățire, dându-ți alții pricină de vorbit. Cel dintâi fel de vorbire supără pe ascultători; cel de-al doilea fel e mai uşor de primit, nu întâmpină nicio piedică. De aceea vedem că Hristos foloseşte acest din urmă mod ca să arate nu atât prin cuvinte, cât prin fapte, că e deopotrivă cu Tatăl. Asta lasă evanghelistul să se înțeleagă când spune că iudeii Îl prigoneau nu numai pentru că dezleagă sâmbăta, ci şi pentru că spunea că Dumnezeu este Tatăl Său, făcându-Se pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu , ceea ce este cu mult mai mult.
Ce au spus iudeii cei pizmăreți şi răi, care se topeau de supărare din pricina binelui altora, care se străduiau totdeauna să găsească prilej să-L prindă pe Hristos? Iată ce spun: Pentru ce huleşte Acesta? Nimeni nu poate ierta păcatele, decât numai Dumnezeu! După cum dincolo Îl prigoneau că dezleagă sâmbăta, iar din învinuirile lor a luat prilej ca să arate, sub chip de apărare, că este deopotrivă cu Tatăl, spunând: Tatăl Meu lucrează, şi Eu lucrez! , tot aşa şi aici, arată că este deopotrivă cu Tatăl pornind tocmai de la învinuirile ce I le aduceau. Că ce spun? Nimeni nu poate ierta păcatele decât numai Dumnezeu! Aşadar, pentru că ei au pus hotarul acesta, pentru că ei au pus îndreptarul acesta, pentru că ei au scris legea aceasta, Hristos îi prinde în propriile lor cuvinte. “Voi, le spune Hristos, mărturisiți că numai Dumnezeu poate ierta păcatele! Deci egalitatea Mea cu Tatăl este neîndoielnică!” Dar nu numai iudeii spun aceasta, ci şi proorocul, grăind aşa: Cine este Dumnezeu precum eşti Tu?” Apoi, vrând să arate însuşirea Lui proprie, a adăugat: Cel Ce ştergi fărădelegile şi treci peste nedreptăți . Dacă deci se va ivi un altul care să facă acelaşi lucru, acela va fi Dumnezeu, precum Dumnezeu este şi Celălalt. Dar să vedem cum le dovedeşte Hristos acest lucru: le vorbeşte blând, binevoitor şi cu toată purtarea de grijă. Şi iată, unii din cărturari cugetau în inimile lor: “Acesta huleşte!” N-au scos niciun cuvânt, nu 1-au rostit cu limba, ci 1-au gândit în tainițele inimii lor.
- Ce a făcut Hristos?
- A scos la iveală gândurile lor tainice, înainte de a face dovada dumnezeirii Lui, prin vindecarea trupului slăbănogului, vrând să le arate tăria dumnezeirii Lui. Că numai Dumnezeu poate arăta cele ascunse ale inimii, datorită dumnezeirii Lui! Numai Tu cunoşti inimile, spune Scriptura . Vezi că iarăşi este folosit cuvântul numai, pentru ca să nu facă nicio deosebire între Tatăl şi Fiul? Dacă numai Tatăl cunoaşte inimile, cum atunci ştie Fiul cele ascunse ale inimii? Că El cunoştea ce era în om . Pavel, ca să arate că însuşirea lui Dumnezeu este să ştie cele ascunse, spune: Cel Care cercetează inimile , vrând să arate că aceste cuvinte au aceeaşi valoare ca şi cuvântul Dumnezeu. După cum dacă spun: “Cel Ce plouă”, nu arăt altceva prin aceste cuvinte decât pe Dumnezeu, pentru că numai El face aceasta; iar dacă spun: “Cel Ce răsare soarele”, Îl arăt prin aceste cuvinte tot pe Dumnezeu, cu toate că nu adaug cuvântul “Dumnezeu”, tot aşa şi Pavel prin cuvintele: Cel Care cercetează inimile a arătat că numai Dumnezeu poate cerceta inimile. Că dacă aceste cuvinte n-ar avea aceeaşi valoare ca şi cuvântul Dumnezeu, ca să ne arate pe Cel de Care voia să vorbească, Pavel nu le-ar fi folosit. Dacă aceste cuvinte ar fi comune şi lui Dumnezeu, şi creaturii, nu am şti despre cine e vorba, căci s-ar face confuzie în mintea ascultătorilor. Dar când vedem că toată cunoaşterea tainelor inimilor este o însuşire a Tatălui şi

când vedem că această însuşire o are şi Fiul, urmează că Fiul este deopotrivă cu Tatăl. Pentru aceasta spune Hristos: Pentru ce gândiți cele rele în inimile voastre? Ce este mai lesne? A zice: Iertate îți sunt păcatele!, sau a zice: Scoală-te şi umblă!?
7. lată şi a doua dovadă a iertării păcatelor! Iertarea păcatelor este o faptă cu mult mai mare decât vindecarea trupului; cu atât mai mare, cu cât mai mare e sufletul decât trupul. După cum paralizia este o boală a trupului, tot aşa şi păcatul este o boală a sufletului. Dar iertarea păcatelor rămânea necunoscută, deşi era o faptă mai mare, pe când vindecarea sufletului se vedea, deşi era o faptă mai mică. Aşadar, pentru că avea să Se folosească de fapta cea mai mică pentru dovedirea faptei celei mai mari, ca să arate că a lucrat astfel din pricina slăbiciunii lor, pogorându-Se până la slaba lor putere de înțelegere, zice: Ce este mai uşor? A zice: Iertate îți sunt păcatele tale!, sau a zice: Scoală-te şi umblă!?
- Dar pentru ce S-a îndreptat din pricina acelora spre fapta cea mai mică?
- Pentru că lucrurile văzute dau dovadă mai puternică decât cele nevăzute. De aceea nu 1-a sculat din pat pe slăbănog până ce nu le-a spus: Dar ca să ştiți că putere are Fiul Omului să ierte pe pământ păcatele, a zis slăbănogului: Scoală-te, ia-ți patul şi mergi la casa ta! Cu alte cuvinte, spune aşa: “Mai mare minune este iertarea păcatelor; dar din pricina voastră fac şi minunea cea mai mică, pentru că vouă vi se pare că aceasta este dovada celeilalte”. După cum atunci când a lăudat pe sutaşul care-I spusese: Spune numai cu cuvântul, şi se va tămădui sluga mea, că şi eu spun acestuia:”Du-te!”, şi se duce, şi celuilalt: “Vino”, şi vine . Prin laudele acestea a întărit sufletul sutaşului; şi iarăşi, după cum atunci când a mustrat pe iudeii care Îl învinuiseră pentru sâmbătă, că iarăşi calcă legea, le-a arătat că El are puterea să schimbe legile, tot aşa şi acum, când cărturarii au spus că Se face pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu, le-a făgăduit, mustrându-i şi învinuindu-i, că va face ceea ce poate face numai Dumnezeu; le-a arătat lor cu fapta că nu huleşte, iar nouă ne-a dat o dovadă mai presus de orice îndoială, că are aceeaşi putere ca şi Tatăl. Uitați-vă în ce chip vrea să arate că ceea ce este propriu Tatălui Îi este propriu şi Lui! Nu doar că 1-a sculat pe slăbănog, ci a spus: Dar ca să ştiți că putere are Fiul Omului să ierte pe pământ păcatele… Prin urmare, grija, străduința Lui era aceasta mai ales: să arate că are aceeaşi putere ca şi Tatăl.
8. Să le ținem dar bine minte pe toate acestea, pe cele spuse mai deunăzi şi pe cele grăite înainte de ziua aceea; să-L rugăm pe Dumnezeu să ne ajute să rămână neclintite în mintea noastră, să ne străduim şi noi şi să ne întâlnim mereu aici. În felul acesta vom păstra şi cele spuse până acum, şi vom dobândi iarăşi şi altele. Dacă în scurgerea vremii le uităm, vom putea să le redobândim uşor ascultând predica des. Şi vor rămâne întregi şi nestricate în mintea noastră nu numai învățăturile, ci şi viața ni se va bucura de multă purtare de grijă şi vom putea străbate viața de aici bucuroşi şi fericiți. Venind aici, vom putea stinge iute orice suferință ce ne-ar tulbura sufletul, căci şi acum Hristos este de față; iar cel care se apropie de El cu credință, uşor primeşte vindecare. Cel chinuit mereu de sărăcie, lipsit chiar de hrana cea de toate zilele, iar de multe ori intrat în noapte cu stomacul gol, de intră aici şi aude pe Pavel spunând că a trăit în foamete, în sete şi în golătate , şi n-a îndurat asta o zi, sau două, sau trei, ci toată vremea - că asta ne-a arătat prin cuvintele: Până în ceasul de acum flămânzim şi însetăm şi suntem goi -, va lua destulă uşurare aflând din cele spuse că nu urându-1 Dumnezeu, nici părăsindu-1, 1-a lăsat să fie sărac. Cum ar putea fi acesta semn de ură, când 1-a lăsat sărac, flămând şi gol pe Pavel, cel mai bun prieten al Lui din câți oameni au fost? Nu, ci a îngăduit-o pentru că-i purta de grijă, Se îngrijea de el şi-1 ducea spre o înțelepciune şi mai mare. Vine apoi aici în biserică un altul, cu trupul asaltat de boală şi de mulțime de suferințe. Destulă uşurare îi vor fi trupurile acestor slăbănogi, iar, pe lângă ele, ucenicul lui Pavel, viteazul şi fericitul Timotei, care necontenit era bolnav, aşa precum spunea

chiar Pavel: …foloseşte-te de puțin vin pentru stomacul tău şi pentru desele tale slăbiciuni ; deci nu simple slăbiciuni. Vine un altul care, vorbit de rău de mulți, a dobândit o faimă proastă; iar asta-i amărăşte viața şi-i roade sufletul necontenit. Intră aici şi aude: Fericiți veți fi când vă vor ocări şi vor spune, mințind, tot cuvântul rău împotriva voastră! Bucurați-vă şi vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri! ; îndată va lepăda toată tristețea şi se va umple de mare bucurie. Că spune Hristos: Fericiți veți fi…, când vă vor scoate nume rău! Aşa îi mângâie Hristos pe cei vorbiți de rău, iar pe cei ce vorbesc de rău pe alții îi înfricoşează în alt chip, spunând: Oamenii vor da socoteală de orice cuvânt, bun sau rău, pe care-l vor rosti . Vine aici un altul, care şi-a pierdut fiul sau fiica sau pe una din rudenii; când îl aude pe Pavel suspinând din pricina vieții de aici şi dorind viața viitoare, când aude că-i împovărat de traiul cel de pe pământ, va pleca luând de aici îndestulător leac suferinței lui cuvintele lui Pavel, care spun: Nu vreau să nu ştiți voi, fraților, despre cei ce au adormit, ca să nu vă întristați ca şi ceilalți, ce n-au nădejde! N-a spus: “Despre cei ce au murit”, ci: Despre cei ce au adormit, pentru a arăta că moartea este somn. După cum nu ne frământăm, nici nu ne tulburăm când vedem pe cineva că doarme, pentru că ne aşteptăm să se deştepte negreşit, tot aşa nu trebuie să ne tulburăm şi să ne pierdem când vedem pe cineva că moare. Şi moartea e un somn mai lung, dar tot somn e. Prin numele de somn dat morții, Pavel mângâie pe cei ce-s întristați şi surpă acuzația celor necredincioşi. “Dacă jeleşti, ne spune Pavel, cu mari suspine pe cel plecat de-aici, te asemeni cu cel necredincios, care nu are nădejdea învierii. Acela pe drept cuvânt jeleşte, pentru că nu poate cugeta nimic despre cele viitoare! Dar tu, care-ai primit atâtea mărturii despre cele de după viața de aici, pentru ce eşti cuprins de aceeaşi slăbiciune ca şi el?” De aceea a spus Pavel: Nu vreau să nu ştiți voi, fraților, despre cei ce au adormit, ca să nu vă întristați ca şi ceilalți, ce n-au nădejde!
Putem lua destulă mângâiere nu numai din Noul Testament, ci şi din cel Vechi. Când auzi că Iov, după pierderea banilor, după pieirea turmelor, a pierdut nu un copil sau doi sau trei, ci toată mulțimea copiilor lui, chiar în floarea vârstei, totuşi a avut atâta vârtute sufletească; de-ai fi omul cel mai slab de pe pământ, vei putea să te refaci uşor, să înduri orice necaz. Tu, omule, ai stat la căpătâiul copilului tău când era bolnav, 1-ai văzut când zăcea la pat, 1-ai auzit rostind ultimul cuvânt, ai fost lângă el când şi-a dat suflarea cea din urmă; tu i-ai închis ochii, tu i-ai închis gura! Iov însă nu era alături de copiii lui când trăgeau să moară, nu i-a văzut când şi-au dat suflarea cea din urmă, ci casa le-a fost tuturor un singur mormânt; pe aceeaşi masă li s-a vărsat şi creierul o dată cu sângele; lemne, cărămizi, pulbere şi trupuri tăiate erau amestecate toate la un loc. Cu toate acestea, după atâtea şi atâtea nenorociri, Iov nu s-a văitat, nu şi-a pierdut tăria, ci a zis: Domnul a dat, Domnul a luat! Cum a hotărât Domnul, aşa s-a întâmplat. Fie numele Domnului în veci binecuvântat! . Aceste cuvinte să le rostim şi noi în fiecare necaz ce ni se întâmplă. De-avem pagubă de bani, de ni se îmbolnăveşte trupul, de ne necăjeşte şi ne huleşte lumea, de vine orice nenorocire dintre cele omeneşti, să spunem aşa: Domnul a dat, Domnul a luat! Cum a hotărât Domnul, aşa s-a întâmplat! Fie numele Domnului în veci binecuvântat! De vom cugeta aşa, niciodată nu vom suferi necaz, chiar de-ar năvăli nenorociri cu miile. Va fi câştigul mai mare decât paguba, iar binele, mai mare decât răul. Vei atrage prin cuvintele acestea mila lui Dumnezeu şi vei alunga tirania celui rău. Îndată ce limba-ți va rosti cuvintele acestea, diavolul a şi fugit; iar cu fuga lui, se va risipi şi norul de tristețe, vor fugi şi gândurile care ne chinuiesc. Dar, în afară de acestea toate, vom dobândi şi toate bunătățile de-aici, şi pe cele din cer. Martori nedezmințiți sunt Iov şi apostolii! Au disprețuit pentru Dumnezeu necazurile cele de aici, şi au dobândit veşnicele bunătăți.
Să fim convinşi dar de aceste pilde! Să ne bucurăm de tot ce ni se întâmplă şi să-I mulțumim Bunului Dumnezeu, ca să ducem cu uşurință şi viața de aici, şi să avem parte şi de bunătățile cele

viitoare, cu harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava, cinstea şi puterea totdeauna, acum şi pururea şi în veci vecilor! Amin

La începutul Faptelor Apostolilor - I

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Omilie împotriva celor care n-au venit la biserică
(La începutul Faptelor Apostolilor - I)

l. Ce să însemne asta? Cu cât mai numeroase sărbătorile, cu atât sunt mai puţini credincioşii care vin la slujbele bisericeşti! Dar noi, cei de faţă, să nu ne trândăvim! Sunt mai puţini ca mulţime, dar nu mai puţini cu râvna; sunt mai puţini la număr, dar nu mai puţini cu dorul. Sunt mai puţini, ca să se vădească cei vrednici dintre voi, ca să cunoaştem care credincioşi vin la biserică din obicei, care vin din dorinţa de a asculta dumnezeieştile cuvinte numai la Paşti şi care vin din dorinţa de a auzi predica duhovnicească. Duminica trecută tot oraşul se găsea aici; plină era biserica; mulţimea se asemăna cu valurile mării care se duc şi se întorc! Dar mie mi-e mai dragă liniştea de acum decât valurile de atunci; mai scumpă mi-e liniştea voastră decât tulburarea şi zgomotul acela. Atunci puteai număra doar trupuri, acum, suflete pline de evlavie! Dacă ai vrea să cântăreşti ca într-o balanţă sau într-un cântar cele două adunări, aceasta de acum, alcătuită din oameni putini, mai mult din săraci, şi cealaltă adunare, alcătuită din oameni mulţi la număr, mai mult din bogaţi, ai vedea că e mai cu greutate aceasta. Da, sunteţi mai puţini la număr, dar mai de preţ prin dorul vostru. Aşa e şi cu lucrurile ce se pot cântări. Dacă ai pune pe talerul unei balanţe zece monede de aur, iar pe celălalt, o sută de monede de aramă, (s-ar părea că) acesta, cu o sută de monede de aramă, va coborî spre ei cumpăna balanţei, dar cei zece galbeni, prin preţiosul lor metal, vor trage mai mult, fiind prin firea lor mai grei şi mai scumpi. Deci se poate ca cei puţini la număr să fie mai de preţ şi mai de folos decât cei mulţi. Dar pentru ce vă dau eu pilde din lucrurile din viaţă, când ar trebui să vă aduc în privinţa aceasta porunca rostită de Dumnezeu?
- Ce spune această poruncă?
- Mai bun este unul care face voia Domnului decât mii de nelegiuiţi . Se poate, da, se poate ca un om să fie mai de preţ decât mii de oameni! Dar pentru ce spun eu că un om poate fi mai de preţ decât mii de oameni numai? Poate fi mai de folos şi mai de preţ decât lumea întreagă! Ca mărturie voi aduce cuvintele lui Pavel. Pomenind de oameni săraci, prigoniţi, strâmtoraţi, de oameni care au îndurat rele, grăieşte aşa: Au pribegit în piei de oaie şi-n piei de capră, lipsiţi, strâmtoraţi, indurând rele, ei, de care lumea nu era vrednică!
- Ce spui, Pavele? Nu era lumea vrednică de cei lipsiţi, de cei ce îndurau rele, de cei ce nu aveau patrie? Nu vezi câţi a pus în faţa lor?
- Da, văd, răspunde el. Dar tocmai de aceea am spus că nu era lumea vrednică de ei! Cunosc bine din ce metal sunt aceste monede. De-ai pune într-o parte pământul, marea, împăraţi şi voievozi, într-un cuvânt pe toată lumea, iar în altă parte, doi sau trei săraci din aceştia, aş îndrăzni să spun

că ei cântăresc mai mult. Da, toți oamenii aceia au avut o patrie, dar săracii aceştia au avut ca patrie Ierusalimul cel de sus. Au trăit în sărăcie, dar erau bogați în dreapta credință. Erau urâți de oameni, dar iubiți de Dumnezeu!
- Şi cine-s ei?
- Ilie, Elisei şi toți cei deopotrivă cu aceştia. Nu te uita că n-au avut nici pâinea cea de toate zilele, ci uimeşte-te că gura lui Ilie a închis şi a deschis cerul , iar cojocul lui a despărțit apele Iordanului .
Gândindu-mă la acestea, mă bucur, dar mă şi întristez! Mă bucur pentru voi cei de față, dar mă întristez pentru cei ce nu-s aici. Mă întristez amar, sunt supărat, mi-e inima zdrobită. Care om, chiar unul dintre cei ce nu se întristează lesne, nu s-ar întrista văzând că cele drăceşti se bucură de mai multă râvnă? Dar chiar dacă s-ar bucura de aceeaşi râvnă, nicio iertare n-ar avea şi nici apărare. Iar când cele drăceşti mai şi prisosesc, ne mai rămâne oare cuvânt de apărare? Teatrele ne cheamă în fiecare zi, şi nimeni nu pregetă, nimeni nu amână, nimeni nu spune că are alte treburi, ci toți aşa aleargă, de parcă nu i-ar împiedica nimic, ca şi cum ar fi scăpați de orice grijă. Bătrânul nu se uită că are părul alb; tânărul nu caută la vâlvătaia trupului şi poftei; bogatul nu socoate că-şi face de râs dregătoria lui. Dar când e vorba să vină la biserică, şovăie şi pregetă, ca şi cum ar fi să se pogoare de la mare înălțime, dintr-o înaltă vrednicie, iar după aceea se făleşte de parcă I-ar fi făcut lui Dumnezeu un mare hatâr! Se zoreşte la teatru, unde-s privelişti şi cuvinte desfrânate, şi nu socoate că se face de râs pe el, bogăția şi noblețea. Tare-aş dori să ştiu unde sunt acum aceia care ne tulburau în acea zi! Că tulburare a fost venirea lor! Tare-aş dori să ştiu ce fac, cu ce treburi de folos se ocupă ei, față de voi, cei de aici! Dar nu îndeletnicirile îi opresc să vină aici, ci numai trufia. Poate fi oare o nebunie mai mare? Pentru ce te semețeşti, omule, pentru ce socoți că-mi faci un hatâr dacă vii la biserică, dacă vii să iei aminte şi să asculți cele pentru mântuirea sufletului tău? Pentru ce, spune-mi, pentru ce te făleşti? Din pricina bogăției tale? Din pricina hainelor tale de mătase? Nu te gândeşti oare că acelea sunt fire de viermi şi născociri de-ale barbarilor? Nu te gândeşti că le poartă desfrânatele, cei cuprinşi de moleşeală, spărgătorii de morminte şi tâlharii? Cunoaşte bogăția cea adevărată, şi coboară-te odată din îngâmfarea aceea înaltă şi deşartă! Gândeşte-te la nimicnicia firii tale! Pământ şi cenuşă eşti, praf şi pulbere, fum şi umbră, iarbă şi floare de iarbă. Spune-mi, cu o astfel de fire te mândreşti? Poate fi oare ceva mai de râs? Vrei să spui că eşti căpetenie peste mulți oameni? Dar ce folos că eşti căpetenie peste mulți oameni, dar eşti rob şi prizonier patimilor tale? Eşti la fel cu cel umil acasă, bătut şi rănit de slugi, dar care în oraş umblă semețindu-se că domneşte peste alții! Te bate slava deşartă, te răneşte desfrânarea, te robesc toate patimile, iar tu te mai şi semețeşti că domneşti peste cei de o fire cu tine? Dar-ar Dumnezeu să domneşti peste ei! Să dea Dumnezeu să fii de aceeaşi cinste cu ei!
2. Nu spun aşa ca să învinuiesc pe cei bogați, ci pe cei care folosesc rău bogăția. Bogăția nu e rea dacă o întrebuințăm cum trebuie. Nu bogăția e rea, ci mândria, îngâmfarea. Dacă avuția ar fi rea, nu ne-am ruga cu toții să ajungem în sânurile lui Avraam, care a avut trei sute optsprezece slugi de casă . Deci nu bogăția e rea, ci rea e întrebuințarea nelegiuită a bogăției. După cum mai deunăzi, când vă vorbeam despre beție, nu învinuiam vinul, - că toată făptura lui Dumnezeu e bună, şi nimic nu este de lepădat dacă se ia cu mulțumire -, tot aşa şi acum, nu învinuiesc pe cei bogați, nici nu hulesc banii şi averile, ci întrebuințarea rea a banilor, cheltuirea lor în desfrânări. De aceea se numesc bani, ca să ne folosim noi de ei, nu ei să se folosească de noi . De asta se numesc avuții, ca să le avem noi pe ele, nu ele să ne aibă pe noi. Pentru ce vrei să ai ca stăpân o slugă? Pentru ce strici rânduiala?
Dar tare aş dori să ştiu ce fac acum cei care n-au venit la slujbă şi cu ce se ocupă! Dar ştiu: sau

joacă zaruri, sau se îndeletnicesc cu treburi lumeşti, care produc tulburare. De eşti, omule, aici, (în biserică) e vreme cu cer senin şi eşti în port. Nu vine logofătul să te tulbure! Nu te tulbură vechilul, nu te supără sluga cu treburi lumeşti! Nimeni nu te necăjeşte! Eşti liniştit, te desfeţi de auzul cuvintelor dumnezeieşti. Nicăieri aici nu-s valuri, nicăieri vifor; dimpotrivă, binecuvântare şi rugăciuni, cuvântare duhovnicească şi mutare la cer. Iar la plecarea de aici, mai iei şi arvuna împărăţiei cerurilor. Pentru ce laşi masa bogată de aici şi te muţi la alta, plină de povară? Pentru ce laşi portul, pentru ce schimbi vremea bună cu furtuna? Dureros a fost duminica trecută, că n-au fost aici săracii , dar nu atât de dureros ca acum, când nu-s aici bogaţii!
- De ce?
- Pentru că săracii se îndeletnicesc cu lucruri de mare trebuinţă: au grijă să muncească de dimineaţă până seara; îşi câştigă traiul cu braţele lor; au grijă să-i crească pe copiii lor, să-şi întreţină soţiile; de nu muncesc, viaţa le e pierdută! Nu spun asta ca să le fac apologie, ci ca să arăt că cei bogaţi sunt vrednici de mai mare osândă decât cei săraci. Cu cât le e mai mare huzurul, cu atâta şi osânda. Că n-au niciuna din grijile săracului! Nu-i vedeţi pe iudei, pe luptătorii împotriva lui Dumnezeu, pe împotrivitorii Sfântului Duh, pe cei tari în cerbice? Cei care n-au venit la biserică sunt mai răi decât iudeii. Aceştia nu se împotrivesc dacă preoţii lor le cer să nu lucreze şapte zile, sau zece, sau douăzeci, sau treizeci de zile. Şi poate fi oare ceva mai greu decât să stai atâta timp fără să lucrezi? Nu! Şi totuşi iudeii încuie uşile, nu aprind focul, nu aduc apă, nu-şi îngăduie să facă nimic. Sărbătoarea se tine lanţ, şi totuşi nu crâcnesc să citească în această sărbătoare. Că n-aţi auzit citindu-se în cursul anului cartea aceasta. E de folos să ştim şi acest lucru. Iar după aceea, trebuie să aflăm pentru ce cartea are acest titlu: Faptele Apostolilor. Nu trebuie să trecem nepăsători nici pe lângă titluri, şi nici să intrăm dintr-o dată în începutul cărţii, ci să vedem întâi ce titlu poartă ea. După cum capul ne face cunoscut tot trupul, iar chipul nostru aşezat sus arată cine suntem, tot aşa şi titlul cărţii, inscripţia ei, aşezată înaintea pânzăturii scrierii, în fruntea cărţii, ne face cunoscut tot cuprinsul ei. Nu vedeţi că şi în tablourile cele împărăteşti, sus, se află chipul şi numele împăratului, iar jos sunt scrise trofeele împăratului, biruinţele şi faptele lui mari? Aceasta o poţi vedea şi în Scripturi. Icoana împărătească este pictată sus; jos sunt scrise biruinţele, trofeele, faptele cele mari. Aşa facem şi când primim o scrisoare: nu-i rupem îndată legătura, nici nu citim îndată cele scrise în ea, ci mai întâi citim inscripţia de-afară, şi din ea aflăm şi cine a trimis-o, şi pe cel ce trebuia s-o primească. Nu-i oare o prostie ca în cele omeneşti să fim cu atâta grijă, să nu ne frământăm, să nu ne tulburăm, ci să luăm lucrurile după rostul lor, iar aici să ne grăbim şi să sărim îndată la începutul cărţii? Vreţi să vedeţi ce valoare, ce tărie are un titlu, o inscripţie? Vreţi să vedeţi ce comoară se găseşte în titlul Scripturilor? Ascultaţi, ca să nu mai dispreţuiţi titlurile dumnezeieştilor cărţi! Odinioară a intrat Pavel în Atena. În cartea noastră e scrisă această istorie. În oraş a găsit nu o carte dumnezeiască, ci un altar idolesc; pe el a găsit o inscripţie cu aceste cuvinte: necunoscutului Dumnezeu . N-a trecut cu nepăsare pe lângă inscripţie, ci cu inscripţia de pe altar a dărâmat altarul. Pavel cel sfânt, Pavel care avea harul Duhului, n-a trecut cu nepăsare pe lângă inscripţia de pe un idolesc altar, şi tu treci cu nepăsare pe lângă inscripţia de pe Scripturi, pe lângă titlul lor? Acela n-a nesocotit cele ce au scris atenienii, închinători la idoli, şi tu nu crezi celor scrise de Duhul Cel Sfânt? Ce iertare poţi să mai ai? Dar să vedem cât e de mare câştigul ce-1 scoatem dintr-un titlu. Când vei vedea că o inscripţie săpată pe un altar dă atâta putere, atunci vei cunoaşte că titlurile puse pe dumnezeieştile Scripturi vor putea face asta şi mai mult. A intrat Pavel în oraş şi a găsit un altar pe care era scris: necunoscutului Dumnezeu. Ce trebuia să facă? Toţi din oraş erau elini, toţi necredincioşi. Ce trebuia să facă? Să le vorbească din Evanghelii? Ar fi râs de el! Să le vorbească din prooroci, din scrierile legii? Nu 1-ar fi crezut!

- Atunci ce a făcut?
- A alergat la altarul idolesc şi cu armele duşmanilor supus-a pe duşmani. Acest înțeles îl are cuvântul ce-1 spusese: M-am făcut tuturor toate : iudeilor ca un iudeu , celor ce n-au Legea ca unul fără lege . A văzut altarul, a văzut inscripția, a fost ridicat de Duhul. Aşa e harul Duhului! Totdeauna îi face să câştige pe cei ce Îl primesc. Aşa sunt armele noastre cele duhovniceşti! Robesc tot gândul spre ascultarea lui Hristos . A văzut altarul, şi nu s-a speriat! Ci, dimpotrivă, a atras de partea lui altarul. Dar, mai bine spus, a lăsat cuvintele precum erau, dar a schimbat înțelesul lor. Pavel a făcut întocmai ca un general care în vreme de război vede în tabăra duşmană un ostaş viteaz; pe acesta îl apucă de chică, îl trage în tabăra sa şi-1 face să lupte pentru el. Aşa şi Pavel. A găsit, ca într-o tabără duşmană, inscripția aceea scrisă pe altar; a adus-o în tabăra lui, ca să lupte împotriva atenienilor alături de Pavel, nu ca să doboare ea pe Pavel stând cu atenienii. Sabie era în mâna atenienilor inscripția aceea; în mâna duşmanilor era cuțit. Dar sabia aceea a tăiat capul vrăjmaşilor. N-ar fi fost un lucru de mirare dacă Pavel ar fi biruit cu propriile lui arme. Asta ar fi fost firesc să se întâmple. Dar lucru nou şi nemaiîntâlnit este când armele duşmanilor sunt folosite ca arme împotriva lor, când cu sabia ce-o poartă împotriva noastră îi rănim de moarte.
4. Aşa este puterea Duhului. Aşa a făcut altădată şi David. A ieşit la luptă fără de arme, ca să se arate numai harul lui Dumnezeu. "Când Dumnezeu luptă pentru noi, spune David, să nu mai fie nimic omenesc!" A ieşit dar la luptă fără arme şi a doborât turnul acela. Dar pentru că nu avea arme, a alergat şi a smuls sabia lui Goliat, şi aşa a tăiat capul barbarului . La fel a făcut şi Pavel cu inscripția aceasta. Şi ca să vă fie şi mai lămurit chipul biruinței, vă voi vorbi despre puterea acestei inscripții. A găsit dar Pavel în Atena un altar, pe care era scris: necunoscutului Dumnezeu. Cine era Dumnezeul Cel necunoscut, dacă nu Hristos? Ai văzut cum a robit inscripția, nu spre răul celor care-au scris-o, ci spre binele şi mântuirea lor?
- Ce vrei să spui? Atenienii au scris-o pentru Hristos?
- Dacă atenienii ar fi scris-o pentru Hristos, poate n-ar fi de mirare într-atât! Dar aceasta este de mirare, că atenienii au scris ceva, iar Pavel a putut s-o schimbe în altceva.
Mai întâi trebuie neapărat să vă spun pentru ce atenienii au scris pe altar: necunoscutului Dumnezeu.
- Pentru ce au scris?
- Atenienii aveau mulți duşmani, dar, mai bine spus, mulți demoni. Că spune Scriptura: Toți dumnezeii neamurilor sunt demoni . Aveau şi dumnezei băştinaşi, şi dumnezei străini. Vedeți cât e de mare batjocura? Dacă e Dumnezeu, atunci nu-i străin, că Dumnezeu este Stăpânul întregului pământ. Pe unii dintre aceşti idoli atenienii i-au moştenit de la părinți, iar pe alții i-au luat de la neamurile vecine, de la sciți, de la traci, de la egipteni. Dacă ați fi cunoscători ai ştiinței păgâne, v-aş vorbi despre toate aceste istorii. Aşadar atenienii n-au avut dintru început toți idolii aceia, ci i-au introdus încetul cu încetul; unii pe vremea strămoşilor lor, iar alții, în vremea lor. De aceea, strânşi la un loc, au vorbit între ei şi-au zis: "După cum pe aceşti dumnezei nu-i cunoşteam, dar mai pe urmă i-am primit şi i-am cunoscut, tot aşa se poate întâmpla să mai fie şi un alt dumnezeu, necunoscut, pe care nu-1 cunoaştem şi, din pricina asta, fără să ne dăm seama, îl neglijăm şi nu-i slujim".
- Şi atunci, ce-au făcut?
- Au ridicat un altar şi au scris pe el: Necunoscutului Dumnezeu. Prin scrisul lor, ei voiau să spună aşa: "Dacă este un alt dumnezeu pe care încă nu-1 cunoaştem, să-i slujim şi lui!". Iată cât de mare era temerea lor de zei! De aceea şi Pavel spune la începutul cuvântării sale: În toate vă văd că sunteți foarte evlavioşi . Slujiți nu numai zeilor pe care-i cunoaşteți, ci şi celor pe care

încă nu-i cunoaşteţi”. Scopul acesta 1-au avut atenienii când au scris pe altar: necunoscutului Dumnezeu; Pavel însă le-a arătat cine-i Acest Dumnezeu necunoscut. Atenienii vorbeau de alt dumnezeu, dar Pavel L-a identificat cu Hristos, robindu-le gândul şi punându-i să lupte în tabăra lui, pentru El, spunând: Pe Acela pe Care voi, necunoscându-L, Îl cinstiţi, pe Acela vi-L vestesc! Că Dumnezeul necunoscut nu-i altul decât Hristos. Uită-te la priceperea lui duhovnicească! Atenienii aveau să-1 învinuiască mai pe urmă spunându-i: “Aduci la urechile noastre învăţături străine, vii cu noutăţi, aduci un Dumnezeu de Care nu ştim!” Pavel deci, voind să scape de bănuiala că vine cu noutăţi, voind să le arate că nu predică Dumnezeu străin, ci pe Acela pe Care ei de mult Îl cinsteau cu slujbe, a adăugat şi a spus: Pe Acela pe Care voi, necunoscându-L, Îl cinstiţi, pe Acela vi-L vestesc! “Mi-aţi luat-o înainte voi, le spune el. Cultul pe care-1 daţi acestui Dumnezeu necunoscut a luat-o înaintea predicii mele. Nu mă învinuiţi dar că aduc Dumnezeu străin; vestesc doar pe Acela Căruia, chiar necunoscându-L, voi Îi slujiţi. Nu-I slujiţi după cum merită, totuşi Îi slujiţi. Lui Hristos nu trebuie să I se înalte astfel de altare, ci altar însufleţit şi duhovnicesc. Dar pot să vă urc de la acest altar al vostru la acela. Tot aşa şi iudeii slujeau altarului celui vechi; dar au părăsit slujirea cea trupească, şi toţi cei ce au crezut au venit la slujirea cea duhovnicească”. Ai văzut înţelepciunea lui Pavel? Ai văzut priceperea lui? Ai văzut cum i-a supus pe atenieni, nu cu Evanghelia, nu cu proorocii, ci cu inscripţia de pe altar? Să nu treci dar nici tu, iubite, cu nepăsare pe lângă inscripţiile, pe lângă titlurile dumnezeieştilor cuvinte! De eşti atent, de eşti cu mintea trează, poţi găsi ceva de folos şi în cărţi străine. Dar dacă te trândăveşti şi caşti, nici din dumnezeieştile Scripturi nu scoţi câştig. După cum cel care ştie să câştige, câştigă de oriunde, tot aşa cel ce nu ştie, chiar de-ar găsi comoară, pleacă tot cu mâna goală. Vreţi să vă vorbesc despre alte cuvinte, la fel cu acestea, rostite de un altul cu alt gând, dar a căror putere evanghelistul a mutat-o de partea sa? Fiţi dar cu mare luare-aminte, ca să vedeţi că şi evanghelistul a robit gândul aceluia spre ascultarea lui Hristos; ca să vedeţi că, dacă putem robi cele străine pentru câştigul nostru, apoi cu mult mai mult vom câştiga şi vom folosi din ale noastre. Caiafa era arhiereu al anului aceluia . Şi asta făcea parte din păcatele iudeilor. Se ruşinau de vrednicia preoţească; arhieria ajunsese să se poată cumpăra şi vinde. Mai înainte însă nu era aşa, ci numai moartea punea capăt preoţiei arhiereului; pe vremea lui Caiafa însă, părăseau arhieria şi arhiereii în viaţă. Arhiereu dar al anului aceluia fiind Caiafa, a înarmat pe iudei împotriva lui Hristos şi a spus că “trebuie să moară Hristos”. Nu-I găsea nicio vină, dar îl rodea invidia. Aşa e pizma. Astfel de răsplătiri dă pentru binefaceri. De acea, ca să arate pricina uneltirii împotriva lui Hristos, a spus: Mai de folos este să moară un om pentru popor, şi să nu piară tot neamul . Uită-te acum cum a trecut de partea noastră puterea cuvintelor acestora! Ca să cunoşti că, într-adevăr, cuvintele au fost ale preotului, dar înţelesul lor a putut fi duhovnicesc. Mai de folos este să moară un om pentru popor, şi să nu piară tot neamul. Dar pe aceasta n-a zis-o de la sine, spune evanghelistul, ci pentru că era arhiereu al anului aceluia, a profeţit că avea să moară Iisus nu numai pentru iudei, ci pentru tot neamul . De aceea a şi spus: Mai de folos este să moară un om pentru popor, şi să nu piară tot neamul. Ai văzut cum puterea lui Dumnezeu sileşte limba duşmanilor să grăiască adevărul?

5. Dacă ţineţi minte ce v-am spus, sunt îndestulătoare acestea ca să nu treceţi cu nepăsare pe lângă titlurile dumnezeieştilor Scripturi. Aş fi dorit să vă spun şi cine a scris cartea Faptele Apostolilor, când a scris-o şi pentru ce a scris-o. Dar deocamdată să le ţinem minte pe cele ce le-am spus. Despre celelalte voi vorbi mâine, de va voi Domnul. Acum vreau să-mi îndrept cuvântul către cei nou-luminaţi. Numesc nou-luminaţi nu numai pe cei botezaţi acum două sau trei zile, nici numai pe cei botezaţi acum zece zile, ci chiar pe cei botezaţi acum un an şi mai mult de un an. Şi aceştia trebuie numiţi aşa! Dacă avem mare grijă de sufletul nostru, putem fi

nou-luminaţi şi după zece ani. Dacă păstrăm tinereţea pe care ne-a dat-o botezul. Nu timpul arată pe cel nou-luminat, ci viaţa cea curată. Cel care-i fără luare-aminte poate pierde vrednicia numelui şi după două zile. Şi vă voi da o pildă despre unul ca acesta, cum un nou-luminat a pierdut îndată, după două zile, şi harul, şi cinstea de nou-luminat. Vă spun pilda aceasta pentru ca, văzând căderea, să vă-ntăriţi mântuirea. Trebuie să vă îndreptaţi şi să vă vindecaţi nu numai privind la cei ce stau, ci şi la cei ce cad. Simon Magul, spune Scriptura, a crezut şi, după ce s-a botezat, stătea pe lângă Filip şi privea minunile . Dar, după puţine zile, s-a reîntors la răutatea lui şi a vrut sa cumpere cu bani harul facerii de minuni . Şi ce-i zice Petru celui nou-luminat?: Întru amărăciunea fierii şi legătura nedreptăţii te văd că eşti . De aceea roagă-te Domnului, doar ţi se va ierta cugetul inimii tale! Nici nu intrase în arena de luptă, şi a şi căzut îndată, cu o cădere fără de iertare. După cum este cu putinţă să cazi după două zile şi să pierzi şi numele de nou-luminat, şi harul, tot aşa este cu putinţă să păstrezi acest strălucit şi sfânt nume şi har şi după zece ani, şi după douăzeci de ani, şi chiar până în cea din urmă zi. Martor al acesteia e Pavel apostolul, care la bătrâneţe strălucea şi mai mult. Că tinereţea aceasta nu ţine de fire, ci suntem stăpâni şi pe o voinţă, şi pe alta, adică în puterea noastră stă şi să îmbătrânim, şi să rămânem tineri. În ce priveşte trupul, oricât te-ai strădui, oricât te-ai nevoi ca să nu-ţi prăpădeşti trupul, de ai face să stea mereu în casă, de nu 1-ai pune la munci şi la necontenite osteneli, negreşit, potrivit legilor firii, chiar şi aşa îl va cuprinde bătrâneţea. Dar cu sufletul nu se întâmplă aşa; ci, dacă nu ţi-1 ponoseşti, dacă nu-1 amesteci cu grijile lumeşti şi pământeşti, rămâne mereu curat, păstrându-şi tinereţea lui. Nu vedeţi stelele care sunt pe cer? Ne strălucesc de şase mii de ani, şi niciuna din ele n-a ajuns mai întunecoasă. Deci dacă acolo unde e materie rămâne lumina aşa de strălucită, cum să nu rămână cu mult mai multă lumină acolo unde e voinţă, cum să nu strălucească aşa cum a strălucit dintru început? Dar, mai bine spus, dacă voim, nu va rămâne numai aşa, ci va ajunge chiar mai strălucitoare, să se ia chiar la întrecere cu raza de soare. Vrei să afli cum poţi fi nou-luminat după ani şi ani? Ascultă ce le spune Pavel celor luminaţi cu multă vreme înainte: …între care străluciţi ca nişte luminători în lume, ţinând cuvântul vieţii spre lauda mea . Aţi lepădat haina cea veche, cea zdrenţuită, v-aţi uns cu mirul cel duhovnicesc, toţi aţi ajuns slobozi, nimeni dar să nu mai intre în robia celui rău! Viaţa e luptă şi război. Iar robului nu-i este îngăduit să lupte în arenă, nici slugii, pe câmpul de bătaie. De e prins că-i rob, e pedepsit şi scos dintre ostaşi. Legea aceasta are putere nu numai în oştire, ci şi în întrecerile olimpice. După ce concurenţii olimpici sunt ţinuţi în oraş treizeci de zile, sunt plimbaţi în arena de la marginea oraşului şi, în faţa întregii lumi, crainicul strigă pentru fiecare: “Are cineva de adus vreo vină împotriva lui?”, ca să îndepărteze de la el bănuiala că ar putea fi rob, şi să-1 poată face astfel să intre la lupte. Dacă diavolul nu primeşte robi la luptele lui, cum îndrăzneşti tu, rob păcatului fiind, să intri la lupta lui Hristos? Acolo crainicul strigă: “Are cineva de adus vreo vină împotriva lui?” Aici Hristos nu spune aşa, ci, chiar dacă toţi te-ar acuza înainte de botez, Hristos îţi spune: “Eu te primesc, te scap de robie! Te fac liber şi te duc la lupte!” Ai văzut iubirea de oameni a Celui Ce stă în fruntea luptelor? Nu-ţi cere socoteală pentru ce-ai fost înainte, ci pentru ceea ce eşti după aceea! Când erai rob, aveai mulţime de acuzatori: conştiinţa, păcatele, demonii toţi. “Nimeni dintre aceia, îţi spune Hristos, nu M-a pornit împotriva ta, nici nu te-am socotit nevrednic de luptele Mele! Te-am primit la lupte nu pentru vrednicia ta, ci pentru bunătatea Mea! Rămâi dar în arenă, luptă, de-ar fi să alergi, să te lupţi cu pumnii sau să te iei la trântă. Luptă în văzul tuturora; nu lupta de mântuială, nici la întâmplare!” Ascultă ce a făcut Pavel: îndată ce-a ieşit din ape, îndată după botez, Pavel a luptat, a predicat că Hristos este Fiul lui Dumnezeu. Din cea dintâi zi a închis gura iudeilor . Spui că nu poţi să predici, că n-ai cuvânt de învăţătură? Învaţă prin faptele şi vieţuirea ta, cu lumina faptelor! Aşa să lumineze, spune Hristos, lumina

voastră înaintea oamenilor, încât ei să vadă faptele voastre cele bune şi să-L slăvească pe Tatăl vostru Cel ceresc!
Spui că nu poţi astupa gura iudeilor prin cuvânt? Fă-i cu viaţa ta să-şi închidă gura! Fă-i şi pe păgâni să se tulbure prin schimbarea ta! Când vor vedea că tu, cel de mai înainte, desfrânatul, răul, trândavul, stricatul, te-ai schimbat deodată şi, o dată cu schimbarea cea din har, arăţi că ţi-ai schimbat şi viaţa, nu vor rămâne oare uimiţi iudeii şi păgânii, nu se vor întreba şi ei cum se întrebau iudeii despre orb: Nu este acesta cel ce şedea şi cerşea?… Unii ziceau: EI este. Alţii ziceau: Nu… ? Cuvintele acestea sunt cuvinte de oameni uimiţi, care se îndoiesc de ceea ce ştiu, care nu-s statornici în ei înşişi, care nu dau crezare cugetului lor şi nici ochilor lor.
Acela a lepădat orbirea trupească, tu ai lepădat orbirea sufletească. Acela a văzut soarele acesta, tu uită-te la Soarele dreptăţii. Ai cunoscut pe Stăpânul. Fă dar fapte vrednice de cunoaşterea aceasta, ca să dobândeşti şi împărăţia cerurilor, cu harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care şi cu Care Tatălui slavă, cinste, putere, împreună cu Sfântul şi de viaţă făcătorul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin.

La începutul Faptelor Apostolilor — II

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Omilie la titlul Faptelor Apostolilor
(La începutul Faptelor Apostolilor — II)

1. După multă vreme, ne-am întors din nou la mama noastră, la această biserică dorită între toate şi vrednică de iubit, mamă a noastră şi a tuturor bisericilor. E mamă nu numai pentru că e mai veche în ani, ci şi pentru că a fost întemeiată de mâinile apostolilor. De aceea, cu toate că a fost dărâmată de multe ori pentru numele lui Hristos, totuşi a fost iarăşi ridicată prin puterea lui Hristos. Că n-au întemeiat-o numai mâinile apostolilor, ci a întărit-o şi hotărârea Stăpânului apostolilor, cu un fel de zid nou şi nemaiauzit. N-a zidit Biserica făcând-o din pietre şi lemne, n-a întărit-o înconjurând-o cu şanţ pe dinafară, ridicându-i ziduri şi înălţându-i turnuri, ci a rostit numai două cuvinte, şi acestea i-au slujit de ziduri, de turn, de şanţ de întărire.
- Şi care sunt cuvintele acestea care au avut atâta tărie?
- Pe această piatră voi zidi Biserica Mea, şi porţile iadului nu o vor birui! Acestea sunt zidul, acestea clădirea, acestea întărirea, acestea limanul şi scăparea. Vezi şi din aceste cuvinte cât de puternic e zidul! Hristos n-a spus că numai uneltirile oamenilor nu o vor birui, ci că nici chiar meşteşugirile iadului. Porţile iadului, spune El, nu o vor birui. N-a spus nu o vor ataca, ci: nu o vor birui. Da, o vor ataca, dar nu o vor birui.
Dar ce înseamnă porţile iadului ? Poate că nu-s clare cuvintele acestea. Să vedem ce înseamnă poarta oraşului, şi atunci vom şti ce este şi poarta iadului. Poarta oraşului este un loc de intrare în oraş, deci şi poarta iadului este o primejdie care duce în iad. Cu alte cuvinte, Hristos spune aşa: “Biserica rămâne neclătinată, chiar dacă se vor ridica împotriva ei şi o vor ataca primejdii de aşa fel, încât să ne ducă chiar în iad”.
- Dar Hristos ar fi putut să nu lase să vină peste ea rele. Pentru ce-a lăsat?

- Pentru că este o faptă cu mult mai mare să îngăduie să vină încercări peste Biserică, dar să nu lase să sufere răul în urma atacului lor, decât să împiedice încercările. De aceea a lăsat să vină peste ea toate încercările! Ca s-o facă mai încercată! Că necazul aduce răbdare, iar răbdarea, încercare . Şi ca să arate cu mai multă tărie puterea Lui, o smulge chiar din porţile morţii. De aceea a lăsat să vină peste ea furtuna, dar n-a lăsat să se scufunde vasul. Tot aşa, pe un căpitan de corabie îl admirăm nu când stă la cârmă pe vreme bună, nici când scapă corabia bătută de vânt în pupă, ci când marea e furioasă, când valurile sunt sălbatice, când se dezlănţuie furtuna, când el smulge corabia din mijlocul vijeliei, punând împotriva furiei vânturilor meşteşugul său. Aşa şi Hristos. Ca pe o corabie în mare a lăsat Hristos Biserica în lume; n-a potolit furtuna, dar a smuls-o din furtună; n-a liniştit marea, dar a întărit corabia. De pretutindeni se năpusteau asupra ei popoare, ca valurile sălbatice; o atacau duhurile cele rele, ca vânturi furioase; de pretutindeni se ridica furtuna, dar Hristos dădea Bisericii vreme tare frumoasă. Şi lucru minunat nu-i că furtuna n-a scufundat vasul, ci că vasul a pus capăt furtunii. Prigoanele cele dese nu numai că n-au înecat Biserica, ci au fost risipite de Biserică.
- Cum, în ce chip, prin ce?
- Prin hotărârea aceasta care spune: Porţile iadului nu o vor birui! Câte n-au făcut păgânii ca să surpe acest cuvânt, ca să facă neputincioasă hotărârea aceasta, dar n-au putut. Hotărârea era a lui Dumnezeu! După cum năpustindu-se duşmanii asupra unui turn făcut din diamante şi legat bine cu fier, nu şubrezesc clădirea, nici nu-i slăbesc legătura, ci pleacă fără să vatăme turnul, fără să-i facă vreun rău, dar îşi sfărâmă puterea lor, tot aşa şi cuvântul acesta, întărit cu străşnicie, ca un turn, în mijlocul lumii: păgânii 1-au izbit din toate părţile; au văzut că turnul e puternic şi, sfărâmându-şi tăria, au murit. Ce n-au meşteşugit împotriva acestei hotărâri! S-au pregătit oştiri, s-au mânuit arme, s-au înarmat împăraţi, s-au sculat popoare, s-au ridicat oraşe, s-au înfuriat judecători, s-au născocit tot felul de pedepse; niciun chip de chin n-a fost uitat: focul, sabia, dinţii fiarelor, prăpastia, înecul, adâncul, butucul, crucea, cuptorul, şi toate uneltele de chin câte s-au cunoscut au fost aduse-n mijloc. Mulţime nespusă de ameninţări, făgăduieli nespuse de onoruri, pentru ca prin unele să înfricoşeze, iar cu celelalte să atragă, să momească. Nu s-a lăsat de-o parte niciun fel de înşelăciune, nici de silnicie. Părinţii şi-au vândut copiii, copiii nu au mai ştiut de taţi; mamele şi-au uitat durerile naşterii; legile firii au fost răsturnate. Totuşi nici aşa temeliile Bisericii nu s-au clătinat. Războiul se ducea de către rude chiar, dar de zidurile ei nu s-a atins, din pricina cuvântului care spune: Porţile iadului nu o vor birui! Nu te uita că a fost cuvânt! Da, a fost cuvânt, dar cuvântul lui Dumnezeu! Prin cuvânt a întărit Dumnezeu cerul , prin cuvânt a întemeiat pământul pe ape , făcând ca pământul acesta dens şi greu să se poarte pe apele cele nesigure şi curgătoare. Prin cuvânt a întărit de jur împrejur, cu zid slab de nisip, marea cea atât de groaznică prin furiile ei, marea cea cu atâtea valuri. De ce te minunezi dar, dacă Cel Ce prin cuvânt a întărit cerul, a întemeiat pământul, a îngrădit marea, dacă El, tot prin acest cuvânt, a întărit Biserica, mai de preţ ca cerul, pământul şi marea?
2. Dar pentru că e atât de neclătinată clădirea, pentru că e atât de nesfărâmat zidul, să vedem cum i-au pus apostolii temeliile, cât de adânc au săpat ca să fie clădirea de neclintit. N-au săpat adânc! N-au avut nevoie de atâta osteneală!
- De ce?
- Pentru că au găsit temelie veche, temelia proorocilor. După cum un om care vrea să-şi zidească o casă foarte mare, dacă găseşte în pământ o temelie veche, tare, de nesfărâmat, nu strică temelia aceea, nici nu mişcă pietrele, ci lasă temelia să stea nemişcată şi aşează pe ea clădirea cea nouă, tot aşa şi apostolii, vrând să zidească această mare clădire, Biserica aceasta care-i ridicată în întreaga lume, n-au săpat adânc, ci găsind temelie veche, cea pusă de prooroci, n-au stricat-o, n-

au mişcat zidirea şi învăţătura, ci au lăsat-o neclintită şi pe ea au turnat învăţătura lor, credinţa aceasta nouă a Bisericii. Şi ca să vezi că n-au mişcat vechea temelie, ci au zidit pe ea, ascultă-1 pe Pavel, zidarul cel înţelept, că ne arată cu de-amănuntul chipul zidirii. Că el este zidarul cel înţelept! Ca un înţelept zidar, spune el, am pus temelia . Dar să vedem cum a pus temelia! “Am pus-o, spune el, peste altă temelie veche, pe temelia proorocilor”.
- De unde ştim asta?
- Nu mai sunteţi străini, spune el, ci împreună cetăţeni cu sfinţii, deasupra fiind zidiţi pe temelia apostolilor şi a proorocilor . Ai văzut temelie şi temelie; una a proorocilor, cealaltă a apostolilor, aşezată deasupra celeilalte. Şi, într-adevăr, e de mirare că n-au venit apostolii după prooroci îndată, ci după multă curgere de vreme.
- Pentru ce?
- Zidarii cei meşteri fac tot aşa. După ce-au pus temelia, nu încep îndată clădirea, pentru ca nu cumva, fiind zidăria temeliei proaspătă şi slabă, să nu poată ţine greutatea zidurilor. De aceea lasă vreme îndelungată să se întărească pietrele temeliei; când văd că s-au întărit bine, atunci pun şi greutatea zidurilor. Tot aşa a făcut şi Hristos: a lăsat să se întărească bine temelia proorocilor în sufletele ascultătorilor, să se întărească învăţătura lor; când a văzut că zidăria temeliei este neclintită, când a văzut că dogmele cele sfinte sunt întărite ca să poată ţine cugetarea cea nouă, atunci a trimis pe apostoli, care pe temelia proorocilor au ridicat zidurile Bisericii. De aceea şi apostolul n-a spus: “fiind zidiţi pe temelia apostolilor”, ci deasupra fiind zidiţi, adică zidiţi peste ceva. Dar să vedem cum au zidit apostolii.
- De unde vom şti?
- De unde din altă parte decât din cartea Faptelor, despre care v-am vorbit şi zilele trecute? Vă rămăsesem dator cu ceva în ziua aceea. Trebuie neapărat să vă plătesc datoria astăzi.
- Care-i datoria?
- Să vă tălmăcesc titlul cărţii! Titlul nu-i simplu şi clar, după cum socotesc mulţi; ci are nevoie de cercetare.
- Care este titlul cărţii?
- “Faptele Apostolilor”! Nu-i aşa că pare clar? Nu-i aşa că pare cunoscut şi pe-nţelesul tuturor? Dar dacă veţi urmări cele ce spun, veţi vedea cât e de mare adâncul titlului acestuia. Pentru ce nu se intitulează cartea: “Minunile Apostolilor”? Pentru ce nu poartă titlul “Semnele Apostolilor” sau “Puterile şi minunile Apostolilor”, ci “Faptele Apostolilor”? Că nu-s totuna faptele cu semnele, nu-s totuna faptele cu minunile, nu-s totuna faptele cu puterile, ci mare este deosebirea dintre acestea două. Fapta este rezultatul propriei strădanii; minunea, harismă a dumnezeiescului dar. Ai văzut cât de mare este deosebirea dintre faptă şi minune? Fapta este o urmare a sudorilor omeneşti; minunea este o dovadă a dărniciei dumnezeieşti. Fapta îşi are început în viaţa noastră, minunea îşi ia începutul de la harul lui Dumnezeu; una se datorează ajutorului de sus, alta, voinţei de jos. Fapta este ţesută din amândouă: şi din râvna noastră, şi din har dumnezeiesc; minunea nu este decât o manifestare a harului de sus, fără să aibă nevoie de sudorile noastre. Faptă înseamnă să fii blând, să fii curat la suflet şi la trup, să fii cumpătat, să-ţi stăpâneşti mânia, să biruieşti pofta, să faci milostenii, să fii iubitor de oameni, să săvârşeşti orice virtute. Asta este o faptă. Osteneala şi sudoarea noastră. Minune înseamnă să alungi demonii, să deschizi ochii orbilor, să curăţeşti trupurile leproşilor, să întăreşti mădulare slăbănogite, să învii morţi sau să faci altele la fel cu acestea. Ai văzut cât e de mare deosebirea între fapte şi minuni, între vieţuire şi semne, între râvna noastră şi harul lui Dumnezeu?
3. Vrei să-ţi arăt şi altă deosebire? Că pentru voi ţin astăzi tot cuvântul acesta, ca să cunoaşteţi ce este minunea, ce este semnul. Minunea este mai mare, mai înfricoşătoare, depăşeşte firea noastră.

Fapta şi vieţuirea sunt mai mici decât minunile, dar mai folositoare, cu mai mult câştig; sunt o răsplată a ostenelilor, plată a strădaniei. Şi ca să vezi că fapta este mai folositoare şi cu mai mult câştig decât minunea, află că fapta bună, chiar neînsoţită ,de minuni, duce în cer pe cei ce-o săvârşesc, dar minunea şi semnele, neînsoţite de fapte, n-au puterea să-i ducă pe săvârşitori nici în pridvorul cerului. Eu vă voi arăta cum, iar voi să observaţi că faptele au întâietatea potrivit răsplăţii date lor. Să vedeţi că minunile singure nu mântuie pe cei ce le fac, dar fapta singură nu are nevoie de nimic altceva pentru mântuirea celui ce o face. Mulţi Îmi vor spune în ziua aceea, zice Hristos: „Doamne, Doamne, au nu în numele Tău am proorocit?" Adică au făcut semne şi minuni! „Au nu în numele Tău am scos mulţi demoni şi am făcut multe minuni?" Vedeţi? Peste tot semne şi minuni! Să vedem acum ce spune Dumnezeu. Pentru că aceştia au făcut numai minuni, şi nicio faptă, le spune: Depărtaţi-vă de la Mine, nu vă ştiu pe voi, lucrători ai fărădelegii!

- Dar dacă nu-i ştie, cum de ştie că au lucrat fărădelegea?
- Ca să afli că aceste cuvinte: Nu vă ştiu pe voi!, nu arată neştiinţa, ci dezgustul.

Nu vă ştiu pe voi!

- Spune-mi, pentru ce? Oare, nu în numele Tău am scos demoni?
- „Mi-e silă de voi, le spune Hristos, că n-aţi ajuns mai buni, cu toate darurile Mele, că aţi rămas tot aşa de răi, cu toată cinstea ce v-am dat." Depărtaţi-vă de la Mine, nu vă ştiu pe voi!
- Cum se poate asta? Cum s-a făcut că în vremea veche oameni nevrednici au primit harisma, oameni cu viaţă păcătoasă au făcut minuni şi s-au bucurat de daruri dumnezeieşti, fără să se îngrijească să ducă o viaţă îmbunătăţită?
- Da, s-au bucurat datorită iubirii de oameni a lui Dumnezeu, nu a vredniciei lor. Trebuia să se răspândească pretutindeni cuvântul bunei credinţe, că era la început şi în faşă credinţa. După cum un vrednic lucrător de pământ dă multă îngrijire unui puiet de curând sădit în sânurile pământului, pentru că-i plăpând, şi îl împrejmuieşte cu pietre şi cu spini, ca să nu fie smuls de vânturi, să nu fie stricat de vite sau să sufere vreo altă vătămare, iar când vede că s-a întărit şi a crescut mare, scoate gardul din jurul lui, pentru că pomul e destul de puternic să nu mai sufere vreo vătămare, tot aşa s-a întâmplat şi cu credinţa. Când era sădită de curând, când era plăpândă, când era proaspăt semănată în sufletele oamenilor, cerea de pretutindeni multă purtare de grijă; dar când s-a întărit, când a prins rădăcini şi a crescut în înălţime, când a umplut toată lumea, Hristos i-a luat apărătorile, a dat la o parte întăririle. De aceea la început se dădeau harisme şi celor nevrednici; era nevoie în vremea aceea veche de acest ajutor, din pricina credinţei; acum însă, nici celor vrednici nu li se dau; tăria credinţei nu mai are nevoie de acest ajutor. Şi ca să vezi că aceia nu minţeau când spuneau că au făcut minuni, ci cu adevărat au făcut minuni, şi ca să vezi că se dădeau harisme unor oameni nevrednici pentru ca să se săvârşească pe lângă cele spuse şi altceva, adică pentru ca aceia, ruşinaţi de darul lui Dumnezeu, să se depărteze de răutatea lor, iată-1 de pildă pe Iuda, unul din cei doisprezece. Toţi dau mărturie că făcea minuni, scotea demoni, învia morţi, curăţa leproşi. Cu toate acestea, a căzut din împărăţia cerurilor. N-au putut minunile să-1 mântuie, pentru că era tâlhar şi hoţ şi a vândut pe Stăpânul. Că minunile nu pot mântui fără o vieţuire bună, fără o viaţă curată şi desăvârşită, am dovedit-o cu cele ce am spus; dar că o vieţuire care nu are mângâierea facerii de minuni, care nu-şi ia minunile întru ajutor, ci rămâne singură ea, are puterea să ducă cu îndrăznire în împărăţia cerurilor, ascultă că o spune Hristos: Veniţi, binecuvântaţii Părintelui Meu, de moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii! Pentru ce? Pentru că au înviat morţi, pentru că au curăţit leproşi, pentru că au alungat demoni? Nu! Dar pentru ce? Pentru că M-aţi văzut flămând, zice Hristos, şi M-aţi hrănit; însetat, şi Mi-aţi dat să beau; gol, şi M-aţi îmbrăcat; străin, şi M-aţi primit! Nu-i vorba

deloc de minuni, ci peste tot de fapte. După cum dincolo, peste tot minuni, şi îndată osânda, pentru că erau minuni fără de fapte, tot aşa şi aici, peste tot fapte şi deloc minuni, şi îndată mântuirea. Pentru că o vieţuire desăvârşită poate mântui ea singură pe cei ce-o au. De aceea şi fericitul acesta, vrednicul şi minunatul Luca, de aceea şi-a intitulat cartea sa aşa: Faptele Apostolilor, ci nu: Minunile Apostolilor. Minunile lor s-au făcut în timp şi au trecut; faptele lor însă trebuie să fie pildă totdeauna tuturor celor ce au să se mântuiască. Pentru că de aceea a fost intitulată aşa cartea aceasta, ca să imităm faptele apostolilor, nu minunile lor. Pentru ca să nu zici, dar, mai bine spus, ca să nu spună trândavii, când îi îndemnăm să imite pe apostoli şi când le spunem: "Imită pe Petru, calcă pe urmele lui Pavel, fii ca Ioan, urmează lui Iacov!", deci ca să nu spună: "Nu putem, nu suntem în stare! Aceia au înviat morţi, au curăţit leproşi!", şi să ne închidă gura cu această apărare neruşinată a lor, să le spunem: "Taci, închide gura! Nu i-au dus pe aceia în împărăţia cerurilor minunile, ci faptele!" Imită deci vieţuirea apostolilor, şi nu vei avea mai puţin decât apostolii! Nu minunile i-au făcut pe ei apostoli, ci viaţa lor curată! Şi că viaţa curată e semnul după care cunoaştem icoana de apostol, că ea e trăsătura ucenicilor, ascultă pe Hristos, că ne arată semnul după care putem să-i cunoaştem! Zugrăvind icoana ucenicilor Săi şi arătând care-i semnul de recunoaştere a unui apostol, a grăit aşa: Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei!
- Întru aceasta, întru ce? Întru facerea de minuni? Întru învierea morţilor?
- Nu! răspunde Hristos.
- Dar întru ce?
- Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă vă iubiţi unii pe alţii . Iar prin dragoste nu se înţeleg minunile, ci faptele. Că dragostea este plinirea legii Ai văzut semnul de recunoaştere a ucenicilor? Ai văzut icoana de apostol? Ai văzut chipul? Ai văzut pilda? Nu căuta mai mult! Stăpânul a hotărât că dragostea îi caracterizează pe ucenici. Deci dacă ai dragoste, ai ajuns apostol, primul dintre apostoli.
4. Vrei să afli asta şi din altă parte? Adresându-Se Hristos lui Petru, îi spune: Petre, Mă iubeşti tu mai mult decât aceştia? Nimica nu are atâta putere să ne ducă în împărăţia cerurilor, ca dragostea de Hristos, dacă-L iubim aşa cum trebuie. Şi a spus şi cum putem cunoaşte pe cel care iubeşte pe Hristos cu adevărat.
- Cum? Şi prin ce fapte putem să-L iubim pe Hristos mai mult decât apostolii? Oare înviind morţii sau făcând alte minuni?
- Deloc!
- Atunci, prin ce fapte?
- Să ascultăm, că ne-o spune Însuşi Hristos Cel iubit! Dacă Mă iubeşti mai mult decât aceştia, spune El, păstoreşte oile Mele!
Iată că şi aici este lăudată fapta. Grija de cei din jur, mila, ajutorul, căutarea folosului altuia şi toate celelalte însuşiri pe care trebuie să le aibă un păstor, toate acestea sunt fapte, nu minuni, nici semne.
- Dar apostolii, mi se poate răspunde, au ajuns apostoli din pricina minunilor.
- Nu din pricina minunilor, ci din pricina vieţuirii lor. Prin ea mai cu seamă au strălucit: Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă nu minunile, ci faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl Vostru Cel din ceruri! Vezi că peste tot sunt puse în lumină faptele? Vezi că peste tot este admirată viaţa virtuoasă? Vrei să ţi-l arăt chiar şi pe Petru, pe acest verhovnic al apostolilor, care a avut o viaţă foarte îmbunătăţită, care a făcut minuni ce depăşesc firea omenească? Ei bine, dacă le-am pune alături pe cele două, minunile şi viaţa, vei vedea că este cinstit mai mult pentru viaţa sa decât pentru minunile făcute! Ascultă istoria aceasta: Petru şi

Ioan s-au suit la templu pentru rugăciunea de la ceasul al nouălea . Să nu treci cu nepăsare pe lângă istoria aceasta, ci opreşte-te îndată, chiar la începutul ei, şi află cât era de mare dragostea, şi înțelegerea, şi unirea între apostoli! Află că în toate erau împreună, fiind legați cu legătura prieteniei celei după Dumnezeu; toate le făceau împreună şi se arătau împreună şi la masă, şi la rugăciune, şi în călătorie, în toate. Dacă stâlpii şi turnurile acelea, care aveau multă îndrăznire înaintea lui Dumnezeu, simțeau nevoia să se ajute unii pe alții şi se îndreptau unii pe alții prin acest ajutor, cu mult mai mult noi, cei slabi şi nemernici, noi, care nu suntem vrednici de niciun cuvânt (de laudă), vom avea nevoie să ne ajutăm unii pe alții. Frate ajutat de frate este ca o cetate întărită ; şi iarăşi: Iată acum: ce este atât de bun şi atât de frumos decât a locui frații împreună? Erau Petru şi Ioan şi aveau pe Iisus în mijlocul lor. Că unde sunt adunați doi sau trei în numele Meu, spune Hristos, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor! Ai văzut ce mare lucru este să fim împreună? Dar ei nu erau de formă împreună - că şi voi acum sunteți toți împreună -, ci trebuie să fii împreună prin legătura dragostei şi dispoziția voinței. Aşa precum trupurile noastre stau acum unele lângă altele şi se strâng împreună, tot aşa trebuie să se strângă şi inimile împreună. Petru şi Ioan s-au suit la templu.
- S-a sfâşiat catapeteasma , s-au pustiit Sfintele Sfintelor, s-a desființat închinarea doar într-un singur loc . Pavel striga spunând: În tot locul ridicați mâini sfinte! Pentru ce atunci se duc să se închine la templu? S-au întors iarăşi la slăbiciunea iudaică?
- Doamne, fereşte! Ci s-au coborât la cei mai slabi, împlinind acel cuvânt al lui Pavel: M-am făcut pentru iudei ca un iudeu . S-au pogorât la cei slabi, ca să nu rămână aceia slabi. De altfel, acolo era adunat tot oraşul. După cum pescarii cei meşteri caută acele ochiuri de apă unde se adună toți peştii, ca să-i pescuiască mai uşor, tot aşa şi apostolii aceştia, pescarii cei duhovniceşti, s-au grăbit spre ochiul acela unde era adunat tot oraşul, ca să arunce acolo plasa Evangheliei şi să pescuiască mai uşor. Făceau aceasta imitând pe Dascălul lor. Că şi Hristos a spus: În fiecare zi eram cu voi în templu .
- Pentru ce în templu?
- Pentru ca să-i prindă pe cei din templu.
Tot aşa şi aceşti doi apostoli, se suiau la templu ca să se roage, dar ei aveau să semene acolo învățătura.
S-au suit la templu ca să se roage, la ceasul de rugăciune cel al nouălea .
Nu fără socoteală păzeau ei ceasul acesta. De multe ori v-am vorbit despre ceasul acesta, al nouălea. V-am spus că în ceasul al nouălea a fost deschis raiul şi a intrat tâlharul ; în ceasul al nouălea s-a surpat blestemul, în ceasul al nouălea s-a adus jertfa lumii, în ceasul al nouălea s-a pus capăt întunericului, în ceasul al nouălea a strălucit lumina, şi cea materială, şi cea spirituală. Pe la ceasul al nouălea . Când alții sunt cufundați în somn adânc din pricina îmbuibării sau beției, aceia erau atunci treji, deştepți şi zoreau, clocotind de dor, la rugăciune. Dacă apostolii aveau nevoie de rugăciune, de rugăciune stăruitoare, de rugăciune atât de desăvârşită, ei, care aveau atâta îndrăznire înaintea lui Dumnezeu, ei, care nu se ştiau cu niciun păcat pe cuget, ce vom face noi, care suntem plini cu totul de răni şi nu luăm doctoria rugăciunii? Vrei să vezi ce mare armă e rugăciunea? Apostolii au lăsat în seama altora grija pentru săraci, numai ca să aibă mai mult răgaz pentru rugăciune: Rânduiți dintre voi, spune Scriptura, şapte bărbați cu nume bun; iar noi vom stărui în rugăciune şi în slujirea cuvântului .
5. Dar după cum spuneam, să nu ne depărtăm de la subiect, anume că Petru a făcut şi fapte şi a făcut şi minuni, dar a fost lăudat mai mult pentru fapte decât pentru minuni - s-au suit dar la templu ca să se roage. Şi iată un bărbat, olog din pântecele mamei sale, fusese adus la uşa templului . Din naştere-i era beteşugul trupului, iar boala era mai mare decât ştiința doctorului,

pentru ca să se arate cu mai multă măreţie harul lui Dumnezeu. Aşadar, ologul acesta şedea la poarta templului. Şi văzându-i pe apostoli intrând, s-a uitat la ei, căutând să ia de la ei milostenie . Ce a făcut Petru? Priveşte la noi! , i-a spus el. Privindu-i pe ei, te convingi deplin de sărăcia lor. Nu mai e nevoie de cuvinte, de dovadă, de întrebare, de răspuns! Îmbrăcămintea ţi-1 arată pe sărac. Aceasta este cu totul faptă de apostol, ca să grăieşti aşa unui sărac, ca să nu alini numai sărăcia, ci să spui: "Vei vedea mai mare bogăţie! Argint şi aur n-am; dar ce am, îţi dau: în numele lui Iisus Hristos, scoală-te şi umblă! Ai văzut sărăcie şi bogăţie? Sărăcie de bani, bogăţie de haruri! Nu a pus capăt sărăciei de bani, dar a îndreptat sărăcia firii. Uită-te la blândeţea lui Petru! A spus ologului: Priveşte la noi! Nu 1-a insultat, nu 1-a ocărât, aşa cum facem noi adeseori cu cei care ne cer de pomană, învinuindu-i că-s leneşi şi trândăvesc. Nu ţi s-a poruncit, omule, asta! Nu ţi s-a poruncit să osândeşti tu lenea, ci să alini sărăcia! Nu ai fost pus să învinuieşti păcatul, ci să vindeci suferinţa! Nu să ocărăşti trândăvia, ci să întinzi mână de ajutor celor căzuţi! Nu să ţii de rău viaţa cerşetorului, ci să-1 scapi de foame! Dar noi facem dimpotrivă. Nu uşurăm cu datul din averi sărăcia celor ce întind mâna, dar zgândărim cu noianul învinuirilor rănile săracilor. Petru n-a făcut aşa, ci-şi cere iertare de la sărac, şi-i grăieşte cu blândeţe, - că spune Scriptura: Pleacă-ţi fără scârbă urechea spre cel sărac şi răspunde-i cu blândeţe, paşnic! -: Argint şi aur n-am, dar ce am îţi dau: în numele lui Iisus Hristos, scoală-te şi umblă! Două lucruri sunt aici: fapta şi minunea. Fapta: Argint şi aur n-am. Că faptă este să dispreţuieşti lucrurile cele pământeşti, să lepezi averile, să te ridici deasupra deşertăciunii de-aici! Iar minune: să ridici pe olog, să îndrepţi mădularele cele schilodite. Să vedem cu ce se laudă Petru! Ce-a spus el? A spus că a făcut minuni? Că doar atunci, pe când se lăuda, făcuse minuni! Nu s-a lăudat însă cu minunile! Dar cu ce? Iată, noi am lăsat toate şi Ţi-am urmat Ţie! , spunea el. Ai văzut dar şi fapta lui Petru, şi minunea făcută de el! Încununată însă a fost numai fapta! Fapta a fost lăudată şi primită de Hristos! Vă spun vouă, zice Hristos, că voi, care aţi lăsat case… şi celelalte . N-a spus: "Voi, care aţi înviat morţii", ci: Voi, care aţi lăsat averile voastre, veţi şedea pe cele douăsprezece tronuri! Şi oricine şi-a lăsat toate averile lui, se va bucura de această cinste. Nu poţi să vindeci un olog, cum a făcut Petru? Dar poţi să spui ca el: Argint şi aur n-am! De ai spus asta, aproape eşti de Petru. Dar, mai bine spus, nu dacă spui, ci dacă faci! Nu poţi îndrepta o mână uscată? Dar poţi face ca mâna ta, ajunsă uscată din pricina neomeniei, să ţi-o îndrepţi prin dragostea de oameni. Să nu fie mâna ta, spune Scriptura, întinsă la luat şi strânsă la dat! Vezi că nu uscăciunea, ci neomenia zgârceşte mâna? Întinde-o dar cu milostenie şi iubire de oameni! Nu poţi izgoni duhurile rele? Izgoneşte păcatul, şi vei primi mai mare răsplată! Ai văzut că pretutindeni viaţa şi fapta au mai multă laudă decât minunea şi mai multă răsplătire? Dar dacă vrei, îţi voi arăta asta şi din altă parte. Şi s-au apropiat de El, spune Scriptura, cei şaptezeci de ucenici şi se bucurau şi ziceau: „Doamne, în numele Tău şi demonii ni se supun!" … Şi le-a spus lor: "Fiu vă bucuraţi că duhurile vi se supun, ci bucuraţi-vă că numele voastre au fost scrise-n ceruri" . Vezi că pretutindeni viaţa e lăudată?

6. Haide acum să strângem la un loc cele spuse până acum! Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă vă iubiţi unii pe alţii . Iată dovada că faptele, şi nu minunile, sunt semnul de recunoaştere a ucenicilor lui Hristos! Petre, Mă iubeşti tu mai mult decât aceştia? Păstoreşte oile Mele! Iată alt semn de recunoaştere, şi acesta tot din fapte! Acum, al treilea semn de recunoaştere: Nu vă bucuraţi că duhurile vi se supun, ci bucuraţi-vă că numele voastre au fost scrise-n ceruri! Că şi aceasta e tot o faptă a vieţii. Vrei să ştii şi a patra dovadă? Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune şi să-L slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri . Iată că şi aici tot despre fapte e vorba! La fel când spune: Oricine a lăsat casă, sau fraţi, sau surori pentru Mine, însutit va lua şi viaţa veşnică va moşteni! , laudă faptele,

viața desăvârşită. Ai văzut că ucenicii lui Hristos se cunosc după dragostea dintre ei; cel care iubeşte pe Hristos mai mult decât apostolii se cunoaşte după păstorirea fraților. Cei care trebuie să se bucure au primit poruncă să se bucure pentru că li s-au înscris numele lor în ceruri; cei care slăvesc pe Dumnezeu sunt arătați de lumina faptelor lor, iar cei care moştenesc viața şi primesc însutit au parte de acest dar, pentru că le-au disprețuit pe toate cele din lumea aceasta.
Imită-i pe toți aceştia, şi vei putea fi ucenic şi tu, vei fi numărat între prietenii lui Dumnezeu, vei slăvi pe Dumnezeu şi te vei bucura de viața cea de veci! Nu-ți va fi piedică, pentru dobândirea bunătăților toate, că n-ai făcut minuni, dacă ai viață desăvârşită.
Dar chiar numele de Petru nu 1-a primit apostolul de la minuni şi semne, ci de la viața lui zeloasă, de la dragostea lui curată. N-a fost numit aşa pentru că a înviat morți, nici pentru că a îndreptat ologi, ci a moştenit numele acesta pentru că, o dată cu mărturisirea, a arătat credință curată. Tu eşti Petru, îi spune Hristos, şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea! . Pentru ce? Nu pentru că a făcut minuni, ci pentru că a spus: Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Cel viu! Iată dar că şi numele de Petru îşi are începutul nu de la minuni, ci de la zelul lui înflăcărat.
Dar, pomenind de Petru, mi-a venit în minte un alt Petru, părintele şi dascălul nostru cel de obşte , care, moştenind virtutea aceluia, a primit şi scaunul lui. Şi este un privilegiu al oraşului nostru că a avut la început dascăl pe verhovnicul apostolilor. Că trebuia să aibă păstor pe întâiul dintre apostoli oraşul care, mai înaintea întregii lumi, a fost încununat cu numele de creştin . Dar noi, primindu-1 pe acest învățător, nu 1-am ținut până la sfârşit, ci 1-am dat împărătesei Romei. Dar, mai bine spus, l-am ținut până la sfârşit. E drept, nu ținem trupul lui Petru, dar ținem credința lui Petru, ca şi cum 1-am ține pe Petru. Şi pentru că ținem credința lui Petru, îl avem chiar pe Petru. Tot astfel, văzând pe cel râvnitor ca Petru, ni se pare că-1 vedem pe Petru. Şi Hristos a numit pe Ioan Ilie , nu pentru că Ioan era Ilie, ci pentru că a venit cu duhul şi puterea acestuia. După cum Ioan a fost numit Ilie pentru că a venit în duhul şi cu puterea lui Ilie, tot aşa şi acesta poate fi numit pe drept cuvânt Petru, pentru că a venit cu mărturisirea şi credința lui Petru. Înrudirea vieții duce la înrudirea numelor. Să ne rugăm dar cu toții ca să ajungă şi el bătrân ca şi Petru. Că şi apostolul la bătrânețe şi-a sfârşit viața. Când vei îmbătrâni, spune Hristos, atunci te vor încinge şi te vor duce unde tu nu vrei . Să cerem lui Dumnezeu şi pentru el viață îndelungată. Prelungindu-i-se bătrânețea, va face să înflorească mai mult tinerețea noastră cea duhovnicească, pe care facă Dumnezeu să o păstrăm în floare mereu, cu rugăciunile aceluia şi ale acestui Petru, dar şi cu harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia slava şi puterea, împreună cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin

La începutul Faptelor Apostolilor - III

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvânt despre folosul citirii Scripturii
(La începutul Faptelor Apostolilor - III)

l. Când mă uit la sărăcia mintii mele, preget şi şovăi să vorbesc înaintea unui popor atât de numeros; dar când văd râvna şi nesațul vostru în a mă asculta, îndrăznesc şi prind curaj şi cu râvnă mă pregătesc să intru în stadionul predicii. Sunteți în stare, prin darul şi dragostea voastră de predică, să întraripați chiar un suflet de piatră. După cum fiarele care locuiesc în vizuini se afundă între stânci în mijlocul iernii, dar când văd că se apropie vara părăsesc ascunzişurile, se alătură de celelalte animale şi saltă la un loc cu noi, tot aşa şi sufleul meu, ascuns ca într-o vizuină în slăbiciunea cugetului, părăseşte vizuina când vede dorul dragostei voastre; se alătură de voi şi saltă la un loc cu voi, cu săltările cele bune ale sfintelor Scripturi, în livada cea duhovnicească şi dumnezeiască, în raiul Scripturii. Da, livadă duhovnicească şi rai de desfătare este citirea dumnezeieştilor Scripturi, şi rai de desfătare mai bun decât raiul cel de altădată! Raiul acesta nu 1-a sădit Dumnezeu pe pământ, ci în sufletele credincioşilor; raiul acesta nu 1-a pus în Eden, într-un anumit ținut din răsărit, ci 1-a întins pe tot pământul, 1-a întins până la marginile lumii. Că a întins Dumnezeu Scripturile în toată lumea, o spune profetul. Ascultă! În tot pământul a ieşit vestirea lor şi la marginile lumii cuvintele lor . De te-ai duce la indieni, cei pe care îi vede întâi soarele la răsăritul lui, de te-ai duce în părțile scăldate de ocean, de te-ai duce în insulele britanice, de ai călători spre Marea Neagră, de te-ai duce spre părțile de miazăzi, pretutindeni vei auzi că oamenii cugetă la cele spuse de Scriptură; cu alt glas, dar nu cu altă credință, în limbi deosebite, dar cu acelaşi gând. Sunetul limbii e altul, dar nu-i altul chipul credinței. Cu limba vorbesc în graiuri barbare, dar cu mintea cugetă în credință; cu glasul fac greşeli de grai, dar cu viața trăiesc dreapta credință.
Ai văzut că raiul s-a întins până la marginile lumii? În raiul acesta nu mai este şarpe; grădina e lipsită de fiare şi întărită cu harul Sfântului Duh. Are şi izvor raiul acesta, ca şi celălalt, izvor care e mamă a mii şi mii de râuri, nu a patru numai. Din izvorul acesta nu izvorăşte numai Tigru, nici numai Eufratul, nici numai Nilul egiptean sau Gangele din Indii, ci izvorăsc mulțime de râuri.
- Cine o spune?
- Însuşi Dumnezeu, Care ne-a dăruit râurile: Din pântecele celui care crede-n Mine vor curge râuri de apă vie, precum a zis Scriptura! Ai văzut că nu curg numai patru râuri din izvorul acesta, ci nenumărate? Izvorul acesta e minunat nu numai prin mulțimea râurilor, ci şi prin natura lui. În el nu-s scurgeri de apă, ci harismele Duhului. Izvorul acesta se împarte în sufletul fiecărui credincios, şi nu se împuținează; se împarte, şi nu se termină; se îmbucătă-țeşte, dar nu se micşorează; în toți întreg, în fiecare întreg. Aşa sunt harismele Duhului. Vrei să afli cât de

îmbelşugate sunt apele acestea? Vrei să afli despre natura apelor? Vrei să vezi că nu se aseamănă cu apele cele materiale, ci sunt mai bune şi mai minunate decât ele? Ascultă iarăşi pe Hristos, că o spune samarinencei, ca să vezi cât de îmbelşugat este izvorul: Apa pe care voi da-o Eu (celui credincios) se va face într-însul izvor de apă, care saltă spre viaţa veşnică! N-a spus: "care iese", nici n-a spus: "care izvorăşte", ci: "care saltă"; prin săltările lui ne arată belşugul de ape. Acele ape obişnuiesc totdeauna să salte şi să sară, acele ape pe care izvoarele nu le pot ţine în râurile lor, căci, biruite de belşugul curgerii, izvorăsc de pretutindeni. Hristos dar, ca să arate belşugul de ape, a spus: saltă, şi nu "ies". Vrei să afli şi despre natura apelor? Cunoaşte-o din întrebuinţarea lor. Nu le întrebuinţăm numai în viaţa aceasta, ci şi în viaţa veşnică.
Să locuim deci în raiul acesta, să stăm lângă acest izvor, să nu păţim ce-a păţit Adam, care a căzut din rai. Să nu primim sfat pierzător, să nu primim înşelăciunea diavolului. Să rămânem în rai. Multă tărie ne dă. Să citim mereu Sfintele Scripturi. După cum cei care stau lângă izvor se desfătează cu răcoreala apei, şi, udându-şi mereu faţa pe timp de zăduf, alungă năduşeala şi sting repede setea care-i chinuia, pentru că au, din izvor, aproape leacul, tot aşa şi cel ce stă lângă izvorul dumnezeieştilor Scripturi: de vede că-1 supără flacăra păcătoasă a poftei, alungă repede văpaia, udându-şi sufletul cu apele acelea; de-1 supără mânie arzătoare, clocotindu-i inima ca o căldare sub care arde focul, potoleşte îndată neruşinata patimă, picurând o picătură din izvor. Din toate gândurile rele, ca din mijlocul văpăii, ne smulge sufletul citirea dumnezeieştilor Scripturi.
2. De aceasta şi profetul, marele David, cunoscând folosul ce-1 dă citirea dumnezeieştilor Scripturi, aseamănă pe cei ce au înaintea ochilor necontenit Scriptura şi se desfătează cu citirea ei, cu un pom înfrunzit care stă lângă izvoare de apă, grăindu-ne aşa: Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioşilor şi pe calea păcătoşilor n-a stat şi pe scaunul ucigaşilor n-a şezut; ci în legea Domnului îi este voia şi la legea Lui va cugeta ziua şi noaptea. Şi va fi ca un pom răsădit lângă izvoarele apelor . Că după cum pomul cel răsădit lângă izvoarele apelor, cel care stă chiar lângă ape şi se poate adăpa necontenit, nu-i doborât de schimbarea vremii, nu se teme când raza de soare e mai arzătoare, nici nu se sperie când văzduhul ajunge secetos, că are strânsă în el destulă umezeală care alungă şi izgoneşte-ndată atacul lacom din afară al arşiţei soarelui, tot aşa şi sufletul care stă lângă izvoarele dumnezeieştilor Scripturi, care-i adăpat necontenit şi strânge în el roua Duhului şi apele acelea, nu-i doborât de greutăţile vieţii; de s-ar dezlănţui împotriva unui astfel de suflet boala sau asuprirea sau hula, ocara sau batjocura sau nepăsarea, sau toate relele din lume, sufletul acela uşor va potoli înfierbântarea sângelui, pentru că citirea Sfintelor Scripturi îi dă destulă mângâiere. Nimic, nici măreţia slavei, nici fumul puterii, nici venirea prietenilor, nimic din cele omeneşti nu poate mângâia atâta pe cel îndurerat, cât citirea dumnezeieştilor Scripturi.
- Pentru ce?
- Pentru că acelea sunt vremelnice şi stricăcioase; de aceea şi mângâierea lor este tot stricăcioasă; citirea Scripturii însă e vorbire cu Dumnezeu; iar când Dumnezeu mângâie pe cel întristat, mai poate oare să-1 întristeze ceva din cele de aici?
Să luăm dar aminte, să citim Scriptura nu numai aceste două ceasuri - că nu ne e îndestulătoare spre întărire numai ascultarea aceasta a predicii -, ci necontenit, fiecare, când ajunge acasă, să ia Biblia în mâini, să citească toate cele rostite aici dacă vrea să-i fie folosul Scripturii deplin şi statornic. Că şi pomul acela ce stă lângă izvoare nu suge apa numai două sau trei ceasuri, ci toată ziua şi toată noaptea. De asta frunzişul îi e bogat, de asta e încărcat de fructe pomul acela, deşi nu-1 udă nimeni; din pricină că stă lângă izvoare, din pricină că trage prin rădăcini apa şi trimite, ca prin nişte canale, în tot trupul apă de folos. Tot aşa şi cel ce citeşte des dumnezeieştile Scripturi: stă chiar lângă izvor; şi deşi nu are pe nimeni care să le tălmăcească, totuşi prin deasa

citire, ca prin nişte rădăcini, scoate mult folos. De aceea şi eu, ştiind grijile voastre, nevoințele voastre şi multele voastre îndeletniciri, vă aduc pe îndelete şi puțin câte puțin la izvoarele Scripturii, pentru ca prin puținătatea tălmăcirii să fac să vă rămână statornice în minte spusele mele. Ploaia dezlănțuită repede udă fața pământului, dar nu-i de folos adâncului, pe când ploaia ce cade liniştit şi puțin câte puțin, ca untdelemnul, se statorniceşte pe fața pământului şi se strecoară prin găurile pământului ca prin nişte vene în adâncul lui; şi umplând cu apă pântecele lui, îl face de dă rod îmbelşugat. De aceea şi eu picur picătură cu picătură această duhovnicească ploaie în sufletele voastre. Scripturile se aseamănă cu nişte nori duhovniceşti, iar cuvintele şi gândurile din ele, cu o ploaie cu mult mai bogată. De aceea vă şi picur puțin câte puțin această duhovnicească ploaie, ca să intre cuvintele în adâncul sufletelor voastre. De aceea azi, iată, e a patra zi de când vă vorbesc, şi n-am putut să termin nici tălmăcirea titlului unei cărți din Scriptură, ci trebuie încă să vorbesc despre el. Mai bine este să sapi o mică bucată de pământ, să te cobori în adâncul lui ca să găseşti acolo o comoară mare cu lucruri de folos, decât să scurmi pământ mult pe deasupra şi să te osteneşti degeaba, în zadar şi fără de folos. Ştiu că mulți se supără pentru zăbava asta; dar nu-mi pasă de învinuirea lor, ci-mi pasă de mântuirea voastră. Cei care pot merge mai iute, să aştepte pe frații care-ntârzie. Aceia pot să-i aştepte pe aceştia, pe când cei slabi nu-i pot ajunge pe aceia. De aceea şi Pavel spune că nu se cade să-i silim înainte de vreme pe cei slabi, care nu pot să atingă desăvârşirea celor puternici, ci că suntem datori să purtăm noi, cei puternici, neputințele celor slabi . Caut folosul vostru, nu lauda mea. De aceea stărui atât asupra unui lucru.
3. În ziua întâi v-am spus că nu trebuie să trecem cu nepăsare pe lângă titlurile cărților Sfintelor Scripturi; atunci v-am vorbit despre inscripția de pe altarul din Atena, când v-am arătat înțelepciunea lui Pavel, cel care a adus în tabăra lui pe ostaşul viteaz din tabăra duşmanilor. La atât s-a mărginit predica mea în ziua cea dintâi. În ziua a doua, am căutat să vedem cine e autorul cărții Faptelor Apostolilor; şi am găsit, cu harul lui Dumnezeu, că e Luca evanghelistul; şi v-am înfățişat aceasta cu mai multe dovezi, unele mai clare, altele mai adânci. Ştiu că mulți dintre ascultători n-au putut urmări cele spuse în partea din urmă a predicii. Totuşi asta nu mă va face să nu mai vorbesc despre lucruri mai greu de înțeles. Lucrurile mai clare sunt pentru cei mai simpli; cele mai adânci vor fi pentru cei cu minte mai pătrunzătoare. Masa trebuie să fie încărcată cu mâncăruri felurite şi deosebite, pentru că deosebite sunt şi gusturile comesenilor. Aşadar, în ziua întâi am vorbit despre titlul cărții Faptelor Apostolilor; în ziua a doua, despre autorul cărții; în ziua a treia, ieri, am vorbit celor ce au fost de față despre începutul scrierii şi am arătat, după cum ştiu cei ce m-au ascultat, ce este fapta şi ce este minunea; am arătat ce este viețuirea şi ce sunt semnele, minunile şi puterile, şi cât de mare este deosebirea dintre faptă şi minune; am arătat că minunea e mai mare, dar fapta, mai folositoare; am arătat apoi că fapta ne prilejuieşte prin ea însăşi împărăția cerurilor, pe când minunea, dacă nu ia în ajutor fapta, ne scoate din pridvoarele împărăției. Astăzi trebuie să vă spun ce a mai rămas neexplicat din titlul cărții Faptelor Apostolilor; să vă arăt adică ce înseamnă numele de apostol. Numele de apostol nu este un simplu nume, ci nume de dregătorie, numele celei mai mari dregătorii, al celei mai înalte dregătorii duhovniceşti, al dregătoriei celei de sus. Dar fiți cu luare-aminte! După cum în lume sunt multe dregătorii, dar nu toate de aceeaşi valoare, ci unele-s mai mari, altele mai mici; de pildă, ca să încep numărătoarea lor de la cea mai neînsemnată, cea mai mică dregătorie este a comisarului, cel care apără interesele unui oraş; o dregătorie mai mare decât a acestuia e aceea a căpeteniei unui popor; după acesta vine un dregător şi mai important, generalul; apoi prefectul; iar mai presus de toate aceste dregătorii, este dregătoria de consul; deci, după cum toate acestea sunt dregătorii, dar nu de aceeaşi valoare, tot aşa şi dregătoriile cele duhovniceşti sunt multe, dar

nu toate de aceeaşi valoare; mai mare decât toate este dregătoria apostolică. Trebuie să vă duc de la cele materiale la cele spirituale! Aşa a făcut şi Hristos. Când a vorbit despre Duhul, a amintit de apă: Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăşi , spune El; dar cel care va bea din apa pe care i-o voi da Eu, nu va înseta în veac! Ai văzut că a dus pe femeia samarineancă de la cele materiale la cele spirituale? Tot aşa fac şi eu: mă urc de la cele de jos la cele de sus, pentru a-mi fi mai lămurit cuvântul. De aceea, vorbind de dregătorii, n-am amintit întâi de dregătoriile duhovniceşti, ci de cele lumeşti, ca să vă duc de la acestea la acelea. Ați auzit câte dregătorii lumeşti am numărat, ați auzit că unele-s mai mari, iar altele mai mici şi că dregătoria de consul stă în fruntea tuturora, ca un cap sau un pisc. Să vedem şi dregătoriile cele duhovniceşti. Dregătoria de prooroc este o dregătorie duhovnicească; tot dregătorie duhovnicească este şi aceea de evanghelist, de păstor, de învățător, dregătoria celui care are harisme, a celui cu darul tămăduirilor, al tălmăcirii limbilor. Acestea din urmă sunt nume de harisme; de fapt însă sunt dregătorii, puteri. Proorocul este dregător. La noi, cel care alungă demonii este dregător; la noi, păstorul şi învățătorul sunt dregători. Dar mai mare decât toate acestea este dregătoria de apostol.
- De unde ştim asta?
- Mai întâi de toate pentru că apostolul este capul acestora! După cum consulul ține fruntea dregătoriilor lumeşti, tot aşa şi apostolul, în cele duhovniceşti. Să-1 auzim pe Pavel! El numără dregătoriile, şi în fruntea lor pune dregătoria de apostol.
- Ce spune Pavel?
- Pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întâi apostoli, al doilea prooroci, al treilea învățători şi păstori, … apoi darurile tămăduirilor . Ai văzut piscul dregătoriilor duhovniceşti? Ai văzut cât de sus stă apostolul? Ai văzut că nu are pe nimeni înaintea lui şi nici mai presus de el? Dumnezeu a pus mai întâi pe apostoli, spune Pavel, al doilea pe prooroci; al treilea pe învățători şi păstori; apoi, darurile tămăduirilor, ajutorările, cârmuirile, felurile limbilor . Dregătoria de apostol nu este numai capul celorlalte dregătorii duhovniceşti, dar este şi temelia, şi rădăcina lor. Şi după cum capul este aşezat în partea cea mai de sus a trupului şi este nu numai începutul şi puterea trupului, ci şi rădăcina - că din cap pornesc nervii care conduc trupul, din creier odrăslesc şi primesc darul duhului ca să chivernisească întreaga ființă -, tot aşa şi dregătoria de apostol nu este numai începutul şi puterea celorlalte harisme, ci şi dregătoria care are strânse în ea rădăcinile tuturor celorlalte dregătorii. Proorocul nu poate fi şi apostol, şi profet, pe când apostolul este neapărat şi prooroc; are şi darul tămăduirilor, şi felurile limbilor, şi tălmăcirea limbilor; de aceea apostolia este capul şi rădăcina harismelor.
4. Că lucrurile stau aşa, vă voi aduce ca martor pe Pavel. Dar mai întâi trebuie neapărat să vă spun ce înseamnă felurile limbilor.
- Ce înseamnă dar felurile limbilor?
- În vremea de demult, cel ce se boteza şi credea grăia îndată în diferite limbi pentru vădirea Duhului primit la botez. Pentru că cei din vremea aceea mai erau încă slabi şi nu puteau vedea cu ochii trupului harismele cele duhovniceşti, li se dădea o harismă materială, care să facă vădită harisma cea duhovnicească; astfel, cel botezat grăia îndată şi în limba noastră, şi în limba perşilor, şi în limba indienilor, şi în limba sciților, ca să afle şi necredincioşii că au fost învredniciți de harul Duhului Sfânt. Semnul, adică glasul, era material şi îl auzeau cu urechile trupului; iar acest semn material făcea cunoscut tuturora harul duhovnicesc şi nevăzut al Duhului. Acest semn se chema glosolalie. Omul care cunoştea prin naştere o singură limbă, acela grăia prin har felurite şi deosebite limbi. Puteai vedea un singur om la număr, dar mai mulți prin harismele lui; puteai vedea de parcă are diferite guri şi felurite limbi. Să luăm aminte acum că apostolul Pavel are şi această harismă, dar şi pe toate celelalte. Despre harisma vorbitului în

limbi spune aşa: Mai mult decât voi toţi grăiesc în limbi . Ai văzut că are felurile limbilor? Şi nu numai că le are, ci că le are mai covârşitor decât toţi ceilalţi credincioşi! N-a spus numai: "Pot grăi în limbi", ci şi: Mai mult decât voi toţi grăiesc în limbi. Pavel avea şi darul profeţiei; o arăta prin aceste cuvinte, zicând: Duhul îmi spune lămurit că în zilele din urmă vor veni vremuri grele . Şi este vădit oricui că profeţeşti când spui cele ce vor fi în zilele din urmă. Şi iarăşi: Şi aceasta să ştii, că în zilele din urmă vor veni vremuri grele ; şi iarăşi: Vă grăiesc vouă, prin cuvântul Domnului, că la venirea Lui, noi, cei vii, care vom fi rămas, nu vom lua-o înainte celor adormiţi . Şi aceste cuvinte sunt o profeţie. Ai văzut că Pavel are felurile limbilor şi darul profeţiei? Vrei să afli că are şi darul tămăduirilor? Dar poate că nu e nevoie să dovedim aceasta prin cuvintele lui Pavel, o dată ce vedem că darul tămăduirilor îl aveau nu doar apostolii, ci şi hainele lor . Că este învăţătorul neamurilor, o spune peste tot; la fel, că are grijă de toată lumea şi cârmuieşte Bisericile. Când auzi dar că Dumnezeu a pus întâi pe apostoli, al doilea pe prooroci, al treilea pe păstori şi învăţători, apoi darurile tămăduirilor, ajutorările, cârmuirile, felurile limbilor , află că a fost pusă în dregătoria de apostol, ca într-un cap, dăruirea tuturor acestor harisme. Nu-i aşa că înainte socoteaţi că numele de apostol este un simplu nume? Iată, acum aţi cunoscut cât adânc de gând are numele acesta. N-am spus aşa ca să mă laud cu puterea minţii mele; că cele ce am spus nu-s ale mele, ci ale harului Duhului, care trezeşte pe cei trândavi din lenevia lor, ca să nu treacă nepăsători pe lângă nimic.

Pe bună dreptate deci am numit dregătoria de apostol consulat duhovnicesc. Da, apostolii au fost rânduiţi de Dumnezeu căpetenii. Căpetenii care au luat în seama lor nu popoare şi oraşe diferite, ci căpetenii cărora li s-a încredinţat, tuturora la un loc, lumea. Voi încerca acum să dovedesc că sunt căpetenii duhovniceşti; pentru ca să vedeţi, după ce vă voi dovedi aceasta, că apostolii sunt cu atât mai buni decât căpeteniile lumeşti pe cât aceşti conducători lumeşti sunt mai buni decât copiii care, în joaca lor, o fac pe căpeteniile. Da, mult mai mare e dregătoria de apostol decât cea de consul şi ne păzeşte viaţa noastră mai mult decât aceea; dacă iei din lume dregătoria de apostol, totul se duce, totul se pierde. Să vedem acum care este simbolul dregătoriei de consul şi ce putere are el! Are putere peste temniţă; are putere pe unii să-i lege, pe alţii să-i dezlege, pe unii să-i bage-n închisoare, pe alţii să-i scoată; are iarăşi putere să hotărască asupra datoriilor băneşti: unora să le ierte datoria, iar altora să le poruncească s-o plătească; are iarăşi puterea să osândească la moarte sau să scape de la moarte; dar, mai bine spus, puterea aceasta nu-i a consulului, ci numai a împăratului; dar privilegiul acesta nu-i în întregime nici al împăratului. Că nu poate împăratul chema din moarte pe cel ce a plecat din lumea aceasta! Da, din închisoare poate scoate, poate anula o sentinţă de osândă, dar să cheme de la moarte, aceasta nu o poate. Împăratul poate ce-i mai puţin, dar îi scapă ce-i mai mult. Pe consul îl mai cunoaştem apoi după cingătoare, după glasul crainicului, după lictori, după trăsură, după sabie; toate acestea sunt simboluri ale dregătoriei lui. Să vedem dar dacă şi dregătoria de apostol are aceste simboluri. Le are, dar nu aşa, ci cu mult mai bune. Şi ca să vezi că simbolurile dregătoriei de consul sunt doar nume de lucruri, iar cele ale dregătoriei de apostol sunt adevărul lucrurilor, ca să vezi deosebirea dintre dregătoria unor copii ce se joacă de-a căpeteniile şi dregătoria adevăraţilor dregători, să le numărăm, dacă vreţi, începând mai întâi cu puterea ce o are consulul asupra temniţei. Am spus că are puterea să lege şi să dezlege. Dar iată că această putere o au şi apostolii: Oricâte veţi lega pe pământ, spune Hristos, vor fi legate şi în cer şi oricâte veţi dezlega pe pământ, vor fi dezlegate şi în cer! Ai văzut putere asupra temniţei şi temniţei? Acelaşi nume pentru amândouă, dar nu e vorba de acelaşi lucru. Legături şi legături, - dar unele pe pământ, iar altele în cer. Apostolii au temniţa în cer. Cunoaşte dar de aici cât e de mare dregătoria lor! Ei pronunţă hotărârea stând pe pământ, dar puterea hotărârii lor străbate cerurile. Şi după cum împăraţii dau hotărâri şi legi

stând într-un oraş, iar puterea hotărârilor şi a legilor lor străbate întreaga lume, tot aşa şi atunci apostolii dădeau legile lor stând într-un loc, dar puterea legilor lor şi a acestor hotărâri ale lor nu străbăteau numai lumea, ci se urcau chiar în înaltul cerului. Ai văzut temniță şi temniță? Una pe pământ, cealaltă în cer; una pentru trupuri, cealaltă pentru suflete; dar, mai bine spus, aceasta din urmă şi pentru suflete, şi pentru trupuri. Că apostolii nu legau numai trupurile, ci şi sufletele.
5. Vrei să vezi că apostolii aveau putere să ierte şi datoriile? Şi aici vei vedea cât e de mare deosebirea dintre dregătoria de consul şi cea de apostol. Apostolii nu iertau datorii de bani, ci datorii de păcate. Cărora le veți ierta păcatele, li se vor ierta, le-a spus Hristos, şi cărora le veți ține, vor fi ținute! Pentru ce mai e nevoie să dovedesc, după asta, că trimiteau şi la moarte şi chemau iarăşi de la moarte; nu numai că anulau o hotărâre şi scăpau pe cei duşi la chinuri, ci înviau chiar pe cei morți şi putreziți?
- Dar pe cine au osândit la moarte? Pe cine au scăpat de moarte?
- Anania şi Safira au fost prinşi furând cele sfinte . Chiar dacă şi-au furat banii lor, totuşi fapta lor rămâne tot furt de cele sfinte, pentru că după ce-i făgăduiseră, nu mai erau ai lor banii.
- Ce a făcut apostolul?
- Ascultă ce-a făcut! Apostolul şedea ca într-un tribunal; porunceşte să fie introdus jefuitorul de cele sfinte şi îi pune întrebări ca un judecător; după aceea pronunță sentința. Nu pronunță sentința înainte de întrebare. Păcatul era cunoscut; totuşi, ca să ne convingă şi pe noi, care suntem în afară de cele petrecute, că pe dreptate dă hotărârea, îi pune întrebarea, grăind aşa: Pentru ce a umplut Satana inima ta, ca să minți Duhului Sfânt şi să doseşti din prețul țarinei? Oare nu-ți rămânea ție dacă o păstrai şi, odată vândută, nu era în stăpânirea ta? N-ai mințit oamenilor, ci lui Dumnezeu!
- Ce s-a întâmplat cu acela la auzul acestor cuvinte?
- A căzut jos şi şi-a dat sufletul . Ai văzut că apostolii au şi sabie? Când îl auzi pe Pavel spunând: Peste toate, sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu , adu-ți aminte de hotărârea aceasta; nicăieri sabie; cu toate acestea, jefuitorul de cele sfinte a murit lovit de cuvânt. Ai văzut sabie ascuțită, cu tăişul descoperit? Nicăieri sabie, nicăieri pumnal, nicăieri mâini; dar limba, în locul mâinilor, a scos cuvintele acelea ca pe o sabie şi 1-a ucis îndată pe Anania. După el, a intrat femeia lui; Petru a vrut să-i dea prilej de apărare, pricină de iertare. De aceea o întreabă şi pe ea: Spune-mi, ați vândut țarina cu atât? Ştia doar că n-o vânduse cu atât, dar o întreabă, pentru ca prin întrebare s-o aducă la pocăință, s-o facă să-şi osândească păcatele sale şi să-i dea iertare. Ea însă, şi după ce a fost întrebată, a stăruit în neruşinarea ei. De aceea a avut acelaşi sfârşit ca şi bărbatul ei . Ai văzut puterea temniței? Ai văzut că apostolii au putere să trimită la moarte? Să vedem acum o altă putere a lor, mai mare, anume aceea că ei cheamă de la moarte. Tavita, ucenița cea plină de multe milostenii, a murit . Şi drumul le-a fost îndată la apostoli. Ştiau că apostolii aveau putere peste moarte şi peste viață; ştiau că dregătoria cea de sus fusese pogorâtă jos, pe pământ.
- Ce a făcut Petru când a venit?
-A zis: Tavita, scoală-te! N-a avut nevoie de muncă, de slugi, de slujitori. I-au fost de ajuns cuvintele ca s-o învie. Moartea i-a auzit glasul, şi n-a mai putut ține pe moartă. Ai văzut cum sunt glasurile acestor judecători? Glasurile judecătorilor lumeşti sunt neputincioase. Dacă dau vreo poruncă, porunca nu se împlineşte dacă nu-i un slujitor care să se pună în slujba ei. Apostolii însă nu au nevoie de slujitori. Ei spun, şi spusa lor îndată se-mplineşte. Ai văzut închisoarea lor, simbol al dregătoriei lor? Ai văzut că iartă păcatele, că dezleagă moartea şi cheamă la viață? Vrei să vezi şi cingătoarea lor? Hristos i-a trimis încinşi nu cu cingători de piele, ci cu adevărul. Cingătoarea aceasta este sfântă şi duhovnicească. De aceea şi spune Pavel: Încingându-vă mijlocul vostru cu adevărul… Dregătoria e duhovnicească! Nu căuta deci nimic

material în ea! Toată slava fiicei împăratului este înăuntru . Vrei să vezi că apostolii au la dispoziţia lor şi călăi? Călăii sunt cei însărcinaţi să bată, să atârne pe lemn, să scrijeleze coastele, să pedepsească, să chinuie. Vrei să-i vezi şi pe aceştia? Apostolii nu au la dispoziţia lor drept călăi pe oameni, ci chiar pe diavol şi pe demoni. Cei îmbrăcaţi cu trup şi carne, aceştia au în slujba lor puteri netrupeşti. Ascultă cu câtă autoritate le poruncea Pavel! Scriindu-le corintenilor despre desfrânat, le spunea: Daţi pe unul ca acesta Satanei spre pieirea trupului! Iarăşi a făcut acelaşi lucru cu unii care huleau: I-am dat pe ei Satanei, spune el, ca să se înveţe să nu hulească . Ce a mai rămas să dovedesc? Că au trăsuri? Dar nici această dovadă nu ne va lipsi. Când Filip trebuia să se întoarcă după ce botezase pe famen şi-1 povăţuia în tainele credinţei, a fost răpit de Duhul şi s-a aflat din pustie în Azot . Ai văzut trăsură întraripată? Iarăşi, trebuia ca apostolul Pavel să meargă în rai; cale atât de lungă şi depărtare mare! A fost răpit şi el deodată şi dus acolo, fără de osteneală, într-o clipită de vreme. Acestea sunt trăsurile apostolilor! Iar glasul crainicului e vrednic şi el de dregătoria lor. Nu merge înaintea lor om strigând cu voce tare, ci merge harul Duhului, şi dovada făcută de minuni sloboade mai puternic glas ca cel al trâmbiţei. Astfel, pretutindeni glasul acesta merge înaintea lor. Şi după cum dregătorii lumeşti sunt înconjuraţi cu multă strălucire şi oamenii de rând nici nu îndrăznesc să se apropie de ei, tot aşa şi cu apostolii: nimeni din ceilalţi nu cuteza să se alipească de ei; dar poporul îi laudă . Ai văzut că au putere peste temniţă, că au putere să ierte păcatele, că au sabie, că sunt încinşi cu cingătoare, că glas mai strălucit ca cel al trâmbiţei merge înaintea lor, că sunt înconjuraţi de multă strălucire?
6. Trebuie neapărat să vă arăt acum şi faptele lor mari, şi folosul adus de ei lumii. Că dregătorii nu se bucură numai de cinste, ci poartă şi de grijă pentru supuşii lor şi-i apără. Dar cuvântul meu s-a lungit prea mult. De aceea, voi vorbi despre asta într-o altă predică; aşa că acum voi încerca să-mi îndrept cuvântul spre sfătuirea celor nou-luminaţi. Nimeni să nu socotească nepotrivită sfătuirea mea! Am mai spus şi mai înainte că putem numi nou-luminaţi pe cei botezaţi de curând, nu numai după zece sau douăzeci de zile, ci şi după zece sau douăzeci de ani. Ce sfat le-ar fi mai bun celor nou-luminaţi? Am să le vorbesc despre felul naşterilor; de naşterea cea dintâi şi de cea de-a doua, de moartea cea firească şi de cea duhovnicească; am să le arăt deosebirea dintre cele două naşteri. Dar, mai bine spus, nu trebuie să afle ei asta de la mine. Le va vorbi despre aceste naşteri însuşi fiul tunetului, Ioan, iubitul ucenic al lui Hristos.
- Ce a spus Ioan?
- Iar celor câţi L-au primit, le-a dat puterea să se facă fii ai lui Dumnezeu . Apoi, după ce le-a vorbit de naşterea cea dintâi, arată, prin comparaţie, sfinţenia harului naşterii celei de-a doua, grăind aşa: Cei ce nu din sânge, nici din voie trupească, nici din vrere bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut . Cu un cuvânt, le-a arătat nobleţea. Ce zămisliri curate! Ce naşteri duhovniceşti, naşteri fără pântece, naşteri fără trup, naşteri duhovniceşti, naşteri din harul şi iubirea de oameni ale lui Dumnezeu, naşteri pline de bucurie şi de veselie! Naşterea cea dintâi nu-i aşa, ci începe cu lacrimi. Când iese copilul din pântecele mamei, cel dintâi strigăt cu lacrimi îl scoate, aşa cum spune cineva: Glasul cel dintâi, la fel cu al tuturor celorlalţi, mi-a fost plânsul . Cu plânset e intrarea în lume, cu lacrimi începutul. Dinainte strigă firea că plin de durere va fi viitorul.
- Pentru ce plânge copilul când vine la lumină?
- Pentru aceste pricini: înainte de păcat, Dumnezeu spusese omului: Creşteţi şi vă înmulţiţi! Aceasta era binecuvântare. După păcat: În dureri vei naşte fii! . Aceasta era osânda.
Dar la naştere nu-s numai lacrimi, ci şi scutece şi feşe. Lacrimi la naştere, lacrimi la moarte; feşe la naştere, feşe la moarte, ca să afli că viaţa aceasta se sfârşeşte cu moartea şi că duce la acest sfârşit. Naşterea cea duhovnicească însă nu-i aşa. Deloc lacrimi, deloc scutece. Dimpotrivă, cel

născut este dezlegat şi pregătit de luptă. De acea sunt slobode picioarele şi mâinile, ca să alerge şi să lupte. Aici nu-i plânset, nu-s lacrimi; dimpotrivă, salutări, sărutări, îmbrățişări de frați, care recunosc în cel nou-născut un frate de-al lor, pe care-1 primesc ca întors dintr-o călătorie tare îndepărtată. De aceea ne bucurăm cu toții, pentru că înainte de botez era vrăjmaş al Stăpânului nostru obştesc al tuturora, iar după botez I-a ajuns prieten. De aceea se numeşte şi sărutarea păcii, ca să cunoaştem că Dumnezeu a pus capăt războiului şi 1-a făcut prieten. Să păstrăm dar necontenit pacea aceasta; pacea aceasta s-o păzim, să răspândim prietenia aceasta, ca să avem parte şi de corturile cele veşnice; cu harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care şi cu Care Tatălui slavă, cinste, putere, împreună cu Sfântul şi de viață făcătorul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin.

La începutul Faptelor Apostolilor - IV

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Cuvânt despre pricina pentru care se citesc
Faptele Apostolilor în timpul Rusaliilor

(La începutul Faptelor Apostolilor - IV)

l. Cea mai mare parte din datoria ce-o făcusem, prilejuită de titlul Faptelor Apostolilor, v-am plătit-o în zilele trecute. Pentru că mi-a mai rămas o mică datorie, m-am sculat să v-o plătesc azi. Păstrați ca pe un lucru de preț cele spuse, țineți-le cu multă râvnă! Ştiți doar că voi, care ați primit argintul, veți da socoteală de argintul acesta Stăpânului în ziua judecății, când vor fi chemați să dea socoteală cei ce-au primit talanții, când va veni Hristos să ceară zarafilor argintul cu dobândă. Trebuia să dai argintul Meu la zarafi, spune Hristos, şi Eu venind l-aş fi cerut cu dobândă! Cât e de mare şi de nespusă bunătatea Stăpânului! Pe oameni îi opreşte să ia dobândă, iar El cere dobândă!
- Pentru ce?
- Pentru că dobânda pe care o iau oamenii e plină de osândă şi vrednică de vină, pe când dobânda cerută de Hristos este de laudă şi vrednică de cinste. Dobânda aceea care se ia de la banii dați cu împrumut păgubeşte şi pe cel ce-o dă, şi pe cel ce-o primeşte; pierde şi sufletul celui ce-o primeşte, şi striveşte cu sărăcia şi pe cel ce o dă. Ce poate fi mai groaznic decât să neguțătoreşti sărăcia altuia, decât să faci comerț cu nenorocirile fraților tăi? Ce poate fi mai groaznic decât să iei masca bunătății, şi sub ea să-ți arăți toată neomenia, să întinzi mână de ajutor, şi cu ea să împingi în prăpastie pe cel ce are nevoie să fie ajutat? Ce faci, omule? N-a venit la uşa ta săracul ca să-i măreşti sărăcia, ci ca să-1 scapi de sărăcie! Faci la fel cu cei ce preferă otrăvurile; aceia fac de nesimțit răutatea lor, amestecând otrava cu mâncarea; tu, acoperind prăpădul dobânzii cu masca bunătății, nu-i laşi să simtă vătămarea pe cei ce au să bea otrava cea ucigătoare. De aceea, prilej bun este să spunem despre cei ce dau bani cu dobândă şi despre cei ce se împrumută, cuvintele spuse despre păcat.
- Dar ce s-a spus despre păcat?

- Până la o vreme, spune Scriptura, îndulceşte gâtlejul; dar mai târziu o vei afla mai amară ca fierea şi mai ascuţită decât sabia cea cu două tăişuri. Aşa se întâmplă şi cu cei ce se împrumută. Când nevoiaşul primeşte banii, simte o uşurare mică şi trecătoare; dar mai târziu, cu creşterea dobânzilor, când povara ajunge mai mare decât puterile lui, vede că dulceaţa aceea, care-i ungea gâtlejul, e mai amară ca fierea, mai tăioasă decât sabia cu două tăişuri; şi se vede silit să părăsească dintr-o dată toată moştenirea părintească.
2. Dar să mutăm cuvântul de la cele materiale la cele spirituale. Trebuia să dai argintul Meu la zarafi! , spune Hristos ; vă numeşte pe voi, care auziţi cuvintele acestea, zarafii care au primit argintul acela.
- Dar pentru ce Dumnezeu ne-a numit zarafi?
- Pentru ca să vă înveţe pe toţi să arătaţi aceeaşi râvnă pentru cercetarea spuselor mele, câtă râvnă arată bancherii pentru cercetarea monezilor pe care le primesc. După cum zarafii aruncă monezile false, calpe, şi le primesc numai pe cele bune, după cum ei fac deosebire între moneda falsă şi moneda bună, tot aşa fă şi tu! Nu primi orice cuvânt! Aruncă de la tine cuvântul fals şi stricător, dar ţine-l minte pe cel sănătos şi mântuitor! Ai şi tu, ai şi tu cântar şi balanţă, făcute nu din aramă şi fier, ci din curăţenie şi credinţă! Cu ele încearcă orice cuvânt! De aceea a spus: “Fiţi zarafi încercaţi!”, nu ca să staţi în piaţă şi să număraţi arginţii, ci ca să puneţi la probă cuvintele cu toată luarea-aminte. De aceea şi apostolul Pavel zice: Încercaţi-le pe toate, dar păstraţi numai ce e bun! V-a numit zarafi nu numai pentru că trebuie să încercaţi totul, ci şi pentru că trebuie să daţi altora ceea ce aţi primit. Căci zarafii n-ar avea niciun câştig de pe urma negoţului lor dacă şi-ar închide prăvălia după ce primesc banii şi n-ar mai da şi altora bani. Tot aşa ar fi şi cu cei care ascultă predica. Dacă primeşti învăţătura predicii, o ţii în tine şi n-o dai altora, toată osteneala ta se pierde. De aceea vedem în prăvăliile zarafilor toată ziua un du-te vino. Asta să se întâmple şi cu spusele predicii. Că şi la zarafi vedem că unii depun bani, alţii iau îndată şi pleacă. Şi acest lucru se petrece toată ziua. Şi astfel zarafii, cu toate că nu lucrează cu banii lor, totuşi îşi agonisesc averi mari cu bani străini, pentru că-i întrebuinţează cum trebuie. Aşa fă şi tu! Cuvintele acestea ale predicii nu-s ale tale, ci ale Duhului; dar dacă te foloseşti bine de ele, îţi vei strânge multă avere duhovnicească; de aceea Dumnezeu v-a numit zarafi.
- Dar pentru ce Dumnezeu a numit argint cuvântul?
- Pentru că după cum monedele de argint au întipărit pe ele desăvârşit chipul împăratului - că dacă acest chip nu-i desăvârşit, atunci moneda nu-i de argint curat, ci se numeşte falsă -, tot aşa şi învăţătura credinţei trebuie să aibă desăvârşit chipul cuvântului. În afară de asta, argintul întreţine toată viaţa noastră; argintul este temeiul nevoinţelor toate; de cumpărăm sau vindem, o facem cu argintul. Asta se întâmplă şi prin cuvântul de învăţătură; argintul acesta duhovnicesc este temeiul şi rădăcina tuturor nevoinţelor duhovniceşti. Astfel, dacă voim să cumpărăm ceva de la Dumnezeu, Îi dăm lui Dumnezeu mai întâi cuvântul rugăciunii, şi aşa primim ceea ce noi cerem. Dacă vedem pe un frate că nu se îngrijeşte de sufletul lui, că e pe cale să se piardă, îi câştigăm mântuirea şi-i cumpărăm viaţa dându-i cuvânt de învăţătură. De aceea trebuie să păstrăm cu multă grijă toate cuvintele de învăţătură şi să le ţinem minte bine, ca să le dăm şi altora. Că ni se va cere şi dobânda arginţilor acestora. Să fim dar cu luare-aminte atunci când îi primim, ca să putem împărţi şi altora arginţii! Are fiecare, dacă vrea, putere să înveţe. Nu poţi îndrepta o biserică întreagă? Dar poţi să-ţi sfătuieşti soţia! Nu poţi vorbi înaintea unei mulţimi atât de mari? Dar îl poţi înţelepţi pe fiul tău! Nu poţi îndrepta prin cuvânt de învăţătură un popor ca acesta? Dar o poţi face mai bună pe sluga ta! Nu-i peste puterile tale acest cerc de ucenici! Nu-i peste priceperea ta măsura învăţăturii! Mai uşor chiar decât mine îi poţi îndrepta pe toţi aceştia! Eu mă întâlnesc cu voi o dată-n săptămână sau de două ori adesea. Tu însă îi ai pe

ucenici necontenit în casă, lângă tine, soția, copiii, slugile, şi-i poți îndrepta şi seara, şi la masă, ziua întreagă. Şi pentru altă pricină voi îi puteți mai lesne vindeca. Eu, vorbind unei mulțimi aşa de mari, nu cunosc patimile ce necăjesc sufletele, de aceea sunt silit să dau toate leacurile în fiecare predică; voi însă nu sunteți siliți să faceți asta; ci puteți culege mai mult rod cu mai puțină osteneală. Cunoaşteți bine cusururile celor din casă; de asta îi şi puteți mai repede vindeca.
3. Să purtăm dar grijă, iubiților, de casnicii noştri! Osândă mare foarte, pedeapsă nespusă aşteaptă pe cei ce nu se îngrijesc de casnicii lor. Dacă cineva nu poartă grijă de ai săi, spune Pavel, acela s-a lepădat de credință şi este mai rău decât un necredincios! Vezi cum loveşte Pavel pe cei ce nu poartă grijă de ai lor? Şi pe bună dreptate! Cum va purta grijă de străini, se întreabă el, dacă nu poartă grijă de ai săi? Ştiu că adesea v-am dat sfatul acesta, dar nu voi conteni să-1 dau, deşi nu răspund eu de trândăvia altora. Că spune Hristos: Tu trebuia să dai argintul Meu la zarafi! Mai mult n-a cerut. Dar cu toate că n-am nicio răspundere, cu toate că în privința asta sunt scăpat de pedeapsă, totuşi, ca şi cum m-ar aştepta osânda şi pedeapsa, aşa mă tem şi tremur pentru mântuirea voastră! Nimeni să nu asculte cuvintele cele duhovniceşti cu nepăsare şi fără luare-aminte! Nu fac fără rost şi fără scop introducerea aceasta lungă, ci ca să păstrați mai bine ce am să vă semăn, nu ca să mă aplaudați şi să lăudați în zadar şi fără de folos, şi apoi să plecați acasă. Nu urmăresc laudele voastre, ci mă îngrijesc de mântuirea voastră. Cei care joacă pe scenă, primesc de la mulțime ca răsplată laudă pentru jocul lor. Eu nu vă vorbesc pentru a mă lăuda, ci ca să primesc pentru asta răsplată de la Stăpânul. De aceea, des de tot vă rog să coborâți în adâncul minții voastre spusele mele. După cum pomii care au rădăcinile înfipte adânc în pământ rămân neclintiți în fața atacurilor vânturilor, tot aşa şi gândurile care stau în adâncul sufletului, nu sunt smulse cu uşurință de atacul nevoințelor şi grijilor. Spune-mi, iubite, ai suferi să-ți laşi copilul să moară când 1-ai vedea topit de foame? N-ai îndura oare orice ca să-1 scapi de foame? Dacă nu treci cu nepăsare pe lângă fiul tău care piere de foamea de pâine, cum suferi să-1 treci cu vederea când piere de foamea dumnezeieştii învățături? Mai meriți să te numeşti tată? Şi doar foamea aceasta e mai cumplită ca cealaltă, că aduce o moarte mai groaznică. De aceea şi mai mare trebuie să vă fie purtarea de grijă. Creşteți copiii voştri, spune Pavel, întru învățătura şi certarea Domnului! Asta-i cea mai bună grijă a părinților, asta-i adevărata purtare de grijă a celor care i-au născut. Aşa îi cunosc pe părinți! După grija mare ce-o au pentru copii în cele duhovniceşti.
Dar am vorbit destul în introducere. Trebuie neapărat acum să vă plătesc şi datoria. Am făcut această lungă şi întinsă introducere tocmai pentru ca să primiți cu toată paza ce am să vă dau. Care este dar obligația cu care vă rămăsesem dator la plecare? Sau poate ați uitat şi asta? Trebuie deci să v-o amintesc: mai întâi despre cartea din care v-am şi plătit mai înainte datoria; am să vă spun şi cât am plătit, ca să vedem ce-a mai rămas de plată. Cât vă plătisem dar mai înainte? Vă spusesem atunci cine a scris cartea Faptelor, cine e tatăl acestei scrieri. Dar, mai bine spus, nu tatăl, ci slujitorul. Că nu el a născut cele spuse, ci a slujit acelora. Am vorbit şi despre titlul cărții şi am arătat ce vrea să-nsemne cuvântul “Fapte”; am vorbit apoi şi despre numele de “apostol”. Acuma trebuie să vă spun pentru ce părinții noştri au legiuit să se citească această carte a Faptelor în vremea Rusaliilor. Poate vă amintiți că vă făgăduisem atunci să vă spun şi acest lucru. Nu fără rost, nici în zadar au ținut părinții vremea aceasta, ci au făcut-o cu o înțeleaptă pricină; nu ca să supună libertatea noastră silniciei vremurilor, ci pentru ca, pogorându-se la sărăcia celor mai slabi în credință, să-i urce la bogăția cunoştinței. Că părinții au ținut vremile pentru că se străduiau să se pogoare la cei mai slabi în credință, nu pentru că se supuneau silniciei ținerii legii, o spune Pavel. Ascultă ce spune: Țineți zile şi luni şi vremi şi ani? Mă tem să nu mă fi ostenit în zadar la voi!

- Dar tu nu ții zilele şi vremile şi anii?, aş putea fi întrebat. Ce înseamnă asta?
- Dar te întreb, ce-ai să mai spui dacă-1 vom vedea pe cel care ne opreşte să ținem zilele, lunile, vremile şi anii, că le ține? Nu-i aşa că-mi vei spune că se contrazice, că se luptă cu el însuşi? Dar să nu fie asta! El, prin ținerea vremilor, se coboară la cei care țineau vremile, voind să piardă această slăbiciune a lor. Aşa fac şi doctorii. Gustă ei mai întâi din mâncărurile date bolnavilor, nu pentru că au nevoie să mănânce, ci pentru că se străduiesc să le vindece boala. Aşa a făcut şi Pavel. Fără să aibă nevoie de ținerea vremilor, a ținut vremile, ca să-i scape de slăbiciunea tinerii pe cei ce le țineau.
- Dar când a ținut vremile Pavel?
- Fiți, vă rog, cu luare-aminte! A doua zi am ajuns la Milet. Căci Pavel hotărâse să treacă de Efes, ca să nu i se întâmple să întârzie în Asia. Pentru că el se grăbea, dacă ar putea, să fie în Ierusalim de ziua Cincizecimii . Ai văzut că ținea ziua Cincizecimii cel ce spunea: Să nu țineți zilele, lunile şi vremile ?
4. Pavel nu respecta numai ziua, ci şi locul. Nu se grăbea numai să fie de Rusalii, ci să şi serbeze Rusaliile în Ierusalim.
"Pentru ce faci asta, fericite Pavel? S-a terminat cu cele din Ierusalim! Prin hotărârea lui Dumnezeu au rămas pustii Sfintele Sfintelor! Viețuirea după lege a încetat. Tu strigai gala-tenilor zicând: Cei ce aşteptați să vă îndreptați prin lege, ați căzut din har . Pentru ce ne întorci iarăşi în robia legii?"
Da, nu-i neînsemnată întrebarea ce o punem. Nu-i puțin lucru să ştim dacă nu cumva se contrazice Pavel! Că Pavel nu ține numai zilele, ci păzeşte şi alte porunci din lege, el, care striga galatenilor: Iată, eu, Pavel, vă spun că, dacă vă veți tăia împrejur, Hristos la nimic nu vă va folosi! Vedem însă că Pavel acesta, care spusese că dacă vă veți tăia împrejur, Hristos la nimic nu vă va folosi, el a tăiat împrejur pe Timotei. Găsind Pavel în Listra pe un tânăr, spun Faptele Apostolilor, fiul unei femei iudee credincioase, dar al unui tată elin, 1-a tăiat împrejur . Nu voia să-1 trimită dascăl, netăiat împrejur.
- Ce faci, fericite Pavele? Desființezi prin cuvânt tăierea împrejur şi o întăreşti iarăşi cu fapta?
- Nu o întăresc, răspunde Pavel, ci o desființez cu fapta!
Timotei era fiul unei femei iudee credincioase şi al unui tată elin, dintr-un neam netăiat împrejur. Pentru că Pavel avea să-1 trimită învățător la iudei, n-a voit să-1 trimită netăiat împrejur, ca să nu-i închidă iudeii uşile cuvântului chiar de la început. Deci, ca să croiască drum desființării tăierii împrejur şi ca să deschidă cale învățăturii lui Timotei, Pavel 1-a tăiat împrejur, tocmai ca să desființeze tăierea împrejur. De aceea spune Pavel: M-am făcut iudeilor ca un iudeu ; n-a grăit aşa ca să se facă iudeu, ci ca să-i convingă să nu mai fie iudei pe cei ce rămăseseră iudei. De aceea 1-a tăiat împrejur şi pe Timotei, ca să desființeze tăierea împrejur. S-a slujit deci de tăierea împrejur împotriva tăierii împrejur. A primit şi Timotei tăierea împrejur, ca să poată fi primit de iudei; iar odată primit, să-i poată desprinde de ținerea tăierii împrejur.
Ai văzut pentru ce Pavel a ținut şi Cincizecimea, şi tăierea împrejur? Vreți să vă mai arăt că a ținut şi alte porunci din lege? Fiți cu luare-aminte!
S-a suit o dată la Ierusalim; apostolii, când 1-au văzut, i-au spus: Vezi, frate Pavele, câte mii de iudei au crezut? Toți aceştia au auzit despre tine că înveți lepădarea de lege. Ce dar? …Fă ce-ți spunem noi! Sunt la noi patru bărbați care au asupra lor o făgăduință. Ia-i pe aceştia şi curățeşte-te împreună cu ei, rade-ți capul împreună cu ei, ca să se încredințeze din fapte că nu este nimic din cele ce-au auzit despre tine, că tu însuți umbli după legea lui Moise! Ați văzut ce pogorământ minunat? Ține vremile, ca să desființeze ținerea vremilor! Taie pe Timotei împrejur, ca să pună capăt tăierii împrejur. Aduce jertfă, ca să surpe ținerea aducerii de jertfe. Că acesta-i

era scopul pentru care făcea aşa, ascultă-1 că o spune: Făcutu-m-am pentru cei de sub lege ca unul supus legii, ca să câştig pe cei de sub lege, şi deşi sunt liber faţă de toţi, tuturor m-am făcut rob . Făcea aceasta Pavel, imitând pe Stăpânul său. După cum Stăpânul, fiind în chipul lui Dumnezeu, n-a socotit o ştirbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deşertat pe Sine, chip de rob luând , şi fiind liber a ajuns rob, tot aşa şi Pavel, deşi era liber faţă de toţi, tuturor s-a făcut rob, ca să-i câştige pe toţi. Stăpânul S-a făcut rob luând firea noastră, ca să-i facă liberi pe robi; a plecat cerurile şi S-a pogorât , ca să-i ridice la cer pe cei ce stăteau jos. A plecat cerurile. N-a spus: "A părăsit cerurile şi S-a pogorât", ci: a plecat, pentru ca să-ţi facă mai uşoară urcarea la ceruri. Pe Stăpânul L-a imitat şi Pavel după puterea lui. De aceea şi zicea: Fiţi următori ai mei, precum sunt şi eu al lui Hristos!

- Dar cum ai ajuns tu, o, fericite Pavel, următor al lui Hristos?
- Cum? Am ajuns pentru că nu caut folosul meu, ci folosul celor mulţi, ca să se mântuiască! Pentru că liber fiind faţă de toţi, tuturor m-am făcut rob!

Nu-i ceva mai bun ca această robie! Ea e pricina libertăţii altora! Pescar duhovnicesc era Pavel. Vă voi face pe voi pescari de oameni! , spusese Hristos - de aceea le şi făcea pe acestea. Că şi pescarii, nu trag undiţa îndată ce văd că peştele atinge cârligul, ci îngăduie şi urmăresc undiţa o bucată de vreme, aşteptând să se înfigă bine cârligul, şi aşa, să scoată peştele nestingherit afară. Aşa făceau şi apostolii atunci. Aruncau undiţa învăţăturii cuvântului în sufletul iudeilor; ei o apucau şi o ţineau; păzeau tăierea împrejur, sărbătorile, vremile, jertfele, se tundeau şi făceau şi altele asemenea; apostolii îi urmăreau pretutindeni, dar nu-i trăgeau. "De vrei să te tai împrejur, spunea Pavel, nu te opresc, ci te urmez; de vrei să jertfeşti, jertfesc şi eu; de vrei să mă tund eu, care m-am lepădat de vieţuirea după lege, mă plec şi fac ce-mi ceri; de-mi ceri să ţin şi Cincizecimea, nici la asta nu mă împotrivesc! Oriunde te-ai duce, te urmăresc; îngădui, aşteptând să ţi se înfigă bine undiţa cuvântului, ca să pot desprinde bine de tot neamul vostru de legea şi vieţuirea veche. De aceea am şi venit de la Efes la Ierusalim!" Ai văzut cât a urmărit Pavel peştii în pescuirea aceasta, plecându-se cuvântului? Ai văzut că ţinerea vremilor, pogorământul tăierii împrejur şi participarea la jertfe nu s-au făcut ca să se întoarcă apostolii la vechea vieţuire iudaică, ci pentru ca să-i întoarcă ei la adevăr pe cei ce erau alipiţi de umbre? Cel care şade sus nu va putea nicicând ridica pe cel ce zace jos, dacă rămâne mereu sus! Trebuie să se pogoare la acela, şi aşa îl ridică. De aceea s-au pogorât apostolii din înălţimea vieţuirii evanghelice! S-au pogorât ca să ridice pe iudei de la josnicia vieţuirii legii, la înălţimea lor.

5. Din cele spuse, s-a văzut că şi ţinerea vremilor şi toate celelalte s-au făcut cu rost şi cu folos. Să vedem acum pentru ce se citeşte în vremea Cincizecimii cartea Faptelor Apostolilor. Că de aceea am vorbit despre toate acestea, pentru ca atunci când vedeţi că se ţin vremile, să nu socotiţi că apostolii s-au întors la legea iudaică. Dar fiţi, rogu-vă, cu luare-aminte. Nu sunt de mică însemnătate cele ce-am să spun. În ziua crucii, citim cele scrise despre cruce; iarăşi, în sâmbăta cea mare, citim că Domnul nostru a fost vândut, că a fost răstignit, că a murit cu trupul, că S-a îngropat. Atunci, pentru ce Faptele Apostolilor nu le citim după Cincizecime, când s-au întâmplat şi s-au început? Ştiu că mulţi nu cunosc asta. De aceea trebuia să adeveresc acest lucru din cartea Faptelor, ca să aflaţi că nu cele cincizeci de zile sunt începutul Faptelor Apostolilor, ci timpul de după cele cincizeci de zile. De aceea e dreaptă întrebarea: „Pentru ce s-a legiuit ca în ziua crucii şi a patimilor să citim cele despre cruce, şi pentru ce nu citim Faptele Apostolilor în zilele în care s-au săvârşit, ci mai înainte de timpul săvârşirii lor?" Da, apostolii n-au făcut minuni îndată după învierea lui Hristos; ci Hristos a petrecut cu ei pe pământ patruzeci de zile. Vă voi spune altă dată pentru care pricină
a petrecut Hristos cu ei pe pământ patruzeci de zile. Deocamdată să îndreptăm cuvântul spre

întrebarea noastră; să arăt că Hristos nu S-a înălțat la cer îndată după înviere, ci a petrecut patruzeci de zile pe pământ cu ucenicii Lui; şi nu numai că a stat pe pământ, ci a fost împreună cu ei, a stat la masă cu ei, a vorbit cu ei, iar după patruzeci de zile S-a înălțat la Tatăl în ceruri; şi apostolii, nici atunci, după înălțare, n-au făcut minuni, ci au mai trecut alte zece zile; şi când s-a împlinit Cincizecimea, li s-a trimis Duhul Cel Sfânt, şi atunci, primind limbi de foc, au început să facă minuni. De toate acestea ne încredințează, iubiților, Scripturile. Ele ne spun, de pildă, că Hristos a petrecut împreună cu apostolii patruzeci de zile, că după cincizeci de zile S-a pogorât Duhul Cel Sfânt, că atunci au primit limbile de foc şi că atunci au început minunile lor.
- Cine ne spune toate astea?
- Ucenicul lui Pavel, cinstitul şi marele Luca! În cuvântul începător grăieşte aşa: Cuvântul cel dintâi l-am făcut, o, Teofile, despre toate cele ce a început Iisus a face şi a învăța, până în ziua în care S-a înălțat, poruncind prin Duhul Sfânt apostolilor pe care i-a ales, cărora S-a şi înfățişat pe Sine viu după patima Sa, cu multe semne doveditoare, arătându-li-Se timp de patruzeci de zile şi grăind despre împărăția lui Dumnezeu. Şi petrecând cu ei, le-a poruncit să nu se depărteze de Ierusalim . Vezi că Domnul a fost pe pământ după înviere patruzeci de zile, că a vorbit despre împărăția lui Dumnezeu şi că a petrecut împreună cu apostolii? Vezi că a stat la masă cu ei? Şi le-a poruncit să nu se depărteze de Ierusalim, ci să aştepte făgăduința Tatălui, pe care ați auzit-o de la Mine, le-a spus El. Că Ioan a botezat cu apă, iar voi veți fi botezați cu Duhul Sfânt, nu mult după aceste zile . Acestea le-a spus Mântuitorul în cele patruzeci de zile. Iar ei, adunându-se, L-au întrebat pe El zicând: “Doamne, în acest timp ai să aşezi împărăția lui Israel?” Iar El a zis către ei: „Nu este al vostru a şti anii sau vremile pe care Tatăl le-a pus în a Sa stăpânire. Ci veți lua putere, venind Sfântul Duh peste voi, şi-Mi veți fi martori în Ierusalim şi în toată Iudeea şi Samaria, până la marginea pământului”. Si acestea zicând, pe când ei priveau, S-a înălțat şi nor L-a luat pe El de la ochii lor . Ați văzut dovada deplină că Hristos a fost patruzeci de zile pe pământ şi că apostolii nu făceau minuni? Cum aveau să facă minuni, când încă nu aveau Sfântul şi de viață făcătorul Duh? Ați văzut că după patruzeci de zile Iisus S-a înălțat la cer? Ați văzut iarăşi că după zece zile apostolii au început să facă minuni? Că Duhul Cel Sfânt S-a pogorât peste ei când s-au împlinit cele cincizeci de zile. Întrebarea este deci aceasta: Pentru ce se citesc Faptele Apostolilor în timpul Cincizecimii? Că ar fi trebuit să se citească această carte în vremea Cincizecimii numai dacă apostolii ar fi început să facă minuni în vremea asta, adică după învierea lui Hristos. Aşa precum citim cele despre cruce în ziua crucii, la fel, cele despre înviere, în ziua învierii, şi iarăşi, în ziua fiecărei sărbători citim cele întâmplate în fiecare sărbătoare, tot aşa ar fi trebuit să se citească şi minunile apostolilor în zilele în care s-au săvârşit minunile.
6. Ascultați acum cu luare-aminte întreaga pricină pentru care nu le citim atunci, ci îndată după cruce şi după înviere. După cruce vestim îndată învierea lui Hristos, iar dovada învierii sunt minunile apostolilor; şi cartea aceasta a Faptelor Apostolilor este o şcoală în care învățăm despre minunile apostolilor. Părinții dar au legiuit să se citească îndată după cruce şi după învierea cea de viață purtătoare cartea aceea care ne dă cea mai mare încredințare de învierea Stăpânului. De aceea, iubiților, citim îndată după cruce şi după înviere despre minunile apostolilor, ca să avem dovada învierii vădită şi neîndoielnică. Nu L-ai văzut cu ochii pe Hristos înviat, dar Îl vezi cu ochii credinței înviat! Nu L-ai văzut cu privirile acestea pe El înviat, dar Îl vezi înviat prin minunile apostolilor. Arătarea minunilor te duce la privirea prin credință a lui Hristos înviat. De aceea, cu mult mai mare şi mai puternică dovadă despre învierea Lui au fost minunile făcute în numele Lui decât arătarea Lui înviat. Vrei să vezi că minunile ne încredințează mai mult de învierea Lui decât dacă S-ar fi arătat tuturora? Ascultați cu luare-aminte! Mulți se întreabă şi spun: “Pentru ce după înviere nu S-a arătat îndată iudeilor?” Întrebarea aceasta însă e de prisos şi

zadarnică! Dacă avea să-i atragă prin asta la credință, apoi Hristos S-ar fi arătat după înviere tuturora. Dar Lazăr e dovada că nu i-ar fi atras dacă li S-ar fi arătat după înviere. L-a înviat pe Lazăr cel mort de patru zile; Lazăr mirosea, putrezise, era legat cu feşe, şi l-a făcut să iasă din mormânt în văzul tuturora; cu toate acestea, nu numai că nu i-a atras la credință, ci chiar i-a şi supărat. Da, au venit şi au voit chiar să-L omoare pentru asta . Dacă a înviat pe altul, şi nu au crezut, oare nu s-ar fi pornit iarăşi cu furie împotriva Lui dacă li S-ar fi arătat după înviere? Negreşit, iudeii nu I-ar fi putut face nimic. Totuşi prin încercarea aceea a lor şi-ar fi arătat toată necredința. Pentru aceea Hristos S-a ascuns, voind să-i scutească de o furie zadarnică; i-ar fi făcut încă şi mai vinovați de pedeapsă dacă li S-ar fi arătat după înviere. De aceea, pentru ca să-i cruțe, S-a ascuns de ochii lor, dar S-a arătat prin minunile apostolilor. Să auzi pe Petru spunând: În numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, scoală-te şi umblă! , nu era mai puțin decât să-L vezi pe El înviat. Minunea aceasta e cea mai mare dovadă a învierii; atrage mai uşor la credință decât învierea însăşi. Că minunile săvârşite în numele Lui au putut convinge pe oameni mai mult decât vederea lui Hristos înviat, se vede de aici: Hristos a înviat şi S-a arătat ucenicilor Săi; cu toate acestea, s-a găsit un necredincios şi între aceia: Toma cel numit Geamănul; a avut nevoie să-şi pună mâinile în semnul cuielor; a avut nevoie să vadă coasta Lui . Dacă ucenicul acela, care a stat cu El trei ani, care a stat la masă cu Stăpânul, care a văzut semne şi minuni mari, care a auzit cuvintele Stăpânului şi L-a văzut înviat, dacă el nu a crezut mai înainte, până ce n-a văzut semnele cuielor şi rănile suliței, te întreb: cum avea să creadă lumea dacă-L vedea pe El înviat? Cine ar putea spune asta? Dar vă voi da şi o altă dovadă în afară de aceasta, că minunile au mai multă putere de convingere decât arătarea Lui înviat. Când a auzit tot poporul spunând ologului: În numele lui Iisus Hristos, scoală-te şi umblă!, au crezut în Hristos trei mii, chiar cinci mii de bărbați, pe când ucenicul n-a crezut, cu toate că L-a văzut înviat. Vezi că minunea asta te face să crezi mai uşor în înviere? De vederea lui Hristos înviat s-a îndoit chiar ucenicul Lui, pe când la vederea minunii vindecării ologului au crezut chiar duşmanii Lui. Aşa că dovada minunii e mai puternică decât dovada arătării. I-a atras mai mult pe iudei şi i-a convins de învierea lui Hristos. Dar pentru ce vorbesc eu de Toma? Nici chiar ceilalți ucenici n-au crezut de la întâia vedere! Ascultă cu luare-aminte! Totuşi, iubite, să nu-i osândeşti pe ucenici! Dacă Hristos nu i-a osândit, nu-i osândi nici tu! Ucenicii au văzut un lucru nou şi nemaiauzit: L-au văzut înviat din morți pe Cel întâi-născut. Minuni aşa de mari obişnuiesc la început să înspăimânte; numai cu timpul se statornicesc în sufletele credincioşilor. Aşa s-a întâmplat şi cu ucenicii atunci. După ce Hristos a înviat din morți, le-a spus: „Pace vouă!" Iar ei, înspăimântându-se şi înfricoşându-se, li se părea că văd duh. Şi le-a zis Iisus: "Pentru ce sunteți tulburați? După aceea le-a arătat mâinile şi picioarele . Şi încă necrezând ei de bucurie şi minunându-se, El le-a zis: "Aveți ceva de mâncare aici? Voia să-i încredințeze prin asta de învierea Lui, ca şi cum le-ar fi spus: "Nu te convinge coasta, nici rănile? Să te convingă atunci masa!"

7. Şi ca să vezi bine că de aceea a spus: Aveți ceva de mâncare aici?, ca să nu socotească ucenicii că este o nălucă, un duh, o vedenie, ci înviere adevărată şi reală, ascultă că şi Petru se slujeşte tot de această dovadă ca să adeverească învierea. După ce a spus: Pe Acesta Dumnezeu L-a înviat a treia zi şi I-a dat să Se facă arătat …nouă, martorilor celor mai dinainte rânduiți , a dat şi dovada învierii, zicând: care am mâncat şi am băut împreună cu El, după ce a înviat din morți . De asta şi în altă parte Hristos, după ce a înviat pe cea moartă, ca să adeverească învierea, a spus: Dați-i să mănânce! Când dar auzi că a stat cu ei patruzeci de zile, arătându-li-Se lor şi petrecând cu ei, cunoaşte pricina mesei! N-a mâncat pentru că avea nevoie de mâncare, ci pentru că voia să îndrepte slăbiciunea ucenicilor. De aici se vede că cea mai mare dovadă a învierii erau minunile şi semnele apostolilor. De aceea şi spune El: Amin, amin zic vouă: cel ce crede în Mine, va face

şi el lucrurile pe care le fac Eu; şi mai mari decât acestea va face! Era nevoie de semne şi mai mari, pentru că între timp fusese crucea, care smintise pe mulți. Dacă Hristos, după ce S-a săvârşit, ar fi rămas mort şi în mormânt şi n-ar fi înviat, după cum spun iudeii, nici nu S-ar fi înălțat la ceruri, nu numai că n-ar fi trebuit să se facă minuni mai mari după răstignirea Lui, dar ar fi trebuit să se stingă şi cele săvârşite mai înainte. Uitați-vă cu luare-aminte la ceea ce am să spun. Spusele mele sunt o dovadă neîndoielnică a învierii, de asta le şi spun iarăşi.
Înainte de răstignire, Hristos a făcut minuni: a înviat morți, a curățit leproşi, a alungat demoni. Apoi a fost răstignit şi, după cum spun nelegiuiții iudei, n-a înviat din morți. Ce le vom spune? Îi vom întreba aşa: Dacă n-a înviat, cum atunci s-au făcut după răstignirea Lui minuni mai mari în numele Lui? Niciun om mort n-a făcut după moartea lui minuni mai mari; aici însă vedem că după moartea Lui s-au făcut minuni mai mari şi prin natura lor, şi prin felul lor. Minunile săvârşite de apostoli au fost mai mari prin natura lor: niciodată umbra lui Hristos n-a înviat morți, pe când umbrele apostolilor au făcut multe minuni . Şi prin felul lor minunile au fost mai mari: înainte de răstignire făcea minuni poruncind El Însuşi; după înviere însă, robii Lui, slujindu-se de cinstitul şi sfântul Lui nume, făceau minuni mai mari şi mai strălucite, aşa că puterea Lui strălucea mai tare şi mai slăvit. Într-adevăr, era cu mult mai mare lucru să facă minuni un altul folosindu-se de numele lui Hristos decât să facă El prin porunca Sa. Ai văzut, preaiubite, că şi prin natura lor, şi prin felul lor au fost mai mari minunile apostolilor după învierea lui Hristos? Deci este neîndoielnică dovada învierii. Spun din nou ce spusesem mai înainte: dacă Hristos ar fi murit şi n-ar fi înviat, ar fi trebuit să se fi terminat şi minunile, şi să se fi stins; dar aşa, nu numai că nu s-au stins după moartea Lui, ci au fost şi mai mari, şi mai slăvite. Dacă Hristos n-ar fi înviat, n-ar fi făcut alții minuni ca acelea în numele Lui. Dar aceeaşi putere făcea minuni şi înainte de răstignire, şi după răstignire. Înainte, Hristos Însuşi; mai pe urmă, prin ucenicii Săi. Şi s-au făcut după răstignire minuni mai mari şi mai strălucite, ca să fie mai vădită, şi mai plină de slavă dovada învierii.
- Dar de unde ştim că după răstignirea lui Hristos s-au făcut minuni?, m-ar putea întreba un necredincios.
- De unde ştim, îl voi întreba şi eu, că Hristos a fost răstignit?
- Din dumnezeieştile Scripturi, îmi va răspunde.
- Că s-au făcut atunci minuni şi că a fost răstignit Hristos, aceasta o ştim din Sfintele Scripturi. Deci Scripturile ne vorbesc şi despre minunile de dinainte de răstignire şi despre cele de după răstignire. Iar dacă protivnicul îmi va spune că apostolii n-au făcut minuni, atunci îi voi grăi aşa: Aceasta arată şi mai mult puterea şi harul lui Dumnezeu, că apostolii au atras la credința în Dumnezeu fără minuni atâta lume. Aceasta-i cea mai mare minune, cel mai mare semn: că nişte oameni săraci, nişte sărmani, nişte oameni de disprețuit, nişte neînvățați, nişte oameni de rând şi de nimica, doisprezece la număr, au atras la ei, fără minuni, atâtea oraşe, şi neamuri, şi popoare, şi împărați, şi tirani, şi filosofi şi retori, într-un cuvânt, întreg pământul! Vrei să vezi şi acum făcându-se minuni? Îți voi arăta minuni şi mai mari decât cele dinainte! Îți voi arăta nu un mort înviat, nu un orb căruia i s-a redat vederea, ci tot pământul slobozit de întunericul rătăcirii! Îți voi arăta nu un lepros curățit, ci atâtea neamuri care au scăpat de lepra păcatului şi s-au curățit prin baia naşterii din nou. Pentru ce dar, omule, când vezi că lumea toată se schimbă dintr-o dată, pentru ce mai cauți minuni mai mari decât acestea?
8. Vrei să vezi cum a făcut Hristos ca lumea să-şi recapete vederea? Mai înainte oamenii nu socoteau că lemnul şi piatra sunt piatră şi lemn, ci numeau dumnezei aceste lucruri neînsuflețite! Într-atât erau de orbiți! Dar acum au văzut ce este lemnul, ce este piatra. Acuma ştiu că este Dumnezeu, că numai prin credință se poate vedea firea aceea nemuritoare şi fericită.

Vrei să-ți mai dau şi altă dovadă a învierii lui Hristos? Sufletul ucenicilor! După înviere, sufletul lor a fost mai mare, mai curajos.
Este recunoscut în toată lumea că de abia dacă-ți mai aminteşti după moartea lui de un om cu care ai avut, pe când trăia, legături de prietenie; dar pe un om cu care n-ai avut legături în timpul vieții lui şi pe care 1-ai părăsit când trăia, pe acela îl uiți de tot. De aceea, niciun om care şi-a lăsat şi şi-a părăsit prietenul sau dascălul, pe când trăia acesta, n-are să-1 prețuiască nici după moartea lui, mai ales când vede că dragostea şi râvna ce-i arată îi aduc primejdii nenumărate Dar iată că lucrul acesta, care nu se întâmplă cu niciun om, s-a întâmplat cu Hristos şi cu apostolii. Pe când Hristos trăia, apostolii s-au lepădat de El şi L-au părăsit; iar când a fost prins, L-au lăsat şi au fugit. Dar după ocările acelea nenumărate şi după răstignire, atât de mult L-au prețuit, că şi-au dat şi viața pentru mărturisirea Lui şi a credinței în El. Dacă Hristos a murit şi nu a înviat, cum se face că apostolii, care au fugit pe când trăia din pricina primejdiei care-i amenința, înfruntau după moartea Lui, pentru El, primejdii nenumărate? Ceilalți apostoli au fugit toți; Petru însă s-a lepădat chiar de trei ori cu jurământ. Şi iată că Petru, cel care s-a lepădat de El de trei ori cu jurământ, care s-a temut de o slujnică netrebnică, el, după ce Hristos a murit, voind să ne convingă prin fapte chiar că L-a văzut pe Hristos înviat, atât de mult s-a schimbat, că n-a mai ținut seama nici de un popor întreg, a sărit în mijlocul mulțimii de iudei şi a spus că Cel răstignit şi îngropat a înviat din morți a treia zi şi S-a înălțat la ceruri. Nu i-a mai fost teamă de nimic. De unde i-a venit curajul? De unde din altă parte decât din încredințarea învierii lui Hristos? Pentru că L-a văzut şi a vorbit cu El, pentru că L-a auzit vorbind despre cele viitoare, pentru aceea, ca şi cum ar înfrunta primejdii pentru un om viu, aşa s-a aruncat în toate primejdiile. Asta pentru că dobândise mai multă putere şi mai mult curaj să moară pentru El şi să fie răstignit pe cruce cu capul în jos. Când vezi deci că se fac minuni mai mari, că ucenicii care-L părăsiseră mai înainte au mai multă dragoste pentru El, au mai multă îndrăznire, când vezi că lucrurile se schimbă şi ajung pretutindeni mai strălucite, că toate sporesc spre o stare strălucită şi plină de îndrăznire, află din aceste lucruri că viața lui Hristos nu s-a terminat cu moartea, ci a urmat învierea, află că Cel răstignit trăieşte şi rămâne veşnic Dumnezeu neschimbat. Dacă n-ar fi înviat şi n-ar trăi, ucenicii n-ar fi făcut mai târziu minuni mai mari decât cele dinainte de răstignire. Înainte de răstignire, L-au părăsit şi ucenicii. Acum însă, aleargă la El lumea întreagă; nu numai Petru, ci şi alții, mii şi mii şi cu mult mai mulți, după Petru, oameni care nu L-au văzut şi-au dat viața pentru EI, li s-au tăiat capetele, au suferit nenumărate chinuri, ca să plece din lumea aceasta având întreagă şi desăvârşită mărturisirea Lui. Cum s-a făcut, o, iudeule, că Cel mort, Care a rămas în mormânt, după cum spui tu, a arătat atâta tărie şi putere în cei de după apostoli, încât i-a convins să I se închine numai Lui şi să voiască mai bine să sufere şi să îndure orice decât să piardă credința în El?!
Iată, toate dau dovadă puternică de învierea lui Hristos: minunile din vremea apostolilor, minunile cele de acum; dragostea celor de atunci, dragostea celor de acum; primejdiile prin care au trecut cei credincioşi. Vrei să vezi că şi duşmanii se tem de tăria şi puterea lui Hristos, că sunt cuprinşi de teamă cu mult mai mult după răstignire? Ascultă cu luare-aminte şi asta: Văzând iudeii îndrăznirea lui Petru şi a lui Ioan, spune Scriptura, şi ştiind că sunt oameni fără carte şi simpli, se mirau . Şi erau cuprinşi de nelinişte nu pentru că (aceştia) erau neînvățați, ci pentru că îi biruiau pe toți înțelepții, cu toate că erau neînvățați, şi văzând cu ei pe omul care fusese tămăduit, n-aveau de zis nimic împotrivă , cu toate că mai înainte de răstignire se împotriveau când vedeau minunile.
- Dar acum, pentru ce nu s-au împotrivit?
- Puterea nevăzută a Celui răstignit le-a legat limba. El le-a închis gura lor; El le-a potolit

îndrăznirea; de asta stăteau fără să aibă ceva de spus împotrivă. Iar când vorbesc, uită-te cum îşi mărturisesc spaima. Vreți, le spun ei, să aduceți asupra noastră sângele Omului Acestuia? Dar pentru ce te temi de sângele Lui, dacă-i simplu om? Câți profeți n-ai ucis, câți drepți n-ai înjunghiat, o, iudeule, şi de sângele niciunuia nu te-ai temut! Pentru ce te temi acum? Da, cu adevărat. Cel răstignit a zguduit conştiința lor; nemaiputându-şi ascunde teama pe care o aveau, şi-au mărturisit, fără voia lor, înaintea duşmanilor lor slăbiciunea. Când L-au răstignit, strigau zicând: Sângele Lui asupra noastră şi asupra copiilor noştri! Atâta dispretuiau sângele Lui! După răstignire, văzând că străluceşte puterea Lui, se tem, sunt neliniştiți şi spun: Vreți să aduceți asupra noastră sângele Omului Acestuia? Dacă Hristos a fost un înşelător, un potrivnic al lui Dumnezeu, după cum spuneți, iudei nelegiuiți, pentru ce vă temeți de sângele Lui? Dacă ar fi fost aşa cum spuneți voi, ar trebui, dimpotrivă, să vă împăunați că L-ați ucis! Dar pentru că n-a fost aşa, iată că tremurați!
9. Ai văzut că peste tot duşmanii lui Hristos sunt neliniştiți şi se tem? Le-ai văzut neliniştea? Află acum şi bunătatea Celui răstignit! Iudeii spuneau: Sângele Lui asupra noastră şi asupra copiilor noştri! ; Hristos însă n-a făcut aşa, ci Îl roagă pe Tatăl zicând: Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac! Dacă ar fi fost sângele Lui asupra lor şi asupra copiilor lor, n-ar fi ajuns dintre copiii lor apostoli. N-ar fi crezut trei mii , nici cinci mii . Uită-te că iudeii au fost cruzi şi nemiloşi cu copiii lor, n-au vrut să ştie de glasul sângelui! Dumnezeu însă a fost mai bun decât toți tații, mai iubitor decât toate mamele! Da, a fost sângele Lui peste ei şi peste copiii lor; dar nu peste toți copiii, ci numai peste aceia care au urmat necredinței şi fărădelegii părinteşti; au fost vinovați de păcatul săvârşit nu cei care au fost fiii lor după succesiunea naturală, ci după nebunia voinței. Vezi însă şi din altă parte bunătatea şi iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Dumnezeu n-a adus îndată asupra lor osânda şi pedeapsa, ci a lăsat să treacă patruzeci de ani şi mai bine de la răstignire. Mântuitorul a fost răstignit în timpul lui Tiberiu; Ierusalimul a fost cucerit în timpul lui Vespasian şi Tit.
- Dar pentru ce a lăsat să treacă atâta vreme?
- A vrut să le dea timp de pocăință, ca să se dezbare de păcate, să îndepărteze de la ei nelegiuirile. Dar pentru că au rămas tot nevindecați, cu tot răgazul ce li s-a dat, a adus în sfârşit asupra lor osânda şi pedeapsa: le-a dărâmat oraşul, i-a scos din el şi i-a împrăştiat pe toată fața pământului. Şi asta a făcut-o tot din pricina iubirii Lui de oameni. I-a împrăştiat, ca să vadă că în toată lumea oamenii se închină lui Hristos Cel răstignit de ei; pentru ca, văzându-L slăvit de toți şi cunoscându-I puterea, să-şi cunoască grozava lor necredință; şi cunoscându-L, să se reîntoarcă la adevăr. Ducerea în robie le-a fost învățătură, iar pedeapsa, sfătuire. Dacă ar fi rămas în pământul Iudeii, n-ar fi cunoscut adevărul spus de prooroci: Cere de la Mine, şi-Ți voi da neamurile moştenirea Ta, şi stăpânirea Ta, marginile pământului! Trebuia dar să-i ducă până la marginile pământului, ca să vadă cu ochii lor că Hristos stăpâneşte şi marginile pământului. Iarăşi, un alt prooroc spune: Şi I se vor închina Lui fiecare din locul său . Trebuia dar ca ei să fie împrăştiați în toate locurile de pe pământ, ca să vadă cu ochii lor că fiecare I se închină Lui din locul său. Şi iarăşi, altul a spus: Se va umple pământul de cunoştința slavei Domnului, ca apa multă a mării îl va acoperi . Trebuia dar să se împrăştie iudeii în tot pământul, ca să vadă pământul plin de cunoştința slavei Domnului şi să vadă mările, adică aceste Biserici duhovniceşti, mustind de cinstirea lui Dumnezeu. De aceea i-a împrăştiat Dumnezeu pretutindeni pe pământ. Dacă ei ar fi rămas în Iudeea, n-ar fi ştiut acestea. Dumnezeu voieşte ca iudeii să vadă cu ochii lor şi adevărul profețiilor, şi puterea Lui; pentru ca să fie povățuiți de acestea la adevăr, dacă vin la simțăminte mai bune, iar dacă stăruie în necredința lor, să nu aibă niciun cuvânt de apărare în înfricoşata zi a judecății. De aceea i-a împrăştiat în toată lumea, ca să

câştigăm ceva şi noi din aceasta; văzând adică proorociile acelea despre împrăştierea lor, despre cucerirea Ierusalimului, despre care aminteşte şi Daniel când vorbeşte despre urâciunea pustiirii , iar Maleahi spune: Că şi vouă vi se vor închide uşile , despre care au grăit mai dinainte David, Isaia şi alţi mulţi prooroci; deci, pentru ca văzându-i aşa de pedepsiţi pe cei care s-au purtat cu nerecunoştinţa faţă de Stăpân, văzându-i că şi-au pierdut libertatea patriei, toate legiuirile lor şi tradiţiile părinteşti, să cunoaştem puterea lui Dumnezeu, Care a spus acestea mai dinainte şi le-a şi săvârşit; pentru că duşmanii, prin bunătăţile date nouă, să vadă puterea Lui, iar noi, prin pedepsele date lor, să cunoaştem bunătatea şi puterea Lui nespusă şi să nu încetăm a-L slăvi, ca să dobândim bunătăţile cele veşnice şi nespuse, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Care Tatălui, împreună cu Sfântul şi de viaţă Făcătorul Duh, cinste şi putere, acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin.

Despre anatemă

Din
OMILII LA SARACUL LAZAR. DESPRE SOARTA SI PROVIDENTA. DESPRE RUGACIUNE. DESPRE VIETUREA DUPA DUMNEZEU
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC SI DE MISIUNE AL BOR
2005

Despre anatemă
Cuvine-se să ne învăţăm a nu aduce sub blestem
nici pe cei vii, nici pe cei morţi

l. V-am vorbit nu de mult despre faptul de a nu-L putea cunoaşte pe Dumnezeu, şi v-am vorbit pe cât se poate arătându-vă cu texte din Scriptură şi cu argumente raţionale că înţelegerea firii dumnezeieşti este cu totul de nepătruns chiar şi puterilor celor nevăzute, acelor puteri care duc o viaţă netrupească şi fericită. Cu toate acestea, noi, care ducem o viaţă uşuratică şi stricată, noi, care ne lăsăm robiţi de tot felul de păcate, căutăm să cunoaştem ceea ce este cu totul necunoscut chiar făpturilor nevăzute. Având ca temei al unei astfel de purtări buna părere ce o avem despre puterea noastră de judecată şi dorinţa de a afla slavă deşartă de la cei ce se-ncred în noi, nu ne mai gândim că firea noastră e mărginită, nici nu mai urmăm dumnezeieştii Scripturi şi Părinţilor, ci, târâţi ca de un şuvoi de apă de buna părere ce o avem despre noi, am căzut într-un păcat atât de mare.
Dar iată, să vă vorbesc acum şi cele ce se cuvin despre anatemă; să vă arăt puterea acestui păcat, pe care nimeni nu-1 socoate păcat, ca să pun frâu prin aceasta gurilor celor neînfrânate şi să dau pe faţă boala celor care se folosesc, la întâmplare, de acest cuvânt.
Viaţa noastră a ajuns într-atât de păcătoasă, încât, deşi suntem căzuţi atât de jos, nu ne mai dăm seama că suntem în cele mai mari păcate. S-au împlinit cu noi cuvintele proorocești: De la picioare până la cap, nimic… nu e neatins: răni, vânătăi, bube deschise; nici oblojeli, nici feşe, nici untdelemn, nimic care să le vindece .
De unde să-mi încep vorba despre acest păcat? De la poruncile rânduite de Stăpânul nostru sau de la neştiinţa şi nepăsarea voastră? N-am să fiu oare luat în râs de unii, grăind astfel? N-am să par că mi-am ieşit din minţi? N-am să fiu oare acoperit de ocară, fiindcă am de gând să vorbesc de aceste lucruri pline de mâhnire şi vrednice de lacrimi? Dar ce-aş putea face? Sufăr, mi se

sfâşie sufletul, mi se rupe inima de durere când văd atâta nepăsare, cum întrecem în nelegiuire pe iudei, şi în necredinţă, pe păgâni. Când ies în lume, văd oameni care n-au mintea luminată de dumnezeiasca Scriptură şi care nu cunosc câtuşi de puţin Scriptura - pe cele mai multe le trec sub tăcere, fiindu-mi ruşine să le spun -, oameni nesăbuiţi şi flecari, neînţelegând nici cele ce grăiesc, nici cele pentru care dau adeverire , ca unii care îndrăznesc să ne dea o învăţătură despre credinţă şi să aducă sub blestem ceea ce nu ştiu, încât cei străini de credinţa noastră ne iau în râs că nu suntem în stare să îngrijim de o bună vieţuire şi nici n-am fost învăţaţi să facem fapte bune.
2. Vai, ce nenorocire! Că mulţi drepţi şi prooroci au dorit să vadă cele ce vedem noi, şi n-au văzut, şi să audă cele ce auzim, şi n-au auzit . Şi noi ne batem joc de ele! Luaţi aminte, rogu-vă, la cele auzite, ca nu cumva să cădem! Dacă porunca grăită prin îngeri s-a adeverit şi orice călcare de poruncă şi orice neascultare şi-a primit dreapta răsplătire, cum vom scăpa de pedeapsă noi, dacă vom fi nepăsători la o astfel de mântuire?
Spune-mi: care-i lucrarea harului evanghelic? Pentru ce a venit Fiul lui Dumnezeu în trup? A venit oare ca să ne fim potrivnici unii altora? Învăţătura lui Hristos, întru totul mai desăvârşită decât Legea (veche), cere de la noi mai multă dragoste de oameni. În Legea veche se spune: Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi! ; în Legea nouă însă, se spune să-ţi pui sufletul pentru aproapele tău . Ia aminte la Hristos grăind: Un om oarecare cobora din Ierusalim în Ierihon, şi a căzut între tâlhari, care, dezbrăcându-l pe el şi rănindu-l, s-au dus, lăsându-l aproape mort. Din întâmplare, un preot cobora pe calea aceea şi, văzându-l, a trecut pe alături. Asemenea şi un levit, ajungând la acel loc şi văzându-l, a trecut pe alături. Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el şi, văzându-l, i s-a făcut milă de el şi, apropiindu-se, i-a legat rănile, turnând pe ele untdelemn şi vin; şi, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeţi şi a purtat grijă de el. Iar a doua zi, ieşind şi scoţând doi dinari, i-a dat gazdei şi i-a zis: „Poartă grijă de el şi, orice vei mai cheltui, când mă voi întoarce, îţi voi da ţie!" Deci care dintre aceştia trei ţi se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari? Iar el a zis: „Cel ce a făcut milă cu el." Iar Iisus i-a zis lui: „Mergi de fă şi tu asemenea!" Iată, cât e de mirare! N-a numit "aproapele" nici pe preot, nici pe levit, ci pe cel dispreţuit de iudei potrivit învăţăturii lor, adică pe samarinean, pe cel străin, pe cel mult hulit. Numai pe el l-a numit "aproapele", pentru că la el s-a găsit milă.
Cuvintele acestea sunt ale Fiului lui Dumnezeu; iar pe acestea le-a împlinit cu fapte când a venit pe pământ, căci n-a murit numai pentru prieteni şi pentru ai Lui, ci şi pentru duşmani, pentru tirani, pentru înşelători, pentru cei ce L-au urât, pentru cei ce L-au răstignit, pe care-i ştia mai înainte de întemeierea lumii că aşa vor fi; i-a ştiut mai dinainte, şi totuşi i-a zidit într-Însul, fiind biruită preştiinţa de bunătate. Pentru aceştia Şi-a vărsat sângele Lui, pentru aceştia a primit junghiere. Că spune Domnul: Pâinea pe care Eu o voi da pentru viaţa lumii este Trupul Meu! Şi Pavel spune aceasta în epistola sa: Căci vrăjmaşi fiind, ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său . Şi iarăşi, în Epistola către Evrei, spune că a gustat moartea pentru toţi oamenii .
Aşadar, dacă Hristos a săvârşit aceste fapte, iar Biserica împlineşte pildele acestor fapte făcând în fiecare zi rugăciuni pentru toţi oamenii, cum îndrăzneşti tu să dai anatemei?
Te întreb: Ce vrea să însemne cuvântul acesta pe care-1 spui: Să fie anatema! ? Ştii oare ce spui? Îţi dai seama ce grăieşti? Cunoşti puterea acestui cuvânt?
Vei găsi, într-adevăr, în Scriptura cea de Dumnezeu insuflată rostindu-se "anatema" peste Ierihon: Şi toată cetatea aceasta îi va fi anatema (va fi pusă deoparte) Domnului Dumnezeului tău . Şi până în ziua de azi este printre noi acest obicei, să se spună: "Cutare a făcut aceasta, a făcut anatemă (ofrandă) în acest loc". Oare aceasta să fie anatema pe care tu o rosteşti? Nu! Căci prin această anatemă se înţelege o faptă bună, un dar făcut lui Dumnezeu. Tu însă ce vrei să spui când

rosteşti: “anatema!”? Iată ce vrei să spui!: “Să fie dat diavolului, să nu mai aibă parte de mântuire, să ajungă străin de Hristos!”
3. Cine eşti tu, de ți-ai luat această stăpânire şi această mare putere? La ziua judecății, Fiul lui Dumnezeu va sta pe scaunul de judecată şi va pune oile de-a dreapta Sa, şi caprele de-a stânga . Pentru ce ți-ai luat o râvnă atât de mare, cu care a fost învrednicită numai ceata Apostolilor şi cei care au fost, cu adevărat, după toată rânduiala, urmaşii lor, plini de har şi de putere? Aceştia, păzind cu toată luarea-aminte porunca lui Hristos, ca şi cum şi-ar fi scos ochiul cel drept , aşa alungau pe eretici din Biserică. Aceasta arată marea lor milă şi durere, căci se taie un mădular de seamă. Pentru aceea 1-a şi numit Hristos “ochiul cel drept”, pentru a arăta mila celor care-1 alungau pe cel potrivnic dreptei-credințe. De aceea Apostolii şi urmaşii lor au fost şi în această privință, ca şi în toate faptele lor, cu multă luare-aminte: condamnau şi alungau ereziile, dar nu aduceau pe niciunul dintre eretici sub blestem. Se pare că Apostolul Pavel a fost silit numai în două împrejurări să rostească anatema; dar n-a dat anatemei pe cineva anume: o dată în Epistola către Corinteni, spunând: Dacă cineva nu-L iubeşte pe Domnul nostru Iisus Hristos, să fie anatema! , şi altă dată în Epistola către Galateni: Dacă cineva vă propovăduieşte altceva decât ceea ce ați primit, să fie anatema!
Cu ce te-mpotriveşti? Ceea ce nimeni din cei ce au primit această putere n-a făcut şi nici n-a îndrăznit să facă, aceea îndrăzneşti să faci tu, lucrând împotriva tainei iconomiei întrupării şi a pătimirii mântuitoare a Domnului şi luând-o înaintea judecății Împăratului?
Vreți să aflați ce a grăit un sfânt, unul de mai înainte de noi, un urmaş al Apostolilor, care a fost învrednicit şi de mucenicie? Acest sfânt, ca să arate cât de greu este cuvântul: “Să fie anatema!”, s-a folosit pentru aceasta de o pildă. “După cum un om de rând care se îmbracă în purpură împărătească - spune el - este ucis ca uzurpator, şi el, şi cei ce 1-au ajutat, tot astfel şi cei ce, slujindu-se de poruncile Domnului aduc sub blestemul Bisericii pe un om, aduc asupra lor cea mai mare pierzanie, pentru că răpesc dreptul de judecător al Fiului”. Socotiți oare că este o faptă fără însemnătate a osândi pe cineva cu o astfel de sentință, înainte de vremea judecății şi înainte de Judecător? Cuvântul acesta, anatema, prin înțelesul pe care-1 are, ne separă cu totul de Hristos.
Dar oamenii, care sunt într-atât de păcătoşi, ce-şi spun? “Acela este un eretic, spun ei, în el îşi are sălaş diavolul, grăieşte nedreptate împotriva lui Dumnezeu, iar prin cuvintele lui ademenitoare şi prin înşelăciunea lui deşartă a dus pe mulți în prăpastia pierzaniei. Pentru aceasta a fost izgonit de Sfinții Părinți dascălul lui, care a tăiat din trupul Bisericii”, înțelegând prin aceasta fie pe Paulin , fie pe Apolinarie .
Apostolul spune: Să dea învățătură, certând cu blândețe pe cei ce stau împotrivă, ca doar le va da lor Dumnezeu pocăință spre cunoaşterea adevărului, şi ei să scape din cursa diavolului, de care sunt prinşi pentru a-i face voia . Întinde mreaja dragostei nu ca să cadă cel neputincios, ci, dimpotrivă, ca să se vindece! Arată că din toată inima ta vrei să faci ca binele (pe care 1-ai primit tu) să fie binele tuturora! Aruncă undița cea plăcută a dragostei, şi astfel, cercetând cu ea cele ascunse, scoate din prăpastia pierzării pe cel pe care îl îneacă gândurile sale. Păruta lui învățătură bună vine sau din prejudecată, sau din neştiință. Arată-i că învățătura lui e străină de învățătura încredințată de Hristos Sfinților Apostoli. Iar dacă omul care s-a abătut din calea cea dreaptă va voi să primească sfatul tău, el, după cuvântul proorocului, cu viață va vieţui , iar tu îți vei izbăvi sufletul tău. Dar dacă nu vrea, ci stăruie în îndărătnicia lui, tu, ca să nu te acoperi de vină, mărturiseşte-ți numai credința ta, cu îndelungă răbdare şi bunătate, ca să nu-ți ceară Judecătorul din mâna ta sufletul lui. Nu fi cu ură, nu-i întoarce spatele, nu-1 prigoni! Dimpotrivă, arată-i dragoste curată şi adevărată. Câştigă-i dragostea! De n-ai avea alt folos, acesta este marele folos,

acesta-i marele câştig, că vă iubiţi unul pe altul, că aţi învăţat să fiţi ucenici ai lui Hristos. Căci spune Hristos: Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, de veţi avea dragoste unii faţă de alţii! Apostolul a arătat că, dacă nu e dragoste, nimic nu foloseşte: nici cunoaşterea tainelor dumnezeieşti, nici credinţa, ori darul proorociei, ori sărăcia de bună voie, nici mucenicia pentru Hristos. Că spune Apostolul: De-aş avea toate tainele şi toată ştiinţa şi credinţă încât să mut şi munţii, dar dragoste nu am, nimic nu-mi foloseşte. Şi de-aş grăi în limbi îngereşti şi de-aş împărţi toată avuţia mea şi de-aş da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Dragostea îndelung rabdă, nu se semeţeşte, nu caută ale sale, toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduieşte, toate le rabdă .

4. Nimeni dintre voi, mult iubiţilor, n-a avut atâta dragoste pentru Hristos câtă a avut sfântul suflet al lui Pavel! Nimeni dintre oameni, afară numai de el, n-a fost cu îndrăznire a rosti asemenea cuvinte; îi ardea sufletul spunând: Împlinesc lipsurile necazurilor lui Hristos în trupul meu ; şi: Că aş fi dorit eu însumi a fi anatema de la Hristos pentru fraţii mei! ; şi iarăşi: Cine este slab şi eu să nu fiu slab? A avut atâta dragoste pentru Hristos! Cu toate acestea, n-a ocărât pe nimeni, n-a silit pe nimeni, n-a dat anatemei pe nimeni. De-ar fi făcut aceasta, n-ar fi adus lui Dumnezeu atât de multe neamuri şi atâtea cetăţi întregi! Dimpotrivă, făcea acestea vorbind frumos, rugând, îndemnând, deşi era umilit, lovit, pălmuit şi luat în râs de toţi.

Astfel, când s-a dus la atenieni şi i-a aflat pe toţi închinători la idoli, nu i-a ocărât spunându-le: "Sunteţi nişte atei şi cu totul necredincioşi!", nu le-a spus: "Pe toate lucrurile voastre le socotiţi dumnezei, şi numai de singurul Dumnezeu vă lepădaţi, de Stăpânul şi Ziditorul întregii lumi!"

- Dar ce le-a spus?

- Iată! Trecând şi privind locurile voastre de închinare, am aflat şi un altar pe care era scris: "Dumnezeului necunoscut". Ei bine. Cel pe Care voi necunoscându-L Îl cinstiţi, pe Acela vi-L vestesc eu vouă! Ce lucru minunat! Ce inimă de părinte! A spus că elinii erau evlavioşi , cu toate că se închinau la idoli, cu toate că erau necredincioşi!

- Pentru ce?

- Pentru că îndeplineau toate îndatoririle religiei lor ca nişte oameni evlavioşi, socotind că cinstesc pe Dumnezeu, fiind încredinţaţi de aceasta.

Rogu-vă dar pe voi toţi să fiţi următori lui Pavel, şi eu împreună cu voi! Dacă Domnul, Care cunoaşte mai dinainte gândul şi voinţa fiecăruia, Care ştie mai dinainte rostul fiecăruia dintre noi, a făcut aceasta, spre a revărsa asupra noastră darurile şi dărnicia Sa - căci Dumnezeu nu ne-a zidit spre rele - învrednicindu-ne astfel de bunătăţile cele de obşte, pentru că vrea ca toţi să fim următori ai Lui, pentru ce tu lucrezi împotrivă, tu, care te duci la Biserică spre a săvârşi jertfa Fiului lui Dumnezeu? Nu ştiţi oare că Hristos n-a zdrobit trestia frântă şi n-a stins feştila ce fumegă ?

- Dar ce înţeles au aceste cuvinte?

- Ia aminte! Hristos n-a alungat pe Iuda şi pe cei ce au căzut la fel cu el, până ce fiecare dintre ei nu s-a răzleţit singur şi nu s-a dat cu totul rătăcirii.

Nu facem noi oare rugăciuni pentru neştiinţa poporului? Nu ni s-a poruncit oare să ne rugăm pentru duşmani, pentru cei ce ne urăsc şi pentru cei ce ne prigonesc?

Iată, eu îmi împlinesc slujba mea! Iată, rogu-vă, hirotonia nu dă putere de stăpân, nu înalţă, nu duce la tiranie. Toţi am luat acelaşi Duh, toţi am fost chemaţi la înfiere întru El; iar pe cei pe care Tatăl i-a încercat, pe aceia i-a învrednicit să slujească, după stăpânirea rânduită lor, fraţilor lor. Împlinindu-mi dar slujba, cu stăruinţă vă rog să vă depărtaţi de un păcat aşa de mare. Cel pe care vrei să-1 aduci sub blestem este sau viu şi în viaţa aceasta muritoare, sau mort. Dacă este încă în viaţa de aici, păcătuieşti de vrei să ţii departe de Hristos pe un om care se poate întoarce, care se

poate schimba din rău în bine; iar dacă e mort, păcătuieşti cu mult mai mult.
- Pentru ce?
- Pentru că Pentru Domnul său stă sau cade , pentru că nu mai este sub stăpânire omenească. Şi e primejdios să judeci asupra a ceea ce este ascuns şi păstrat Judecătorului veacurilor, singurul Care ştie şi măsura cunoştinței, şi mărimea credinței.
Spune-mi, rogu-te: de unde vom şti cu ce cuvinte se va învinovăți sau se va apăra acela în ziua când Dumnezeu va judeca cele ascunse ale oamenilor? Cu adevărat, cât sunt de necercetate căile Lui şi cât de nepătrunse judecățile Lui! Că cine a cunoscut gândul Domnului sau cine a fost sfetnicul Lui? Poate că nimeni dintre noi, prea iubiților, nu se mai gândeşte că am fost învredniciți primind înnoire a vieții prin harul Sfântului Botez! Poate că nimeni nu vrea să mai ştie că are să fie o judecată viitoare! Dar pentru ce aduc vorba eu de judecata viitoare? Nu vrem să mai ştim nici că vom muri şi că vom ieşi din trup, şi aceasta numai din pricina nebuniei ce ne face robi ai lumii acesteia!
Stați departe, rogu-vă, de un păcat atât de mare! Iată, spun şi mărturisesc înaintea lui Dumnezeu şi înaintea aleşilor Lui îngeri, că păcatul acesta are să ne fie în ziua judecății pricină de mare chin şi de foc nestins. Dacă în pilda celor zece fecioare, au fost izgonite din cămara cea de nuntă, din pricina împietririi inimii lor, fecioarele care duseseră o viață strălucită şi plină de credință, fiindcă Stăpânul a toate văzuse faptele lor, cum vom putea fi învredniciți de mântuire noi, care trăim fără nicio grijă şi ne purtăm fără milă cu aproapele nostru? De aceea, rogu-vă, să nu ascultați cu nepăsare astfel de cuvinte! Negreşit, trebuie să anatemizăm învățăturile eretice, cele potrivnice învățăturilor primite de noi, să condamnăm învățăturile lipsite de credință, dar să crutăm cu toată grija pe oameni şi să ne rugăm pentru mântuirea lor!
Facă Dumnezeu ca noi toți să fim stăpâniți de dragostea de Dumnezeu şi de aproapele, să împlinim lucrarea poruncilor Domnului nostru, ca în ziua învierii să întâmpinăm pe Mirele Ceresc cu fapte de milă şi cu candelele aprinse, aducându-I Lui întru slavă cât mai mulți oameni, care au primit folos de pe urma inimii noastre bune, cu harul şi cu iubirea de oameni a Unuia Născut Fiul lui Dumnezeu, cu Care Tatălui slavă, împreună cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin.